

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

ПРЕДЕО ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА
"ВРШАЧКЕ ПЛАНИНЕ"

ПРИРОДНО ДОБРО ОД ИЗУЗЕТНОГ ЗНАЧАЈА

- СТУДИЈА ЗАШТИТЕ -

НОВИ САД, 2005.

**ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ
РЈ У НОВОМ САДУ**

Студија заштите:	ПРЕДЕО ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА «ВРШАЧКЕ ПЛАНИНЕ» ПРЕДЛОГ ЗА СТАВЉАЊЕ ПОД ЗАШТИТУ КАО ПРИРОДНО ДОБРО ОД ИЗУЗЕТНОГ ЗНАЧАЈА
Руководилац заштите:	Бранко Ковачевић, дипл. инж. шумарства Мг Весна Хабијан-Микеш, дипл. биолог
Синтеза :	Бранко Ковачевић, дипл. инж. шумарства Мг Весна Хабијан-Микеш, дипл. биолог
Стручни тим:	Бранко Ковачевић, дипл. инж. шумарства Мг Весна Хабијан-Микеш, дипл. биолог Вида Стојшић, дипл. биолог Наташа Симонов, дипл. биолог Мг Слободан Пузовић, дипл. инж. шумарства Никола Стојнић, дипл. биолог Мг Имре Кризманић, дипл. биолог Недељко Ковачев, дипл. географ Олга Миличић, дипл. историчар уметности Др Душан Мијовић, хидрогеолог Гордана Павков, дипл. биолог Наташа Пил, дипл. биолог Мг Весна Кицошев, дипл. инж. заш. жив. средине Драган Чалакић, геометар
Картографска обрада:	Драган Чалакић, геометар
Компјутерска обрада:	Драган Чалакић, геометар Снежана Ђекић, административни техничар
Спољни сарадници:	Др Војислав Мишић, дипл. биолог Др Бранислава Буторац, дипл. биолог Јавор Рашајски, дипл. биолог Душан Мрђа, дипл. инж. шумарства Маријус Олђа, дипл. инж. шумарства
Директор Завода:	Проф. др Лидија Амиџић

Нови Сад, 2005. година

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ приступио је:

- Ревизији и валоризацији природних вредности Вршачких планина ради стављања под заштиту, а на основу члана 129. Закона о заштити животне средине ("Службени гласник Републике Србије", број 135/2004) и одредби члана 42. Закона о заштити животне средине ("Службени гласник Републике Србије", број 66/91, 83/92, 53/93, 67/93, 48/94 и 53/95);
- Изради студије о природним вредностима Вршачких планина са предлогом мера и режима заштите;
- Категоризацији заштићеног природног добра, у складу са **Правилником о категоризацији заштићених природних добара** ("Службени гласник Републике Србије", број 30/92).

Правни основ за доношење акта о стављању природног добра садржан је у члану 129. Закона о заштити животне средине ("Службени гласник Републике Србије", број 135/2004) и члану 42. став 1. Закона о заштити животне средине ("Службени гласник Републике Србије", број 66/91, 83/92, 53/93, 67/93, 48/94 и 53/95), према коме се природно добро ставља под заштиту актом надлежног органа, на основу **Предлога организације за заштиту природе.**

Завод за заштиту природе Србије припремио је Студију заштите: **Предео изузетних одлика "ВРШАЧКЕ ПЛАНИНЕ"** код Вршца, као природно добро од изузетног значаја.

Нови Сад, октобар 2005. год.

Д и р е к т о р,

Проф. др. Лидија Амићић

САДРЖАЈ

I ИДЕНТИФИКАЦИОНА ЛИСТА	1
1. НАЗИВ	1
2. ВРСТА	1
3. ОСНОВНА ВРЕДНОСТ	1
4. КАТЕГОРИЈА	2
5. КЛАСИФИКАЦИЈА IUCN	2
6. МЕЂУНАРОДНИ СТАТУС	2
7. ПОЛОЖАЈ	3
7.1. Локација	3
7.2. Географске координате	3
8. ПОВРШИНА И ГРАНИЦЕ	4
8.1. Опис спољне границе	4
8.2. Површина	9
9. ИСТОРИЈАТ ЗАШТИТЕ	10
II ОПИС ПРИРОДНОГ ДОБРА	11
1. КАРАКТЕРИСТИКЕ ПРОСТОРА	11
1.1. Рељеф	11
1.2. Геолошке карактеристике	14
1.3. Педолошке карактеристике	18
1.4. Хидрогелолошке карактеристике	19
1.5. Климатске карактеристике	20
2. БИОЦЕНОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	24
2.1. Флора Вршачких планина	24
2.2. Вегетација Вршачких планина	37
2.2.1. Зељаста вегетација	37
2.2.2. Шумска вегетација	55
2.3. Фауна	65
2.3.1. Ентомофауна	65
2.3.2. Херпетофауна	75
2.3.3. Орнитофауна	79
2.3.4. Териофауна	89
2.3.5. Ловна дивљач	94

III ЧОВЕК И ПРИРОДА	99
1. КУЛТУРНО - ИСТОРИЈСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	99
1.1. Становништво и насеља	101
1.2. Урбанизација и инфраструктура	102
1.3. Културно – историјско наслеђе	103
2. ДЕЛАТНОСТИ	108
2.1. Шумарство	108
2.2. Ловство	113
2.3. Туризам	113
2.4. Изграђеност	113
2.5. Саобраћајна инфраструктура	115
IV ВРЕДНОВАЊЕ ПРИРОДНОГ ДОБРА	117
1. ОЦЕНА УГРОЖЕНОСТИ	117
2. ОЦЕНА ИСПУЊЕНОСТИ УСЛОВА ЗА ЗАШТИТУ	122
2.1. Испуњеност услова	122
2.2. Функције и значај добра	124
3. ПРЕДЛОГ КАТЕГОРИЈЕ	125
V КОНЦЕПТ ЗАШТИТЕ	127
1. ОПШТА ОЦЕНА	127
2. ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА	128
3. СМЕРНИЦЕ ЗА ЗАШТИТУ И КОРИШЋЕЊЕ	129
3.1. Шуме	129
3.2. Флора и вегетација	130
3.3. Фауна	131
3.4. Лов	131
3.5. Спорт, туризам и рекреација	131
3.6. Управљање водама	132
3.7. Интеграција трајног коришћења, заштите вода и управљање	132
3.8. Мониторинг	132
3.9. Мониторинг ретких врста заједница	133
3.10. Провера распрострањења ретких мезофилних ливада кошаница	134
3.11. Израда пилот пројекта ревитализације фрагмената брдских ливада	134
3.12. Истраживачки радови	135
4. ПРОГРАМ МЕРА И АКТИВНОСТИ НА ЗАШТИТИ ПРИРОДНОГ ДОБРА “ВРШАЧКЕ ПЛАНИНЕ”	135

VI РЕЖИМИ ЗАШТИТЕ	137
1. МЕРЕ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И РАЗВОЈА ПРИРОДНОГ ДОБРА	138
1.1. Опште мере заштите	138
2. ПОСЕБНЕ МЕРЕ И УСЛОВИ ЗАШТИТЕ ПРЕМА РЕЖИМИМА ЗАШТИТЕ	140
2.1. Режим заштите I степена	140
2.2. Мере и активности у оквиру режима заштите II степена	142
2.3. Мере и активности заштите под режимом III степена	144
VII ПОВЕРАВАЊЕ НА УПРАВЉАЊЕ – СТАРАЊЕ	147
1. ПРЕДЛОГ УПРАВЉАЧА - СТАРАОЦА	147
2. МЕЂУСОБНЕ ОБАВЕЗЕ И ОДНОСИ СТАРАОЦА, ИМАОЦА И КОРИСНИКА	147
3. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА	148
VIII ЛИТЕРАТУРА	151
IX ПРИЛОЗИ	
Извод из листа непокретности	
Решење о проглашењу Вршачких планина за регионални парк	
Одлука СО Вршац о стараоцу природног добра "Вршачке планине"	
Природне вредности Вршачких планина	
X ГРАФИЧКА ДОКУМЕНТАЦИЈА	
Географски положај	
Положај (1 : 300 000)	
Прегледна карта са границом заштите (1 : 25 000) и режимима заштите	
Геолошка карта (1 : 100 000)	
Хидрогеолошка карта (1 : 100 000)	
Педолошка карта	
Карта режима заштите за Уредбу о заштити природног добра	
Карта локација гнезда	
Катастраске карте по општинама	
Постојећа намена површина	
Локације I степена заштите	

I ИДЕНТИФИКАЦИОНА ЛИСТА

I ИДЕНТИФИКАЦИОНА ЛИСТА

1. НАЗИВ

"ВРШАЧКЕ ПЛАНИНЕ"

2. ВРСТА

ПРЕДЕО ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА

Члан 129. Закона о заштити животне средине ("Службени гласник Републике Србије", број 135/2004) и члан 41. Закона о заштити животне средине ("Службени гласник Републике Србије", број 66/91, 83/92, 53/93, 67/93, 48/94 и 53/95).

3. ОСНОВНА ВРЕДНОСТ

По свом географском положају, орографском изгледу, геолошким карактеристикама, као и интересантном биљном и животињском свету, Вршачке планине представљају веома специфично подручје Војводине, од вишеструког како научног, тако и заштитног, спортско-рекреационог, туристичког, привредног и другог значаја.

У односу на научни значај Вршачких планина, у геолошком смислу оне јасно одражавају најстарији период геолошке прошлости и различитих тектонских фаза, који се једино на овом месту у Војводини могу осматрати. Првобитни рељеф метаморфисаних стена и магматских пробоја, временом је модификован, тако да се данас уочавају карактеристични блокови и остеоњаци. Живи свет Вршачких планина и поред значајних промена и интезивног утицаја човека још увек представља значајну вредност подручја. Очувани фонд аутохтоне флоре и фауне овог дела Војводине драгоцен је генетска резерва даљег развоја и обогаћивања природне вредности, која употпуњује научни значај Вршачких планина.

Различити и разноврсни типови аутохтоних животних заједница, заступљених на Вршачким планинама, омогућују научно праћење даљег спонтаног развоја свих ових типова екосистема и врло сложених процеса који се у њима одвијају.

Захваљујући свом географском положају, у подручју где се укрштају три биљногеографске провинције (панонска, дакијска и мезијска), затим развијеном рељефу (од подгорине до највишег врха Војводине), разноликој геолошко-петрографској подлози и земљишном покривачу Вршачке планине одликује велико богатство биљних врста. Пошто је порекло тих врста из разних делова северне хемисфере, могу се биљке Вршачких планина сврстати у већи број флорних географских елемената, ареалтипова (медитерански, атлантски, средњеевропски, бореолни, сарматски, понтски, дакијски, мезијски и др.). Ово, са своје стране, указује на богатство и шароликост флоре овог подручја као и да, међу хиљаду биљних врста, има не само реликтних и ретких врста од научног значаја, већ и високи проценат лековитих и хранљивих врста.

Специфичне вредности Вршачких планина, које у себи обједињују сурову лепоту исконске неживе природе са питомом лепотом сеновитих шума, пропланака и благо заталасаних обронака, као и повезаност Вршачких планина добром мрежом саобраћајница са ближом и даљом околином, значајна су основа за веће коришћење њихових комплексних функција.

Вршачке планине поседују и не мали културно-историјски значај (Вршачка кула, средњовековно утврђење из XIV века), а бројна су места везана и за историјске догађаје из XVI века.

4. КАТЕГОРИЈА

I (прва) КАТЕГОРИЈА – природно добро од изузетног значаја

5. КЛАСИФИКАЦИЈА IUCN

IUCN category III (Natural Monument / Natural Landmark)

ПРИРОДНИ СПОМЕНИК

Према "Оквиру за класификацију копнених и морских подручја" IUCN 1990. године.

6. МЕЂУНАРОДНИ СТАТУС

Вршачке планине 2000. године званично постају међународно значајно станиште птица у Европи - Important Bird Area (YU 15 SE) на површини од 10.500 хектара (Пузовић, С., Грубач, Б. 2000).

7. ПОЛОЖАЈ

7.1. ЛОКАЦИЈА

Вршачке планине заузимају југоисточни део Панонске низије. Представљају изоловано побрђе у југоисточном Банату. Дужина планинског система износи око 20 км. Правац простирања Вршачких планина је запад-исток. Већи део Вршачких планина припада Србији, а мањи Румунији. С обзиром да је планина смештена уз границу са Румунијом, и да делом чини државну границу, њен положај према локалним насељима, пре свега према Вршцу је добар.

Као једна од компоненти туристичке валоризације, географски положај Вршачких планина релативно је сложен. Наиме положај у односу на Војводину је прилично неповољан. То се нарочито односи на Бачку и Срем, а условљен је периферним положајем планине и нефункционалним системом саобраћаних веза. Према Банату, односно према Зрењанину, положај је знатно повољнији, али је путна мрежа у лошем техничком стању. Што се тиче Београда, положај у односу на овај град повољан је из два разлога. Београд је са Вршцем повезан путем и пругом међународног значаја, а Вршачке планине због релативне близине Београда представљају викенд-дисперзивну зону. Значајно је истаћи и добре саобраћане везе са делом источне Србије и Поморавља путем Ковин - Бела Црква - Вршац.

7.2. ГЕОГРАФСКЕ КООРДИНАТЕ

Табела 1: Габаритне координате природног добра

Граничне тангенте	по Гриничу	по Гаус-Кригеру
SL Јужна гранична линија	45° 05' 19" N	4.993.900 km
NL Северна гранична линија	45° 09' 23" N	5.001.375 km
WL Западна гранична линија	21° 19' 29" E	7.525.550 km
EL Источна гранична линија	21° 31' 00" E	7.540.650 km

Табела 2: Координате централне тачке

Централна тачка	по Гриничу	по Гаус-Кригеру
	45° 08' 14" N - 21° 25' 04" E	4.999.250 – 7.532.875

Табела 3: Надморска висина

Минимална	85.0 m n.v.	Максимална	641.0 m n.v.
-----------	-------------	------------	--------------

8. ПОВРШИНА И ГРАНИЦЕ

8.1. ОПИС СПОЉНЕ ГРАНИЦЕ

ГРАНИЦЕ ЗАШТИЋЕНОГ ПРИРОДНОГ ДОБРА «ВРШАЧКЕ ПЛАНИНЕ»

КО Сочица I

Граница ПИО "Вршачке планине" у КО Сочици I почиње на тромеђи Државне границе са Републиком Румунијом, КО Сочица I и КО Марковац. Граница иде у правцу југа Државном границом у дужини од око 1940 m до тромеђе парцела број 1515/2, 1520 и државне границе. Ломи се на југозапад у дужини од око 800 m до тромеђе парцела 1515/2, 1509 и 1520.

Граница се ломи на југ и прати источну међну линију парцела 1509, 1514 до међне тачке парцела 1509 и 1439. Наставља на југ источном међном линијом парцела 1509 и 398 у дужини од око 700 m до тромеђе парцела број 398 и 1395, дужине око 250 m. Ту се граница ломи према западу, пресеца парцелу 398 до тромеђе парцела број 399, 404 и пута број 2408 у дужини од око 200 m. Даље граница иде западном међном линијом пута 2408 до међне тачке парцеле 402. Граница скреће на север изостављајући парцеле 401, 402 и наставља међном линијом пута 2408 до тромеђе парцела 404, 2959/2 и пута 2408. Граница се ломи на север и иде западном међном линијом парцеле 404, 395 до међне тачке парцела 2055. Пресеца парцелу 404 и наставља на северозапад међном линијом парцеле 404 до међне тачке парцела 404 и 2012. Граница иде на север поново пресеца парцелу 404 до међне тачке парцела 404 и 1776. Наставља на север западном међном линијом парцеле 404 до тромеђе парцела 404, 1445 и 1715. Наставља на западном међном линијом парцеле 1445, јужном међном линијом 1447 до пута. Ломи се на север западном међном линијом парцеле 1447, 1448 до пута 2380. Наставља на север, пресеца пут 2380 и иде западном међном линијом парцела 1450, 1513, 1501/2 и 1501/1 до пута 2382. Ломи се на запад јужном међном линијом пута 2382 до пута 2391. Пресеца пут 2391 и скреће на север западном међном линијом пута 2391 до међне тачке парцеле 1522/2. Граница се ломи на запад и иде јужном међном линијом парцеле 1522/2 у дужини од 500 m до КО Јабланка, односно тромеђе парцела број 1522/1, 1523 и 2409, поток којим скреће у правцу југа дуж граница КО Сочица и КО Јабланка у дужини од око 500 m и долази на тромеђу парцела број 1598/1 и 1598/2 у КО Сочици и парцеле број 3100/2 у КО Јабланка.

КО Јабланка

Уласком у ову катастарску општину граница продужава у правцу југозапада потоком број 2409 КО Сочица I дужином од око 550 m до тромеђе парцела 3100/2, 3082 и 3083 КО Јабланка.

Ту се ломи у правцу запада у дужини од 340 m, тромеђа парцела број 3100/2, 3086 и 3085, а потом према југозападу до тромеђе парцела број 3086, 3054 и 3087 у дужини од 370 m. Потом граница благо скреће на северозапад и након 200 m долази на тромеђе парцела број 3086, 3089 и 3090, а потом на север у дужини од 100 m до тромеђе парцела број 3100/2, 3086 и 3091 где се ломи према западу и након 180 m долази на границу са КО Месић, тромеђа парцела број 3088, 3090 и 3091. Ту граница скреће према северу и иде границом катастарских општина у дужини од 1300 m до тромеђе парцела број 3100/2 у КО Јабланка и 1991 и 1998, пут у КО Месић.

КО Месић

Уласком у КО Месић граница скреће у правцу југозапада и иде путем број 1998 до међе парцела број 296 и 297 у дужини од око 1500 m, а одатле даље иде на југозапад дужином од око 250 m, до тромеђе парцела број 1376, 1377 и 2045, пут којим скреће у правцу северозапада до тромеђе парцела број 2045, 1381 и 1773 дужином од око 110 m.

Граница даље скреће на југозапад дуж парцела број 1773, 1381 и 1382 у дужини од 180 m до пута број 2043 и иде њиме у правцу северозапада дужином од око 120 m до тромеђе парцела број 1768, 1384 и 2043. Ту се граница ломи у правцу југозапада дуж парцела број 1768, 1384 и 1385 дужином од око 80 m до пута број 2044 и њиме иде дужином од око 250 m до тромеђе парцела број 1763, 1740 и 2044. Овде граница скреће на југоисток изломљеном линијом дуж парцела број 1740 и 1743 северном међном линијом дужине од 170 m до пута број 2030 којим продужава у правцу северозапада до пута број 2027 дужином од око 420 m, и њиме иде у правцу севера дужином од око 50 m до тромеђе парцела број 2027, 1723 и 1724. Ту граница скреће на северозапад међом парцела број 1723 и 1724 у дужини од око 80 m до тромеђе парцела број 1723, 1724 и 1985. Граница се ту ломи на запад и јужним ободом парцеле број 1985 дужином од око 430 m до пута број 2067 којим иде у правцу југозапада дужином од око 900 m до границе са КО Вршац, тромеђе парцела број 1541, 1985 и 2066, поток. Ту граница улази у КО Вршац тромеђа парцела број 1541 и 1985 у КО Месић и 27539 поток у КО Вршац.

КО Вршац

Граница пресеца поток 27539 и иде на тромеђу парцела 20133, 20227 и потока 27539. Граница иде на северозапад западном међном линијом парцеле 20133 до тромеђе парцела 20133, 20128 и 20130/2.

Ломи се на североисток и прати међну линију парцела 20130/2, 20130/1, пресеца пут 20105 и наставља на североисток међном линијом парцеле 20040/2. Ломи се на север и иде западном међном линијом парцеле 20040/2 до међне тачке парцела 20040/2 и 20041. Наставља на северозапад западном међном линијом парцела 20041, 20094 до јужне међне тачке парцеле 20048. Скреће на исток јужном међном линијом парцеле 20048, пресеца један крак парцеле 20041 и наставља северном међном линијом другог крака парцеле 20041 до парцеле 20043/2. У правцу севера граница прати западну међну линију парцеле 20043/2 до пута 27321. Наставља путем на север до тромеђе парцела 27321, 20009/1 и 20006. Граница се ломи на исток северном међном линијом парцеле 20006 до међне тачке парцеле 20005/1. Скреће на северозапад и прати западну, па јужну међну линију парцеле 20005/1 до тромеђе парцела 20005/1, 20061 и пута 19994. Граница се ломи на запад јужном међном линијом парцеле 20061, пресеца парцелу 20062 и наставља међном линијом парцеле 20063 до пута 19994. Ломи се на југ и иде путем до тромеђе парцела 20071/2, 20071/1 и пута 19994. Скреће на исток и све време прати међну линију парцеле 20071/1, затим се ломи на југ обухватајући парцелу 20071/2 и 20070 до пута 19994. Наставља путем на север до тромеђе парцела 20077, 20078 и пута. Скреће на југ и источном па јужном међном линијом парцеле 20078/1 до пута. Путем иде на југоисток до североисточне међне тачке парцеле 21678/3. Ломи се на југозапад па на југ међном линијом парцела 21678/3, 21678/1, 21678/10 изоставља парцелу 21678/11, 21677, 21678/2 до пута 21630. Наставља на југ па на запад путем до тромеђе парцела 21626, пута и 21628. Скреће на југ западном међном линијом пута 27321 до јужне међне тачке парцеле 21616 и пута 21615. Граница се ломи на северозапад и иде међном линијом пута 21615 до тромеђе парцела 20289, 20288 и пута 21615.

Скреће на југозапад југоисточним међним линијама парцела 20288, пресеца пут 27322 и наставља у истом правцу међним линијама парцела 21606, 21605 до тромеђе парцела 21605, 20341 и 20342. Скреће на запад јужном међном линијом парцеле 21605 до тромеђе парцела 21605, 27542 и 20350. Скреће на југ источном међном линијом парцеле 27542 до тромеђе парцела 27542, 27541 и 21556. Граница скреће на северозапад пратећи источну међну линију парцеле 27541 до четворомеђе парцела 27541, 21678/13, 21678/5 и пута 27324. Ломи се на југ западном међном линијом пута 27324 до тромеђе парцела 27324, пута 21481 и 21458/1. Ломи се на запад и иде јужном међном линијом пута 21481 до тромеђе парцела 21481, 21458/4 и 21459. Скреће на југ источном међном линијом парцеле 21459, 21457, 21456 до парцеле 27540/1. У правцу пресеца парцелу 27540/1 и њеном међном линијом скреће на северозапад до парцеле 21292. Ломи се на запад и иде јужним међним линијама парцела 21292, 21289 до пута 27325. Пресеца пут 27325 и наставља на запад јужним међним линијама парцела 21703, 21704, 21706 и 21707. Ломи се на југозапад, пресеца парцелу 27543 и иде њеном западном међном линијом до тромеђе парцела 27543, 21708 и 21723/1. Скреће на запад и иде јужном међном линијом парцеле 21723/1 до тромеђе парцела 21723/1, 21709 и 21712. Граница скреће на запад и иде јужном међном линијом парцеле 21712, а затим међном линијом парцеле 27544/1 па 27544/2 до међне тачке са парцелом 21716. Скреће на северозапад и обухвата парцелу 21716 до пута 21713. Граница иде на север источном међном линијом парцеле 22479 (пут) до пута 21735. Скреће на запад путем 21735 до парцеле 22450. Наставља на запад јужном међном линијом парцеле 22189/1 до парцеле 22352/3. Скреће на север и иде источном међном линијом парцела 22352/3, 22352/2, 22352/1 до тромеђе парцела 22352/1, 22333 и 22189/1. Скреће на исток и све време прати међну линију парцеле 22189/1 до тромеђе парцела 22189/1, 22277 и 22281. Обухвата парцелу 22281 и наставља на север парцелом 22189/1 до тромеђе парцела 22189/1, 22189/32 и 22142/1. Наставља на север западним међним линијама парцела 22189/32, 22160, 22151/1, 2151/4, 22151/3, ломи се на исток северном међном линијом парцела 22152, 22189/1 и 22175, па поново 22189/1, 22176, поново 22189/1 до парцеле 21876/1. Наставља на исток, пресеца парцелу 21876/1 и иде северном међном линијом парцела 22189/35, 22178, 21753 до наспрам парцеле 21873. Скреће на запад, пресеца парцелу 27318 до тромеђе парцела 21876, 21873 и 21872. Ломи се на север и иде западном међном линијом парцела 21872, 21876, 21864, 21766/1, 21766/2 до пута 27282/2. Скреће на југ и иде западним међним линијама парцела 21764, 21767 до четворомеђе парцела 21766/1, 21766/2, 21767 и 21769. Ломи се на исток, па на југ међном линијом парцеле 21769, обухвата парцелу 21762/1 и наставља међном линијом парцеле 21769 до тромеђе парцела 21769, 21758/2 и 21756. Ломи се на исток и иде северном међном линијом парцеле 21756 и 19982 до пута 27282/1. Скреће на северозапад једним делом пута, а онда међном линијом парцеле 19972/2 до тромеђе парцела 19972/2, 19972/1 и 21784. Ломи се на север међном линијом парцела 19972/2 па на запад јужном међном линијом парцела 27520/1 и 19967 до тромеђе парцела 19965/1, 27520/1 и 19951. Скреће на исток и иде северним међним линијама парцела 1965/1, 19967 и 19968. Ломи се на север и иде источним међним линијама парцела 19966, 19965/2 пресеца парцелу 19951 до међном линијом међне тачке парцела 19951 и 19948. Скреће на исток и иде северном међном линијом парцеле 19949 до тромеђе парцела 19949, 19379 и 19982/1. Граница се ломи на север и све време прати међну линију парцеле 19982/1 до међне тачке са парцелом 19948. Скреће на исток северним међним линијама парцела 19948, 19947, 19982/1, 19946, 19982/3, 19945, 19944, 19943, 19982/1, пресеца парцелу 19438, наставља 19982/1 до тромеђе парцела 19982/1, 19941 и 19443. Граница иде на североисток северним међним линијама парцела 19941, 19940, 19482, 19490/2, 19467/2, ломи се на југ и источним

међним линијама парцела 19476/2, 19488/2, 19491/2 до тромеђе парцела 19491/2, 19491/1 и 19905/1. Граница наставља на североисток међном линијом парцеле 19905/1, 19897, 19898 до парцеле 19895. Скреће на исток и иде северним међним линијама парцела 19895, 19894, 19605/1, 19893, 19905/1, 19892, 19891 до тромеђе парцела 19891, 19890 и 19617. Граница скреће на север и иде западном међном линијом парцеле 19890, наставља међном линијом парцеле 19905/1, 19889, поново 19905/1, пресеца парцелу 19678, наставља међном линијом 19882 и 19905/1 до тромеђе парцела 19905/2, 19687 и 19686. Граница се ломи на југ и иде северном, па источном међном линијом парцеле 19905/2, наставља на југ источном међном линијом парцеле 19905/1 до тромеђе парцела 19902, 19860 и КО Мало Средиште. Наставља на југ границом КО Мало Средиште и источним међним линијама парцела 19905/1 и 19903 у дужини од 450 m до тромеђе парцела број 19903 КО Вршац и парцела број 264 и 266 у КО Мало Средиште.

КО Мало Средиште Уласком на територију КО Мало Средиште граница скреће према југоистоку у дужини од око 10.000 m до тромеђе парцела број 2830, 273 и 274.

Ту се ломи на североисток до пута број 2943, тромеђа парцела број 2825, 2824 и 2943 у дужини од око 300 m. Граница даље иде путем број 2943 у правцу североистока до тромеђе парцела број 2832, 2827 и 2943 у дужини од око 300 m. Ту граница скреће према на североисток и пратећи северне рубове парцеле број 2832 у дужини од 1160 m стиже на тромеђу парцела број 2832, 2833 и 2583. Граница даље иде у правцу истока дужином од око 200 m до тромеђе парцела број 2556, 2833 и 2557/1 где скреће на североисток дуж западне границе парцела број 2556, дужином од око 380 m до наилаaska на границу са КО Гудурицом, тромеђе парцела број 2550, 2551 и пута број 2924. Овде граница скреће према југоистоку и иде граничном линијом катастарских општина Мало Средиште и Гудурица и након 300 m долази на тромеђу парцела број 2553 и 2834 у КО Мало Средиште и парцеле број 2953 у КО Гудурица.

КО Гудурица Уласком у КО Гудурица граница криволинијски иде у правцу североистока рубом парцеле број 2953 дужином од око 1570 m до тромеђе парцела број 2953, 3713 и 3716, а одатле до тромеђе парцела број 3714, 3716 и 2953 дужином од око 70 m.

Одатле граница наставља северним рубом парцеле број 2953 дужином од 1390 m до тромеђе парцела број 3077, 2953 и 5069, поток, којим скреће на север и након 160 m избија на тромеђу парцела број 2950, 5069 и 2913. Ту се ломи на исток дужином од око 70 m до тромеђа парцела број 2949, 2913 и 2914, а потом на југ до тромеђе парцела број 2952, 2938 и 2948 у дужином од око 400 m. Граница даље скреће на североисток пресеца пут 5055 до границе са КО Марковац на коју избија након 820 m, тромеђа парцела број 2942 у КО Гудурица и 3882 и 3884 у КО Марковац. Граница даље скреће на југозапад дуж границе катастарских општина Гудурица и Марковац путем број 4799 а потом путем број 4798 у дужини од око 1420 m тромеђа парцела број 4001/1-2, 3983 и 4798 пут.

КО Марковац

Уласком КО Марковац граница скреће према југоистоку и иде границом катастарских општина дужином од око 290 m до тромеђе парцела број 4001/1-2, 3988 и локалног пута, где се ломи ка североистоку и иде до тромеђе парцела број 4000, 3999 и пута 3687, а затим скрећући на исток долази након 450 m до тромеђе парцела број 4001/1-2, 3682 и 4092.

Одавде граница криволинијски скреће на југ пратећи источну границу парцеле број 4001/1-2 до тромеђе парцела 4001/1-2, 4032 и 4031. Граница скреће на исток северном међном линијом парцеле 4031, 4025 до тромеђе парцела 4025, 4034 и пута 4788. Ломи се на север путем 4788 до пута 4787. Пресеца пут и ломи се на североисток источном међном линијом пута 4787 до тромеђе парцела 4787, 4204 и 4203. Скреће на исток северном међном линијом парцела 4204, 4205, пресеца пут бр. 4784 међном линијом парцеле 4206 до парцеле бр. 4001/1-2. Скреће на исток међом парцела број 2611 и 4001/1-2, а потом путем број 4782 у укупној дужином од око 730 m до тромеђе парцела број 4001/1-2, 3591 и 3590 где се ломи на север до тромеђе парцела број 4001/1-2, 3569 и 3585 у дужини од 430 m. Даље граница међом парцела број 4001/1-2 и 3569 прво скреће на североисток, око 100 m, а затим на југоисток око 280 m, да би потом скренула поново на североисток до тромеђе парцела број 4001/1-2, 3569 и 3568 дужином од око 40 m. Одатле граница продужава на североисток дужином од око 340 m до тромеђе парцела број 4001/1-2, 3520 и пута број 4761 где се ломи према југоистоку. Кратко иде путем број 4761 а затим криволинијски прати источни обод парцеле број 4001/1-2 до тромеђе парцела број 4001/1-2, 4217 и пута број 4747/1 у дужини од око 620 m, где скреће на североисток и иде путем број 4747/1 до тромеђе парцела број 4001/1-2, 4578 и 4747/1 дужином од око 730 m где нагло скреће према северозападном рубу парцеле број 4001/1-2 до тромеђе парцела број 4001/1-2, 3227/2 и 3178 у дужини од око 900 m, да би потом скренула на југоисток, изломљеном линијом источног руба парцеле број 4001/1-2 до тромеђе парцела број 4001/1-2, 4004/1 и 4006 у дужини од 910 m. Граница даље иде међом парцела број 4004/1 и 4006 у дужини од око 340 m и излази на државну границу са Републиком Румунијом, тромеђа парцела број 4006, 4004/1 и пута број 4730. Граница даље иде државном границом према југозападу и након 2970 m долази на границу катастарских општина Сочица и Марковац са државном границом према Републици Румунији, одакле даље креће на југ атаром села Сочица, што је описано на почетку текста.

Укупна дужина граница Заштићеног природног добра износи, без дела уз државну границу 60.705 m, а са делом уз државну границу 65.615 m.

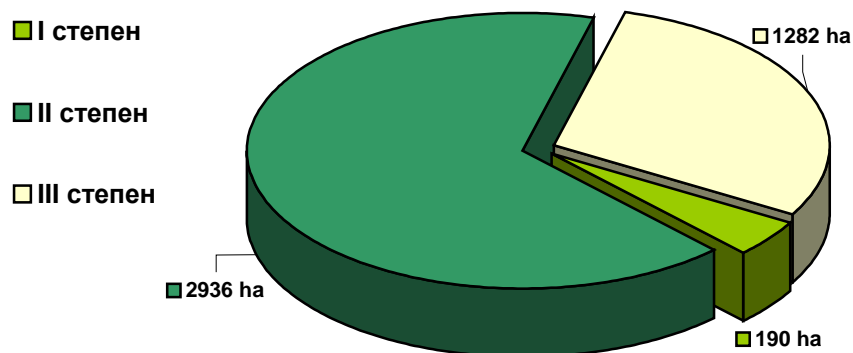
Табела 4: Дужина границе по катастарским општинама

	<i>Дужина граница</i>	<i>Уз државну границу</i>	<i>Укупно м.</i>
КО СОЧИЦА I	7,710.00	1,940.00	9,650.00
КО ЈАБЛАНКА	3,040.00		3,040.00
КО МЕСИЋ	4,540.00		4,540.00
КО ВРШАЦ	19,085.00		19,085.00
КО МАЛО СРЕДИШТЕ	12,640.00		12,640.00
КО ГУДУРИЦА	5,900.00		5,900.00
КО МАРКОВАЦ	7,790.00	2,970.00	10,760.00
	60,705.00	4,910.00	65,615.00

8.2. ПОВРШИНА

Укупна површина заштићеног природног добра «Вршачке планине» износи 4371 ha, од чега на режим заштите :

- I степена износи 190 ha;
- II степена износи 2936 ha;
- III степена износи 1282 ha.

Графикон 1: Површине по степенима заштите

9. ИСТОРИЈАТ ЗАШТИТЕ

На основу члана 28. став 2. Закона о заштити природе ("Службени лист САП Војводине", број 27/78) и члана 280. Статута Општине Вршац ("Службени лист општина Вршац и пландиште", број 3/74 и "Службени лист Општине Вршац", број 1/78 и 13/81), Скупштина општине Вршац, на посебним седницама Већа удруженог рада и Већа месних заједница, одржаним 29. јануара 1982. године, по прибављеном мишљењу Завода за заштиту природе Нови Сад, број 877/81 од 04. децембра 1981. године, донела је РЕШЕЊЕ о проглашењу Вршачких планина за Регионални парк, као заштићени део природе посебних природних вредности.

Цитираним Решењем за управљача тј. стараоца заштићеног природног добра одређена је Радна организација "Вршачки брег" – за шумарство, Вршац.

Имајући у виду природне вредности Вршачких планина Скупштина општине Вршац својим закључком број: 06-1-31/87-01 од 5. маја 1987. године је код Скупштине САП Војводине покренула иницијативу за стављање Регионалног парка "Вршачке планине" на виши ниво заштите тј. на ниво Специјалног природног резервата.

Скупштина САП Војводине је размотрила и прихватила наведену Иницијативу 1. марта 1988. године, и задужила Извршно веће Скупштине САП Војводине да припреми Предлог за доношење и Нацрт закона о стављању Вршачких планина под посебну заштиту као дела природе са својствима Специјалног природног резервата.

Имајући у виду напред наведено Извршно веће Скупштине САП Војводине је у току 1989 и 1990 (фебруар 1990. године) урадило Предлог за доношење и Нацрт закона о Специјалном природном резервату "Вршачке планине". Због догађаја који су се у то време дешавали Закон о Специјалном природном резервату "Вршачке планине" није донешен.

У поступку ревизије статуса заштите природног добра и усаглашавања са одредбама Закона о заштити животне средине, сагледавајући досадашњи рад на заштити, управљању и унапређивању, спремност општине Вршац као заинтересоване локалне заједнице да обезбеди адекватно старање овим заштићеним добром, оцењено је као гаранција за успешну заштиту и развој подручја. С обзиром да се у оквиру предела изузетних природних одлика не налази културно добро од изузетног значаја, сматрамо да Закон о заштити животне средине даје могућност да се ово природно добро заштити актом Скупштине општине.

II ОПИС ПРИРОДНОГ ДОБРА

II ОПИС ПРИРОДНОГ ДОБРА

1. КАРАКТЕРИСТИКЕ ПРОСТОРА

1.1. РЕЉЕФ

Вршачке планине представљају изоловано побрђе у југоисточном делу Баната. Становници Вршца и околних места Вршачке планине називају Вршачки брег, пре свега мислећи на брдо изнад града на коме је подигнута кула.

Постоје и други називи за побрђе, као чуке који је употребио Јован Цвијић у својој геоморфологији, а исти назив се може прочитати и на секцијама Војно-географског института. Ипак, најчешће помињан назив у стручној литератури је Вршачке планине.

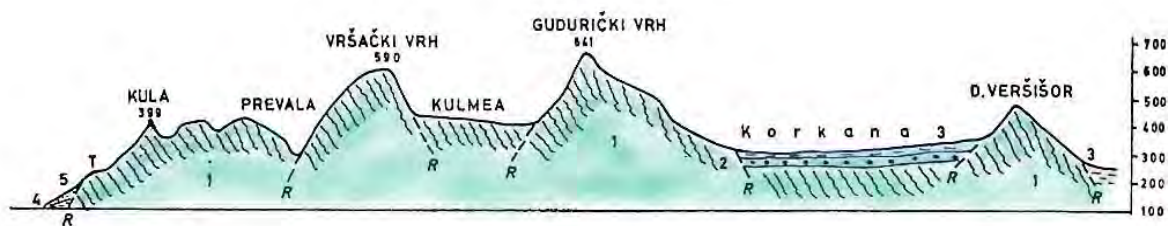

Слика 1: Остењаци Вршачких планина (фото: Ковачев, Н.)

У топографском погледу Вршачке планине могу се поделити на ниско-планински, брежуљкасти и нижи заравњени предео (Букуров, 1950).

Вршачке планине чине четири јасно издиференцирана облика : Вршачка кула (399 m н.м.), Вршачки врх (590 m н.м.), Гудурички врх (641 m н.м.), који је уједно и највиши врх Војводине и Д. Вршишор (463 m н.м.). Наведени узвишени делови Вршачких планина међусобно су одвојени поточним долинама и превојима. Између Вршачке куле и Вршачког врха је превој који се спушта према југу у широко било. Између Вршачког и Гудуричког врха је превој Кулмеа маре, између Гудуричког врха и Вршишора је превој Коркана. Темена поменутих преседлина леже на апсолутној висини од (300-390 m н.м.).

Планински предео обухвата око 170 квадратних километара, а планине се пружају у правцу запад-исток. Према М. Зеремском (1985) планина на уздужном профилу има купаст или асиметрично купаст изглед као што се види на (сл. 2).

Уздужан профил централне планинске масе. 1. кристалисти шкриљци; 2. базални конгломерати (понт ?); 3. понтијске глине; 4. старије плеистоцене глине; 5. наносни периглацијални материјал планинске суподине; T — тераса Мисе (250 m) R — раседи.

Слика 2: Зремски, М.

Геоморфолошко наслеђе

ОСТЕЊАЦИ-Резистентни облици спирања и разарања

Вршачке планине у геоморфолошком смислу услед изражених денудационих процеса у површинском рељефу имају на више локалитета велики број остењака. Остењаци, према литолошкој одредби (Халавачи Ј. 1886.) настали у гнајсу у облику разноврсних форми стрче више метара изнад околног земљишта. Најчешћи облици остењака су : турбанасти, печуркасти, плочасти, пирамидални, стубасти и других форми висина од неколико до око 25 метара.

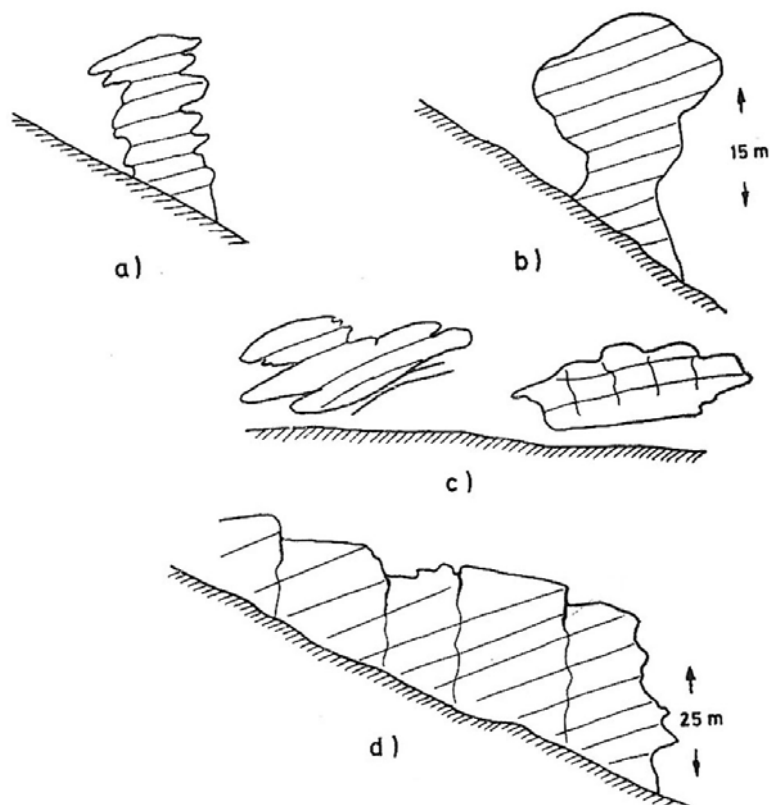

Слика 3: Остењаци Вршачких планина (фото: Ковачев, Н.)

За развој морфолошки разноликих остењака и полиморфију денудационих облика према М. Зеремском (1985) значајну улогу имају положај и структуре гнајса који пробија шкриљце. По истом аутору, на основу старости остењаци представљају реликте плеистоцене периглацијалне климе, односно до њиховог стварања је дошло у фази када су ниске температуре и одсуство вегетације снажније вршиле разоравање, а спирање било интензивније. У данашње време процес стварања остењака одвија се споро па је неопходно преузети све мера како би се различите денудационе форме очувале.

Најинтересантнији и најмногобројнији остењаци налазе се на југозападној страни Гудуричког врха. На југозападној страни Вршачке куле изнад хотела «Турист». Код дечијег одмаралишта «Црвени крст» и на југо-запад у темељу Вршачке куле.

Различите форме поменутих остењака представљају изузетну вредност у укупном геодиверзитету Вршачких планина па их кроз програм активне заштите (забрану сече шуме) треба сачувати.

Четири типа денудационих остеоњака: *a.* турбанаста; *b.* печуркасти; *c.* плочасти и *d.* у облику зидина средњовековних градова. Код сва четири примера слојеви гнајса падају *SI* или *SSI*.

Слика 4: Зремски, М.

1.2. ГЕОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

ГЕОЛОШКА ГРАЂА ТЕРЕНА

Подручје Вршачких планина се налази у јужном Банату и припада у геотектонском погледу Панонском басену (Димитријевић, 1995), тачније представља његову подину која издањује. Поједини аутори су мишљења да Вршачке планине на основу геотектонског положаја припадају Српско-македонској маси, тачније представљају њен рубни део.

Јединствено у окружењу које је изграђено од миоценских, плиоценских и квартарних седимената, оно је од давнина привлачило истраживаче, тако да први геолошки подаци датирају из 1880, 1886. године (J. Halavats). Касније и други геолози истражују ово подручје, али су више концентрисани на Делиблатску пешчару. Међу њима се издвајају Б. Димитријевић, В. Ласкарев, В. Кнежевић, Б. Ковачевић, А. Вуковић и А. Ивковић.

Ипак потпунија истраживања геолошке грађе Вршачких планина дата су при изради Основне геолошке карте (ОГК), лист Вршац и касније у монографији о Вршачким планинама.

Распрострањење картираних јединица Вршачких планина приказано је на геолошкој карти (Прилог : Геолошка карта Вршачких планина).

Опис картираних јединица

Палеозоик

Вршачке планине изграђују најстарије стене, односно различити кристаласти шкриљци у источном делу и гнајсеви у западном делу.

Кристаласти шкриљци представљају врло хетерогену серију метаморфних стена захваћених регионалним метаморфизмом релативно слабог интензитета. Старост ових стена, према мишљењу румунских (Desilla-Codarcea, 1962) а и наших аутора (Вуковић и др, 1970), одређена је као прекамбријумска и доњокамбријумска. Читав комплекс претрпео је током херцинске орогенезе метаморфне промене.

Серију кристаластих шкриљаца представљају нормални ектинити, метасоматски ектинити, хомогени мигматити и хетерогени мигматити.

Нормалне ектините представљају шкриљци ниског кристалинитета, односно филити, хлоритски и серицитски шкриљци. Дебљина филитне зоне не прелази 5 m, и има правац пружања С-Ј. Распрострањени су само као изданци у Марковачком потоку и источно од Сочице.

Групи метасоматских ектинита припадају албит-лискунски шкриљци нижег кристалинитета, албитски лептинолити и албитски гнајсеви. Њихово распрострањење је источно и западно од филитне зоне и мада се према хемијском саставу незнатно разликују, издвојени су на карти као јединствени блок.

Хомогени мигматити представљају крупнозрне стене, које чине гранитоидни гнајсеви, амигдалоидно-окцасти гнајсеви, окцасти гнајсеви и ситнозрни гнајсеви. Обзиром да су истоверсног порекла, а тиме и приближног хемијског састава њихове разлике се огледају у текстури. Распрострањени су такође у источном делу природног добра до границе са Румунијом.

Хетерогене мигматите сачињавају кристаласти шкриљци који су прожети ињектованим жицама гранитског, пегматитског или аплитског састава. У оквиру ове групе издвојени су лептинолити, аплити, пегматити и агматити. На виче места у маси су констатовани гранитски пробоји (Вуковић и др, 1970).

Гранити који припадају киселим магматским стенама откривени су око Вршачке куле и на Козлуку. Њихова појаве представља интрузију која се одвила током херцинске орогенезе. На основу петролошког састава сврстани су највећим делом у гранодиорите.

Неоген

Комплетан простор који окружује Вршачке планине, изграђују неогени седименти, тачније плиоценски. Њихово распрострањење у оквиру природног добра је у јужном делу – око Месића и В. Средишта, а у северном чине границу Вршачких планина и има их око Марковца, Гудурице, Сочице и Куштиља.

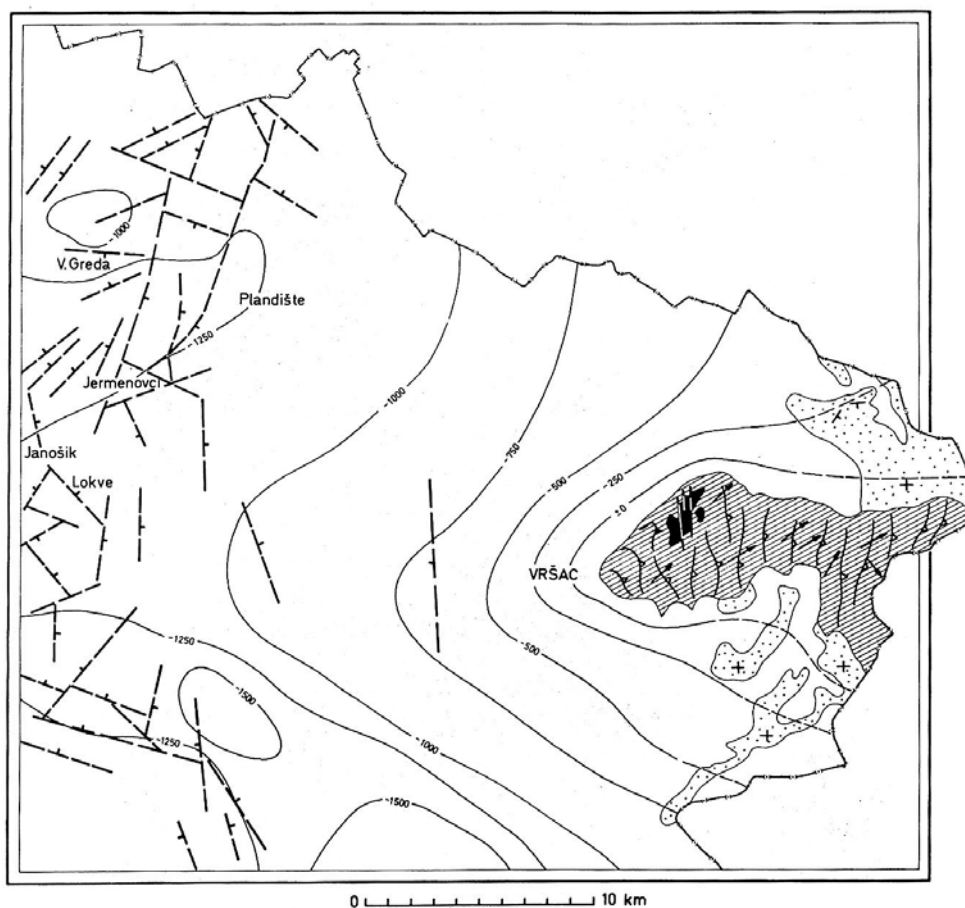
Најзначајнији литолошки чланови су пескови са прослојцима пешчара и конгломерата, дебљине до једног метра. Према тачној хроностратиграфској подели одређени су као понтски седименти. У њима се налази бројна фосилна фауна – *Congeris triangularis*, *Congeris Markovici*, *Limnocardium schmidtii*, и други.

Квартар

Седименте ове старости представљају дробина стена које изграђују Вршачке планине и алувијални седименти водотока који су распрострањени у долинама Месићког потока и Марковца. Предстаљају их песковити шљункови и пескови са сочивима суглина. Њихова дебљина је променљива и најчешће не прелази 5 метара.

Структурне карактеристике

Гранитска маса Вршачких планина има неправилан облик, који је издужен у правцу фолијације у метаморфној серији. Испресецана је бројним раседима правца пружања С-Ј и СИ-ЈЗ. На истражном подручју нема пликативних облика и захваљујући руптурном склопу издвојена су четири блока.

Прегледна тектонска карта

Легенда:

- Подручје изданака кристаластих шкриљаца, са трасама фолијације и статистичком оријентацијом линеације
- Гранит
- Подручје изданака неогених седимената
- Раседи утврђени геофизичким испитивањима
- Изохипсе подине терцијарних седимената

Слика 5: Прегледна тектонска карта Вршачких планина (Вуковић и др, 1970).

МИНЕРАЛНЕ СИРОВИНЕ

На истражном подручју постоје само неметаличне минералне сировине, а њихово коришћење је у новије време веома ограничено.

Неметаличне минералне сировине

Лежишта или појаве неметаличних минералних сировина представљају различити грађевински камен, кварцни и обични пескови.

Као грађевински камен углавном се користе гранити, гранодиорити и мање гнајсеви. Ово су истовремено и једине појаве чврстих стена у том подручју па је њихова експлоативност велика. Вршачки гранит се употребљавају као ломљен и дробљен камен у грађевинарству. Појаве кварцних пескова су откривене североисточно од Гудурице и В. Средишта, као и око Месића где је експлоатацијом прилично измењен морфолошки изглед терена.

СТАЊЕ ГЕОЛОШКИХ ПРОЦЕСА

Међу савременим геолошким процесима који су присутни на Вршачким планинама издвајају се елувијални, падински процеси, ерозија и појаве клижења.

Елувијални процес је изражен на целокупном истражном простору, а њиме су нешто више захваћене стене гранитоида, где грус има понекад дебљину и до 3 m. Падински процеси се огледају у делувијално пролувијалним седиментима које чине блокови и дробина различитог порекла и састава.

Ерозија се јавља претежно на јужном делу природног добра с обзиром да речну мрежу изграђује доста повремених водотока бујичног карактера.

Појаве клижења су регистроване само као фосилне, али како се у литолошком стубу појављују сочива глина, треба очекивати да се она могу активирати. До ових појава би могло доћи по ободном делу природног добра.

ГЕОРАЗНОВРСНОСТ И ГЕОЛОШКО НАСЛЕЂЕ

Разноврсност геолошког састава, структура и форми представља основу за развој живог света, а Вршачке планине својим положајем у низијском рељефу Баната имају сва наведена обележја на којима почивају бројни екосистеми.

Вршачке планине на основу геотектонског положаја припадају Српско-македонској маси и представљају њен рубни део. Припадају громадним, млђе раседним планинама, а правац пружања им је истоксевероисток-запад. Највиши врх је Гудурички врх (641 м н.м.) који истовремено представља и највишу тачку у Војводини.

Геолошка грађа Вршачких планина, упрошћено посматрана, се састоји од стена палеозојске старости које представљају различите врсте шкриљаца и гнајсева. Око њих се налазе седиментне стене неогене старости – пескови, глине и лапорци. Савремени геоморфолошки процеси су извршили модификовање, током геолошке историје, створеног рељефа усецајући бројне водотокове дуж којих се таложу рецентни седименти, шљункови и пескови.

У морфолошком смислу издвајају се четири скоро индивидуална блока, која се распознају преко врхова – Вршачка кула, Вршачки врх, Гудурички врх и Доњи Вершишор. Разликују се и три преседлине, Превала, Кулмеа и Каркана. Веома развијена хидрографска мрежа, са токовима управним на пружање главног била, указује на снажан процес ерозије. Као последица тога разликују се три категорије елемената: фосилне површи, долине и њихови системи, и остењаци.

Геонаслеђе чине све геолошке, геоморфолошке, педолошке и посебне археолошке вредности неког простора, настале у току формирања земљине коре. На Вршачким планинама се као геонаслеђе препознају :

- Планински блокови-хорстови Вршачка кула, Вршачки врх, Гудурички врх и Доњи Вершишор;
- Раседни одсеци планинских страна;
- Долина на раседу;
- Профил Вршачког рова са странама раседних одсека, протеже се дуж северног обода планина;
- Групе остењака;
- Изузетне форме у рељефу неогених седимената недалеко од Месића;
- Извори - Плави извор, Рафаел, Ружинат и Водице;
- Поједини геолошки профили.

Овај списак није коначан, јер су неопходна истраживања којима би се употпунио. Па ипак, ово је почетна база - за стручњаке подстицај за нова истраживања, а за све остале спомен да знају шта се налази у њиховој непосредној близини, о чему би ваљало водити рачуна али и уживати кад год се изађе на брег.

1.3. ПЕДОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Поред Фрушке горе, на подручју Војводине се, својим планинским рељефом истиче још и подручје Вршачких планина чији је флувијални рељеф по Б. Букорову (1950) добро заступљен. Највећи део Вршачких планина састављен је од кристаластих шкриљаца, који се под утицајем спољних сила лако распадају и дробе у трошину, па је стога читава северна и јужна подгорина разорена многобројним вододеринама и дубоким усеченим и уским долинама повремених потока (др. Миљковић, Н., 1986).

Према Н. Миљковићу (1986), геолошка подлога као супстрат представља један од најбитнијих чинилаца образовања земљишта, а посебно у планинско-брдским пределима па самим тим и на подручју Вршачких планина. Осим тога, постанак и развој земљишта јавља се уједно и као функција међудејства низа природних чинилаца као што су: рељеф, геолошке подлоге, климе, органског света, времена и човека. Као последица деловања различитих педогенетских чинилаца и њихових различитих правца и интензитета деловања настао је како на подручју Вршачких планина тако и у њиховој непосредној околини врло хетероген састав земљишта.

Имајући у виду да на стварање појединог типа земљишта има утицај више различитих фактора (чинилаца) на подручју Вршачких планина издвајају се два основна типа земљишта и то : аутоморфна чија је главна карактеристика што се

влаже искључиво водом падавина (киша, снег) и хидроморфна која се карактеришу повременим или трајним превлаживањем у целом или само у делу њиховог профила.

Аутоморфна земљишта Миљ., Н., 1986.

Иницијална земљишта (сирозем) – ово су неразвијена земљишта и пролазног су карактера јер релативно брзо прелазе у развијеније стадијуме;

Смоница на терцијерним глинама (вертисол) – на подручју Војводине овај тип земљишта искључиво се јавља у подгорини Вршачких планина а на самим планинама веома је застипљена смоница на терцијарним глинама огањачена;

Гајњача (камбисол) – на подручју Вршачких планина под утицајем влажније педоклиме условљене шумском вегетацијом (мешовите састојине храстова, граба, букве и липе) настао је овај тип земљишта.

Хидроморфна земљишта Миљ., Н., 1986.

Алувијална – у неким подручјима Војводине овај тип земљишта има изузетан производни значај док на подручју Вршачких планина због свог грубог механичког, а врло често и скелетоидног састава немају такав производни значај.

Глејна земљишта – комбинацијом превлажавања површинских и подземних вода у току године развио се тип глејних земљишта и то искључиво на заравњеним површинама Вршачке области.

1.4. ХИДРОГЕОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Хидрогеолошке карактеристике Вршачких планина указују да су развијена два типа порозности, а самим тим и издани, пукотински и међузрнски. Пукотински тип издани је развијен у шкриљцима и гнајсевима, а међузрнски у седиментима обода. Истицање подземних вода одвија се изворима, међу којима су према издашности најзначајнији Плави извор, Рафаел, Ружинат и Водице. Поред ових постоје и многи други слабије издашности.

Хидрогеолошка својства стена и типови издани

Хидрогеолошке карактеристике издвојених литолошких чланова указују да су развијени :

- пукотински тип порозности као доминантан, и
- интергрануларни тип порозности.

Не многобројне хидрогеолошке појаве углавном контактног типа и велике разлике у издашности такође указују на сложеност односа истражног подручја. На истражном подручју издвојени су и условно «безводни» терени.

Распрострањење заступљених типова издани и значајнијих хидрогеолошких појава и њихових карактеристика на теренима природног добра Вршачке планине, приказано је на хидрогеолошкој карти (прилог 2).

Терени са међузрнском порозношћу

Водоносници који су развијени у теренима са интергрануларном (међузрнском) порозношћу припадају ободном појасу око Вршачких планина. На заштићеном подручју ови водоносници у укупном водном билансу немају значајнијег удела. Њихова улога је више усмерена на обогаћивање издани развијених у другим литолошким срединама а пре свих пукотинским, или прихрањивање вода површинских токова. У њима најчешће не постоје изведене водне грађевине, а природне водне појаве су ретке, мале издашности ($Q < 1\text{l/s}$) и примитивно каптиране понајвише за потребе путника намерника. Постојање ових водоносника указује пре свега на историју развоја савремених геолошких процеса на терену.

Посебну групи терена представљају елувијални, пролувијални и сипарски седименти. Оводњеност водоносника који се формирају у овим седиментима је мала јер је њихова пропусност велика, па се инфилтрирана вода спушта пукотинским системима у пукотинску издан.

Заједничке карактеристике свих ових квартарних творевина су несортираност материјала и неједначеност коефицијената филтрације.

Терени са пукотинском порозношћу

Стене у којима се развија пукотински тип порозности представљају гнајсеви, гранитоиди, гранодиорити и шкриљци (в. хг карту).

На основу квалитативних карактеристика то су воде погодне за водоснабдевање. Слаба растворљивост стена у којима су развијене пукотинске издани, као и слаб и ограничен контакт између воде и стене (геолошке средине) условили су свуда ниске вредности минерализације (и мање од 250 mg/l). Према хемијском типу су претежно Na-HCO_3 , ређе Mg-HCO_3 .

Условно "безводни" терени

Терени изграђени од шкриљаца, мигматита и утиснутих аплита, кварцита палеозојске старости издвојени су као условно "безводни". Ове стене имају развијену пукотинску порозност која не омогућава формирање издани сталног карактера или издани са значајнијим резервама изданих вода.

Формирање повремених издани најчешће се одвија у приповршинским деловима терена, услед веће испуцалости али и делувијалних седимената који формирањем збијене издани прихрањују пукотинску издан. Ове зоне су маркиране, повременим изворима мале издашности, и пиштевинама тако да немају посебан хидрогеолошки значај.

1.5. КЛИМАТСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

За разматрање климатских прилика на Вршачким планинама користимо податке метеоролошке станице у Вршцу за период од 1994. до 2003. године.

Ова станица налази се на географским координатама : северне ширине $45^{\circ}09'$, источне дужине $21^{\circ}19'$ и апсолутне висине од 84 метара. За упоређивање наведених десетогодишњих података користимо податке исте метеоролошке станице из периода 1950.-1978. године. Према наведеним координатама Вршачке планине налазе се у средини умереног топлотног појаса, односно у подручју

умерене континенталне климе. За климатске прилике користимо више климатских елемената :

Температура ваздуха

Температура ваздуха спада у најважније климатске елементе. Од температуре ваздуха и подлоге, зависи интензитет и величина испаравања воде, влажност ваздуха, облачност, падавине итд. Према наведеном, температура ваздуха је важан чинилац односно модификатор климе. Сем тога, људи, флора и фауна односно живи свет у целини у великој су зависности од температуре ваздуха.

Средња годишња температура за наведени период износи 12,0°C. Као што се види у (табели бр. 1) најхладнији је јануар са средњом месечном температуром од 1,25°C, најхладнија средња месечна температура забележена је ипак фебруара 2003. године и износила је -3,4°C. Екстремно најнижа температура забележена је 2001. године и износила је -25,0°C. Најтоплији месец је август са средњом месечном температуром ваздуха од 22,4°C. Екстремна максимална температура од 39,6°C забележена је 2001. године.

На основу ранијих података (Бугарски Д. 1987.) средња годишња температура ваздуха за период 1950.-1978. године износила је 11,5°C што је за 0,5°C била нижа од разматраног периода. Овај податак указује о глобалном повећању просечних температура ваздуха последњих година.

Табела 5: Средње месечне температуре ваздуха (°C) за период 1994.-2003.

Месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	средња годишња
Година													
1994	4.70	3.70	9.20	12.70	17.60	19.90	23.10	22.90	21.30	10.70	6.30	2.50	12.88
1995	-0.10	6.60	6.40	11.30	16.20	19.40	23.50	20.90	16.00	12.00	3.80	2.90	11.58
1996	0.00	-0.80	2.70	12.40	18.70	20.70	20.50	21.40	13.50	12.10	9.80	1.60	11.05
1997	0.30	3.60	4.50	7.50	17.80	20.70	20.10	20.40	16.00	8.60	8.00	4.50	11.00
1998	3.70	4.80	4.00	13.90	16.10	21.70	22.40	22.30	16.90	13.60	4.60	-3.10	11.74
1999	1.60	1.40	8.20	13.40	17.90	20.90	22.00	21.80	12.30	12.00	4.90	3.90	11.69
2000	-2.00	4.10	6.40	15.60	18.60	21.60	22.20	25.10	17.50	15.20	11.30	4.60	13.35
2001	4.60	3.80	11.10	11.40	18.00	18.30	22.80	23.60	16.30	14.30	4.00	-2.30	12.16
2002	0.10	7.40	8.90	11.60	20.00	21.80	23.60	21.90	17.10	12.60	10.90	1.30	13.10
2003	-0.40	-3.40	5.30	11.10	20.90	23.50	22.30	24.10	17.40	10.30	9.20	2.50	11.90
средња вредност	1.25	3.12	6.67	12.09	18.18	20.85	22.25	22.44	16.43	12.14	7.28	1.84	12.05

Инсолација

Трајање директног осунчавања, поред дужине обданице у многостави зависи и од величине облачности. Као што се види из (табеле бр. 2) најмању средњу месечну просечну осунчаност имају децембар са 63 часа односно нешто више јануар са 63,55 часова. Најосунчанији је јули са 300,13 часова. Скоро исту осунчаност имају јуни и август. Број осунчаних сати почиње да расте од јануара до јула, а потом да се смањује до децембра. Укупна средња просечна вредност годишње осунчаности износи 2213,18 часова. Упоредивши исти податак са подацима (Бугарског Д. 1987.) констатујемо да је просечна годишња инсолација у односу на ранији период повећана за 162,1 час. Осунчаност има

значану улогу у функционисању живог света, а уједно и у могућем развоју туризма на Вршачким планинама.

Табела 6: Дужина инсолације (осунчавања) у часовима за период 1994.-2003.

Месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Σ
Година													
1994	65.4	96.5	205.2	150.1	241.1	288.0	295.0	331.8	246.8	147.3	103.2	81.0	2,251.4
1995	53.6	157.2	135.8	202.0	228.9	254.2	352.0	242.6	121.7	222.2	49.6	37.5	2,057.3
1996	75.9	92.7	138.0	193.7	251.9	322.4	331.2	254.9	118.2	120.3	134.8	39.8	2,073.8
1997	29.0	136.4	201.0	160.5	288.5	296.7	245.2	264.5	262.2	172.1	88.4	31.7	2,176.2
1998	94.2	166.5	201.1	180.4	222.2	288.6	295.5	300.2	176.9	165.0	43.9	94.0	2,228.5
1999	70.6	100.2	155.2	172.5	217.8	237.8	281.2	300.2	244.3	178.0	63.0	71.7	2,092.5
2000	60.9	147.7	155.0	233.3	346.7	379.9	326.4	375.2	183.2	205.4	147.3	91.5	2,652.5
2001	70.1	119.5	145.9	172.5	293.9	243.6	294.4	314.7	142.9	214.4	82.6	36.0	2,130.5
2002	73.0	118.9	193.4	208.4	263.5	305.8	291.1	225.7	158.2	138.4	99.1	37.5	2,113.0
2003	42.8	85.0	192.0	183.3	296.7	366.2	289.3	351.2	209.6	125.5	104.9	109.3	2,355.8
средња вредност	63.6	122.1	172.3	185.7	265.1	298.3	300.1	296.1	186.4	168.9	91.7	63.0	2,213.2

Падавине

Падавине су, заједно са температуром ваздуха, један од најважнијих климатских елемената. Од годишње суме падавина, њихове расподеле по месецима пре свега у вегетационом периоду зависи развој живог света, богатство и издашност извора, површинских и подземних вода. На основу табеле бр. 3 видимо да је средња годишња количина падавина 644,1 мм.

Најмању средњу месечну количину падавина има март са просеком од 21,6 мм, односно са нешто већом количином падавина фебруар. Највећа средња месечна количина падавина излучи се у јулу 89,4 мм. С обзиром да су тада највеће температуре и осунчаност наведене количине падавина су веома драгоцене за живи свет планине. Упоредјујући податке (Бугарски Д. 1987) са горе наведеним видимо да је у просеку на годишњем нивоу било мање падавина за 15 мм. У наведеном периоду могу се уочити два изузетна годишња екстрема и то укупна количина падавина од 938,4 мм излучене 1999. године, а нешто мања количина падавина излучена је 1995. године са количином од 933,9 мм, а те године забележен је и највећи дневни максимум од 189,7 мм.

Табела 7: Средње месечне падавине (мм) за период 1994.-2003. година

Месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Σ
Година													
1994	34.7	12.3	16.6	47.9	61.5	122.8	52.6	59.6	44.3	40.5	11.6	28.6	533.0
1995	77.3	31.6	31.7	53.1	48.8	140.7	209.1	69.0	153.7	1.2	36.1	81.6	933.9
1996	27.0	46.7	29.7	37.5	88.4	32.2	25.6	109.2	85.9	19.2	89.4	90.3	681.1
1997	27.6	38.4	14.0	92.5	49.0	58.4	159.8	63.4	37.9	89.2	22.8	60.8	713.8
1998	35.7	1.1	14.3	51.3	64.8	29.4	70.6	61.3	69.6	70.4	41.0	15.7	525.2
1999	42.5	76.1	10.6	86.5	79.9	128.7	214.0	10.4	70.2	39.1	47.4	133.0	938.4
2000	33.0	20.2	31.7	55.9	59.4	14.2	10.9	12.3	40.9	1.6	18.8	28.3	327.2
2001	25.9	23.1	46.9	109.2	39.9	202.9	13.2	56.8	193.4	18.4	54.1	14.7	798.5
2002	13.0	13.8	12.1	18.2	36.8	104.0	60.3	35.8	44.8	76.5	34.4	54.3	504.0
2003	50.0	17.2	8.0	35.0	35.2	18.6	77.5	1.7	62.4	122.1	31.9	25.8	485.4
средња вредност	36.7	28.1	21.6	58.7	56.4	85.2	89.4	48.0	80.3	47.8	38.8	53.3	644.1

Ветар

Ветар такође спада у важне климатске елементе. Различитост ваздушних маса углавном се манифестује у њиховом топлотном стању и влажности. Ове физичке особине условљене су пореклом ваздуха. То порекло може бити маритимно или континентално.

За обликовање климе ветар има значану улогу у развоју живог света као и у многим људским делатностима. Ветрови имају утицај на количине падавина испаравање, психо физичко стање људи и слично.

Анализа просечних годишњих честина ветрова (табела бр. 4) показуј да је доминантан јужни ветар са просечном вредношћу од 274,0 % , на другом месту је југоисточни ветар – кошава са честином од 119,6 %. Према подацима (Бугарски Д. 1987) ранијих година доминантан је био ветар из југоисточног квадранта. Што се тиче просечних годишњих брзина ветрова, највеће брзине од 7,7 (m/sec) имају југоисточни ветрови а потом јужни са 5,2 (m/sec).

Табела 8: Честине праваца и средње брзине ветрова (m/sec) за период 1994-2003. г.

Правац	N		NE		E		SE		S		SW		W		NW	
Година	ч	б	ч	б	ч	б	ч	б	ч	б	ч	б	ч	б	ч	б
1994	123	2.2	111	1.6	74	1.6	103	7.0	298	4.6	107	2.1	124	2.1	58	2.1
1995	128	2.5	95	1.6	90	1.7	98	6.1	302	5.0	86	2.0	120	2.2	68	2.3
1996	123	2.0	75	1.5	116	1.5	114	7.1	312	6.0	92	1.9	143	1.9	71	2.2
1997	138	2.5	91	1.7	94	1.6	97	6.4	242	4.2	83	1.8	151	2.2	82	2.2
1998	124	2.6	89	1.9	55	2.6	130	7.8	233	4.5	74	2.1	125	2.7	63	2.7
1999	117	2.8	82	2.6	61	2.4	99	10.3	210	6.0	65	3.0	118	3.2	58	3.0
2000	125	2.9	99	1.8	104	1.9	140	8.5	299	5.9	85	2.8	118	2.7	82	3.0
2001	146	2.6	88	1.9	71	1.9	140	7.9	271	5.6	95	2.2	163	2.9	96	2.7
2002	109	2.6	98	1.9	86	1.8	136	7.8	323	5.6	105	2.1	131	2.3	61	2.5
2003	183	2.7	122	2.1	84	2.0	139	8.3	250	5.0	68	2.3	122	2.6	75	2.6
просеч редн.	131.6	2.54	95.0	1.86	83.5	1.9	119.6	7.72	274.0	5.24	86.0	2.23	131.5	2.48	71.4	2.53

* * *

На основу наведеног Вршачке планине са околином припадају умереној климатској зони са јаче наглашеним континенталним особинама.

2. БИОЦЕНОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

2.1. ФЛОРА ВРШАЧКИХ ПЛАНИНА

Вршачке планине су са флористичког аспекта веома интересно подручје. Налазе се на раскршћу неколико биљногеографских области, флористичких региона, провинција и зона, чији се утицаји јасно оцртавају на биљном свету ове панонске планине. Региони, чији се утицаји осећају на Вршачком брегу су Балканско полуострво, околина Црног мора, Карпати, Средња Европа, Панонска низија, Медитеран као и атлантска провинција средњеевропске фитогеографске зоне. Према томе Вршачке планине се флористички карактеришу прелазним обележјем између Панонске низије, Карпата, Балкана и Понта. Због свих ових утицаја Пањковић-Матановић (1983, 1989) Вршачки брег фитогеографски класификује у посебан подокруг *Vrsackibregense* унутар округа *Praepannonicum* и провинције *Pannonicum*.

Биљногеографска анализа флоре

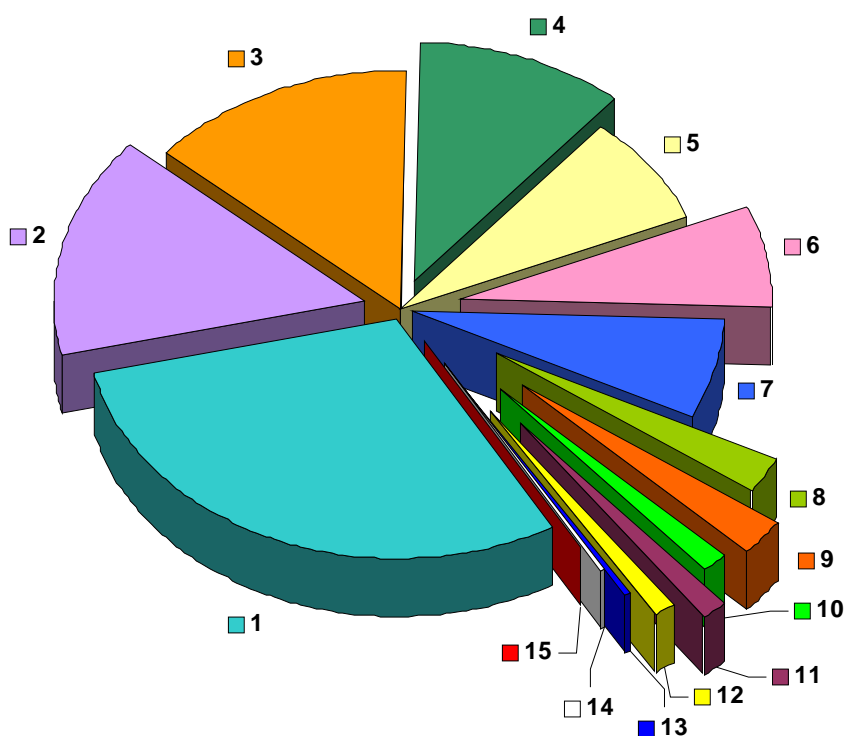
На основу детаљних истраживања флоре Вршачких планина (Пањковић – Матановић, 1983) на овом подручју је забележено 1016 таксона. На основу анализе флорних елемената у спектру ареала (слика 1) најбројније су биљке широког распрострањења (54,42%) као што су космополите, циркумполарне, адвентивне, европске и евроазијске врсте. У групи биљака ужег ареала значајно је присуство већег броја медитеранских представника (15,05%), континенталних (7,58%), понтских (6,9%) и средњеевропских (6,88%). Процентуално мање заступљене панонске (2,57%) и балканске врсте (2,46%) указују на утицај Панонске низије и Балканског полуострва, док дацијске (1,47%) и мезијске врсте (1,12%) издвајају ово подручје Војводине и истичу повезаност Вршачких планина са флористичким подручјима Црног мора и Карпата.

Слика 6:
Minuartia hirsuta subsp. *frutescens*
- жбунаста мишљакиња
(преузето из Magyarország-védett
növényei, Budapest 1999)

Табела 9: Спектар ареалтипова флоре Вршачких планина
(Пањковић-Матановић, 1989)

	ФЛОРНИ ЕЛЕМЕНТИ	учешће у %
1	евроазијске	29.77
2	медитеранске	15.05
3	космополите, адвентивне, циркумполарне	13.87
4	европске	10.78
5	континенталне	7.58
6	средњоевропске	6.88
7	понтско, понтско-медитеранске	6.59
8	панонске	2.57
9	балканске	2.46
10	атлантско-медитеранске	1.47
11	дацијске	1.37
12	мезијске	1.12
13	илирске	0.19
14	алпијске	0.19
15	бореалне	0.10

Графикон 2: Спектар ареалтипова флоре Вршачких планина
(Пањковић-Матановић, 1989)

Биљне врсте значајне за очување биодиверзитета

У укупном богатству флоре од 1016 таксона, један број угрожених биљних врста је заштићен као природне реткости Уредбом о заштити природних реткости («Сл. гласник Републике Србије» бр. 50/93), са циљем да се генерално заштите од непосредног уништавања брањем, чупањем, сакупљањем и сличним недозвољеним радњама, а такође очувају њихова станишта установљавањем најстрожијег режима заштите. До сада је са овог подручја заштићено 23 биљне врсте. У Европску Црвену листу су уписане 2 врсте (ЕСЕ, 1991), на Црвеној листи флоре Србије налази се 44 врсте, док је 5 таксона обрађено у Црвеној књизи флоре Србије I - Ишчезли и крајње угрожени таксони (Стевановић и др., 1999) (Табела 9). За поједине најугроженије врсте Црвене књиге као што је витки козинац *Astragalus varius* и девесиле *Seseli hippomarathrum* се претпоставља да су ишчезли из флоре Србије. Као значајни реликти ксеротермне флоре који указују на флорогенетске везе између азијских и панонских степа, вероватно су нестали преоравањем и пошумљавањем степских станишта у Војводини (Буторац, ед Стевановић, 1999).

У флори Вршачких планина присутни су најстарији представници - реликти терцијара и постгласацијала који говоре о старости, пореклу и опстанку биљног света на овим просторима (Обрадовић, 1988). Такве су звончић *Campanula lingulata* балканска биљка из терцијара, лазаркиња *Asperula setulosa* и зимзелен *Vinca herbacea* из бореала, жута трава *Smyrniot perfoliatum* и пероњика *Pycreus longus* медитерански реликти и др.

Флору Вршачких планина одликује висок степен ендемизма са чак 2, 57% панонских биљака по којима овај део југоисточног Баната припада Панонској флорној провинцији. Такве су ендеми: панонски јарич *Sedum sartorianum*, слатинска паламида *Cirsium brachycephalum* дивљи каранфил *Dianthus pontederiae* ssp. *giganteiformis*, различак *Centaurea magocsyana*.

Слика 7:
Helleborus purpurascens –
пурпурни кукурек
(преузето из Magyarország-védett
növényei, Budapest 1999)

Као биљногеографска специфичност подручја истиче се и присуство ендемских биљака карпатског, дацијског и мезијског обележја какав је карпатски дичак *Barbarea vulgaris* ssp. *leruznica*, румунски ендем, коме је ово једино налазиште у Србије. Уписан је у Европску Црвену листу биљака (ЕСЕ, 1991), и Црвену књигу флоре Србије најугроженијих врста (Стевановић и др., 1999). На Вршачким планинама је у опасности да потпуно нестане пошто су малобројни примерци у близини излетничких локалитета, викенд насеља и туристичких објеката на Широком билу и Ђаковом врху.

Од посебног значаја је и дацијски ендем, ретка врста пурпурног кукурека *Helleborus purpurascens* у храстовим и буковим шумама на Широком билу и Гудуричком врху. Постоје биљке чија су налазишта на Вршачким планинама једина у Војводини. Такве су две врсте звончића субмезијског обележја, одсвудглед *Campanula grossekii* коју је Neuffel 1858. године описао као први налаз у науци (*locus classicus*) на Вршачким планинама и *Campanula sphaerotrix* са јединим налазом на Лисичијој глави. Уједно су на овом подручју и северозападне границе распрострањења за наведене врсте.

Слика 8: *Doronicum hungaricum*
- мађарски ведровац (преузето из
Magyarország-védett növényei, Budapest

Један број диференцијалних биљака ужег распрострањења су веома значајне јер на Вршачким планинама расту на границама својих ареала. Такве су: *Carduus candicans*, *Potentilla chrysantha*, *Potentilla haynaldiana*, *Centaurea stoebe* subsp. *calvescens*, *Centaurea banatica*, *Crocus heuffelianus*, *Phleum montanum*, *Carex brevicollis*, *Poa scabra* од којих су многе реликтног и ендемског обележја.

Табела 10: Биљне врсте значајне за очување биодиверзитета

	ТАКСОН	Европска црвена листа ЕСЕ (1991)	Црвена Листа Флоре Србије	Црвена Књига Флоре Србије	Природне реткости Србије	Степен угрожености IUCN	IPA критеријум
1	<i>Aconitum napellus</i> L.						✓
2	<i>Adonis vernalis</i> L. - гороцвет		✓		✓	VU A2c,d;B2c;B3b;E	
3	<i>Allium atropurpureum</i> Waldst. & Kit. - пурпурно црни лук		✓		✓	EN B1;B2c;C1;C2a;E / VU A1c;A2	
4	<i>Allium atroviolaceum</i> Boiss - тамни лук		✓	✓	✓	CR B2c	
5	<i>Anacamptis pyramidalis</i> (L.) L. C. M. Richard		✓			VU A1c,d,e	✓
6	<i>Anemone silvestris</i> L. - овчије руно		✓		✓	VU B2c;C1;E	
7	<i>Arum orientale</i> Bieb. subsp. orientale		✓			VU-NT(DD)	✓
8	<i>Asperula setulosa</i> Boiss.		✓			EN B1 / VU D1;D2	✓
9	<i>Asperula tenella</i> Heuffel ex Degen in A. Kerner		✓			EN B1 / VU D1;D2	✓
10	<i>Astragalus asper</i> Jacq.- козинац		✓			EN B2a,b,c,d / VU A1c,e;B1;C1	
11	<i>Astragalus varius</i> S. G. Gmelin– витки козинац		✓	✓		EX (DD)	
12	<i>Barbarea vulgaris</i> L. subsp. lepuznica (E. I. Nyárády) Soó - карпатски дичак	✓	✓	✓		CR B1;B2c;C2b / EN A1c;A2c;C1	✓
13	<i>Campanula grossekii</i> Heuffel						✓
14	<i>Campanula lingulata</i> Waldst. et Kit.						✓
15	<i>Campanula macrostachya</i> Waldst. et Kit. ex Willd.						✓
16	<i>Campanula sparsa</i> Friv. subsp. sphaerotrix (Griseb.) Hayek						✓
17	<i>Carduus candicans</i> Waldst. et Kit. subsp. candicans						✓
18	<i>Centaurea magocsyana</i> H. Wagner		✓			EX (DD)	
19	<i>Cephalanthera longifolia</i> (L.) Fritsch		✓			VU-NT(DD)	✓
20	<i>Cephalanthera rubra</i> (L.) L. C. M. Richard		✓			VU B1	✓
21	<i>Cirsium brachycephalum</i> Juratzka - слатинска паламида	✓	✓		✓	EN E / VU A1c;A2c,d;B1;B2c,d;C1	✓
22	<i>Crocus vernus</i> (L.) Hill. subsp. vernus						✓
23	<i>Dianthus giganteiformis</i> - дивљи каранфил		✓			CR B1;B2c,d / VU A1c;A2c;C1;C2	

	ТАКСОН	Европска црвена листа ЕСЕ (1991)	Црвена Листа флоре Србије	Црвена Књига флоре Србије	Природне реткости Србије	Степен угрожености IUCN	IPA критеријум
24	<i>Doronicum hungaricum</i> Rchb. fil. - мађарски вепровац		✓		✓	VU A1a,b,c,e;A2b,c;B2b,c,d	✓
25	<i>Epipactis atrorubens</i> (Hoffm.) Besser		✓			VU-NT(DD)	✓
26	<i>Epipactis helleborine</i> (L.) Crantz		✓			NT-LC(DD)	✓
27	<i>Epipactis microphylla</i> (Ehrh.) Swartz						✓
28	<i>Epipactis palustris</i> (L.) Crantz - барска каљуџарка		✓		✓	EN B2b,c,d / VU A1c,d,e;A2b,c,d,e	✓
29	<i>Galim kitaibelianum</i> Shultes et Schultesfil.- китаибелов брочац		✓		✓	VU-LC(DD)	
30	<i>Gentiana pneumonanthe</i> L. Ssp. <i>pneumonanthe</i> – мала свећица		✓			VU A1a,b,c,e;A2a,b,c,e;B1;B2c;C1,C	
31	<i>Gymnadenia conopsea</i> (L.) R. Br.						✓
32	<i>Helleborus purpurascens</i> Waldst. et Kit.		✓			EX(DD)	✓
33	<i>Iris pumila</i> L.– ниска перуника		✓		✓	EN B2c;E / VU B1	
34	<i>Lathyrus pannonicus</i> (Jacq.) Garcke subsp. <i>pannonicus</i>		✓			VU-NT(DD)	
35	<i>Lilium martagon</i> L. - златан				✓		
36	<i>Minuartia glomerata</i> (Bieb.) Degen subsp. <i>glomerata</i>						✓
37	<i>Minuartia hirsuta</i> (Bieb.) Hand. - Mazz. subsp. <i>frutescens</i> (Kit.) Hand. - жбунаста мишљакиња		✓	✓		CR A1a,c;B1;B2c,e;C2a,b;D;E / E	
38	<i>Neottia nidus-avis</i> (L.) L. C. M. Richard		✓			NT-LC(DD)	✓
39	<i>Orchis coriophora</i> L. Subsp. <i>coriophora</i> - каћунак смрдљиви		✓		✓	VU-NT(DD)	
40	<i>Orchis mascula</i> (L.) L. subsp. <i>Signifer</i> (Vest.) Soó						✓
41	<i>Orchis militaris</i> L. - каћун		✓		✓	NT-VU(DD)	✓
42	<i>Orchis morio</i> L. - каћун		✓			VU-NT(DD)	✓
43	<i>Orchis simia</i> Lam. - каћунак		✓		✓	EN-VU(DD)	
44	<i>Orchis tridentata</i> Scop. Subsp. <i>tridentata</i> - каћунак мали		✓		✓	NT-LC(DD)	✓
45	<i>Orchis ustulata</i> L. - каћун		✓			VU-NT(DD)	✓
46	<i>Ostrya carpinifolia</i> Scop.						✓
47	<i>Oxytropis pilosa</i> (L.)DC - маљави козинац				✓	EN B2b,c;C1 / VU A1b,c,e;A2;B1;C	

	ТАКСОН	Европска црвена листа ЕСЕ (1991)	Црвена Листа флоре Србије	Црвена Књига флоре Србије	Природне реткости Србије	Степен угрожености IUCN	IPA критеријум
48	Physospermum cornubiense (L.) DC.						✓
49	Platanthera bifolia (L.) L. C. M. Richard		✓			NT-LC(DD)	✓
50	Potentilla chrysantha Trev.		✓			VU-NT(DD)	✓
51	Prunus fruticosa Pallas - степска вишња		✓		✓	EN E / VU A2a,c,d;B1;B2c,d;C1;C	✓
52	Puccinellia distans (L.) Parl. subsp. limosa Schur) Jáv.						✓
53	Pulsatilla montana (Hoppe) Reich. - планинска саса		✓		✓	EN B2b,c,d / VU A1b,c,d,e	
54	Pulsatilla pratensis (L.) Miller – ливадска саса		✓		✓	EN A1c;B1;B2b,c;C1;C2a;E / VU A	
55	Pulsatilla vulgaris ssp. grandis (Wenderoth) Zamels - велика саса		✓		✓	VU B2a,b,c;E	
56	Quercus pedunculiflora C.Koch – степски лужњак		✓		✓	EN A1c-e	
57	Ranunculus illyricus L. - илирски љутић		✓			VU-NT(DD)	
58	Roripa silvestris (L.) Besser subsp. kernerii (Menyh.) Soó in Soó et Jáv.						✓
59	Ruscus aculeatus L.						✓
60	Ruscus hypoglossus L.						✓
61	Salix triandra L. subsp. triandra						✓
62	Seseli hippomarathrum Jacq. - девесиље		✓	✓	✓	EX(DD)	✓
63	Spiranthes spiralis (L.) Chevall. - засучак		✓		✓	EN-VU(DD)	✓
64	Stipa pulcherrima C. Koch - ковиље				✓		✓
65	Symphytum tuberosum L. subsp. nodosum (Schur) Soó						✓
66	Viola pumila Chaix						✓

Биљне врсте под контролом коришћења и промета

Вршачке планине су познате по богатству лековитих биљних врста (Туцаков, 1974, 1975) у шумским заједницама, брдским и долињским ливадама као и пашњацима на северној и јужној подгорини. Од посебног су интереса врсте официјелне медицине које представљају значајне природне лековите ресурсе. Такве су : велебиље *Atropa belladonna*, напрстак *Digitalis ambigua*, јетренка *Hepatica nobilis*, копитњак *Asarum europaeum*, кантарион *Hypericum perforatum*, кичица *Centaureum umbellatum*, оман *Inula helenium*. Највећа пространства јужних ободних падина са ливадама изнад Јабланке, Месића, Сочице обрасли су бусеновима мајкине душице *Thymus serpyllum*, хајдучке траве *Achillea millefolium*, рањеника *Agrimonia eupatoria*, матичњака *Melissa officinalis*, ранилист *Stachys officinalis* (*Betonica off.*), које се овде јављају у великим популацијама те представљају богати извор лековитих сировина Војводине.

Уредбом Владе Републике Србије ("Сл.гласник Р. Србије" бр. 31/05) о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне одређене су биљне врсте које расту на Вршачким планинама :

Слика 9:
Digitalis lanata - вунасти напрстак
(преузето из Magyarország-védett növényei,
Budapest 1999)

Слика 10:
Thymus marschallianus
– мајкина душица
(фото: Стојшић, В.)

Табела 11: Дивље врсте флоре заштићене контролом сакупљања, коришћења и промета

БИЉКЕ (PLANTA)		
Фам. Alliaceae		
1.	<i>Allium ursinum</i> L.	Сремуш, Медвеђи лук, Цремош
Фам. Amaryllidaceae		
2.	<i>Galanthus nivalis</i> L.	Висибаба, Бабка, Висибака
Фам. Apiaceae		
3.	<i>Angelica sylvestris</i> L.	Шумска анђелика, Дивља анђелика, Шивиз
4.	<i>Sanicula europaea</i> L.	Милоглед, Петопрстица, Здравчица
Фам. Apocynaceae		
5.	<i>Vinca minor</i> L.	Зимзелен, Летенка, Винчица
Фам. Araceae		
6.	<i>Arum maculatum</i> L.	Козлац
Фам. Araliaceae		
7.	<i>Hedera helix</i> L.	Бршљан
Фам. Aristolochiaceae		
8.	<i>Aristolochia clematitis</i> L.	Вучја јабука, Вучја стопа, Кокотиња
9.	<i>Asarum europaeum</i> L.	Копитњак, Коњско копито, Копитник
Фам. Asteraceae		
10.	<i>Achillea crithmifolia</i> Waldst. & Kit.	Хајдучка трава
11.	<i>Achillea millefolium</i> L.	Хајдучица, Столист, Спориш
12.	<i>Arctium lappa</i> L.	Чичак, Чичак зелени, Лопух
13.	<i>Artemisia absinthium</i> L.	Пелен, Осјенач
14.	<i>Carlina acaulis</i> L.	Вилино сито, Краљевац, Белотрн
15.	<i>Centaurea cyanus</i> L.	Различак
16.	<i>Cichorium intybus</i> L.	Водопија, Цикорија, Плавоцвет
17.	<i>Inula helenium</i> L.	Оман, Оманика, Девесиље
18.	<i>Petasites hybridus</i> (L.) P. Gaertner, B. Meyer & Scherb.	Лопух, репух, репушина
19.	<i>Solidago virgaurea</i> L.	Златица, Поганска трава, Челеби грана
20.	<i>Tanacetum vulgare</i> L.	Вратић, повратич
21.	<i>Taraxacum officinale</i> Weber	Маслачак
22.	<i>Tussilago farfara</i> L.	Подбел, Коњско копито, Блушина
Фам. Boraginaceae		
23.	<i>Pulmonaria officinalis</i> L.	Плућњак, Медуника, Великданак
24.	<i>Symphytum officinale</i> L.	Црни гавез, Гавез, Врани гавез
Фам. Brassicaceae		
25.	<i>Capsella bursa-pastoris</i> (L.) Medicus	Русомача, Хоћу-нећу, Тарчужак

Фам. Caryophyllaceae		
26.	<i>Saponaria officinalis</i> L.	Сапуњача, пенушавка, Белонога
Фам. Chenopodiaceae		
27.	<i>Chenopodium album</i> L.	Пепељуга, Лобода
Фам. Cornaceae		
28.	<i>Cornus mas</i> L.	Дрен, Дрин, Дрењина
Фам. Crassulaceae		
29.	<i>Sedum acre</i> L.	Жедњак, Јарић, Копнеж
Фам. Equisetaceae		
30.	<i>Equisetum arvense</i> L.	Раставић, Барска метлица, Вошће
Фам. Fabaceae		
31.	<i>Astragalus glycyphyllos</i> DC.	Козинац, кукица
32.	<i>Galega officinalis</i> L.	Ждраљевина, гарингал
33.	<i>Melilotus officinalis</i> (L.) Pallas	Кокотац, ждраљика
34.	<i>Ononis spinosa</i> L.	Зечји трн, Гладиш, Вучји трн
35.	<i>Trifolium pratense</i> L.	Црвена детелина
Фам. Gentianaceae		
36.	<i>Centaurium umbelatum</i> Gilib	Кичица, Китица, Трава од грознице
37.	<i>Gentiana cruciata</i> L.	Прострел, Крстаста линцура, Прострео
Фам. Geraniaceae		
38.	<i>Geranium robertianum</i> L.	Жива трава, Пастирска иглица, Иглица
Фам. Hypericaceae		
39.	<i>Hypericum barbatum</i> Jacq.	Трепљасти кантарион, Пљускавица трепљаста
40.	<i>Hypericum perforatum</i> L.	Кантарион, Богородичина трава, Крвавац
Фам. Iridaceae		
41.	<i>Iris germanica</i> L.	Плава перуника, Питома перуника, Сабљица
42.	<i>Iris pseudoacorus</i> L.	Барска перуника, Жута перуника, Дивља перуника
Фам. Lamiaceae		
43.	<i>Glechoma hederacea</i> L.	Добричица, Бржтан трава, Самобајка
44.	<i>Glechoma hirsuta</i> Waldst. & Kit.	Длакава добричица
45.	<i>Leonurus cardiaca</i> L.	Срдачица, Коприва од срца, Срченица
46.	<i>Lycopus europaeus</i> L.	Гагамија, вучја нога
47.	<i>Marrubium vulgare</i> L.	Бели трљан, Тотрљан, Мацина трава
48.	<i>Melissa officinalis</i> L.	Матичњак, Маточина, Пчелињак
49.	<i>Mentha pulegium</i> L.	Метвица, Ситна нана, Пољачак
50.	<i>Origanum vulgare</i> L.	Оригано, Вранилова трава, Враниловка
51.	<i>Teucrium chamaedrys</i> L.	Подубица, Дубочац, Зубатац
52.	<i>Thymus</i> sp.	Мајчина душица, Материна душица, Душичка

Фам. Liliaceae		
53.	<i>Asparagus officinalis</i> L.	Шпаргла, Вилина метла, Куке
54.	<i>Convallaria majalis</i> L.	Ђурђевак, Ђурђица, Ђурђиц
55.	<i>Ruscus aculeatus</i> L.	Веprина, Кострика, Шимширика
56.	<i>Ruscus hypoglossum</i> L.	Језичаста кострика, Веprина, Непричац
Фам. Lythraceae		
57.	<i>Lythrum salicaria</i> L.	Врбичица
Фам. Malvaceae		
58.	<i>Althaea officinalis</i> L.	Бели слез, Питоми слез, Слезовина
59.	<i>Malva sylvestris</i> L.	Црни слез, Гушчја трава, Слезовача
Фам. Oenotheraceae		
60.	<i>Epilobium angustifolium</i> L.	Врбовка, ноћура
Фам. Papaveraceae		
61.	<i>Chelidonium majus</i> L.	Росопас, Руса, Змијине млеко
Фам. Papaveraceae		
62.	<i>Papaver rhoeas</i> L.	Булка, Турчинак
Фам. Plantaginaceae		
63.	<i>Plantago lanceolata</i> L.	Мушка боквица, Боквица дуга, Жировлак
64.	<i>Plantago major</i> L.	Женска боквица
65.	<i>Plantago media</i> L.	Средња боквица
Фам. Poaceae		
66.	<i>Agropyrum repens</i> (L.) Beauv.	Пиревина
Фам. Polygalaceae		
67.	<i>Polygala vulgaris</i> L.	Крстушац, крстушак
Фам. Polygonaceae		
68.	<i>Polygonum aviculare</i> L.	Троскот, Дворник, Подворница
69.	<i>Polygonum bistorta</i> L.	Желудњак
Фам. Polypodiaceae		
70.	<i>Athyrium filix-femina</i> (L.) Roth	Женска папрат, Папратка, Навала
71.	<i>Dryopteris filix-mas</i> (L.) Schott	Навала, Мушка папрат, Бујатка
Фам. Primulaceae		
72.	<i>Primula elatior</i> (L.) Hill	Јаглика, Јаглац, Јагорчевина
73.	<i>Primula veris</i> L.	Јаглика, Јагорчика, Крстаста јаглика
Фам. Ranunculaceae		
74.	<i>Consolida regalis</i> S. F. Gray	Жаворњак, Кокотић
75.	<i>Helleborus odorus</i> Waldst. & Kit.	Кукурек
76.	<i>Hepatica nobilis</i> Schreber	Крстати копривњак, Саса јетрењача, Јетренка
Фам. Rhamnaceae		
77.	<i>Frangula alnus</i> Miller	Крушина, Пасјакovina, Крkавина

Фам. Rosaceae		
78.	<i>Agrimonia eupatoria</i> Ledeb.	Петровац, Змијина трава
79.	<i>Crataegus monogyna</i> Jacq.	Бели глог, Глог, Четица
80.	<i>Crataegus oxycantha</i> L.	Црвени глог, Глоговина, Чобанчица
81.	<i>Fragaria vesca</i> L.	Шумска јагода, Јагода, Мамица
82.	<i>Geum urbanum</i> L.	Зечја стопа, Блаженак, Зечја нога
83.	<i>Potentilla anserina</i> L.	Стежа, Безаница
84.	<i>Potentilla erecta</i> (L.) R.chel	Срчењак, Срчењача, Трава од срдобоље
85.	<i>Prunus spinosa</i> L.	Трњина
86.	<i>Rosa canina</i> L.	Дивља ружа, Шипак, Шипурак
87.	<i>Rubus fruticosus</i> L.	Купина, Јагода
Фам. Rubiaceae		
88.	<i>Galium verum</i> L.	Ивањско цвеће, Иванова трава, Живбожа
Фам. Sambucaceae		
89.	<i>Sambucus nigra</i> L.	Зова, Базга, Овзовина
Фам. Scrophulariaceae		
90.	<i>Digitalis ambigua</i> Murray	Напрстак, Жути напрстак, Чама
91.	<i>Digitalis laevigata</i> Waldst. & Kit	Глатки напрстак, Бесниче, Шкрпчавац
92.	<i>Digitalis lanata</i> Ehrh.	Бесниче, Вунасти напрстак, Пусничара
93.	<i>Euphrasia</i> sp.	Видац
94.	<i>Verbascum phlomoides</i> L.	Крупноцветна дивизима
95.	<i>Veronica officinalis</i> L.	Разгон, Честославица
Фам. Solanaceae		
96.	<i>Atropa bella-donna</i> L.	Велебиље, Бун, Девесиње
97.	<i>Hyoscyamus niger</i> L.	Буника, Бун, Трава од зуба
98.	<i>Solanum dulcamara</i> L.	Разводник, Разводњак, Паквица
Фам. Tiliaceae		
99.	<i>Tilia cordata</i> Miller	Ситнолисна липа, Зимска липа, Липолист
100.	<i>Tilia tomentosa</i> Moench	Бела липа, Сребрна липа, Сребрнаста липа
Фам. Urticaceae		
101.	<i>Urtica dioica</i> L.	Коприва, Жара, Жижа
Фам. Valerianaceae		
102.	<i>Valeriana officinalis</i> L.	Одољен, Одолен, Девесин
Фам. Verbenaceae		
103.	<i>Verbena officinalis</i> L.	Љутовница, Коњушара, Врбена
Фам. Violaceae		
104.	<i>Viola odorata</i> L.	Мирисна љубичица, Питома љубичица, Љубица
105.	<i>Viola tricolor</i> L.	Дан и ноћ, Пољска љубица, Милованка

ГЉИВЕ (FUNGI)	
Фам. Boletaceae	
1. <i>Boletus edulis</i> Bull. Fr.	Летњи, јесењи вргањ
Фам. Cantharellaceae	
2. <i>Cantharellus cibarius</i> L. Fr.	Лисичарка
3. <i>Craterellus cornucopioides</i> Pers.	Мрка труба
Фам. Russulaceae	
4. <i>Врсте рода Lactarius</i>	Млечнице
Marasmiaceae	
5. <i>Marasmius oreades</i> (Bolt. Fr.) Fr.	Супача

Гљиве Вршачких планина су недовољно проучене. Постоје подаци о врстама лигниколних гљива, које су значајне за очување шумских фитоценоза (Матавуљ, и др., 1995). Из ове групе гљива мали број је јестив, тако да нису биле интересантне за откуп и трговину.

Слика 11: *Craterellus cornucopioides* – мрка труба, у долини Месићког потока (фото: Хабијан-Микеш, В.)

Издвојене врсте гљива (*Fungi*), са списка врста заштићених контролом сакупљања, коришћења и промета, евидентирани су теренским истраживањима у поступку ревизије природних вредности Вршачких планина. Из групе гљива под контролом промета сусрећу се ретко врсте летњег вргања, лисичарке и млечнице, док се у храстовим шумама чешће налази супача (*Marasmius oreades*). Врста мрка труба (*Craterellus cornucopioides*) се јавља у долинама планинских потока, а највеће популације су забележене у долини потока Месић. Ова врста је у последњих десетак година била изузетно тражена на иностраном тржишту, због њених зачинских и наводних афродизијачких својстава.

2. 2. ВЕГЕТАЦИЈА ВРШАЧКИХ ПЛАНИНА

2.2.1. ЗЕЉАСТА ВЕГЕТАЦИЈА

Опис и стање зељасте вегетације

Рецентна вегетација Вршачких планина је генерално гледано разноврсна, мада се ова констатација више односи на шумски него на зељаст тип вегетације. Овај приказ травних фитоценоза на поменутом подручју, има за циљ да покаже њихове основне одлике: флористички састав, грађу, екологију, распрострањење и синтаксономски положај. Упркос томе што се ради о секундарној вегетацији, развијеној на стаништима некадашњих шумских заједница, сагледане особине заједница овог типа екосистема, уз познавање фактора угрожености, треба да послуже за адекватну заштиту подручја кроз одређивање мера и режима, као и прописивање степена заштите.

Бројне шумске фитоценозе покривају средишњи, планински део анализираног масива, док је ливадска и ливадско-степска вегетација присутна претежно у подножју и брдском појасу. С обзиром на границе досадашњег Регионалног парка «Вршачке планине» и границе будућег природног добра које обухватају углавном тај централни део масива, зељаст тип вегетације овде не може да се претстави у пуном светлу. Ограничен је на горње токове постојећих потока, шумске чистине и пожаришта, а мањим делом на травне комплексе, као на пример код Сочице. Највећа пространства под долинским и брдским ливадама (пошто су мочварне ливаде присутне само у фрагментима), остаће ван граница заштићеног подручја, пошто ово природно добро заузима подручје највишег централног дела масива Вршачких планина а не и подгорину, поготово не само подножје. Када се међутим говори о зељастој вегетацији Вршачких планина, мисли се на вегетацију побрђа овог масива и на њена станишта која се налазе углавном у северној и јужној подгорини. Само на таквим теренима у подножју и данас постоје комплекси травних састојина чија сингенеза, флористичка структура и еколошке одлике представљају својеврстан путоказ за планирање мера и режима заштите које треба спровести у циљу очувања изворне вегетације. Зато је штета што нису предвиђени за заштиту, јер на фрагментима и мањим комплексима под ливадским заједницама на билу Вршачких планина, нису развијене њихове најтипичније састојине. Самим тим се на основу њих не могу сагледати у потпуности њихове синеколошке, а камоли сингенетске карактеристике, нити предвидети правци прогресивне или регресивне сукцесије, који су од суштинског значаја за спровођење конкретне заштите на терену.

Различити типови зељасте вегетације су се развили или директно на станишту уништених аутохтоних шума, или су накнадно заузели напуштене терене под воћњацима и виноградима који су у прошлости били подигнути након крчења изворних шума на падинама Вршачког побрђа. О томе да су они секундарног карактера сведоче постојећа појединачна стабла дрвећа, жбунасте биљке, као и шумски елементи међу зељастим представницима заступљеним у структури рецентних травних фитоценоза. Поред тога, потенцијалну вегетацију индицирају и фрагменти шумских заједница који се местимично смењују са комплексима ксеротермних ливадских састојина у брдским и брежуљкастим пределима овог природног добра.

Зељаста вегетација укључује заједнице мочварних, долинских и брдских ливада, које су се на подручју Вршачких планина развиле у складу са разуђеношћу рељефа, надморским висинама, експозицијом, карактеристикама

земљишта и локалним мезо- и микроклиматским условима. Овде је приказан синтаксономски положај заједница поменута три основна типа ливада, укључујући и специфичну вегетацију на побрђу, чија станишта треба да буду заштићена.

Синтаксономски положај констатованих биљних заједница травних екосистема на Вршачким планинама

Класа : *Molinio –Arrhenatheretea* Tx. 1937

Ред: *Deschampsietalia* Н-ић 1956 (1958)

Свежа: *Deschampsion caespitosae* Н-ић 1930

1. Ass.: *Agrostio-Juncetum effusi* Цинцовић 1959

Ред: *Trifolio-Hordeetalia* Н-ић 1963

Свежа: *Trifolion pallidi* Илијанић 1969

2. Ass.: *Ranunculo steveni-Alopecuretum pratensis* Вучковић, М. (1988)1991

subass.: *oenanthetosum banaticae* Вучковић, М. (1988)1991

subass.: *rumicetosum acetosae* Вучковић, М. (1988)1991

subass.: *stachyetosum officinale* Вучковић, М. (1988)1991

3. Ass.: *Ornithogalo pyramidale-Trifolietum pallidi* Вучковић, М. (1988)1991

subass.: *trifolietosum pallidi* Вучковић, М. (1988)1991

subass.: *rhinanthetosum rumelici* Вучковић, М. (1988)1991

Ред: *Arrhenatheretalia* Pawl. 1926

Свежа: *Arrhenatherion elatioris* Br.-Bl. 1925

4. Ass.: *Arrhenatheretum medioeuropaeum* Scherr. 1925 (non Br.-Bl. 1915) Н-ић 1941

subass.: *clematetosum integrifoliae* Вучковић, М. (1988)1991

Класа : *Festuco –Brometea* Br.-Bl. et Tx. 1943

Ред: *Festucetalia valesiaca* Br.-Bl. et Tx. 1943

Свежа: *Chrysopogono-Danthonion calycinae* Којић 1957

5. Ass.: *Inulo salicinae -Calamagrostietum epigeio* Вучковић, М. (1988)1991

subass.: *inuletosum salicinae* Вучковић, М. (1988)1991

subass.: *stipetosum tirsae* Вучковић, М. (1988)1991

6. Ass.: *Cynosuro cristati-Agrostietum capillaris* Вучковић, М. (1988)1991

7. Ass.: *Medicago falcatae-Chrysopogonetum grylli* Вучковић, М. (1988)1991

subass.: *agrostietosum capillaris* Вучковић, М. (1988)1991

subass.: *andropogonetosum ischaemi* Вучковић, М. (1988)1991

8. Ass.: *Hieracio pilosellae-Festucetum valasiaca* Вучковић, М. (1988)1991

subass.: *chrysopogonetosum grylli* Вучковић, М. (1988)1991

subass.: *sanguisorbietosum minori* Вучковић, М. (1988)1991

Прво сагледавање дотад потпуно непознатог зељастог типа вегетације побрђа Вршачких планина и низина у окружењу (Пужево брдо, Мали Жам, Мали Вршачки рит, Селиште-Велики пашњак, Ватин, Маргита, Павлиш, Уљма, Потпорањ, Куштиљ и Војводинци), уследило је након истраживања у оквиру пројекта «Картирање вегетације Војводине», које су 1981 обавили Буторац, Б.,

Вучковић, М., Црнчевић, С и Кнежевић А. Већина података до данас није објављена а само мали део резултата је публикован у виду два рада. Један је флористички (Буторац, Вучковић, Црнчевић, 1985), док се у другом (Буторац, Б., Вучковић, М., 1985) даје прилог познавању хоролошких, фитогеографских, еколошких и синтаксономских одлика ретке врсте у флори Војводине - *Trifolium pallidum*. Током 1984 године прва три аутора уз сарадњу Парабуђски, С. и Стојановић, С., истражују шире подручје јужније од овог масива све до Јасенова, Страже, Чешког Села, Крушчице и Калуђерова. Када су у питању долине ливаде свезе *Trifolion pallidi*, онда је то екосистемски и фитогеографски јединствено подручје, а заједнице исте или сличне. Ревизија зељасте вегетације на подгорини Вршачких планина извршена је 1985 и делом 1987 године. У међувремену, од 1983 до 1986 г. травну вегетацију на самом побрђу овог планинског масива истражује Вучковић М., а детаљно рашчлањује ливадску и ливадско-степску вегетацију (1988, 1991).

Мочварне ливаде

Хидрографске карактеристике Вршачких планина, пре свега флувијални рељеф, имали су пресудни утицај на развој мочварних и мезофилних долињских ливада дуж неких потока, пошто већих речних токова нема. Флувијални рељеф је добро изражен, али је евидентно сиромаштво подручја водом. Северну подгорину одликују дубоко усечене поточне долине и многобројне вододерине. Њихову воду прима Марковачки а мањим делом и Малосредиштански поток, који се уливају у Мали Вршачки рит. Потоци су по типу бујичњаци, што значи да воду имају углавном с пролећа у време топљења снега, али и након већих пљускова, што се одражава на карактер биљног покривача. Јужно побрђе је испресецано поточима Месић, Кевериш, Гузајна и Физеш. Док је Физеш целим својим током планинског карактера са стрмим долињским странама, дотле Месић и Гузајна имају само у гоњем току одлике планинске речице, док их низводно карактеришу шире долине али не и појава плављења као код већине равничарских водотокова. С обзиром да су повремене поплаве један од битних фактора за генезу и опстанак мочварних ливада, а да тих појава на побрђу Вршачких планина нема, не чуди што су оне на истраживаном подручју присутне само једном заједницом која је уз то фрагментарно развијена. Ради се о састојинама асоцијације ***Agrostio-Juncetum effusi*** Цинцовић 1959 (*Deschampsia caespitosa*, *Deschampsietalia*, *Molinia* – *Arrhenatheretea*), које Вучковић М. (1988) 1991 констатује у долинама потока Месић, Гузајна и Марковац. Границама заштићеног подручја «Вршачке планине» обухваћен је само горњи ток потока Месић, где је земљиште алувијално-делувијално карбонатно и бескарбонатно. Састојине су развијене у виду уских трака или ограничених оаза, што је одраз велике влажности станишта, колико у појасу уз сам поток, толико више у благим депресијама око њега у којима се дуже време задржава вода која се слива са околних виших терена. Лети ова станишта сасвим пресушују.

Физиогномски најзначајније врсте су две карактеристичне врсте заједнице – *Agrostis alba* и *Juncus effusus*, затим *Juncus inflexus* и *Juncus articulatus*. Њихова висина, форма у виду бусенова и густина, диктирају синеколошке прилике на станишту. Због тога је зељаста слој сиромашан. Изостанак плављења и смањена влажност у региону Вршачких планина, у односу на типичне састојине констатоване приликом издвајања ове заједнице на подручју западне Србије (Цинцовић, 1959), индицирају многи представници правих долињских ливада

заступљени у структури мочварних ливада. Ливадски елементи су диференцијалног карактера у односу на састојине исте фитоценозе развијене у другим деловима Србије. Истовремено они обогаћују флористички састав на чак 69 врста, што је релативно велик број за ова тип вегетације. Састојине асоцијације *Agrostio-Juncetum effusi* на подручју Вршачких планина немају посебног значаја за заштиту, не само због тога што се јављају фрагментарно и што их одликују врсте ширег ареала, него и због тога што су хидролошки а не климатски условљене. Битне су пре свега због очувања укупног биодиверзитета предела.

Долинске ливаде

Вегетација долинских ливада исте класе (*Molinio –Arrhenatheretea*) је на Вршачком побрђу такође ограниченог распрострањења. Констатована је углавном у долинама поменутих потока, и то најчешће ближе подножју масива. Ређе се развија и на вишим теренима, у забрђу, како то сликовито каже Вучковић М., али тада земљишта нису алувијално-делувијалног типа него огањачена смоница. Надморске висине су у интервалу од 110 до 150 m. Долинске ливаде поменуте класе су представљене вегетацијом два различита реда. На северној подгорини су у питању ливаде кошанице средњеевропског реда *Arrhenatheretalia* (свежа *Arrhenatherion elatioris*), док су типичне долинске ливаде на подручју Вршачких планина развијене на свим експозицијама, а обједињене свезом *Trifolion pallidi* из субмедитеранског реда *Trifolio-Hordeetalia*. Синтаксономска припадност ливадске вегетације Вршачког побрђа различитим вегетацијским категоријама индицира и биљногеографске специфичности.

Слика 12: Ливаде у долини потока Физеш (фото: Стојшић, В.)

У овом делу Војводине се сустичу утицаји панонске, мезијске и дацијске биљногеографске провинције, односно вегетацијске зоне шумских заједница свеза *Aceri tatarico-Quercion Zólyomi et Jakucs* 1957 и *Quercion frainetto* Horvat 1959. Према схватању Илијанића (1969) центар распрострањења свезе *Trifolion pallidi* је подручје климазоналне шумске вегетације свезе *Quercion frainetto*. Шумске фитоценозе овог типа, северне границе свог распрострањења у Србији досежу у југозападној Бачкој, југоисточном Срему и југоисточном Банату. Пошто се Вршачке планине налазе у том делу Баната који је у контакт зони са поменутим вегетацијским подручјима, одликује их прелазни карактер и у фитогеографском и у вегетацијском смислу. Самим тим је флористички састав заједница свих вегетацијских типова, а посебно секундарних ливадских фитоценоза, последица таквог положаја. Тиме се објашњава и масовна појава јединки врсте *Trifolium pallidum* и већа или мања заступљеност врста истоимене свезе, мада нису занемарљиви ни елементи свезе *Arrhenatherion elatioris*. Све изнето на неки начин осветљава дилеме које су се јављале код истраживача још 1981 године. Да је тако указују текстови Буторац, Вучковић, М. (1985) и Вучковић, М. (1991), по којима је систематски положај долињских ливада овог природног добра био споран од самог почетка, али су током година у коначном опредељењу превагнули елементи који опредељују њихово укључење у свезу *Trifolion pallidi* и ред *Trifolio-Hordeetalia*. Оваква припадност је специфичност биљног света Вршачких планина и непосредног окружења тј. низина југоисточног Баната. Већ то је довољан разлог за заштиту подручја, јер представља јединственог биодиверзитета и вегетацијског и флористичког. С обзиром да је климазонална вегетација мезијске зоне везана за шуме на масиву заштићеног добра «Вршачке планине», не чуди да су и ливаде свезе *Trifolion pallidi* боље развијене, флористички богатије и еколошки јасније диференциране, него што је то случај у низинама крајњег, југоисточног дела Баната (Калуђерово на пример, подно самих Карпата). Вегетација долињских ливада Вршачких планина се јавља у подручју које климазонално припада мезијској свези *Quercion frainetto*, али на станишту шума свезе *Alno-Quercion roboris* и реда *Populetalia albae*. Насупрот њима ливаде кошанице свезе *Arrhenatherion elatioris* заузимају станишта мезофилних шума свезе *Carpinion betuli illyrico-moesiacum* (ред *Fagetalia sylvaticae*).

Долинске ливаде свезе *Trifolion pallidi* су на подручју Вршачких планина представљене различитим састојинама које су укључене у две заједнице, издвојене тек пре двадесетак година од стране Вучковић М. Прва је асоцијација ***Ranunculo steveni-Alopecuretum pratensis*** Вучковић, М.(1988)1991. Најшире је распрострањена фитоценоза ливадских екосистема Вршачког побрђа и уједно од највећег значаја за сагледавање овог типа вегетације у виду малих оаза и на ужем подручју- на билу Вршачких планина. За њу су специфично везане врсте *Ranunculus steveni* (понтско-субмедитеранска) и *Cirsium canum* (субпонтска), по којима је и флористички и физиогномски препознатљива. У последњем смислу је одликује и *Alopecurus pratensis*. Овај таксон широке еколошке амплитуде, који се среће у разним типовима ливада широм Војводине, нема значај као што га имају две поменуте врсте, које су према Илијанићу (1969) карактеристичне врсте заједница из свезе *Trifolion pallidi* у источним- континенталним подручјима наше земље. Према Вучковић, М. (1988)1991 врсте *Ranunculus steveni* и *Cirsium canum*, оптимум за свој развој у региону Вршачких планина налазе баш у заједници *Ranunculo steveni-Alopecuretum pratensis*, за коју су локално карактеристичне врсте. За синтаксономско опредељење заједнице важни су и следећи, добро заступљени таксони: *Trifolium pallidum*, *Clematis integrifolia*, *Lathyrus nissolia* и др.

Значајно квантитативно учешће тзв. «аренатераталних врста», попут *Rumex acetosa*, *Campanula patula*, *Cynosurus cristatus*, *Tragopogon orientalis* и *Knautia arvensis*, у почетку је доводило у питање синтаксономско опредељење саме заједнице. Међутим, аутор заједнице истиче да је њихова укупна покривност знатно мања у односу на укупну покривност врста свезе *Trifolion pallidi* и реда *Trifolio-Hordeetalia*, што је већ добар сигнал за закључак који су таксони битнији за правилан синтаксономски положај ове фитоценозе. Заједница има изражену сезонску динамику, у надземној структури присутна су три спрата а састојине су густог склопа (општа покривност је 100%). Имају карактер бујних ливада развијених на дубоком и умерено влажном земљишту, у подножју Вршачких планина. Надморске висине су 112 до 140 м. Станиште се редовно обогађује хранљивим материјама јер их површинске воде доносе са околних виших терена. Тим путем је обезбеђен и повољан водни режим станишта. У заједници преовлађују елементи мезофилнијег карактера и ширег географског распрострањења. Вучковић поређењем ових састојина са састојинама заједница истог типа екосистема долази до закључка да асоцијација *Ranunculo steveni-Alopecuretum pratensis* има највећу флористичку сличност са заједницама *Trifolio-Alopecuretum pratensis* Цинцовић 1959 и *Poo-Alopecuretum pratensis* Јовановић, Р. 1957, које су ови аутори издвојили у мезијском подручју. Прва заједница је описана у Посавини и западној Србији а друга у долини Јасенице (Шумадија). Ово је такође један од момената који потврђује исправност при сврставању долинских ливада са Вршачког побрђа у свезу *Trifolion pallidi* и ред *Trifolio-Hordeetalia*. Флористичке разлике постоје, но оне само оправдавају потребу издвајања нове заједнице на Вршачким планинама, али су значајније разлике у односу на друге заједнице долинских ливада Војводине, без обзира да ли је у питању вегетација истог реда (*Trifolio-Hordeetalia*) али свезе *Trifolio-Ranunculion pedati* или свезе *Arrhenatherion elatioris* реда *Arrhenatheretalia*.

Заједница *Ranunculo steveni-Alopecuretum pratensis* са побрђа Вршачких планина је флористички богата (констатовано је 107 врста), и према Вучковић М. (1988)1991 еколошки издиференцирана на три субасоцијације, али је већина њихових састојина у окружењу заштићеног подручја.

У односу на сличан тип вегетације у Србији састојине на Вршачким планинама, схваћеним у географском смислу (Марковачки поток и Мали Вршачки рит-северна граница, Гузајна и Месићки поток јужна граница, према Букуров, Б., 1953), окарактерисане су присуством две важне дијагностичке врсте. То су *Ranunculus steveni* и *Cirsium canum*, које на овом подручју показују значајно учешће, док су око реке Јасенице (притока Велике Мораве, Шумадија) незнатно заступљене, а у речним долинама западне Србије чак сасвим одсутствују. Осим два поменута таксона за ливаде Вршачког побрђа у истом смислу су диференцијалног значаја и *Oenanthe banatica*, *Dianthus armeria*, *D. banaticus*, *Centaurea jacea* subsp. *banatica*, *Campanula patula*, *Thymus marschallianus* и друге врсте. Због различитог географског положаја, климатских и других еколошких услова поменуте две заједнице долинских ливада Србије имају више субмедитерански карактер, док слична фитоценоза са Вршачких планина има наглашенија континентална обележја.

Флористички богате састојине овог типа ливада су при врху падина, ближе самом билу масива (што значи и у границама заштите) богатије врстама, биљке су бујније и општа покривност је већа, док је у подножју падина ситуација сасвим другачија. Повезује их апсолутна доминација врсте *Alopecurus pratensis*. Из изнетог је очито да највећи део терена под састојинама све три субасоцијације

заједнице *Ranunculo steveni-Alopecuretum pratensis* није обухваћен у границама заштићеног добра. Како се ради о фитоценози издвојеној и присутној само у региону Вршачких планина и обавеза које проистичу из одредби Закона о заштити животне средине (Службени гласник РС, бр. 66/91, 83/92, 53/95), Уредбе о заштити природних реткости (Службени гласник РС, бр. 50/1993) и Конвенције о очувању биодиверзитета (Rio de Janeiro, 1992), потребно је ово имати у виду при одређивању намене простора у поступку израде просторно-планске документације. Поред тога састојине ове заједнице долинских ливада се на појединим местима спуштају скоро до самих кућа, понекад чак залазе и у сеоска дворишта, тако да су изложене гажењу. Њихово рецентно стање је сигнал шта се може десити убудуће са ливадама које су колико-толико ван домаћаја човека, уколико се и на њиховом станишту интензивира дејство антропогено-зоогених фактора.

Асоцијација *Ornithogalo pyramidale-Trifolietum pallidi* Вучковић, М. (1988)1991 је уско везана за околину места Јабланка у јужној подгорини Вршачких планина, где је и издвојена и описана као нова заједница за науку. Околина овог локалитета је значајна јер се ради о једином налазишту фитоценозе у Србији, која је данас нажалост деградирана. Сада су просторства под још до недавно предивним ливадама са *Trifolium pallidum* и *T. ochroleucum* закоровљена. Типичне састојине ове фитоценозе последњих година још увек се могу наћи око Јабланке (Стојшић, В. 2005 - усмено саопштење). То даје основу за претпоставку да постоји реална могућност ревитализације и реконструкције састојина асоцијације *Ornithogalo pyramidale-Trifolietum pallidi* у овом ограниченом подручју подно Вршачки планина.

У питању је благо валовити терен језерске терасе, која је настала повлачењем некадашњег језера. Њена надморска висина износи 150 м, док земљиште припада огајњаченој смоници. Едафске особине и режим влажности у складу са одликама поменуте геоморфолошке целине (језерска тераса), резултирали су појавом фитоценозе долинских ливада која је интересантна као врло специфична заједница унутар свезе *Trifolion pallidi* и наглашено различита од претходне фитоценозе. Има много нижи биљни покривач, израженије субмедитеранско обележје, које јој између осталог дају врсте- *Ornithogalum pyramidale* и *Trifolium pallidum*, по којима је Вучковић, М. (1988) 1991 заједницу и назвала. Описујући састојине из тог периода, она истиче да је источно-субмедитеранска врста *Trifolium pallidum* «доминантна врста... која је флористички, физиогномски, структурно и систематски најважнија врста асоцијације. Главно синеколошко обележје ове заједнице је њен прелазни карактер, јер у еколошком низу повезује типичне мезофилне долирске ливаде (свезе *Trifolion pallidi*) са умерено сувим брдским ливадама свезе *Chrysopogono-Danthonion calycinae*». Самим тим заслужује да буде просторно заштићена, у склопу предела у ком је једино и могла да се развије.

Заједница у чијој грађи учествује 70 врста, је веома добро флористички окарактерисана јер чак 21 врста чини потпун и карактеристичан скуп. Сем два таксона који одређују име заједнице, Вучковић у карактеристичном скупу бележи и врсте: *Rhinanthus rumelicus*, *Trifolium ochroleucum*, *Achillea millefolium*, *Alopecurus pratensis*, *Festuca pratensis*, *F. valesiaca*, *Stellaria graminea*, *Hieracium bauchini*, *Galium verum*, *Thymus marschallianus*, *Ranunculus polyanthemus* и др. Поменути аутор у оквиру ове фитоценозе издваја две субасоцијације.

Субасоцијација *Ornithogalo pyramidale-Trifolietum pallidi trifolietosum pallidi* Вучковић, М. (1988)1991 је индикатор станишта веће влажности подлоге. Основни печат јој даје врста *Trifolium pallidum*, као и *T. ochroleucum* и *Hieracium bauchini*. У свим њеним састојинама је као доминантна констатована врста - *Trifolium pallidum*, која показује не само највећу густину и степен присутности, него достиже и највећу покривну вредност. Упркос томе што на овим теренима изостају повремене поплаве, које су на пример око речица западне Србије и Шумадије предуслов за појаву овог типа вегетације, постоје добри услови за развој и опстанак популација *Trifolium pallidum*. Ради се о томе да ова врста детелине оптималне услове за развој налази током маја и почетком јуна, када њене јединке имају највећу виталност. То је влажнији период године, а у време доласка полусушног доба *Trifolium pallidum* већ завршава свој циклус развића. Због такве биологије, ова врста може да буде истовремено елеменат влажних плавних ливада свезе *Trifolion pallidi*, сушних брдских ливада свезе *Chrysopogono-Danthonion calycinae*, као и вегетације слабо заслањених станишта (у југоисточном Срему).

Грађу састојина субасоцијације *Ornithogalo pyramidale-Trifolietum pallidi rhinanthetosum rumelici*, према Вучковић, М. (1988)1991, одликује врста *Rhinanthus rumelicus*. Она одређује и њихову физиогномију, као и *Poa pratensis*, *Lathyrus nissolia*, *Anthoxanthum odoratum*, *Lathyrus pratensis*, и други представници вегетације умерено влажних станишта.

Састојине ове две субасоцијације заједнице *Ornithogalo pyramidale-Trifolietum pallidi* током својих истраживања (1983 до 1986) Вучковић М., констатује само око Јабланке. Оне су се пре 10-15 година косиле крајем јуна, а због масовног учешћа детелина, давале су сено високог квалитета. Преостали надземни делови су се након кошења препуштали испашаи.

У синеколошком и сингенетичком смислу асоцијација *Ornithogalo pyramidale-Trifolietum pallidi* има прелазни положај између мезофилних долинских ливада свезе *Trifolion pallidi*, којој и сама припада, са састојинама заједница умерено сувих брдских ливада свезе *Chrysopogono-Danthonion calycinae*. Такав положај у еколошком смислу потврђује и флористички састав фитоценозе.

Упркос многим особеностима заједнице *Ornithogalo pyramidale-Trifolietum pallidi*, што се односи на њен наглашен субмедитерански карактер, значај који има као врло специфична асоцијација у оквиру свезе *Trifolion pallidi*, развијености на веома малом простору у јужној подгорини Вршачких планина и некадашњој лепоти састојина, њена станишта су остала ван граница првобитне заштите. Та заштита је започела 1982 године, када су Вршачке планине добиле статус Регионалног парка, и траје све док се не оконча ревизија стања природних вредности и статуса природног добра, која је у току. Сагледавањем рецентног стања шумске и зељасте вегетације, као и угрожавајућих фактора, подручје око места Јабланка поново није укључено у границе природног добра. Разлози су вишеструки: све наглашенија деградација и измењена флористичка структура ове ливадске заједнице, ниски терени, можда најнижи на побрђу Вршачких планина и свакако најудаљенији од централног масива под шумском вегетацијом. У прилог одустајања од заштите станишта анализирани фитоценозе иде и чињеница, да су постојећи околни виногради и воћњаци углавном у приватном власништву, што би онемогућило спровођење неопходних мера и режима заштите.

Вучковић, М., Парабућки и Стојановић (1992), у својој флористичко-еколошкој анализи долињских ливада свезе *Trifolion pallidi* у Војводини, уствари анализирају овај тип вегетације у југоисточном Банату. Закључују да заједница Подунавског региона *Oenanthe banatica-Alopecuretum pratensis*, коју су издвојиле око реке Караш, има јаче наглашено субмедитеранско обележје, а асоцијације *Ranunculo steveni-Alopecuretum pratensis* и *Ornithogalo pyramidale-Trifolietum pallidi* из поточних долина Вршачких планина наглашеније континенталне карактеристике. Све три се развијају у зони шумске вегетације свезе *Quercion frainetto*.

Ливадске заједнице свезе *Arrhenatherion elatioris*, средњеевропског реда *Arrhenatheretalia* појављују се у југоисточној Европи, па и у Војводини, са специфичном заједницом *Ononido Arrhenatheretum elatioris*. Центар ареала ове фитоценозе је у зони илирских храстово грабових шума (*Carpinion betuli illyricum*). Међутим, ливаде кошанице овог типа на побрђу Вршачких планина показују већу флористичку, еколошку и фитогеографску сличност са асоцијацијом *Arrhenatheretum medioeuropaeum* Scherr. 1925 (non Br.-Bl. 1915) Н-ић 1941, која је издвојена у Средњој Европи. На Вршачким планинама је забележена само у околини Гудурице. Ово подручје припада северној подгорини масива која је остала ван природног добра, а у геоморфолошком смислу се одликује изразито слабом разуђеношћу и скоро потпуним одсуством поточних долина. На таквим теренима и у посебним микроклиматским условима развијене су ливаде кошанице, које су од стране Вучковић, М. (1988) 1991 означене као субасоцијација *Arrhenatheretum medioeuropaeum clematetosum integrifoliae*. У њеним састојинама региструје чак 27 врста потпуног карактеристичног скупа, међу којима се посебно истичу: *Arrhenatherum elatius*, *Tragopogon orientalis*, *Knautia arvensis*, *Pastinaca sativa*, *Ononis arvensis*, *Clematis integrifolia*, *Rhinanthus rumelicus*, *Dianthus banaticus*, *Rumex acetosa*, *Campanula patula*, *Festuca pratensis*, *Leucanthemum vulgare*, *Anthoxanthum odoratum* и др. О карактеру састојина и регионалној специфичности сведочи и припадност појединим елементима флоре неких значајнијих врста. Тако је не пример *Rhinanthus rumelicus* субсредњебалканског обележја, док *Dianthus banaticus* спада у дацијско-мезијске врсте. Заједница представља тип бујне ливаде чија је општа покривност 100 %. Спада у најбоље ливаде кошанице региона, које се косе средином јуна.

Слика 13:
Clematis integrifolia - кандилка
на ливади изнад села Сочица
(фото: Стојшић, В.)

Састојине асоцијације *Arrhenatheretum medioeuropaeum clematetosum integrifoliae* се развијају на станишту *Carpinion*-шума, и других заједница реда *Fagetalia*. Вучковић их констатује само код места Гудурица, где заузимају благо нагнуте површине на које хранљиве материје доспевају са виших, заравњених делова терена који се обрађују. Овај део југоисточног Баната није планиран за заштиту. С обзиром да се ради о јединственој субасоцијацији заједнице средњеевропског обележја такав став није оправдан. С друге стране остаје за проверу да ли се састојине кошаница означених као *Arrhenatheretum medioeuropaeum clematetosum integrifoliae* јављају фрагментарно или и виду мањих оаза и на нешто вишим теренима, који се јужно од Гудурице уздижу ка Гудуричком врху. Ова претпоставка није нереална с обзиром на мезо и микроклиматске услове северне подгорине Вршачких планина, као и на чињеницу да је то подручје мезофилних шума издвојених у различите заједнице и свеже реда *Fagetalia sylvaticae*. Уосталом још је Вучковић (1988)1991 указивала да је на појаву састојина овог типа сигурно у великој мери утицала локална клима северне подгорине Вршачких планина, где је иначе присутан наглашенији утицај панонског подручја, за разлику од јужне подгорине где је јачи утицај мезисјке области Балкана. Самим тим у флористичкој структури заједнице *Arrhenatheretum medioeuropaeum* преовлађују елементи који су уобичајени у вегетацији Панонске провинције (монтани сектор, шуме свеже *Fagion*), Средњеевропско илирско-балканског подрегиона и Средњеевропског биљногеографског региона, у односу на врсте Западно мезијске провинције (свеже *Quercion frainetto*), Субсредњеевропско-балканског подрегиона истог тј. Средњеевропског биљногеографског региона (према схватању Стевановић, ин Стевановић ет Васић, 1995). Све изнето говори о значају ових секундарно насталих мезофилних ливада Вршачког побрђа, које индицирају карактер и тип изворне шумске вегетације коју је човек почео да уништава у прадавна времена својим доласком на ове просторе.

С обзиром на указано богатство, разноликост и специфичност ливадских фитоциноза у овом делу јужног Баната, за потребе очувања екосистемског диверзитета, потребно је обезбедити заштиту у оквиру одређивања намене простора у просторно-планским документима за побрђе Вршачких планина.

Брдске ливаде

У оквиру ливадске вегетације највеће распрострањење на Вршачким планинама имају брдске ливаде које су развијене и у највећем висинском дијапазону (од 160 до 450 м н.в). Доминантно земљиште је по типу смоница или огајњачена смоница, док геолошку подлогу чине терцијерне глине тј. терцијерни језерски седименти. Не треба изгубити из вида да Вршачки масив, иако ниска планина (највиши врхови су Вршачка кула - 399 mnnv, Доњи Вршишор - 463 mnnv, Вршачки врх - 590 mnnv и Гудурички врх - 463 mnnv), спада у реликтне остатке некадашњег Панонског масива (Букуров, 1950; Букуров, 1953). Представљао је један од хорстова који се издизао изнад Панонског мора, или по неким ауторима Панонског језера. Данашњи предели надморске висине око 250 m представљају језерску терасу ерозивног порекла са одговарајућим седиментима, а они од 150 m језерску терасу акумулативно-ерозивног карактера. Док било овог древног хорста чине претежно метаморфне а делом и магматске стене (кристаласти шкриљци, гнајсеви и гранити) покривени углавном шумском вегетацијом, дотле су ободни делови (како је напред истакнуто) представљени терцијерним језерским

седиментима у виду моћних наслага глине и песка. Ови талози су према Миљковићу (1986) и Живковић *et al.* (1972) послужили као примарна подлога за образовање земљишта познатих под називом «смонице на терцијерним глинама». Доминирају побрђем Вршачких планина где су подлога за ливадске фитоценозе, посебно за вегетацију брдских ливада. Клима је умерено-континентална са нешто јаче наглашеним утицајем континенталне клима са истока. Шумска вегетација само донекле ублажава дејство кошава. Међутим, на ширем подручју отвореног побрђа под ниским травним покривачем континенталнији утицаји су наглашенији. Због честих ветрова и високих температура, ова област се одликује најсувљим ваздухом у Војводини. То је оставило посебан одраз на ливадско-степску вегетацију.

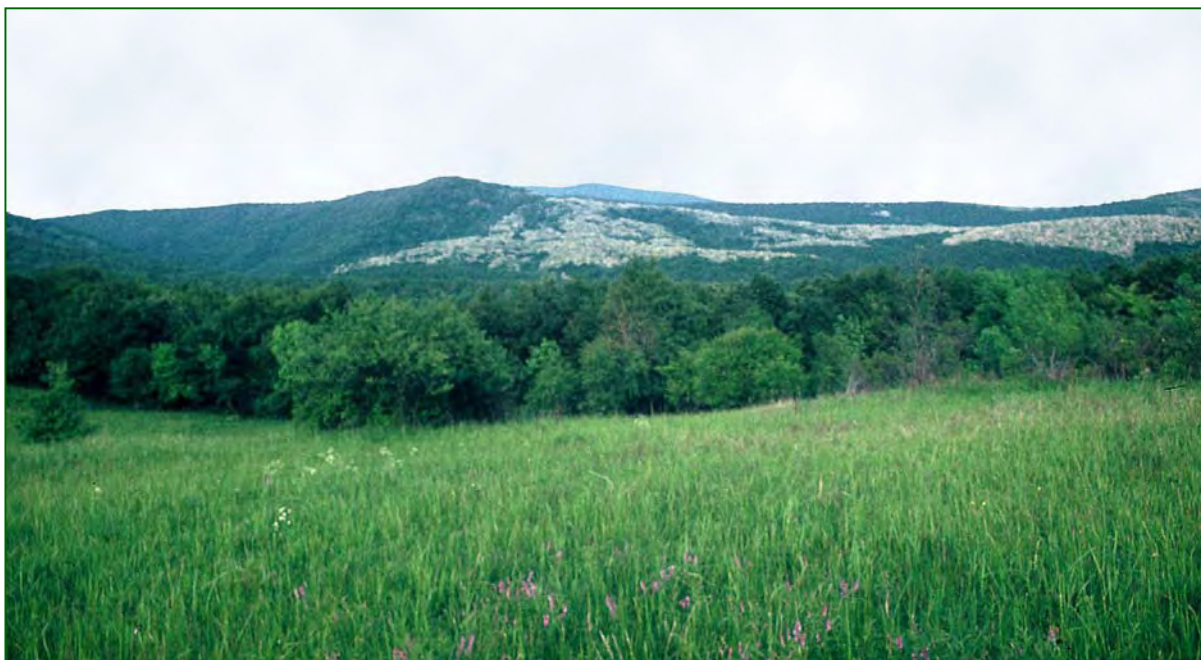
Ксеротермни тип ливадске вегетације се развија под утицајем антропогеног фактора али у складу са орографским и едафским чиниоцима који су диктирали услове микроклиме. Секундарно је настао на станишту некадашњих термофилних храстових шума свезе *Quercion frainetto a rede Quercion petraeae – cerris* или пак *Quercion pubescentis-petraeae*. Зависно од еколошких услова станишта, односно од тога на станишту ког типа шума су настале, брдске ливаде су јасно издиференциране на више заједница. Присутне су у мозаик-комплексу у ком могу да учествују и остаци шумске вегетације, а још чешће комплекси обрадивих површина.

У вези синтаксономског положаја ових заједница није било дилема. Још 1983 године, када на Научном скупу «Човек и биљка» Вучковић М. даје приказ степске заједнице са овог подручја означене као *Chrysopogonetum grylli prov.*, двоуми се око саме фитоценозе, али за синтаксономску припадност експлицитно наводи да је у питању свеза *Chrysopogono-Danthonion calycinae* Којић 1959, а не *Festucion rupicolae* као у осталим деловима Војводине. Према Којићу свеза *Chrysopogono-Danthonion calycinae* обједињава заједнице јужног дела ареала реда *Festucetalia valesiaca*, а на подручју климатоналне вегетације свезе *Quercion frainetto*. С обзиром да она у региону Вршачких планина досеже најсевернију границу свог распрострањења, њене заједнице су изложене јачем утицају континенталне климе. Све изнето, као и прелазни положај подручја у фитогеографском смислу, допринели су појави вегетације која се одликује специфичностима на основу који се јасно одваја од фитоценоза исте свезе описаних у Србији. Стога је Вучковић, М. (1988)1991 имала основа да издвоји четири нове заједнице које, с обзиром на изнето, имају ацидофилно-неутрофилно обележје, а заузимају умерено ксеротермна станишта.

У овом типу вегетације на подручју Вршачких планина је доминантна по распрострањености асоцијација *Inulo salicinae -Calamagrostietum epigeio* Вучковић, М. (1988)1991. Овакве састојине су током картирања вегетације ширег окружења Вршачких планина означаване као групације са *Calamagrostis epigeios* (Парабућски *et al.*, 1981). У извештају из 1987 године, након ревизије вегетације која је картирана 1981 године, стоји да се ради о заједници *Agrostidetum-Chrysopogonetum grylli s.l.* Којић (1958) 1959 incl. *Inulo salicinae - Calamagrostidetum epigeio ass. nova* Вучковић, М. prov. 85. Том приликом Парабућски и сарадници закључују да су на стаништима некадашњих храстових шума (шуме храста сладуна и цера, идр.), регресивном сукцесијом под утицајем антропогеног фактора, развијене су ксеротермне травне састојине скоро максималне покривности (90-100 %). Опште је познато да су након крчења изворних шума на отвореним, осунченим падинама Вршачког побрђа били подигнути виногради и воћњаци, надалеко познати по квалитету. Након

завршетка II-ог светског рата, и сеобе дела становништва многи су напуштени и запарложени. На место њих су се развиле састојине, које због апсолутне доминације *Calamagrostis epigeios*, његове висине и бујности, на први поглед дају утисак да су ове групације флористички хомогене и сиромашне врстама. Међутим, те 1981 године је констатовано да се оне одликују флористичким богатством (133 врсте) и да се развијају на падинама у околини места Марковац, Гудурица и Сочица, али и јужније од Вршачких планина, код Куштиља и Војводинаца. Ревизија из 1987 показује чак 188 врста у грађи фитоценозе, која је у међувремену истраживањима Вучковић, М. (1983-1986) провизорно именована као *Inulo salicinae -Calamagrostidetum epigeio* prov. Вучковић 1985.

Велика распрострањеност овог типа вегетације на Вршачким планинама је вероватно последица тога што едификаторску врсту (*Calamagrostis epigeios*) одликује широка еколошка амплитуда. Према Соо-у (1973), то је таксон који улази у грађу заједница различитих типова вегетације (*Epilobietea*, *Molinio-Juncetea*, *Populetalia* и др.). У подгорини Вршачког брега је елеменат ливадско-степске вегетације и карактеристична за састојине које су од стране Вучковић, М. (1988) 1991, дефинитивно описане као асоцијација *Inulo salicinae -Calamagrostietum epigeio*. По овом аутору се ради о пионирској заједници и то не само на стаништима напуштених воћњака и винограда, него и ратарских култура па и шумских пожаришта. Иако је у питању фитоценоза привременог карактера, има богат флористички састав (166 врста- према Вучковић, 1988). Њене састојине аутор констатује у границама природног добра код Малог Средишта, на потесима «Вршачка кула», «Широко било», «Магарећи врха», изнад Месића и Сочице. Вучковић, М., међутим, бележи асоцијацију *Inulo salicinae - Calamagrostidetum epigeio* и на неколико локалитета у северној и јужној подгорини истраживаном масива, који су ван заштићеног подручја. То су «Караула» источно од Марковца на самој граници са Румунијом, околина села Марковац и Јабланка.

Слика 14: Ливада на Широком билу (фото: Стојшић, В.)

Последњих година састојине ове заједнице су констатоване (Стојшић, В. - усмено саопштење, 2005) код места Мало Средиште, поред цркве, уз саму шуму. Овај налаз представља значајан елемент при вредновању простора за категоризацију природног добра.

На поменутих локалитетима била Вршачких планина ова фитоценоза се јавља и као пионирска вегетација на шумским пожариштима. Њене локално карактеристичне врсте су *Inula salicina* и *Briza media*, које указују на еколошке карактеристике и систематску припадност заједнице. Значајнију улогу у састојинама имају и *Chamaecytisus heuffeli* и *Peucedanum alsaticum*. Све ове врсте (сем *Chamaecytisus heuffeli*) се јављају и у другим заједницама овог типа екосистема, али оптималне услове за опстанак налазе у асоцијацији *Inulo salicinae* - *Calamagrostidetum epigeio*. У њен потпун и карактеристичан скуп сврставају се и следећи таксони: *Dorycnium herbaceum*, *Festuca valesiaca*, *Galium verum*, *Lotus corniculatus*, *Rumex acetosa*, *Centaurea jacea* subsp. *banatica*, *Achillea millefolium*, *Plantago media*, *Ranunculus polyanthemus*, *Senecio erucifolius* subsp. *tenuifolius* и *Trifolium campestre*. Развијају се у условима станишта који су донекле различити с обзиром на широку распрострањеност, надморске висине (160-450 м), експонираност падина, микроклиму и тип педолошког супстрата. Пресудни фактор настанка ове фитоценозе је јак антропогени утицај. На месту напуштених воћњака и винограда, подигнутих на шумском станишту, врста *Calamagrostis epigeios* међу првима осваја терен. Заједница коју гради је, према Вучковић, М. (1988) 1991, јасно еколошки и флористички издиференцирана на две субасоцијације.

Искључиво на напуштеним обрађеним површинама издвојене су састојине прве субасоцијације: *Inulo salicinae* - *Calamagrostietum epigeio inulosum salicinae* Вучковић, М. (1988)1991. На локалитету «Широко било» субасоцијација се развија на подлози која је по типу иницијално земљиште на шкриљцима (који спадају у метаморфне стене), док је у околини села Месић и Мало Средиште у питању смоница на терцијерним глинама огањачена. Морамо нагласити да у окружењу природног добра састојине ове фитоценозе заузимају читава пространства на благим падинама брежуљака и плакорним положајима северног побрђа Вршачких планина, на локалитету «Караула» источно од Марковца, и од овог потеса све до села Марковац, као и око Јабланке у јужној подгорини овог масива. Ту земљиште такође по типу припада смоници на терцијерним глинама огањаченој.

Састојине ове субасоцијације су флористички богате, јер се развијају у условима доста дубоког земљишта, па је добар и водни режим подлоге. То је вероватно један од разлога велике заступљености већег броја мезофилних ливадских елемената, а други би био чињеница да су та земљишта раније, при обради, била третирана различитим видовима агротехничких мера. Много раније, пре обраде, ова станишта су била под изворном шумском вегетацијом обухваћеном свезом *Quercion frainetto* и *Quercion petraeae*.

Inulo salicinae - *Calamagrostietum epigeio stipetosum tirsae* Вучковић, М. (1988)1991, је уско распрострањена субасоцијација на подручју овог природног добра и Вршачких планина уопште. Констатована је изнад места Сочица, Месић, на потесу «Магарећи врх» и код «Вршачке куле», где је развијена на смоници на терцијерним глинама огањаченој. Једино на локалитету «Кула» земљиште је иницијално на шкриљцима. Састојине ове субасоцијације су присутне углавном у оквиру деградираних и потиснутих састојина термофилних шумских фитоценоза

попут *Phleo montani*- Orno – *Quercetum virgiliane* из свезе *Quercion pubescentis-petraeae*, односно *Sedo maximi*- *Quercetum frainetto-cerridis* из свезе *Quercion frainetto*. Станишта на јужно и југоисточно експонираним падинама су сува и топла, а земљиште плиће и скелетоидно, што је условило појаву већег броја диференцијалних врста који припадају елементима понтско-централноазијске групе. То се пре свега односи на таксоне понтско-панонског елемента флоре (*Thymus pannonicus*, *Iris variegata*, *Erysimum odoratum* i *Trinia kitaibelii*) и субмезијско-субпанонску врсту *Achillea crithmifolia*. Тако састојине ове ксерофилније субасоцијације имају наглашена обележја панонске, степске вегетације, иако се развијају под утицајем мезијске флорне провинције. Посебну пажњу заслужује констатација о регистровању врсте *Trinia kitaibelii* у састојинама анализираних субасоцијације. Вучковић М. (1991) је налази код Сочице (Фит. таб 5, сн. 22 и 23), али уз назив врсте ставља упитник, јер ни сама није сигурна у детерминацију. У неким будућим истраживањима налаз треба проверити на терену, а у међувремену извршити ревизију хербарског материјала из периода 1983-1986, када је Вучковић ботанизовала на том терену. С обзиром да је *Trinia kitaibelii* кримски ендем појавила се сумња у могућност појаве кримског ендема на подручју Војводине, о чему на I-ом Конгресу биосистематичара Југославије (Попова Шапка, 1985) реферишу Буторац, Стојановић и Црнчевић. Након тога овој врсти, и уопште проблематичним таксонима рода *Trinia Hoffm* је посвећена посебна пажња и на терену и у теоретском смислу. Резултати су изнети у раду Буторац и сарадника (1989) где се, између осталог наводи и закључак да све наслеђене податке о распрострањењу кримског ендема *Trinia kitaibelii* у флори Војводине, треба подвести под таксон *Trinia ramosissima*, који је ширег југоисточно-европског распрострањења. У том раду се помиње необјављен податак Вучковић, М. за Сочицу и Буторац за Куштиљ, јужно од Вршачких планина. Касније Ранђеловић и коаутори (1989-1990) 1991 шире

Слика 15: *Crocus variegatus*
– пругасти шафран
(фото: Шајиновић, Б.)

проблематику на целу Србију, а за врсту *Trinia ramosissima* такође помињу налаз Вучковић, М. код Сочице, на побрђу Вршачких планина. Следи да је податак о значајном таксону *Trinia kitaibelii* у структури субасоцијације *Inulo salicinae* - *Calamagrostietum epigeio stipetosum tirsae*, уствари податак о учешћу врсте *Trinia ramosissima* у грађи ових специфичних састојина код Сочице. Врста *Trinia ramosissima* је природна реткост наше флоре. Значајна јер као врста са прелиминарне Црвене листе флоре Србије и Црне Горе (2002) и кандидат за други том Црвене књиге флоре Србије.

На локалитету код Вршачке куле Стојшић, В. (усмено саопштење, 2005) бележи у грађи ове субасоцијације врсту *Crocus variegatus* са тако густим популацијама, да се може говорити о «пољима *Crocus-a*». Недалеко су шумарци багрема, па у будућим вишегодишњим програмима рада управљача треба предвидети и праћење њиховог евентуалног ширења. У случају да се оно понови планирати адекватно и научно засновано сузбијање ширења подраста багрема на отворене просторе са травном вегетацијом.

Заједница *Inulo salicinae* - *Calamagrostietum epigeio* има привремени карактер, јер временом уступа место одговарајућој шумској вегетацији или једној од наредне три стабилне ливадско-степске фитоценозе свеже *Chrysopogono-Danthonion calycinae*. Под непрекидним зоо-антропогеним дејством састојине *Inulo salicinae* - *Calamagrostietum epigeio inuletosum salicinae* воде настанку састојина асоцијације *Cynosuro cristati*- *Agrostietum capillaris*. Друга субасоцијација- *Inulo salicinae* - *Calamagrostietum epigeio stipetosum tirsae* у сукцесивном низу даје састојине асоцијације *Medicago falcatae*- *Chrysopogonetum grylli*. Након потпуног престанка дејства антропогених утицаја следи проградациона сукцесија у правцу исходних шумских фитоценоза. Ови деградационо-проградационих правци сукцесије су индикатори за прописивање неопходних мера које треба да се предузимају у случају покренуте ревитализације или пак реконструкције праве вегетације.

Асоцијација *Cynosuro cristati*-*Agrostietum capillaris* Вучковић, М. (1988) 1991 се развија на благим падинама брежуљака и плакорним положајима на око 200 m надморске висине. Констатована је на јужној код Месића и Сочице у границама природног добра «Вршачке планине», а ван тог подручја на северној подгорини код Марковца и Гудурице. Широко је распрострањена ливадско-степска фитоценоза Вршачких планина, наравно када се узму у обзир и валовити терени северног побрђа, али ипак не толико као претходна заједница. Вучковић, М. (1991:81) претпоставља да се ова фитоценоза с обзиром на своје шире распрострањење у региону Вршачких планина (схваћено у географском смислу), јавља и на станишту још неких шумских заједница, а не само на месту потиснуте шумске асоцијације *Carpino betuli*- *Quercetum frainetto cerris subass ornetosum* (свеже *Quercion frainetto*). Приликом издвајања асоцијације *Cynosuro cristati*-*Agrostietum capillaris*, Вучковић региструје њене састојине и на најнижим теренима језерске терасе око Јабланке, који су доста далеко на југу и уз то и запарложени.

Аутор заједнице као њене карактеристичне врсте наводи *Agrostis capillaris*, *Cynosurus cristatus* и *Xeranthemum foetidum*. Највећу бројност и покривност у свим састојинама показује *Agrostis capillaris*, која је физиогномски најзначајнија врста у грађи ове фитоценозе, а уједно и индикатор њеног ацидофилног карактера. Едафске прилике су условљене подлогом која је смоница на терцијарним глинама огањачена. Друга карактеристична врста заједнице- *Cynosurus cristatus*, с обзиром на своју ширу еколошку амплитуду елеменат је различитих типова вегетације. Најбоље услове за опстанак и развој налази у асоцијацији *Cynosuro cristati*-*Agrostietum capillaris*, за коју је локално карактеристична врста. Спратовна структура ове фитоценозе, разноврсност и флористичка грађа (110 врста) у којој су значајно заступљене врсте *Festuca valesiaca*, *Filipendula hexapetala*, *Dorycnium herbaceum*, *Trifolium ochroleucum*, *Thymus pannonicus* и *Thymus marschallianus*, као и ливадски елементи класе *Molinio-Arrhenatheretea*, индицирају потпуно формирану заједницу, која се одржава као трајни стадијум ливадско-степске вегетације овог природног добра. Фитоценоза је ксеромезофилног карактера, затвореног типа, опште покривности 100 %. Има наглашене субмедитеранске одлике али и неке црте континенталности и припада вегетацији умерно сувих ливада. Међутим, физиогномско обележје појединим састојинама местимично дају и жбунасте биљке, које упућују на некадашње шумско станиште. Према Вучковић то су биле ксеро-мезофилне шуме тј. асоцијација *Carpino betuli*-*Quercetum frainetto cerris* (Rud. 1940) В. Jov. (свеже *Quercion frainetto*). Већина састојина препознатљива је по највишем спрату који је слабије склопљен а

индикован присуством великог броја врста високих трава попут *Alopecurus pratensis*, *Briza media*, *Festuca pratensis*, *Avena pratensis* и др. Карактеристичне врсте заједнице *Agrostis capillaris* i *Cynosurus cristatus* чине други, нижи спрат. Вучковић, М. (1991) закључује да се «на основу специфичних флористичких, еколошких, биљногеографских и других карактеристика, може рећи да ass. *Cynosuro cristati-Agrostietum capillaris* на подручју Вршачких планина, вероватно представља једну еколошко-географску варијанту ливада типа *Agrostietum-a*».

У мозаику са састојинама асоцијације *Cynosuro cristati-Agrostietum capillaris* на побрђу Вршачких планина појављује се ксеротермофилна заједница брдских ливада описана од стране Вучковић, М.(1988)1991 као асоцијација *Medicago falcatae-Chrysopogonetum grylli*. У односу на претходну фитоценозу насељава ксеротермнија станишта, на јужним и југозападним падинама. Земљиште је плитко, ерозија наглашена, што има за последицу израженији мезо и микрорељеф. Према аутору који је описао заједницу, то је станиште са ког је вероватно потиснута шумска асоцијација *Sedo maximi-Quercetum frainetto cerridis* (свежа *Quercion frainetto*). Сечом и крчењем шума чије састојине припадају поменутој фитоценози у процесу деградационе сукцесије развиле су се састојине чије су локално карактеристичне врсте *Medicago falcata* и *Chrysopogon gryllus*. Док је *Medicago falcata* на побрђу овог масива у свом распрострањењу највише склона овој фитоценози, дотле је друга врста значајнија са више аспеката. *Chrysopogon gryllus* се одликује густим бокорима и надмоћном висином. Својом апсолутном доминацијом одликује први спрат оптимално развијених састојина. Због свега изнетог, као и због велике бројности на теренима око Сочице, Јабланке и Марковца, она је не само физиогномски, него и структурно и еколошки најважнији елеменат асоцијације. Чини најупадљивијим летњи аспект фитоценозе. Ова врста такође значајно доприноси да укупна покривност заједнице буде максимална (100 %).

Вучковић у флористичкој структури асоцијације *Medicago falcatae-Chrysopogonetum grylli* бележи укупно 90 врста, од којих чак 20 гради карактеристичан скуп. То су сем две карактеристичне врсте заједнице и следећи таксони: *Filipendula hexapetala*, *Trifolium ochroleucum*, *Dorycnium herbaceum*, *Festuca valesiaca*, *Centaureum umbellatum*, и многе друге врсте које припадају свези *Chrysopogono-Danthonion calycinae*, реду *Festucetalia valesiacaе* и класи *Festuco-Brometea*. Преовлађују елементи евроазијске групе, што такође даје одређену слику о карактеру фитоценозе.

Ова заједница се, као и претходна, одржава зоо-антропогеним утицајима, косидбом и испашом.

У складу са синекологијом аутор издваја две субасоцијације:

Прва је *Medicago falcatae-Chrysopogonetum grylli agrostietosum capillaris* Вучковић, М. (1988)1991, која је у сингенетској вези са састојинама претходне фитоценозе, са којом има и сличне синеколошке одлике. Издвојена је само у северној подгорини анализираног масива у Банату, и то на падинама око Марковца. Констатована је на надморској висини од 160 м, на истуренијим, «трбушастим» облицима валовитог рељефа. Карактерише је присуство врста *Agrostis capillaris*, *Cynosurus cristatus*, *Rhinanthus rumelicus* и др. С обзиром да се развија ван подручја предвиђеног за заштиту указује на правце деловања у поступку издвајања и намене простора за заштиту у оквиру просторног планирања подручја.

На сувљим и топлијим стаништима издвојена је друга субасоцијација коју је Вучковић, М. (1988) 1991 означила као *Medicago falcatae-Chrysopogonetum grylli andropogonetosum ischaemi*. Констатована је на падинама око Сочице (200 m.n.v.) и Јабланке (160 m.n.v.), али и северостично од Вршачких планина – на тзв. Пужевом брду (190 m.n.v.), уз саму границу са Румунијом. Присуство диференцијалних врста: *Andropogon ischaemum*, *Koeleria gracilis*, *Falcaria vulgaris*, *Achillea millefolium subsp. pannonica*, *Teucrium chamaedrys* и *Trinia kitaibelii*, одваја их од састојина претходне субасоцијације. Када је у питању последња врста, која је уствари кримски ендем, треба и овде применити коментар дат напред у анализи флористичке структуре заједнице *Inulo salicinae -Calamagrostietum epigeio*, односно њене субасоцијације *stipetosum tirsae* код Сочице. То значи да поменућу врсту треба подвести под таксон *Trinia ramosissima*, југоисточно-европског распрострањења, с обзиром да се тада необјављен податак Вучковић за ово подручје (Сочица) наводи у радовима Буторац *et al.* (1989) и Ранђеловић *et al.*, (1989-1990) 1991, у којима се нализирала проблематични таксони рода *Trinia* у Војводини. Врста *Trinia ramosissima* је значајна с обзиром да је забележена на свега 11 локалитета у Србији, од којих се 8 налази на подручју Баната. Заштићена као природна реткост у нашој флори (Уредба о заштити природних реткости, Службени гласник РС бр.50/1993). Ова врста рода *Trinia* се налазила на првобитној Црвеној листи флоре Србије (1990) а унета је и на Прелиминарну црвену листу васкуларне флоре Србије и Црне Горе (2002). Самим тим, као и због све веће угрожености не само њених популација него пре свега станишта која полако нестају кандидат је за наредни, II-и том Црвене књиге флоре Србије.

Крајњи деградацијски стадијум ксерофилних шумских фитоценоза Вршачких планина представља асоцијација *Hieracio pilosellae-Festucetum valasiacae* Вучковић, М. (1988) 1991. Веома је ограниченог распрострањења и то у виду малих оаза изнад села Месић, код Вршачке куле и Малог Средишта. Заузима станишта некадашњих ксеротермофилних шумских асоцијација *Sedo maximi-Quercetum frainetto cerridis* (свезе *Quercion frainetto*) а пеђе и *Phleo montani-Orno-Quercetum virgilianaе* (свезе *Quercion pubescentis -petraeae*). За њен настанак су од антропогених утицаја били пресуднији орографски и едафски чиниоци. Појава заједнице *Hieracio pilosellae-Festucetum valasiacae* на стрмим обронцима са веома израженом флувијалном ерозијом, неминовно је повезана са веома плитким и скелетоидним земљиштем. Местимично су њене састојине развијене на скоро директно на геолошкој подлози јер је педолошки покривач скоро потпуно спран водама. Упркос овако неповољним животним приликама заједница је флористички релативно богата (96 врста) а карактеристичан скуп обухвата 23 таксона.

Анализирана фитоценоза се развија на надморским висинама од 180 до 200m, на топлим и сушним југоисточним и југозападним падинама. Стога нуди оптималне услове за биљке које су становници ксеротермних земљишта сиромашних у погледу хранљивих материја. Њихова заступљеност у грађи ове заједнице је одличан индикатор синеколошких прилика на станишту. Врсте таквог обележја су *Hieracium pilosella*, *Teucrium chamaedrys*, *Orlaya grandiflora*, *Sedum hispanicum* и *Scleranthus dichotomus*, па је њиховом заступљеношћу заједница добро флористички окарактерисана. За разлику од претходне три ливадско-степске фитоценозе које имају велику укупну покривност, асоцијација *Hieracio pilosellae - Festucetum valasiacae* је претежно отворене грађе (покривност износи 50-80 %). Поред ове особине, њену специфичност одражава и релативно низак биљни покривач пошто је спратовност слабо изражена. Због отворености њених

састојина, стрмих нагиба изложених јакој инсолацији и ударима ветра, плитке подлоге са местимично оголелом матичном стеном, ова фитоценоза представља најксерофилнију заједницу свезе *Chrysopogono-Danthonion calycinae* на Вршачким планинама. Такође је издиференцирана на две субасоцијације.

Hieracio pilosellae-Festucetum valesiacaе chrysopogonetosum grylli Вучковић, М. (1988) 1991, је констатована на чистинама шумарака, где је заштићена од снажних и честих ветрова, углавном југоисточног правца, који дувају Вршачким планинама, али и од претеране инсолације. Таква подручја су обично на вишим деловима падина побрђа, на надморским висинама од око 200 метара. Заузима мале површине на теренима са слабијим нагибом, на којима је због тога педолошки покривач релативно боље очуван, па је сем напред поменутих еколошких услова повољнији и водни режим станишта.

Другу субасоцијацију је Вучковић, М. (1988) 1991 одвојила као *Hieracio pilosellae - Festucetum valesiacaе sanguisorbietosum minori*. Она обухвата веома специфичну вегетацију на још специфичнијим теренима са јаком флувијалном ерозијом. Падине су стрме, и издалека препознатљиве по бројним вододеринама. Земљиште је јако испрано, па на појединим местима на површину избија геолошка подлога. Осим тога постоје и хоризонталне бразде, које засецају падине попут степеница. Општи услови за опстанак заједнице су изразито неповољни. Због отворености састојина инсолација је повећана а такође и доступност снажним и честим ветровима југоисточног правца, па је влажност ваздуха веома ниска. Субасоцијација *sanguisorbietosum minori* обједињује типичне састојине асоцијације *Hieracio pilosellae-Festucetum valesiacaе*.

Ову заједницу и обе субасоцијације Вучковић издваја на основу фитоценолошких снимака са подручја око Месића. Земљиште је смоница на терцијарним глинама огајњачена.

Како Вршачке планине својим климатским, едафским, геоморфолошким и другим карактеристикама, представљају специфичан регион Војводине, разумљива је и оправдана напред истакнута особеност у биљном покривачу. Укупан флористички и вегетацијски диверзитет масива резултат је како поменутих чинилаца, тако исто и географског положаја на граници шумо-степске и шумске зоне, односно на сустицају три различите биљногеографске провинције. То су Панонска провинција (монтани сектор, шуме свезе *Fagion*), Средњеевропско илирско - балканског подрегиона, Средњеевропског биљногеографског региона, Западно мезијске провинције (свезе *Quercion frainetto*), Субсредњеевропско - балканског подрегиона Средњеевропског биљногеографског региона и Влашке провинције (по неким ауторима Дацијска), Панонско - влашког подрегиона Понтског биогеографског региона (према Стевановићевој биогеографској подели Југославије Стевановић, in Стевановић et Васић, 1995). Северна подгорина Вршачких планина се простире у првој биљногеографској провинцији, сам масив и јужна подгорина ових планина (значи њихов највећи део) у другој, док последња провинција која је на контакту са претходне две само показује извесне утицаје. Тако посебне природно-историјске карактеристике доприносе да вегетација Вршачких планина поседује својеврсна специфична обележја.

Закључак

Све изнете одлике зељасте вегетације у складу су са положајем Вршачких планина у зони шумских заједница свезе *Quercion frainetto*, како то наводе Парабуђски и Јанковић (1978), али и многи други аутори. Ради се о најсевернијем делу Западно мезијске провинције, а под утицајем суседних биљногеографских провинција. Нове заједнице издвојене за науку на овом подручју, како зељасте тако и шумске, својим основним карактеристикама и синтаксономском припадношћу, на неки начин оправдавају став Пањковић, В. (1983) тј. Пањковић-Матановић, В. (1989), да ову област на простору укрштања свих поменутих утицаја, треба издвојити у посебну биљногеографску целину. Она предлаже да се та целина назове «подокруг *Vršackibregenze*» и да је уврштена у прелазно подручје, означено као «округ *Praeparannonicum*». Будућа истраживања укупног флористичког и вегетацијског диверзитета треба да потврде или оповргну то мишљење.

2.2.2. ШУМСКА ВЕГЕТАЦИЈА

Вршачке планине су острвски масив у пространој војвођанској равници у југоисточном Банату. Овај масив је некад био острво у Панонском мору и касније језеру, због чега је могао да сачува до данас богату, ретку и реликтну аутохтону флору и сложену вегетацију. Основна геолошка подлога су кристаласти шкриљци кроз које се пробија гранит (Анђелковић, М., 1982). Поред планинске климе, а посебно микроклиме бројних гребенова, висова и увала, на климу Вршачких планина утицала је степска клима Војводине, као и климатски продори са истока, запада и југа. Неколико геоморфолошких целина, изложеност планине југу и северу, велика разноврсност рељефа и микрорељефа, допринели су формирању различитих типова станишта и биљних заједница везаних за поједини тип станишта.

Високе летње и ниске зимске температуре као и колебања температуре и влаге у раним пролетњим и касним летњим данима, ублажени су оштром умереном планинском климом и заклоњеношћу станишта (Катић, П., 1950).

Земљиште је представљено деградованим гајњачама, али има дистичног камбисола, ранкера и смоница (Миљковић, Н., 1986) које, заједно са другим факторима, омогућава велики биодиверзитет флоре и разноврсност вегетације.

Врло јака кошава негативно утиче на биљни свет а посебно у смислу исушивања тла (Милосављевић, 1980). Степски услови омогућавају опстанак и доминацију термофилних заједница, док су мезофилне ограничене на заклоњеним влажнијим стаништима. Континентална клима са истока има велики утицај на формирање специфичне климе (мезоклиме) Вршачких планина, као и њене специфичне флоре и вегетације, које се разликују од флоре и вегетације Фрушке Горе (Обрадовић, М., 1988). У целини узев, климатски услови погодују развоју шумске вегетације (Мишић, В., 1998).

Научна и стручна литература указују на велику разноликост еколошких, станишних фактора (климатских, геоморфолошких, педолошких, хидрографских, вегетацијских, фаунистичких, антропогених и других) на Вршачким планинама.

Велики дијапазон еколошких фактора, данашњих и оних из прошлости, омогућио је настанак и развој, интеграцијом живе и неживе природе, бројних шумских екосистема (биогеоценоза); могло би се рећи многих типова шума.

Шума, односно њене биљне заједнице, могу да послуже синоптичком и симултаном сагледавању стања осталих фактора екосистема. Поред тога вегетација, са мноштвом својих биљних индивидуа, представља најосетљивији и најугроженији од свих саставних делова шумских екосистема.

Биљни покривач Вршачких планина, својим богатством, већ одавно привлачи пажњу научних радника. Први и оскудни флористички подаци потичу из деценија половине прошлог века, првенствено од мађарских истраживача.

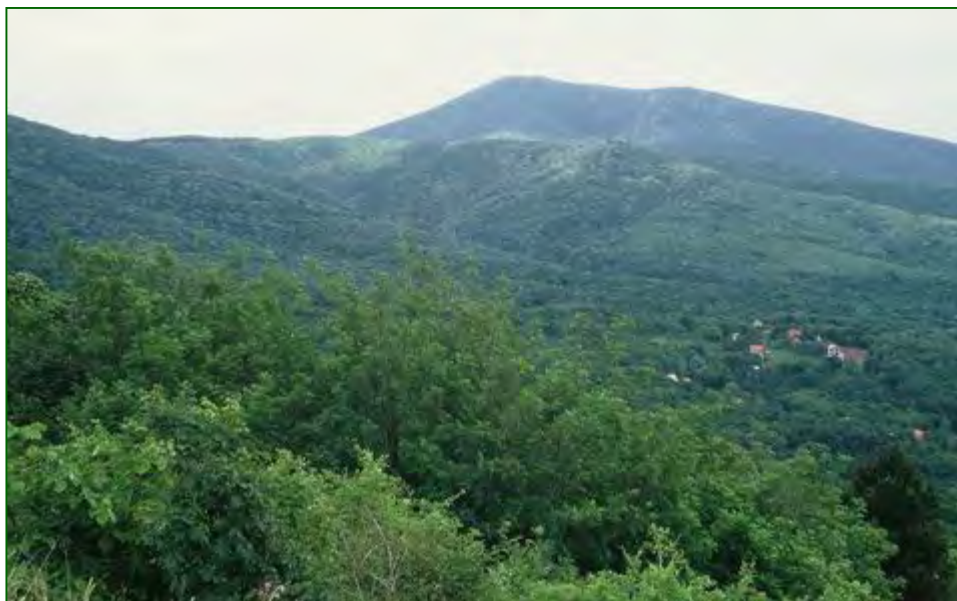
Савремена вегетацијска (флористичка) проучавања, обавњена су на Вршачким планинама тек последњих деценија и година и дала су резултате од значаја за науку и праксу.

Захваљујући свом географском положају, у подручју где се укрштају три биљногеографске провинције (панонска, дакијска и мезијска), затим свом развијеном рељефу (од подгорине до највишег врха Војводине), разноликој геолошко-петрографској подлози и земљишном покривачу, макро-, мезо- и микроклими, Вршачке планине имају велико богатство биљних врста.

Пошто је порекло тих врста из разних делова северне хемисфере, могу се биљке Вршачких планина сврстати у већи број флорних географских елемената, ареалтипова (медитерански, атлански, средњеевропски, бореални, сарматски, понтски, панонски, дакијски, мезијски и др.). Ово, са своје стране, указује на богатство и шароликост флоре овог подручја. Осим тога треба подсетити на чињеницу да, међу тих преко хиљаду биљних врста, има не само реликтних и ретких врста од научног значаја, већ и високопроценат лековитих и хранљивих врста.

У исто време све ове бројне врсте, чије на хиљаде индивидуа покривају Вршачке планине, а настале су у разним центрима развитака, имају и посебне форме развитака, специфичне животне облике (од једногодишњих терофита до вишегодишњих фанерофита), а такође и различите еколошке захтеве према топлоти, светлости, влази, плодности и реакцији земљишта и друге.

У биљном покривачу Вршачких планина, само на изглед, разне врсте расту измешане и без реда.

Слика 16: Поглед на шумску вегетацију Вршачких планина (фото: Стојшић, В.)

На Вршачким планинама се јавља широки еколошки дијапазон шума, од оних влажних, крајпоточних (врбових) до оних сувих, присојних, на стрминама (медитеранског грабића и медунца); до светлих и топлих шума разних храстова и племенитих лишћара до сеновитих и свежих шума мезијске букве или граба.

Захваљујући пре свега рељефу, могу се на Вршачким планинама наћи, на малом простору, шуме које су у равним пределима удаљене стотинама километара. Вршачке планине су, еколошки и биљногеографски, острво неупоредиво богатије разноликом природом од далеко већих пространстава Војводине.

Антропогени фактор (дејство човека) увећао је природну разноликост шума Вршачких планина. Неке од шумских асоцијација постале су исходне за серије регресивне сукцесије, обично на деградираним шумским земљиштима; то су ниске изданачке шуме – пањаче - умањених еколошких и економских вредности, које даљом девастацијом и деградацијом земљишта прелазе у шикаре и секундарне шибљаке.

Шумске културе (црног бора, багрема и др. врста) су покушаји сузбијања негативних последица лошег поступања са природним шумама; настале су садњом наших или страних врста које, имајући врло скромне захтеве, подносе погоршане климатске и земљишне услове настале после сече и неупелог природног подмлађивања аутохтоних шума.

Пошто су Вршачке планине у прошлости биле у потпуности, искључиво под шумским покривачењем, све данас постојеће пољопривредне културе, ливаде и пашњаци настали су крчењем шума. При томе су на разним стаништима шумских асоцијација настале различите ливадско-пашњачке заједнице. Оне имају далеко мањи утицај на атмосферу и педосферу, али су увећале флористичко богатство и вегетацијску разноликост Вршачких планина" (Јовановић, Б., Пекановић, В., Нови Сад).

Шумска вегетација Вршачких планина разликује се од шумске вегетације Фрушке Горе иако су и један и други масив острвског типа, сличне висине и геоморфологије терена. Међутим, "подручје вршачких планина одликује се већим учешћем заједница ксерофилног карактера ..." (Пекановић, В., 1991). Бројно присуство врста: *Fraxinus ornus*, *Quercus farnetto*, *Quercus pubescens*, *Ruscus aculeatus* и других сведоче о доминацији термофилних заједница.

На Вршачким планинама констатоване су (Пекановић, В., 1991) шумске заједнице из следећих свеза: *Quercion farnetto*, *Quercion pubescentis-petraeae*, *Quercion-petraeae-cerris*, *Carpino betuli illyco-moesiacum*, *Fagion moesiacaе* и *Fraxino-Acerion*.

Симтаксономски положај констатованих шумских заједница на подручју Вршачких планина

У фитоценолошкој студији Вршачких планина (Пекановић, В., 1991) издвојено је 17 шумских заједница док Мишић, В. (1998) сматра да треба издвојити још неке заједнице у којима је бела липа (*Tilia tomentosa*) бројнија и која има значајну улогу у изградњи шумске вегетације на овим просторима.

ПРЕГЛЕД ВЕГЕТАЦИЈСКИХ ЈЕДИНИЦА**Класа:** Querco-Fagetea B r.-B I. 36**Ред:** Quercetalia pubescentis B r.-B I. 31**Свеза:** Quercion frainetto H t. 54**Ass.:** Sedo maximi-Quercetum frainetto-cerridis B. Jov. (79) 86**Ass.:** Quercetum farnetto B. Jov. 85

subas. lathyretosum veneti subas. nova

Ass.: Carpino betuli-Quercetum frainetto-cerris (Rud. 40) B. Jov. 79

subas. typicum

subas. ornetosum subas. nova

Ass.: Hypo cupressiformis –Quercetum frainetto B. Jov. 79**Свеза:** Quercion pubescentis-petraeae B r.-B I. 31**Ass.:** Phleo montani-Orno-Quercetum virgilianae ass. nova**Свеза:** Quercion petraeae-cerris (Lak. 76) Lak. i B. Jov. 80**Ass.:** Quercetum petraeae-cerris B. Jov. (60) 79**Ass.:** Poo nemoralis-Quercetum polycarpae B. Jov. 79**Ass.:** Rusco aculeati-Quercetum montanum (E. Vuk. 66) B. Jov. 79**Ass.:** Festuco drymeiae-Quercetum petraeae (Jak. i Miš. 60) Jank. 80**Ass.:** Carpino orientalis-Quercetum montanum (Gaj. 61) B. Jov. 79**Ass.:** Orno-Quercetum petraeae (Lj. Bor. 55) Miš. 72**Ред:** Fagetalia sylvaticae Pawl. 28**Свеза:** Carpinion betuli illyco-moesiacum H t. 56**Ass.:** Aegopodio-Querco-Carpinetum B. Jov. 79**Ass.:** Carici pilosae-Querco-Carpinetum B. Jov. (60) 70

subas.: typicum

subas.: staphyleatosum subas. nova

subas.: tilietosum tomentosae subas. nova

Ass.: Rusco aculeati-Querco-Carpinetum (Rud. 40) B. Jov. 79**Свеза:** Fagion moesiaca Bleč. i Lak. 70**Ass.:** Tilio-Fagetum submontanum (Jank. i Miš. 60) Miš. 72

subas.: ranunculetosum cassubici subas. nova

Свеза: Fraxino-Acerion Fuk. 69**Ass.:** Aceri-Fraxinetum excelsior Čer. i B. Jov. 50**Ass.:** Tilio-Fraxinetum excelsior B. Jov. (60) 77**Ред:** Populetalia albae B r.-B I. 31**Свеза:** Salicion albae Soo, (30) 40**Ass.:** Salicetum albae-fragilis Soo (30, 34) 58**ASS. SEDO MAXIMI-QUERCETUM FRAINETTO-CERIDIS B. Jov. (79) 86**

Ову заједницу први је описао Рудски, И. (52) као асоцијацију Quercetum confertae-cerris у југоисточној Србији али су је због чињенице да поједине заједнице ове свезе представљају климатогене шумске фитоценозе проучавали многи аутори у разним деловима наше земље. У својој фитоценолошкој студији Вршачких планина Пекановић, В., (1991) назвала је по врсти Sedum maximum (Sedo maximo-Quercetum frainetto cerridis) која је у јако деградованом стању што се може закључити по врсти по којој је аутор назвала ову заједницу.

Заједница заузима плакорне терене или топлије падине у подгорини Вршачких планина (180-240 мнв). Интересантна је велика покривност сладуна (Quercus farnetto), која је бројнија од врсте Quercus cerris. То показује да је мезо-

и микроклима овог ниског брдског предела топлија него на одговарајућим висинама других масива Србије где се налази заједница *Quercetum frainetto cerris*. Велики број врста у спрату зељастог покривача (који се најбоље очувао у процесу деградације заједнице) потврђује тезу о некада богатијој шуми сладуна и цара. То потврђује и присуство врста: *Glechoma hirsuta*, *Veronica chamaedrys*, *Carex pilosa*, *Viola hirta*, *Geum urbanum*, *Euphorbia amygdaloides*, *Acer campestre*, *Acer tataricum* и др.

Слика 17: Шума сладуна и цара
(фото: Стојшић, В.)

Слика 18: Гранчица храста
(фото: Стојшић, В.)

Шума сладуна и цера је на Вршачким планинама у прошлости била далеко распрострањенија у подгорини и води порекло од богатих мешовитијих и мезофилнијих шума него што су данас на Вршачким планинама. Пекановић, В. (1991) пише: "Ове шуме су сведене на изоловане фрагменте и носе **снажан** печат антропогеног фактора". Ово нам указује на чињеницу да није у питању само деградација састојин, већ и смањење ареала ове заједнице на Вршачким планинама.

ASS. QERCETUM FARNETTO B. Jov. 85

Шума чистог сладуна (*Quercetum farnetto*) налази се на плакорним теренима североисточног дела Вршачких планина, на 200-250 мнв. Она је заступљена у фрагментима али је ту у питању скраћивање њеног ареала утицајем човека. Ова је заједница климатогена за североисточну Србију (предео Крајине) али је има и у другим деловима Србије (Јовановић, Б., Мишић, В., Динић, А., Авдаловић, В., 1982). Пре се може рећи да је ова заједница едафоклиматогена а то важи и за североисточни плакорни део Вршачких планина јер се ради о плакорним теренима. Карактеристично је да су, као и у североисточној Србији, и на Вршачким планинама сви спратови сиромашни врстама, што је аутор студије Пекановић, В., (1991) добро објаснила с густином склопа сладунових састојина, екологијом сатаништа и климатским приликама.

ASS.: PHLOE MONTANI-ORNO-QUERCETUM VIRGILIANAE ASS. NOVA

Ова шумска заједница на Вршачким планинама, која је по В. Пекановић (1991) представљена специфичном за Србију асоцијацијом *Phleo montani-Orno-Quercetum virgilianae ass. nova*, заузима у виду малих фрагмената острвског карактера, мале површине на Вршачким планинама. Заузима јужне експозиције на висинама од 400-460 мнв. Према истом аутору ова нова асоцијација медунца и црног јасена "по флористичком саставу, структури и физиогномији издваја се од осталих шумских фитоценоза овог подручја. 100 врста биљака у асоцијацији, са 8 високо фреквентних указују на блискост ове заједнице термофилним ливадским степским заједницама." Међутим, мора стално да имамо на уму јужне падине под нагибом, с једне стране, и приличну надморску висину, с друге стране те да је ово уз комбинацији са другим факторима довело до богатства флористичког састава. Знатно учешће китњака (*Quercus petraea*) у спрату дрвећа указује нам на већу надморску висину а значајно је учешће и црног јасена (*Fraxinus ornus*) који указује на топлу климу и плитко земљиште. Према В. Пекановић (1991), "посебан печат овој шумској заједници дају врсте класе *Festuco-Brometea*, које су у њој веома бројно заступљене".

ASS.: QUERCETUM PETRAEAE-CERRIS B. Jov. (60) 79

Китњаково-церове шуме у Србији заузимају положаје између станишта топлих сладуново-церових шума и мезофилних китњакових шума, а у висинском смењивању вегетације смењује се појас церове и појас сладунове шуме између којих су китњаково-церове шуме. На Вршачким планинама је ова заједница "на мањим надморским висинама (240-360 мнв) на јужним и југоисточним (ређе северним или западним) благо нагнутим или скоро плакорним (5-13°) падинама и има уско распрострањење" (Пекановић, В., 1991). Ово је стабилна шумска

заједница што аутор студије потврђује реченицом:...."14 врста сачињава карактеристични скуп, што говори о релативно стабилној шумској заједници".Цер (*Quercus cerris*) је најбројнији и најфреквентнији, али је интересно да се јављају две врсте липе: крупнолисна липа (*Tilia platyphyllos*) указује, према аутору студије, "на повољне услове у погледу водног режима". Међутим, сребрна липа (*Tilia tomentosa*) указује да се ради о изложеним стаништима, добро осветљеним и осунчаним, што захтева ова врста која у Србији заузима претежно платое гребенова, често уских (Јанковић и Мишић, 1980; Мишић, В. и Динић, А., 1994). Из студије о шумској вегетацији Вршачких планина (Пекановић, В., 1991) може се закључити да се ради о једној врло значајној заједници за науку посебно што се одликује великим бројем врста субмедитеранског карактера што указује не само на јужне положаје станишта и мале надморске висине, већ и на специфичан географски положај и утицај степске и шумо-степске вегетације, као и, наравно, климе.

Ass.: *RUSCO ACULEATI-QUERCETUM MONTANUM* (E. Vuk. 66) B. Jov. 79

Ова заједница на Вршачким планинама насељава висине од 220 до 480 мнв на благо нагнутим падинама претежно северозападне експозиције (Пекановић, В., 1991). Честа појава сребрне липе (*Tilia tomentosa*) у маси показује да су у питању отворена светла станишта али са добрим свежим земљиштима.

Слика 19: Шума храста китњака са костриком
(фото: Стојшић, В.)

Слика 20: Кострика
(фото: Стојшић, В.)

Карактеристично је стално присуство субмедитеранца кострике (*Ruscus aculeatus*), која одлично индицира услове предела и станишта. Велики број мезофилних врста у спрату жбуња и у зељастом покривачу указује на мезофилније станиште и склопљеност крошњи. Велики број врста са високим степеном присутности (Пекановић, В., 1991), указују на стабилност ове асоцијације. Са степеном V и IV су врсте: *Ruscus aculeatus*, *Poa nemoralis*, *Heleborus odorus*, *Hedrea helix*, *Carex pilosa*, *Stellaria holostea*, *Lathyrus venetus*, *Polygonatum odoratum*, *Cardamine bulbifera*, *Cynanchum vincetoxicum*. "Релативно веће учешће фанерофита, а мање терофита говори о структурно добро развијеној китњаковој шуми и термички повољним условима станишта, са већом влагом у подлози и земљишту" (Пекановић, В., 1991).

ASS.: AEGOPODIO-QUERCO- CARPINETUM JOV. B., 79

На подручју Вршачких планина заједница китњака и граба јављају се на плакорним благо нагнутим осојним падинама и плитким увалама, слично као и на Фрушкој Гори, што потврђује њену климарегионалност. Заузима надморске висине од 200 до 400 мнв. Претежно су експозиције осојне, сем када је јужна падина заклоњена. Ову заједницу карактерише велико флористичко богатство, јер је изграђена од укупно 91 врсте (Пекановић, В., 1991). Успрату дрвећа највећу бројност у заједници (Пекановић, В., 1991) има граб (*Carpinus betulus*), док је китњак присутан у већини састојина, али са веома малим учешћем.

Као примесе, у спрат дрвећа (Пекановић, В., 1991) долазе још врсте: *Quercus cerris*, *Fraxinus ornus*, *Salix alba*, *Robinia pseudoacacia* и *Tilia tomentosa* чије присуство говори у прилог тези да се одвија процес продора липе у многе заједнице. Иако у томе човек има велику улогу, сребрна липа је прилагођена како теренима Фрушке Горе тако исто и Вршачких планина и улази у многе заједнице где је раније није било.

ASS.: TILIO-FAGETUM SUBMONTANUM (JANK. M.M. ET MIŠ. 1960) MIŠ. 1972

Ова шумска заједница је описана као асоцијација (*Tilio-Fagetum* Miš. 1972), а као субасоцијација је описана од стране Јанковића и Мишића (1960). У фитоценолошкој студији шумске вегетације Вршачких планина (Пекановић, В., 1991) описује је као субасоцијацију са китњаком: *ranunculetosum subas. nova* (syn. *Tilio-Fagetum submontanum petraeae* Рек. 1983). Ово је веома значајна фитоценоза Вршачких планина јер индицира планинску климу овог масива. На Вршачким планинама се ова заједница јавља на северним падинама Вршачког и Гудуричког врха као и северозападним падинама Доњег Вршишора (Пекановић, В., 1991). На висинама је од 260 до 580 метара, на стрмим падинама. Ова заједница свакако представља трајни стадијум али је добро развијена и индицира планинску климу Вршачких планина. Јавља се знатан број врста у спрату дрвећа – 11, што указује мешовитост састојина, а већи број врста у спрату жбунова – 13, указује на добру природну обнову. Сребрна липа је у неким састојинама врло бројна док је спрат зељастих биљака врло богат (преко 60 врста).

Слика 21:
Шума букве са сребрном
липом (фото: Стојшић, В.)

У овој заједници се налази висок проценат елемената средњеевропске групе што указује на утицај на само климе са севера већ и врста из северних крајева док присуство сребрене липе (*Tilia tomentosa*) указује ипак на извесне количине светлости и топлоте које продиру у састојине ове асоцијације.

Слика 22: *Lunaria annua* – у
bukovim šumama Vršackih
planina (фото: Стојшић, В.)

ASS.: ACERI-FRAXINETUM EXCELSIORIS ČERNJ. ET JOV. 50

То су мешовите састојине са већим бројем врста у заједници: у спрату дрвећа (15), успрату жбуња (18) и у спрату зељастих биљака (60 врста). Налази се у виду мањих фрагмената у плитким увалама, заклоњеним, али на падинама нагиба и до 30°. То је влажна заједница са оптималним условима станишта. Одличан подмладак врста дрвећа указује на добру обнову заједнице. Интересантно је да само *Helleborus odorus* има степен присутности V, што такође потврђује да се ради о сложеној мешовитој заједници блиској полидоминантној. У овој заједници највише су заступљене врсте средњеевропског флорног елемента, а мало субмедитеранског. На Вршачким планинама ова заједница се налази на висини од 140 до 460 метара, што значи да има широк висински дијапазон који уједно указује на специфичност станишта.

Станиште ове заједнице је рефигијалног типа (микрорефигијум). Међутим, велики број врста жбунова показује да може временом доћи до продора ових врста у спрат дрвећа. Она је реликтна по овим својим особинама. Спрат жбуња указује на сложенију заједницу у прошлости када је на овим просторима био мањи утицај човека.

ASS.: TILIO-FRAXINETUM EXCELSIORIS B. JOV. (1960) 77

Ову шуму је означио као асоцијацију Б. Јовановић (*Tilio-Fraxinetum excelsioris* (1960) 1977. У својој студији (Пекановић, В., 1991) ову заједницу

означаје као полидоминантну, што је тачно, јер не само што асоцијација као целина има већи број врста дрвећа, већ и свака састојина је богата врстама дрвећа. Сем тога, она је полидоминантна јер ни једна врста не доминира потпуно као у другим асоцијацијама. Она има и реликтне врсте, као: *Castanea sativa*, *Tilia tomentosa*. Спрат зељастих биљака, који има 45 врста има претежно мезофилне врсте. Интересантно је велика покривност кострике (*Ruscus aculeatus*) и бршљена (*Hedera helix*). Бројно присуство врсте *Carex pilosa* указује на степен влажности састојине а *Poa nemoralis* на негативну улогу човека. Према Пекановић, В., (1991) ова полидоминантна заједница има врло ограничено распрострањење на Вршачким планинама.

* * *

Једна од значајних карактеристика шумске вегетације Вршачких планина је мешовити састав већине описаних састојина. У неким састојинама јавља се и седам врста а у многима пет. Ова мешовитост састава указује, с једне стране, на порекло вегетације од сложеније, мешовитије и богатије предачке плиоценске вегетације, када је овај масив био острво у великом језеру, а с друге стране, богат подмладак који карактерише већину заједница такође указује да су то некада биле богатије, мешовите шуме" (Јовановић, Б.; Пекановић, В., 1989).

Слика 23: (фото: Ковачев, Н.)

Слика 24:
Разноликост шумских екосистема
Вршачких планина
(фото: Хабијан-Микеш, В.)

Према напред наведеном може се закључити да Вршачке планине представљају један од најинтересантнијих планинских масива Србије због свог географског положаја, климе, планинске мезоклиме, флоре и вегетације. Разноврсни климатски утицаји који допиру са свих страна из различитих подручја, а посебно из шумо-степске области, учинили су флору и вегетацију специфичном. Многобројне ксерофилне врсте карактерише већи број шумских заједница. Многе биљне врсте су ретке за Србију, реликтне или ендемичне. Многе заједнице су **реликтне** самим тим што их сличних нема у средњој Европи и другим деловима Србије. Посебно се издвајају полидоминантне заједнице са буквом, липом, јавором и јасеном, које указују на богато порекло и специфичан историски развој подручја, предела и вегетације. Вршачке планине су биле острво у Панонском мору, а затим у језеру и из тог времена воде порекло многе врсте и заједнице које су се очувале захваљујућој приморској клими, а касније планинској клими масива. Велико богатство у свим спратовима и њихова велика разноврсност дају изразити биодиверзитет флоре овог масива. Присуство сребрне липе (*Tilia tomentosa*) у многим заједницама, сведоче не само о пореклу многих врста из плиоценских времена, већ и о специфичним условима који владају на ободу Панонског басена. Геоморфолошка разноврсност терена, уз силикатну подлогу и специфичну климу острвског масива у целини, омогућила је развој различитих шумских заједница међу којима се посебно издвајају храстове термофилне и мезофилне шуме. Реликтна флора и вегетација сведоче о пореклу и историском развоју подручја и предела Вршачких планина, као и о очуваности многих врста у континенту од краја терцијера до данас.

Порекло шумске вегетације Вршачких планина је од богатијих мешовитих шума какве су биле када је човеков утицај био мали. Данас су то ниске (изданачке) шуме лошијег квалитета са многим врстама које указују на степен деградације. Честе чисте сече и интензивне прореде шума пре рата, као и за време самог рата а и непосредно после рата довеле су до формирања шикара, које су се после доношења Закона о шумама претвориле у високе шикаре а затим у средњодобне изданачке шуме (Мишић, В. 1998).

2.3. ФАУНА

2.3.1. ЕНТОМОФАУНА

Вршачке планине се по својим геоморфолошким одликама издвајају од околног рељефа. Стога ентомофауна, као незаобилазна компонента, чини веома богат део фауне овог подручја.

Могло би се рећи да су истраживања инсеката Вршачких планина тек у свом зачетку. Детаљније је проучена фауна *Diptera* (*Syrphidae* (осолике муве) и *Culicidae* (комарци)). У виду прелиминарних истраживања фауне *Syrphidae* постоје подаци о запаженим правилностима у сезонским сукцесијама појединих група врста за 1983. годину (Шимић, Вујић, 1984б). Такође, објављени су и свеобухватни подаци о истој фамилији Вршачких планина у виду монографије (Вујић, Шимић, 1994).

Први подаци за Србију о истраживању фам. *Culicidae* везани искључиво за Вршачке планине дати су од стране Бранке Божић 1988. године.

Поред ових публикованих радова, у саставу збирке Завода за заштиту природе Србије у Новом Саду постоји још већи број инсекатских врста сакупљених током редовних теренских истраживања на овом подручју у више наврата. Ипак, могло би се закључити да је подручје Вршачких планина са аспекта ентомологије још увек слабо проучено.

Слика 25: Долина потока Фисеш –
станиште осоликих мува (*Syrphidae*)
(фото: Стојшић, В., Вујић, А.)

Важност инсеката за стабилност било ког екосистема је изузетна. С обзиром на њихову бројност, у складу је и њихова улога у свим могућим аспектима кретања материје у природи (разноразни видови ланаца исхране, обогаћивање земљишта органским материјама, аспект штетности и паразитизма, регулација бројности приликом пренамножења и др.).

Што се тиче осоликих мува, њихов највећи значај лежи у опрашивању многих биљних врста везаних за различите стадијуме њихове биономије. Економски значај имају врсте предатори штетних инсекатских група – Aphidoidea, Fulgoroidea, Cercopoidea, Cicadelloidea, Aleurodidea, Coccoidea, Thysanoptera итд. Одређени економски значај имају и ларвени стадијуми неких врста који су терестрични сапрофаги и тиме учествују, како је већ напоменуто, у ланцима исхране. Неке врсте су непожељне у пољопривреди. Оне се развијају у биљним ткивима, нарочито луковима појединих биљака (*Merodon*, *Eumerus*), које понекад угрожавају читаве плантаже гајених биљака.

Значај представника фамилије Culicidae огледа се кроз два најважнија аспекта: медицински и економски. С обзиром на чињеницу да Вршачке планине представљају привлачно излетиште и рекреациону зону великог броја вршчана, као и чињеницу да су 29.01.1982. године проглашене за Регионални парк, присуство комараца битно утиче на туристичко и економско искориштавање ове

зоне. Поред молестантског, много важнији аспект је медицински, где су комарци вектори великог броја изазивача обољења. Међутим, због високе продукције биомасе храна су разним организмима и важни чланови екосистема.

Слика 26: *Morimus funereus*
– букова стрижибуба
(фото: Савић, Д.)

Слика 27: *Cerambyx cerdo* – велика храстова
стрижибуба (фото: Савић, Д.)

Вршачке планине показују одређене специфичности у погледу ентомофауне. Мада су обе добро проучене фамилије Diptera прилично еуривалентног карактера и велике бројности, јавља се одређен број ендемичних и ретких врста. Пре свега, врсте из обе фамилије углавном припадају холарктичким и палеарктичким типовима ареала. Међу сирфидама још можемо наћи и представнике еуросибирских, европских, бореалних (што је интересно с обзиром да Вршачке планине не спадају у ред високих планина) које чине претежно зоофагне врсте, средњеевропских (претежно фитофагне врсте), медитеранских (!) и врста са посебним ареалом.

На Вршачким планинама забележена је 151 врста осоликих мува (Syrphidae). Од тог броја у монографији из 1994. године наводи се 13 врста нових за ово подручје. Упоредивањем података из суседних земаља утврђено је присуство 3 врсте које нису регистроване ни у једној од њих. Састав фауне Syrphidae указује на прелазни карактер овог подручја које представља тромеђу мезијске, панонске и дацијске провинције еуросибирско – северноамеричке регије. *Cheilosia schnabli* Becker, 1894 указује на могућност постојања континуираног ареала (Кавказ – Босна). За врсту *Merodon crymensis* Paramonov, 1925 ово је западна граница ареала. *Paragus constrictus* Šimić, 1985 представља балкански ендем.

Одсуство ендемичних родова и подродова у оквиру фам. Culicidae у делу холарктика указује на закључак да је фауне ове фамилије наведеног подручја релативно млада. У монографији Божичић, за врсту *Aedes (Ochlerotatus) communis* (De Geer, 1776), као и врсту *Culex (Neoculex) hortensis* Ficalbi, 1889, ово

је први налаз за Војводину. Прва од наведених врста је глацијалног порекла и ово подручје представља једну од јужних тачака њеног општег ареала. Постоји низ терцијерних реликата у оквиру фамилије, као и врста постглацијалног порекла (*Culex (Barraudius) modestus* Ficalbi, 1889)). Фауна комараца, као и у случају претходно наведене фамилије, указује на специфичност овог подручја.

Што се тиче осталих група инсеката сакупљених на овом подручју, налазимо низ заштићених врста са статусом природних реткости: *Lucanus cervus* (Linnaeus, 1758), *Calosoma sycophanta* (Linnaeus, 1758), *Calosoma inquisitor* (Linnaeus, 1758), *Iphlicides podalirius* Linnaeus, 1758, *Carabus coriaceus* Linnaeus, 1758, *Oryctes nasicornis* (Linnaeus, 1758), *Cerambyx cerdo* Linnaeus, 1758, *Morimus funereus* Mulsant, 1863. Такође према IUCN категоризацији угрожених врста *Calosoma sycophanta* (Linnaeus, 1758) је означена као рањива (VU), као и *Saturnia pyri* ([Denis & Schiffermüller], 1775), *Morimus funereus* Mulsant, 1863 и *Cerambyx cerdo* Linnaeus, 1758 као угрожене врсте (E).

Слика 28: *Lucanus cervus* – јеленак – редован становник храстових састојина (фото: Савић, Д.)

У предлогу нове Уредбе о заштити природних реткости налази се значајно проширен списак инсекатских врста које заслужују строгу заштиту, што је продукт проширивања познавања појединих група, а самим тим и боље процене статуса њихових популација у природи. Поред горе наведених врста на списку природних реткости наћи ће се у веома блиској будућности и: *Pyrgus armoricanus* (Oberthür, 1910), *Cheilosia schnabli* Becker, 1894, *Cheilosia hypena* (Becker, 1894) и *Merodon cryomensis* Paramonov, 1925.

Табела 12: Ентомофауна Вршачких планина

	Врсте	Локалитети налажења врсте
Classis Insecta Ordo Coleoptera		
	Familia Carabidae	
1.	<i>Calosoma sycophanta</i> (Linnaeus, 1758)	
2.	<i>Calosoma inquisitor</i> (Linnaeus, 1758)	
3.	<i>Carabus coriaceus</i> Linnaeus, 1758	
	Familia Lucanidae	
4.	<i>Lucanus cervus</i> (Linnaeus, 1758)	
	Familia Scarabaeidae	
5.	<i>Geotrupes vernalis</i> (Linnaeus, 1758)	
6.	<i>Oryctes nasicornis</i> (Linnaeus, 1758)	
	Familia Cerambycidae	
7.	<i>Dorcadion scopolii</i> Herbst, 1784	
8.	<i>Cerambyx cerdo</i> Linnaeus, 1758	
9.	<i>Morimus funereus</i> Mulsant, 1863	
	Familia Buprestidae	
10.	<i>Capnodis tenebrionis</i> (Linnaeus 1761)	
11.	<i>Perotis lugubris</i> (Fabricius, 1777)	
	Familia Curculionidae	
12.	<i>Otiorhynchus morio</i> (Fabricius, 1781)	
Ordo Lepidoptera		
	Familia Lycaenidae	
13.	<i>Aricia agestis</i> ([Denis & Schiffermüller], 1775)	
14.	<i>Chrysophanus phlaeas</i> (Linnaeus, 1758)	
15.	<i>Lycaena icarus</i> Rott., 1775	
	Familia Nymphalidae	
16.	<i>Libythea celtis</i> (Laicharting, 1782)	
	Familia Hesperidae	
17.	<i>Augiades sylvanus</i> (Esper, 1779)	
18.	<i>Pyrgus armoricanus</i> (Oberthür, 1910)	
19.	<i>Thymelicus sylvestris flava</i> Pont.	
	Familia Papilionidae	
20.	<i>Iphicides podalirius</i> Linnaeus, 1758	
	Familia Sphingidae	
21.	<i>Macroglossa stellatarum</i> (Linnaeus, 1758)	
22.	<i>Smerinthus tiliae</i> (Linnaeus, 1758)	
23.	<i>Sphinx convolvuli</i> Linnaeus, 1758	
	Familia Lymantridae	
24.	<i>Lymantria dispar</i> (Linnaeus, 1758)	
	Familia Arctiidae	
25.	<i>Arctia caja</i> (Linnaeus, 1758)	
26.	<i>Coscinia striata</i> (Linnaeus, 1758)	
27.	<i>Deilephila euphorbiae</i> Linnaeus, 1758	
	Familia Saturniidae	
28.	<i>Saturnia pyri</i> ([Denis & Schiffermüller], 1775)	
	Familia Noctuidae	
29.	<i>Agrotis c-nigrum</i> Linnaeus, 1758	
30.	<i>Agrotis segetum</i> ([Denis & Schiffermüller], 1775)	

31.	<i>Dipterygia scabriuscula</i> (Linnaeus, 1758)	
32.	<i>Discestra trifolii</i> (Hufnagel, 1766)	
33.	<i>Mamestra bicolorata</i> (Hufnagel, 1766)	
34.	<i>Mamestra oleracea</i> Linnaeus, 1758	
35.	<i>Plusia gamma</i> (Linnaeus, 1758)	
36.	<i>Pyrrhia umbra</i> (Hufnagel, 1821)	
Ordo Diptera		
Familia Syrphidae		
37.	<i>Triglyphus primus</i> Loew, 1840	Доњи Вршишор
38.	<i>Pipizella maculipenis</i> (Meigen, 1822)	Миса, Превала, Лисичја глава, Јабланка, Доњи Вршишор, Фисеш
39.	<i>Pipizella varipes</i> (Meigen, 1822)	Вршачки рит, Превала, Лисичја глава, Широко било, Месић, Гудурица, Марковац, Доњи Вршишор, Фисеш
40.	<i>Pipizella virens</i> (Fabricius, 1805)	Вршачка кула, Превала, Месић, Гудурица, Мало Средиште
41.	<i>Pipiza bimaculata</i> Meigen, 1822	Широко било, Лисичја глава, Фисеш
42.	<i>Pipiza fasciata</i> Meigen, 1822	Лисичја глава
43.	<i>Pipiza festiva</i> Meigen, 1822	Лисичја глава, Превала
44.	<i>Pipiza lugubris</i> (Fabricius, 1775)	Лисичја глава, Превала, Фисеш
45.	<i>Pipiza noctiluca</i> (Linnaeus, 1758)	Широко било, Лисичја глава, Доњи Вршишор,
46.	<i>Pipiza notata</i> Meigen, 1822	Широко било, Лисичја глава, Превала, Фисеш, Гудурица, Доњи Вршишор,
47.	<i>Pipiza signata</i> Meigen, 1822	Лисичја глава, Превала, Фисеш
48.	<i>Cnemodon latitarsis</i> Egger, 1865	Лисичја глава, Миса
49.	<i>Cheilosia albipila</i> Meigen, 1838	Превала, Фисеш
50.	<i>Cheilosia albitarsis</i> Meigen, 1822	Широко било, Лисичја глава, Фисеш, Месић, Гудурица, Марковац, Доњи Вршишор,
51.	<i>Cheilosia barbata</i> Loew, 1857	Вршачка кула, Превала, Гудурица, Доњи Вршишор, Фисеш
52.	<i>Cheilosia chrysocoma</i> (Meigen, 1822)	Широко било
53.	<i>Cheilosia cumanica</i> (Szilady, 1938)	Широко било, Лисичја глава, Фисеш, Превала
54.	<i>Cheilosia fasciata</i> Schiner et Egger, 1853	Широко било, Фисеш
55.	<i>Cheilosia flavipes</i> (Panzer, 1798)	Превала
56.	<i>Cheilosia grossa</i> (Fallen, 1817)	Месић
57.	<i>Cheilosia hypena</i> (Becker, 1894)	Широко било, Лисичја глава, Превала
58.	<i>Cheilosia impressa</i> Loew, 1840	Широко било, Лисичја глава, Месић
59.	<i>Cheilosia intonsa</i> Loew, 1857	Доњи Вршишор
60.	<i>Cheilosia latifacies</i> Loew, 1857	Превала
61.	<i>Cheilosia lenta</i> (Becker, 1894)	Широко било, Фисеш, Превала
62.	<i>Cheilosia melanopa</i> (Zetterstedt, 1843)	Лисичја глава, Фисеш
63.	<i>Cheilosia mutabilis</i> (Fallen, 1817)	Широко било, Лисичја глава, Фисеш, Превала, Доњи Вршишор, Месић, Јабланка
64.	<i>Cheilosia nebulosa</i> (Verrall, 1871)	Фисеш
65.	<i>Cheilosia nigripes</i> (Meigen, 1822)	Широко било, Лисичја глава, Фисеш, Превала, Доњи Вршишор,
66.	<i>Cheilosia pagana</i> (Meigen, 1822)	Широко било, Лисичја глава, Доњи Вршишор, Месић
67.	<i>Cheilosia proxima</i> (Zetterstedt, 1843)	Широко било, Лисичја глава, Фисеш, Превала, Доњи Вршишор, Мало Средиште
68.	<i>Cheilosia psilophthalma</i> Becker, 1894	Широко било, Фисеш

69.	<i>Cheilosia ruralis</i> (Meigen, 1822)	Широко било, Лисичја глава, Фисеш, Превала, Доњи Вршишор
70.	<i>Cheilosia schnabli</i> Becker, 1894	Фисеш, Доњи Вршишор, Јабланка
71.	<i>Cheilosia scutellata</i> (Fallen, 1817)	Широко било, Лисичја глава, Превала, Доњи Вршишор,
72.	<i>Cheilosia semifasciata</i> Becker, 1894	Широко било, Фисеш, Доњи Вршишор, Миса
73.	<i>Cheilosia soror</i> (Zetterstedt, 1843)	Широко било, Лисичја глава, Превала, Доњи Вршишор
74.	<i>Cheilosia variabilis</i> (Panzer, 1798)	Широко било, Лисичја глава, Фисеш, Превала, Доњи Вршишор
75.	<i>Cheilosia vernalis</i> (Fallen, 1817)	Широко било, Лисичја глава, Фисеш
76.	<i>Cheilosia vicina</i> (Zetterstedt, 1849)	Широко било, Лисичја глава, Фисеш, Доњи Вршишор
77.	<i>Orthoneura gemmula</i> Violovitsh, 1979	Месић
78.	<i>Liogaster metallina</i> (Fabricius, 1781)	Месић, Марковац
79.	<i>Chrysogaster solstitialis</i> (Fallen, 1817)	Широко било, Лисичја глава, Фисеш, Доњи Вршишор
80.	<i>Chrysogaster splendens</i> (Meigen, 1822)	Превала
81.	<i>Chrysogaster viduata</i> (Linnaeus, 1758)	Широко било, Фисеш, Доњи Вршишор, Месић
82.	<i>Pelecocera latifrons</i> Loew, 1856	Миса, Превала
83.	<i>Neoscia podagrica</i> (Fabricius, 1775)	Миса, Превала, Широко било, Фисеш, Доњи Вршишор, Гудурица, Месић
84.	<i>Sphegina clavata</i> (Scopoli, 1763)	Превала
85.	<i>Rhingia campestris</i> Meigen, 1822	Миса, Превала, Широко било, Фисеш, Доњи Вршишор, Лисичја глава
86.	<i>Paragus bicolor</i> Fabricius, 1794	Широко било
87.	<i>Paragus constrictus</i> Šimić, 1985	Доњи Вршишор, Месић
88.	<i>Paragus haemorrhous</i> Meigen, 1822	Широко било, Фисеш, Доњи Вршишор, Јабланка, Вршачки рит, Месић
89.	<i>Paragus majoranae</i> Rondani, 1857	Широко било, Фисеш, Лисичја глава
90.	<i>Paragus quadrifasciatus</i> Meigen, 1822	Доњи Вршишор, Месић
91.	<i>Pyrophaena rosarum</i> (Fabricius, 1787)	Месић
92.	<i>Platycheirus albimanus</i> (Fabricius, 1781)	Миса, Превала, Фисеш, Доњи Вршишор, Месић
93.	<i>Platycheirus ambiguus</i> (Fallen, 1817)	Широко било
94.	<i>Platycheirus angustatus</i> (Zetterstedt, 1843)	Фисеш
95.	<i>Platycheirus fulviventris</i> (Macquarti, 1828)	Вршачки рит, Месић
96.	<i>Platycheirus manicatus</i> (Meigen, 1822)	Превала, Лисичја глава
97.	<i>Platycheirus scutatus</i> (Meigen, 1822)	Превала, Фисеш, Лисичја глава
98.	<i>Melanostoma mellinum</i> (Linnaeus, 1758)	Превала, Лисичја глава, Јабланка, Широко било, Фисеш, Гудурица
99.	<i>Melanostoma scalare</i> (Fallen, 1817)	Превала, Лисичја глава, Широко било, Фисеш, Доњи Вршишор
100.	<i>Xanthandrus comptus</i> (Harris, 1776)	Превала, Лисичја глава, Широко било
101.	<i>Epistrophe bifasciata</i> (Fabricius, 1794)	Миса, Превала, Широко било, Лисичја глава, Фисеш, Доњи Вршишор, Јабланка
102.	<i>Epistrophe diaphana</i> (Zetterstedt, 1843)	Превала
103.	<i>Epistrophe grossulariae</i> (Meigen, 1822)	Превала, Лисичја глава
104.	<i>Epistrophe melanostoma</i> (Zetterstedt, 1843)	Превала, Широко било, Фисеш
105.	<i>Epistrophe nitidicollis</i> (Meigen, 1822)	Превала, Лисичја глава, Фисеш, Месић
106.	<i>Epistrophe ochstroma</i> (Zetterstedt, 1843)	Широко било, Лисичја глава, Фисеш, Месић, Доњи Вршишор

107.	<i>Leucozona lucorum</i> (Linnaeus, 1758)	Доњи Вршишор
108.	<i>Scaeva lapponica</i> Zetterstedt, 1843	Миса, Превала, Широко било, Лисичја глава, Фисеш, Доњи Вршишор
109.	<i>Scaeva pyrastris</i> (Linnaeus, 1758)	Миса, Вршачка кула, Доњи Вршишор, Месић, Јабланка, Марковац, Мало Средиште
110.	<i>Scaeva selenitica</i> (Meigen, 1822)	Превала, Фисеш
111.	<i>Posthosyrphus latifasciatus</i> (Macquarti, 1827)	Доњи Вршишор, Фисеш
112.	<i>Posthosyrphus latinulatus</i> (Collin, 1931)	Доњи Вршишор, Фисеш, Гудурица
113.	<i>Posthosyrphus luniger</i> (Meigen, 1822)	Миса, Широко било, Лисичја глава
114.	<i>Metasyrphus corollae</i> (Fabricius, 1794)	Превала, Широко било, Фисеш, Месић, Марковац, Гудурица
115.	<i>Syrphus ribesii</i> (Linnaeus, 1758)	Миса, Превала, Широко било, Лисичја глава, Доњи Вршишор, Месић, Јабланка, Марковац
116.	<i>Syrphus torvus</i> Osten Sacken, 1875	Миса, Превала, Широко било, Лисичја глава, Фисеш
117.	<i>Syrphus vitripennis</i> Meigen, 1822	Миса, Превала, Широко било, Лисичја глава, Доњи Вршишор, Месић, Фисеш
118.	<i>Mesosyrphus macularis</i> (Zetterstedt, 1843)	Миса, Широко било, Лисичја глава, Фисеш
119.	<i>Meligramma cincta</i> (Fallen, 1817)	Фисеш
120.	<i>Meligramma euchroma</i> (Kowalewsky, 1885)	Превала, Лисичја глава
121.	<i>Meligramma triangulifera</i> (Zetterstedt, 1843)	Широко било
122.	<i>Dasysyrphus albostrigatus</i> (Fallen, 1817)	Превала, Лисичја глава
123.	<i>Dasysyrphus arcuatus</i> (Fallen, 1817)	Лисичја глава, Доњи Вршишор, Фисеш
124.	<i>Episyrphus auricollis</i> (Meigen, 1822)	Фисеш
125.	<i>Episyrphus balteatus</i> (Degeer, 1776)	Миса, Вршачка кула, Превала, Широко било, Лисичја глава, Доњи Вршишор, Месић, Фисеш, Гудурица, Јабланка
126.	<i>Episyrphus cinctellus</i> (Zetterstedt, 1843)	Лисичја глава
127.	<i>Didea fasciata</i> Macquarti, 1827	Широко било, Доњи Вршишор
128.	<i>Xanthogramma cirtofasciatum</i> (Degeer, 1776)	Широко било, Јабланка, Доњи Вршишор
129.	<i>Xanthogramma pedissequum</i> (Harris, 1776)	Вршачка кула, Вршачки рит, Превала, Широко било, Лисичја глава, Доњи Вршишор, Месић, Фисеш, Гудурица, Марковац
130.	<i>Spharophoria menthasri</i> (Linnaeus, 1758)	Марковац
131.	<i>Spharophoria taeniata</i> (Meigen, 1822)	Марковац, Јабланка
132.	<i>Spharophoria rueppellii</i> (Weidemann, 1830)	Вршачки рит
133.	<i>Spharophoria scripta</i> (Linnaeus, 1758)	Вршачки рит, Превала, Широко било, Доњи Вршишор, Месић, Фисеш, Гудурица, Марковац, Јабланка
134.	<i>Baccha elongata</i> (Fabricius, 1776)	Лисичја глава
135.	<i>Baccha obscuripennis</i> Meigen, 1822	Доњи Вршишор, Фисеш
136.	<i>Doros conopeus</i> Fabricius, 1794	Широко било, Доњи Вршишор
137.	<i>Chrysotoxum arcuatum</i> (Linnaeus, 1758)	Лисичја глава
138.	<i>Chrysotoxum bicinctum</i> (Linnaeus, 1758)	Доњи Вршишор, Месић, Фисеш
139.	<i>Chrysotoxum cautum</i> (Harris, 1776)	Миса, Превала, Широко било, Лисичја глава, Доњи Вршишор, Месић, Фисеш, Јабланка
140.	<i>Chrysotoxum elegans</i> Loew, 1841	Доњи Вршишор, Фисеш

141.	<i>Chrysotoxum festivum</i> (Linnaeus, 1758)	Превала, Лисичја глава, Доњи Вршишор, Месић, Фисеш
142.	<i>Chrysotoxum intermedium</i> Meigen, 1822	Вршачки рит, Превала, Широко било
143.	<i>Chrysotoxum octomaculatum</i> Curtis, 1838	Месић
144.	<i>Chrysotoxum vernale</i> Loew, 1841	Лисичја глава, Гудурица
145.	<i>Microdon devius</i> (Linnaeus, 1758)	Вршачки рит, Широко било, Доњи Вршишор, Месић, Гудурица, Сочица
146.	<i>Microdon mutabilis</i> (Linnaeus, 1758)	Вршачки рит, Широко било, Доњи Вршишор, Месић, Фисеш, Гудурица
147.	<i>Volucella bombylans</i> Linnaeus, 1767	Превала, Широко било, Лисичја глава, Доњи Вршишор, Месић, Фисеш, Гудурица,
148.	<i>Volucella inanis</i> (Linnaeus, 1758)	Широко било
149.	<i>Volucella inflata</i> (Fabricius, 1794)	Превала, Лисичја глава, Доњи Вршишор
150.	<i>Volucella pellucens</i> (Linnaeus, 1758)	Превала, Широко било, Лисичја глава
151.	<i>Volucella zonaria</i> (Poda, 1761)	Миса, Доњи Вршишор, Фисеш
152.	<i>Eristalis arbustrorum</i> (Linnaeus, 1758)	свуда
153.	<i>Eristalis horticola</i> (Degeer, 1776)	Превала, Доњи Вршишор
154.	<i>Eristalis nemorum</i> (Linnaeus, 1758)	Миса, Вршачки рит, Широко било, Лисичја глава, Доњи Вршишор, Фисеш, Гудурица
155.	<i>Eristalis pertinax</i> (Scopoli, 1763)	Миса, Превала, Широко било, Доњи Вршишор, Фисеш
156.	<i>Eristalis pratorum</i> (Meigen, 1822)	Миса, Превала, Широко било, Доњи Вршишор, Лисичја глава
157.	<i>Eristalis tenax</i> (Linnaeus, 1758)	свуда
158.	<i>Lathrophthalmus aeneus</i> (Scopoli, 1763)	Вршачки рит, Миса, Превала, Широко било, Доњи Вршишор, Фисеш, Мало Средиште, Марковац
159.	<i>Eristalinus sepulcralis</i> (Linnaeus, 1758)	Вршачки рит, Широко било
160.	<i>Myiatropa florea</i> (Linnaeus, 1758)	Миса, Превала, Широко било, Лисичја глава, Доњи Вршишор, Фисеш, Гудурица, Мало Средиште
161.	<i>Helophilus pendulus</i> (Linnaeus, 1758)	Миса, Превала, Широко било, Лисичја глава, Месић
162.	<i>Helophilus trivittatus</i> (Fabricius, 1805)	Вршачки рит, Превала, Доњи Вршишор, Фисеш
163.	<i>Parhelophilus frutetorum</i> (Fabricius, 1775)	Вршачки рит, Превала, Миса, Лисичја глава
164.	<i>Parhelophilus versicolor</i> (Fabricius, 1775)	Превала
165.	<i>Eurinomyia lineata</i> (Fabricius, 1794)	Миса
166.	<i>Merodon aberrans</i> Egger, 1860	Миса, Вршачка кула, Превала, Лисичја глава
167.	<i>Merodon armipes</i> Rondani, 1845	Миса, Лисичја глава, Доњи Вршишор, Фисеш
168.	<i>Merodon crymensis</i> Paramonov, 1925	Широко било, Доњи Вршишор, Фисеш
169.	<i>Merodon ruficornis</i> Meigen, 1822	Миса, Широко било, Лисичја глава, Доњи Вршишор, Фисеш,
170.	<i>Merodon spinipes</i> (Fabricius, 1794)	Миса, Широко било
171.	<i>Eumerus amoenus</i> Loew, 1848	Миса, Превала, Гудурица
172.	<i>Eumerus ornatus</i> Meigen, 1822	Превала, Широко било, Месић, Фисеш
173.	<i>Eumerus sinuatus</i> Loew, 1855	Широко било
174.	<i>Eumerus strigatus</i> (Fallen, 1817)	Вршачки рит, Миса, Доњи Вршишор, Гудурица
175.	<i>Eumerus tricolor</i> Meigen, 1822	Доњи Вршишор
176.	<i>Brachypalpus eunotus</i> Loew, 1863	Фисеш
177.	<i>Brachypalpus valgus</i> (Panzer, 1798)	Вршачка кула, Лисичја глава
178.	<i>Xylota abiens</i> Meigen, 1822	Широко било, Фисеш

179.	<i>Xylota segnis</i> (Linnaeus, 1758)	Превала, Широко било, Лисичја глава, Доњи Вршишор, Фисеш, Гудурица
180.	<i>Xylota sylvarum</i> (Linnaeus, 1758)	Лисичја глава
181.	<i>Ferdinandea cuprea</i> (Scopoli, 1763)	Превала, Лисичја глава
182.	<i>Ferdinandea ruficornis</i> (Fabricius, 1775)	Превала, Фисеш
183.	<i>Syrirta pipiens</i> Linnaeus, 1758	свуда
184.	<i>Calliprobola speciosa</i> (Rossi, 1790)	Широко било
185.	<i>Ceriodes conopoides</i> (Linnaeus, 1758)	Широко било, Фисеш
186.	<i>Temnostoma bombylans</i> (Fabricius, 1805)	Широко било, Лисичја глава
Familia Culicidae		
187.	<i>Aedes (Aedes) cinereus</i> Meigen, 1818	Широко било, Марковац, Јабланка, Сочица, Мали Вршачки рит
188.	<i>Aedes (Aedimorphus) vexans</i> Meigen, 1830	Широко било, Марковац, Месић, Сочица, Мали Вршачки рит
189.	<i>Aedes (Finlaya) geniculatus</i> (Olivier, 1791)	Сочица, Вршачка кула
190.	<i>Aedes (Ochlerotatus) caspius</i> (Pallas, 1771)	Марковац, Мали Вршачки рит
191.	<i>Aedes (Ochlerotatus) dorsalis</i> Meigen, 1830	свуда
192.	<i>Aedes (Ochlerotatus) cantans</i> Meigen, 1818	Широко било, Марковац
193.	<i>Aedes (Ochlerotatus) annulipes</i> Meigen, 1830	Сочица, Мали Вршачки рит, Фисеш
194.	<i>Aedes (Ochlerotatus) communis</i> (De Geer, 1776)	Широко било
195.	<i>Aedes (Ochlerotatus) flavescens</i> (Mueller, 1764)	Мали Вршачки рит
196.	<i>Aedes (Ochlerotatus) sticticus</i> (Meigen, 1838)	Широко било
197.	<i>Culex (Barraudius) modestus</i> Ficalbi, 1889	Мали Вршачки рит
198.	<i>Culex (Culex) pipiens</i> Linnaeus, 1758	Гудурица, Марковац, Јабланка, Месић, Мали Вршачки рит
199.	<i>Culex (Neoculex) hortensis</i> Ficalbi, 1889	Широко било, Месић
200.	<i>Culex (Neoculex) territans</i> Walker, 1856	Широко било
201.	<i>Culiseta (Culicella) morsitans</i> (Theobald, 1901)	Јабланка, Сочица, Мали Вршачки рит
202.	<i>Culiseta (Culiseta) annulata</i> (Schränk, 1776)	Гудурица, Широко било
203.	<i>Anopheles (Anopheles) maculipennis</i> Meigen, 1818	Јабланка, Мали Вршачки рит, Гудурица, Месић
204.	<i>Anopheles (Anopheles) plumbeus</i> Stephens, 1901	Фисеш
205.	<i>Coquillettidia (Coquillettidia) richardi</i> (Ficalbi, 1889)	Мали Вршачки рит

2.3.2. ХЕРПЕТОФАУНА

Рецентно стање природних карактеристика Војводине, условљено је преплитањем два процеса, који су, упркос суштинској повезаности веома често супростављени. Први од ових процеса је природна генеза простора са свим елементима који га данас у геоморфолошком погледу карактеришу, док је други утицај човека, који свој све снажнији утицај исказује нешто више од два века, али је и за тако релативно кратко време (у односу на период пре испољавања ових утицаја) успео да потпуно измени изглед и структуру простора.

До краја друге половине XVIII века простори Војводине су били у већем делу године покривени непрегледним мочварама, чије су стварање и опстанак омогућавале моћне реке које су издашно плавиле околне ниске терене, док су виши терени, а посебно Фрушкогорско и Вршачко подручје остајали као изоловани и заштићени простори под шумама. Уз то обилне повремене падавине и подземне воде доприносиле су трајном присуству низа већих и мањих мочвара, бара, ритова, са богатом хидролошки и климатично условљеном вегетацијом. Источни уздигнути делови Вршачких планина имали су, и имају, унеколико измењен хидролошки режим а тиме и састав и распоред живог света.

Вршачке планине налазе се у југоисточном Банату и, у једном делу, чине део државне границе између СЦГ и Румуније.

По дужој оси, планинско језгро има правац пружања исток-запад, са укупном дужином мереном по линији развођа од 16,8 km.

Границе овог планинског комплекса налазе се на северу у потезу Марковачког потока и Малог Вршачког рита, док је на југу та граница делом у нашој земљи у долини потока Гузајна, а у Румунији у долини реке Караш. На западу граница је одсек између врха Вршачка кула и града Вршца, док се на истоку граница масива налази у Румунији, у долини реке Караш и њене десне притоке Черновац.

Подручје Вршца и Вршачких планина (са препознатљивим разликама) спада у релативно топлије пределе Војводине (средња годишња температура Вршца је 11,5°C и виша је за 0,5°C од просека за Војводину, Бугарски & Томић, 1987). Међутим, као такође значајан абиотички фактор, могу се издвојити и највећи апсолутни месечни температурни максимум који имају велике апсолутне температурне вредности, обзиром да је у мереном периоду од 1950 – 1978. године чак десет месеци (од фебруара до новембра) имало апсолутне максимуме изнад 20°C. У анализираном периоду, установљено је и да ово подручје (уз Врбас) има и најнижи апсолутни минимум (- 32,6°C) у односу на целу територију Војводине.

У погледу падавина, подручје Вршца добија око 50 mm падавина више од просечне суме падавина за целу Војводину. Такође, са годишње 171 даном јаких ветрова (у просеку), околина Вршца је и најветровитије подручје Војводине (Бугарски & Томић, 1987).

Виши планински делови (изнад 200 m апсолутне висине у просеку) су, претежно и са изузетком мањих површина под чистинама, пошумљена, иако мање површине под шумама, често деградираног карактера, се могу наћи и испод ове границе. У појединим деловима ове шумске састојине (претежно мешовитих листопадних шума) имају релативно добро очуване састојине густог склопа крошњи. Нижи делови су девастирани и претворени у пољопривредне површине са доминацијом винограда и ораничних површина.

За ово подручје наводи се 48 извора уз густину мреже која је приближна вредностима острвских планина Панонске низије (Бугарски & Томић, 1988).

Све горе наведене карактеристике, уз остале чиниоце разноврсности биотопа и неупоредиво бољу очуваност аутохтоних екосистема, чине да подручје Вршачких планина показује уочљиво богатство и разноликост у фауни водоземаца и гмизаваца у односу на највећи део Војводине.

Поред изразите атрактивности и релативне приступачности, података о фауни водоземаца и гмизаваца овог подручја је изузетно мало. Појединачне, новије, податке наводи Џукић (1974, 1987, 1993).

Током ревизије стања природних вредности Вршачких планина установљено је присуство 10 врста класе **Amphibia** и 7 врста класе **Reptilia**.

У класи водоземаца (**Amphibia**) региструје се шарени даждевњак (*Salamandra salamandra*), велики мрмољак (*Triturus cristatus*), мали мрмољак (*Triturus vulgaris*), црвенотрби мукач (*Bombina bombina*), обична крастава жаба (*Bufo bufo*), зелена крастава жаба (*Bufo viridis*), гаталинка (*Hyla arborea*), шумска жаба (*Rana dalmatina*), грчка жаба (*Rana graeca*) и велика зелена жаба (*Rana ridibunda*).

Слика 29: *Salamandra salamandra* – шарени даждевњак (фото: Савић, Д.)

Слика 30: *Rana ridibunda* – велика зелена жаба (фото: Кризманић, И.)

У класи гмизаваца (**Reptilia**) забележени су слепић (*Angius fragilis*), ливадски гуштер (*Lacerta agilis*), обични зелембаћ (*Lacerta viridis*), зидни гуштер (*Podarcis muralis*), ескулапов смук (*Elaphe longissima*), белоушка (*Natrix natrix*) и шарка (*Vipera berus*).

За очекивати је да ће списак регистрованих врста, интензивирањем истраживања која су до сада била недовољна и спорадична, проширити, и то претежно у класи гмизаваца, чији преставници имају скривенији начин живота, те се теже налазе. С друге стране теже се прилагођавају промењеним животним условима и на њих човеков утицај има изразите негативније последице.

Значајно је присуство чак 3 врсте породице *Salamandridae* из реда репатих водоземаца (*Salamandra salamandra*, *Triturus cristatus* i *Triturus vulgaris*) који престављају једну од најугроженијих група на само на нашим просторима. Врста *Salamandra salamandra* - шарени даждевњак се може сматрати чак местимично

честом врстом, а како је изразито силвиколна то је њен опстанак директно везан за очување шумских и водених екосистема. Ово је једна од последњих оаза у Војводини у којој се ова врста може срести, док се на подручју Фрушке горе већ више десетина година ова врста не бележи. Услед тога, само изузетно строга и усмерена заштита шумских екосистеме са рационалним планским газдовањем, као и трајна и потпуна заштита свих водених станишта на овом подручју могу омогућити опстанак, не само ових врста. Слична констатација се може навести и за врсту *Triturus cristatus* (s.str.) – велики мрмољак. Ова врста, на подручју Србије достиже крајње јужно истурени део општег ареала, а у нашој земљи насељава подручје Вршачких планина у Војводини, а затим Неготинску крајину до, предпостављено, области Књажевца (Џукић, 1993).

Слика 31: *Lacerta viridis* – обични зелембаћ (фото: Олђа, М.)

Слика 32: *Elaphe longissima* – скупапов смук (фото: документација Завода)

Остали чланови ове фауне престављају типичне представнике на простору Вршачких планина, с тим да су им популациони атрибути директно зависни од степена деструкције одговарајућих станишта, те им и неуједначеност у броју и распореду прати тренд уништавања староседелачких екосистема.

Као специфичност (и показатељ релативно очуваних биотопа) може се навести и врста *Vipera berus* – шарка, која се још увек може срести на вишим деловима, чак у близини људских насеља.

Слика 33: *Vipera berus* – шарка (фото: www.hlasek.com)

Уредбом о заштити природних реткости ("Службени гласник Републике Србије", број 50/93), заштићени су сви регистровани представници водоземаца, осим врсте *Rana ridibunda* – велика зелена жаба која је заштићена на основу Наредбе о стављању под контролу коришћења и промета дивљих биљних и животињских врста ("Службени гласник Републике Србије", број 16/96).

У класи гмизаваца овом Уредбом, на подручју Вршачких планина, заштићене су само три врсте змија *Elaphe longissima*, *Natrix natrix* и *Vipera berus*, што не одражава степен угрожености осталих представника класе гмизаваца, обзиром на наглу експанзију угрожавајућих фактора.

Природне реткости

Табела 13: Природне реткости херпетофауне Вршачких планина

Ред. бр.	SPECIES	Класа Amphibia	Класа Reptilia
1.	<i>Salamandra salamandra</i> – шарени даждевњак	*	
2.	<i>Triturus cristatus</i> – велики мрмољак	*	
3.	<i>Triturus vulgaris</i> – мали мрмољак	*	
4.	<i>Bombina bombina</i> – црвенотрби мукач	*	
5.	<i>Bufo bufo</i> – обична крастава жаба	*	
6.	<i>Bufo viridis</i> – зелена крастава жаба	*	
7.	<i>Hyla arborea</i> – гаталинка	*	
8.	<i>Rana dalmatina</i> – шумска жаба	*	
9.	<i>Rana graeca</i> – грчка жаба	*	
10.	<i>Elaphe longissima</i> – ескулапов смук		*
11.	<i>Natrix natrix</i> – белоушка		*
12.	<i>Vipera berus</i> – шарка		*

2.3.3. ОРНИТОФАУНА

2.3.3.1. Историјат и истраженост орнитофауне

Интензивнија истраживања фауне Вршачких планина почињу у другој половини XX века, нарочито када је у питању орнитофауна.

Први попис птица овог краја дат је у „Повесници слободне краљевске вароши Вршца“, а у прилогу учитеља Јосифа Валдхера (Милекер, 1886). Попис је скроман и он укратко описује око 60 врста. Недавно је пропала и врло значајна збирка птица (препарата) Вршачке гимназије. Један део препарата, око 30 пренет је у Градски музеј Вршац и прикључен природњачком одељењу.

Линкхарт К. и Литохотрск А, обојица из Беле Цркве раде за орнитолошку централу у Будимпешти. Познато је само да су били одлични препаратори. Нажалост, подаци о месту налаза врста и др. нису на располагању и највероватније се налазе уз препарат у Будимпештанском природњачком музеју.

Насупрот њима, (Dionisije Lintia) Дионисије Линциа (1880-1952) као млади учитељ ради за Темишварску орнитолошку централу и за собом оставља мноштво података. Сада се налазе у Темишварском музеју Баната и великим делом су објављени. Линциа је највише радио у румунском и југословенском Јужном Банату. Касније као кустос Темишварског музеја стиче изузетан реноме, будући да га посећују многи истраживачи, колекционари и орнитолози. Заједно са њима истражује авифауну на југу Баната (Делиблатску пешчару, Ђердапску клисуру, остатак Дунавског теснаца, југословенски део Јужног Баната и Вршачке планине), након чега издаје рад о Авифауни Србије (Aquila, 1915/1916). На сугестију инспектората музеја и библиотека, 1910. године дупливати експоната из музеја Баната шаље у Вршац, у Градски музеј свом пријатељу Феликсу Милекеру, иначе члану орнитолошког, односно биолошког друштва у Будимпешти. Тиме је створен основ за отварање огранка научног друштва у том граду. Та иста збирка се и данас чува у природњачком одељењу Градског музеја Вршац и у врло добром је стању. Збирка броји око 400 експоната и настала је у периоду од 1905. до 1923. године када Линциа престаје да шаље материјале. Од тада па до данас збирка је минимално увећана.

Линциа је за собом оставио врло богат доказни материјал, (и оолошку збирку) мноштво података који су, како је речено делимично објављени. Надаље, на тој заоставштини највише ради садашњи кустос музеја др Andrej Kiss (Андреј Киш). Линцино место кустоса наследио је (Emil Nadra) Емил Надра. Његов значај је у томе што је све податке обрадио, а препарате класификовао. За нас је посебно значајно што је пописан целокупан материјал који потиче са наших локација и шире околине Вршца. Нажалост, ни из Надриног рада не може се сагледати орнитофауна тога времена.

У периоду од 1950. до 1970. године Делиблатску пешчару и Вршачке планине у више наврата посећује наш познати орнитолог Сергије Д. Матвејев. Подаци се делимично појављују у „Прегледу фауна птица Балканског полуострва“ (1976).

Од 1965. године Гаврилов Т. и Рашајски Ј, обојица из Вршца сакупљају фаунистичке податке о птицама околине Вршца и Вршачких планина. Резултати су изнети у часопису Ларус (1976-1990), а целокупна сазнања о птицама Вршачких планина износе Рашајски Ј. и Pelle I. (1993) у посебном издању Матице српске.

Од 1976. године Вршачке планине посећују Pelle I. и Ham I, обојица из Зрењанина. Заједнички резултати истраживања Вршачких планине изнети су у раду „Преглед гнездарица Војводине“ (1976). Средином деведесетих година Миливој Вучановић заједно са Рашајским сакупља, односно наставља истраживачко-фаунистичке радове Вршачких планина. Од 2003. године Вучановић ради самостално. Општи је закључак да су Вршачке планине, не само авифаунистички већ и знатно шире врло добро обрађене и истражене, а резултати су изнети у 14 књига под називом Монографија Вршачких планина, такође у посебном издању Матице српске. Дванаесту књигу представљају Птице Вршачких планина.

2.3.3.2. Опис и стање орнитофауне

До сада је у Србији као подручја за птице од међународног значаја IBA (*Heath&Evans, 2000*) означено 16 подручја, међу којима су и Вршачке планине.

Национална вредност орнитофауне овог подручја потврђена је још осамдесетих година, тачније 1988. год. када сумирани резултати у пројекту „Атлас птица гнездарица Југославије“. Вршачке планине су означене најкрупнијом тачком која означава најбогатије подручје орнитофауном (преко 100 врста). Орнитофауна Вршачких планина је детаљно описана 1993. године под називом Птице Вршачких планина у оквиру поменуте монографије (Rašajski J. и Pelle I). Од 1993. године до данас прикупљено је мноштво нових података о врстама, односно новим придошлицама и биологији гнездења.

Обзиром на релативно малу површину које заузимају Вршачке планине заједно са подбрежјем, добијена је изузетно прецизна слика таксона, придошлица, тренда популација, предатора и др. Прецизну слику употпунио је огроман број теренских излазака, и преглед свих приватних збирки препарата из околине Вршца.

Нажалост, не постоје старији подаци ни у најмањем смислу неког систематског истраживања како би се употпунила слика орнитофауне компарацијом са садашњим стањем. Из кратког Валдхеровог извештаја (Милекер 1886) наслућује се да је на овом подручју боравио велики број птица, врста сада веома ретких (*Otis tarda*, *Bubo bubo*, *Grus grus*, *Pandion haliaetus*, *Aquila heliaca* и др).

Међу ретким врстама у последње време су присутне: црна рода (*Ciconia nigra*), орао змијар (*Circaetus gallicus*), уралска сова (*Strix uralensis*), осичар (*Pernis apivorus*), краткопрсти кобац (*Accipiter brevipes*), бела чиопа (*Apus melba*), планински шарени детлић (*Dendrocopos leucotos*) и планинска стрнадица (*Emberiza cia*). Према Матвејеву (*voce viva*, 1979), ове врсте су некада давно боравиле или гнездиле на овом подручју и сада су повратнице. У прилог иду Линцијини подаци, а такође и Надрини, који помињу присуство скоро свих поменутих врста у непосредној близини Вршачких планина (румунски део југозападног Баната). Радећи на птицама Региона Баната са А. Кишом у периоду 2000-2004. у оквиру тзв. сарадње ДТКМ (Дунав-Тиса-Криш-Мориш) потврђено је присуство свих врста сем *A. melba* која је нађена нешто северније у кањону Черне и у Muntii Tacului.

Слика 34: *Circaetus gallicus* – орао змијар (фото: Вучановић, М.)

На поменуте врсте треба обратити посебну пажњу и спровести посебне мере заштите. Што се тиче остале орнитофауне подручја, иначе таксономски врло богате (преко 120 врста) могу се издовојити неке којима је бројност у опадању или чак драстичном опадању. У ову последњу ставку спадају: *Lanius minor*, *Lanius collurio*, *Jynx torquilla*, *Upupa epops*, *Motacilla alba* i *Phoenicurus ochruros*. У књизи «Птице Вршачких планина» (Рашајски и Pelle, 1993) нажалост нису дате процене бројности и трендови популација птица како би сада ти подаци могли да се упореде са тренутним стањем. Евидентно је смањење бројности неких птица из реда Пассериформес, али са задовољством се констатује већа бројност као и повољнији тренд популација код дневних и ноћних грабљивица. Нарочито је изражен код врсте *Strix aluco*. Постављањем вештачких кућица бројност је више него три пута увећана, али при томе не треба занемарити и задовољавајуће количине хране.

Према првом попису птица из 1993. године са свим специфичностима и статусом описано је 117 врста: гнездарица 84, селица 22, зимских гостију 11. Најновији попис птица аутор је урадио 2003. године где износи процену бројности, тренд популација, као и мере заштите, али не код свих врста. Списак је увећан за 6 нових врста: црна рода (*Ciconia nigra*), орао змијар (*Circaetus gallicus*), осичар (*Pernis apivorus*), бела чиопа (*Apus melba*), планински попић (*Prunella collaris*) и планинска стрнадица (*Emberiza cia*). Три врсте су промениле статус: врло редак зимски гост – уралска сова (*Strix uralensis macroura*) сада гнездарица, јелова сеница (*Parus ater*), редак гост – сада гнездарица и крстокљун (*Loxia curvirostra*), изузетно редак посетиоц – сада врло чест на сеоби, а постоји и могућност гнездења. Тренутно стање орнитофауне Вршачких планина сачињава 123 врсте, односно 89 гнездарица (84+5), селица 22 врсте и 13 врста (11+2) са статусом зимски гост.

Значај орнитофауне по националним и међународним критеријумима са индексом

Табела 14: Значај орнитофауне по националним и међународним критеријумима са индексом

Ред. бр.	SPECIES	статус	Врло угр. врсте за ВР	Бројност у опадању	Потпуно нестале	Нове придошлице
1.	Ciconia ciconia (L.) 1758	G		X		
2.	Ciconia nigra (L.) 1758	G	X			X
3.	Anas platyrhynchos (L.) 1758	G				
4.	Pernis apivorus (L.) 1758	G	X			X
5.	Milvus milvus (L.) 1758	BG			?	
6.	Accipiter gentilis (L.) 1758	G				
7.	Accipiter brevipes (Severtzov) 1850	BG		X		
8.	Accipiter nisus (L.) 1758	G				
9.	Buteo lagopus (Pontoppidan) 1763	ZG				
10.	Buteo buteo (L.) 1758	G				
11.	Aquila pomarina (C.L.Brehm) 1831	G		X		
12.	Aquila heliaca (Savigny) 1809o	BG			X	
13.	Circaetus gallicus (Gmelin) 1788	G				X
14.	Circus cyaneus (L.) 1766	ZG				
15.	Falco cherrug (Grey) 1843	PR	X			
16.	Falco peregrinus (Tunstall) 1771	PR			X	
17.	Falco subbuteo (L.) 1758	G				
18.	Falco columbarius (L.) 1758	ZG				
19.	Falco tinnunculus (L.) 1758	G				
20.	Perdix perdix (L.) 1758	G		X		
21.	Coturnix coturnix (L.) 1758	G		X		
22.	Phasianus colchicus (L.) 1758	G				
23.	Scolopax rusticola (L.) 1758	G				
24.	Columba palumbus (L.) 1758	G				
25.	Streptopelia decaocto (Frivaldsky) 1834	G				
26.	Streptopelia turtur (L.) 1758	G				
27.	Cuculus canorus (L.) 1758	G				
28.	Bubo bubo (L.) 1758	PR			X	
29.	Asio otus (L.) 1758	G				
30.	Otus scops (L.) 1758	G				
31.	Athene noctua (Scopoli) 1769	G				
32.	Strix aluco (L.) 1758	G				
33.	Strix uralensis (Pallas) 1771	G				
34.	Tyto alba (Scopoli) 1769	G				
35.	Caprimulgus europaeus (L.) 1758	G				
36.	Apus apus (L.) 1758	G				
37.	Apus melba (L.) 1758	BG				X
38.	Coracias garrulus (L.) 1758	PR		X		
39.	Merops apiaster (L.) 1758	G				
40.	Upupa epops (L.) 1758	G		X		
41.	Jynx torquilla (L.) 1758	G		X		

Ред. бр.	SPECIES	статус	Врло угр. врсте за VP	Бројност у опадању	Потпуно нестале	Нове придошлице
42.	Picus viridis (L.) 1758	G				
43.	Picus canus (Gmelin) 1788	G				
44.	Drycopus martius (L.) 1758	G				
45.	Dendrocopos maior (L.) 1758	G				
46.	Dendrocopos syriacus (Hemprich and Ehrenberg) 1833	G				
47.	Dendrocopos medius (L.) 1758	G		X		
48.	Dendrocopos leucotos (Bechstein) 1803	G				
49.	Dendrocopos minor (L.) 1758	G				
50.	Hirundo rustica (L.) 1758	G		X		
51.	Delichon urbica (L.) 1758	G				
52.	Galerida cristata (L.) 1758	G		X		
53.	Lullula arborea (L.) 1758	G		X		
54.	Alauda arvensis (L.) 1758	G		X		
55.	Anthus campestris (L.) 1758	G		X		
56.	Anthus trivialis (L.) 1758	G				
57.	Motacilla flava (L.) 1758	G				
58.	Motacilla cinerea (Tunstall) 1771	G				
59.	Motacilla alba (L.) 1758	G	X			
60.	Lanius collurio (L.) 1758	G		X		
61.	Lanius minor (Gmelin) 1788	G		X		
62.	Lanius excubitor (L.) 1758	ZG				
63.	Oriolus oriolus (L.) 1758	G				
64.	Sturnus vulgaris (L.) 1758	G				
65.	Garrulus glandarius (L.) 1758	G				
66.	Pica pica (L.) 1758	G				
67.	Nucifraga caryocatactes (L.) 1758	R				
68.	Coloeus monedula (L.) 1758	G				
69.	Corvus frugilegus (L.) 1758	G				
70.	Corvus cornix (L.) 1758	G				
71.	Corvus corax (L.) 1758	G				
72.	Bombicilla garrulus (L.) 1758	ZGR				
73.	Troglodytes troglodytes (L.) 1758	G				
74.	Prunella collaris (Scopoli) 1769	ZG				X
75.	Prunella modularis (L.) 1758	ZG				
76.	Sylvia borin (Boddaert) 1783	G				
77.	Sylvia atricapilla (L.) 1758	G				
78.	Sylvia communis (Latham) 1787	G		X		
79.	Sylvia curruca (L.) 1758	G		X		
80.	Phylloscopus collybita (Vieillot) 1758	G				
81.	Phylloscopus sibilatrix (Bechstein) 1793	G	X			
82.	Regulus ignicapillus (Temminck) 1820	ZG				
83.	Ficedula hypoleuca (Pallas) 1764	PR				
84.	Ficedula albicollis (Temminck) 1815	G				
85.	Muscicapa striata (Pallas) 1764	PR				
86.	Saxicola rubetra (L.) 1758	G				
87.	Saxicola torquata (L.) 1758	G		X		

Ред. бр.	SPECIES	статус	Врло угр. врсте за VP	Бројност у опадању	Потпуно нестале	Нове придошлице
88.	Phoenicurus ochruros (Gmelin) 1744	G				
89.	Phoenicurus phoenicurus (L.) 1758	RAR				
90.	Erithacus rubecula (L.) 1758	G				
91.	Luscinia megarhynchos (C. L. Brehm) 1831	G				
92.	Turdus pilaris (L.) 1758	ZG				
93.	Turdus torquatus (L.) 1758	RAR	X			
94.	Turdus merula (L.) 1758	G				
95.	Turdus iliacus (L.) 1766	ZG				
96.	Turdus philomelos (C. L. Brehm) 1831	G				
97.	Aegithalos caudatus (L.) 1758	G				
98.	Parus palustris (L.) 1758	G				
99.	Parus montanus (Baldenstein) 1827	ZG				
100.	Parus ater (L.) 1758	G				X
101.	Parus coeruleus (L.) 1758	G				
102.	Parus maior (L.) 1758	G				
103.	Sitta europaea (L.) 1758	G				
104.	Tichodroma muraria (L.) 1766	RAR	X			
105.	Certhia familiaris (L.) 1758	G		X		
106.	Passer domesticus (L.) 1758	G				
107.	Passer montanus (L.) 1758	G				
108.	Fringilla coelebs (L.) 1758	G				
109.	Fringilla montifringilla (L.) 1758	G				
110.	Serinus serinus (L.) 1766	G				
111.	Carduelis chloris (L.) 1758	G				
112.	Carduelis spinus (L.) 1758	S				
113.	Carduelis carduelis (L.) 1758	G				
114.	Acanthis flavirostris (L.) 1758	RAR				
115.	Acanthis cannabina (L.) 1758	ZG				
116.	Acanthis flammea (L.) 1758	ZG				
117.	Loxia curvirostra (L.) 1758	ZG				
118.	Pyrrhula pyrrhula (L.) 1758	ZG				
119.	Coccothraustes coccothraustes (L.) 1758	G				
120.	Emberiza calandra (L.) 1758	G				
121.	Emberiza citrinella (L.) 1758	G				
122.	Emberiza cia (L.) 1766	G				
123.	Emberiza hortulana (L.) 1758	G				

G - гнездарица
 ZG - зимски гост
 PR - пролазница
 RAR - врло ретка
 ZGR - врло редак зимски гост

V - рањиве
 R - ретке
 E - угрожене
 D - у опадању

Значајне врсте птица

На Вршачким планинама се налази велик број врста птица значајних у националним и међународним размерама:

SPEC CATEGORY (BirdLife International 2004)

СПЕЦ - 1: (глобално угрожене врсте)

Aquila heliaca

СПЕЦ - 2: (врсте чије су главне популације у Европи, а имају неповољан статус заштите)

Ciconia ciconia, *Milvus milvus*, *Accipiter brevipes*, *Otus scops*, *Caprimulgus europaeus*, *Coracias garrulus*, *Picus viridis*, *Lullula arborea*, *Phoenicurus phoenicurus*, *Lanius minor*, *Emberiza hortulana*.

СПЕЦ - 3: (врсте које имају неповољан статус заштите у Европи, али се главнина популације не налази у Европи)

Ciconia nigra, *Aquila pomarina*, *Circaetus gallicus*, *Falco tinnunculus*, *Falco peregrinus*, *Falco cherrug*, *Perdix perdix*, *Coturnix coturnix*, *Grus grus*, *Scolopax rusticola*, *Streptopelia turtur*, *Athene noctua*, *Bubo bubo*, *Merops apiaster*, *Upupa epops*, *Picus canus*, *Jynx torquilla*, *Galerida cristata*, *Alauda arvensis*, *Riparia riparia*, *Hirundo rustica*, *Anthus campestris*, *Saxicola torquata*, *Muscicapa striata*, *Lanius collurio*.

Врсте "Природне реткости" по Уредби Владе Србије

Према Уредби о заштити природних реткости Србије (Сл.гл. 50/93), на Вршачким планинама је забележено гнежђење око 50 врста птица означених као природне реткости у Србији, што јасно показује национални значај завичајне орнитофауне овог предела за очување укупног диверзитета фауне птица Србије.

У птице гнездарице Вршачких планина које су природне реткости у Србији, спадају:

Ciconia ciconia, *C.nigra*, *Pernis apivorus*, *Circaetus gallicus*, *Buteo buteo*, *Accipiter gentilis*, *Acc. nisus*, *Acc. brevipes*, *Aquila pomarina*, *F. subbuteo*, *F. tinnunculus*, *Scolopax rusticola*, *Streptopelia decaocto*, *Cuculus canorus*, *Otus scops*, *Bubo bubo*, *Athene noctua*, *Strix aluco*, *Strix uralensis*, *Caprimulgus europaeus*, *Apus melba*, *Merops apiaster*, *Coracias garrulus*, *Upupa epops*, *Jynx torquilla*, *Picus canus*, *Dryocopus martius*, *Dendrocopos syriacus*, *D. medius*, *D. minor*, *D.leucotos* *Lullula arborea*, *Hirundo rustica*, *Anthus campestris*, *Saxicola rubetra*, *S. torquata*, *Phoenicurus phoenicurus*, *Sylvia nisoria*, *S.communis*, *Ficedula parva*, *F. albicollis*, *Certhia familiaris*, *C. brachydactyla*, *Oriolus oriolus*, *Lanius collurio*, *L. minor*, *Serinus serinus*, *Loxia curvirostra*, *Emberiza cirrus*, *E.hortulana* i *Miliaria calandra*.

Предложене врсте за управљање и праћење популација

Предлаже се посебно праћење следећих врста или популација, тренутно стање врста од значаја и стање у популацијама, POPMIN-POPMAX.

Табела 15: Врсте за управљање и праћење популација

Ред. бр.	Врста	Број гн. парова
1.	<i>Ciconia nigra</i>	1-2
2.	<i>Ciconia ciconia</i>	4-6
3.	<i>Accipiter brevipes</i>	2-5
4.	<i>Pernis apivorus</i>	2-5
5.	<i>Circaetus gallicus</i>	2
6.	<i>Aquila pomarina</i>	1-2
7.	<i>Strix aluco</i>	10-25
8.	<i>Strix uralensis</i>	3-6
9.	<i>Caprimulgus europeus</i>	5-10
10.	<i>Apus melba</i>	1-3
11.	<i>Jynx torquilla</i>	5-10
12.	<i>Dryocopus martius</i>	5-10
13.	<i>Dendrocopus leucotus</i>	2-?
14.	<i>Scolopax rusticola</i>	20-30
15.	<i>Lullula arborea</i>	10-20
16.	<i>Anthus campestris</i>	10-20
17.	<i>Motacilla cinerea</i>	2-5
18.	<i>Lanius minor</i>	5-10
19.	<i>Lanius collurio</i>	100-200
20.	<i>Ficedula albicollis</i>	5-10
21.	<i>Saxicola torquata</i>	10-20
22.	<i>Emberiza hortulana</i>	5-10
23.	<i>Emberiza cia</i>	3

Потребно је лоцирати сва гнезда врста чија величина гнездеће популације не прелази десет гнездећих парова, и наведене локације по откривању заштитити.

Ciconia nigra

Од 2000. године нова је врста у орнитофауни Вршачких планина. Редовно гнезди најмање један пар у мешовитим листопадним шумама на локацији Сочица – Месић где се у великој мери спроводи сеча шума. Успешност у гнездењу за период 2000-2004. износи 2,0 младунца. Протеклих година гнезда су напустила само по два младунца од укупног броја јаја - четири. На овим локацијама црне роде бораве у периоду од 20.IV – 15.VIII. Од мера заштита предлаже се обустава сече шума на ужим локацијама и узнемиравање од стране ловаца (у најближој околини гнезда постављене су 4 ловачке чеке).

Circaetus gallicus

У фауни птица Вршачких планина нова је врста од 1998. године када је први пут констатована на широј локацији Вршачких планина. Већ 2001. године пронађено је гнездо у деградираној мешовитој шуми са малобројним боровима (Пинус нигра). Успешно гнездење ове врсте из непознатих разлога није

забележено само 2003. године. Већ 2004. примећена су 2 пара ових птица на локацијама Лисичја глава и Ђаков врх. Такође су пронађена два гнезда, али је само једно било активно. На самој административној граници са Румунијом (Варадија) гнезди још најмање 1 пар орла змијара (Рашајки и Киш, 2004). Ово је једино познато гнездилиште орла змијара у читавој панонској низији и у смислу мера заштита треба му посветити посебну пажњу. Гнездеће локације држати у строгој тајности и обуставити сваку сечу шума. Могуће је ширење ареала ове врсте. На локацији Кремењак у Делиблатској пешчари године 2003. и 2004. примећен је 1 пар ових птица у време гнездења.

Pernis apivorus

Такође нова гнездарица. У последњих 5 година Вучановић и Рашајски одредили су најмање 3 локације гнездења које ће бити приказане на приложеној карти 1:50.000. Установљене гнездеће локације су: Широко било, Ђаков врх и Превала, али виђају се и на Лисичјој глави, Думбрави и Вршачком врху. Године 2003. гнездење није било успешно. Потребна су даље посматрања. Као мере заштите предлажу се обустава сваког узнемиравања за време гнездења (V-VII). Обустава сваке сече шума се подразумева. Општи утисак је да шири ареал гнездења.

Strix uralensis macroura

Некада изузетно редак зимски посетилац, од скоро (1999) нова гнездарица. До 2004. године констатована су најмање 3 гнездећа пара, а виђају се на више локација: Козлук, Широко било, Лисичја глава, Ђаков врх и Сочица. У недостатку природних дупљи користи напуштена гнезда грабљивица (јастреба кокошара и мишара). Предлаже се постављање вештачких кућица, а у станишту максимална заштита стабала са пуном биолошком зрелошћу, посебно натрула са дупљама. Предлаже се заштита следећих локација: Козлук од 100 mпв до врха (северна страна), Лисичја глава од винограда 100 m до врха (северна страна), Широко било – брана, Ђаков врх (цела јужна и северна страна), Гудурички врх (јужна страна) од подножја до врха. Бројност у популацији износи од 7 до 10 парова.

Слике 35 и 36: *Strix uralensis* – уралска сова (фото: Вучановић, М.)

Apus melba

Од 2003. године нова је врста у фауни птица Војводине па и читаве панонске низије. Исте године на локацији Кула – средњовековно утврђење (400m) виђен је 1 пар у V месецу, а већ у VII месецу виђене су 3 птице. Претпоставља се да је реч о младунцу. Наредне 2004. године такође је виђен 1 пар на истој локацији како улеће у мање отворе у зидинама утврђења. Потребна су даља посматрања. Само утврђење је већ под заштитом Завода за заштиту споменика културе Србије.

Emberiza cia

Нова је гнездарица не само Вршачких планина већ и читаве Војводине (Вучановић, 2000). У суседним Алмашким планинама, Банатском рудном горју (Румунија) честа је гнездарица. Вршачке планине се могу сматрати као рубно подручје јужно-карпатске популације. Северне популације презимљавају у подручју Вршачких планина, али у мањем броју. На Вршачким планинама се гнезди у мањим остенацима Лисичје главе изнад 450m.

Од осталих значајних промена треба поменути пад бројности популација код следећих птица:

У периоду 1993-2003., услед нестајања отворених станишта смањује се бројност следећих врста:

- *Alauda arvensis*, ретка гнездарица, постаје врло ретка
- *Lanius minor*, не тако ретка, сада изузетно ретка
- *Lanius collurio*, врло чест, сада доста редак
- *Sylvia curruca*, честа, сада ретка
- *Emberiza hortulana*, врло ретка, последњих година не виђа се

У циљу очувања наведених врста потребно је заштитити отворена станишта (ливаде и пашњаке).

Слика 37: *Dendrocopos medius* – средњи детлић (фото: www.hlasek.com)

Слика 38: *Dendrocopos leucotos* – планински детлић (фото: Брик, Н.)

Услед нарушавања шумских станишта, смањује се бројност следећих врста:

- *Dendrocopus leucotos*
- *Ficedula albicollis*, малобројна, сада изузетно ретка
- *Phoenicurus phoenicurus*, изузетно ретка, последњих година не виђа се
- *Certhia familiaris*, малобројна, сада врло ретка
- *Phylloscopus sibilatrix*, редак, последњих година не виђа се

Неопходно је очувати настарије састојине, повећати површину заштићених шумских станишта а сечу количински и просторно ограничити.

2.3.4. ТЕРИОФАУНА

Фауна сисара Вршачких планина се не може сматрати темељном вредности природног добра, мада, као компонента функционисања присутних екосистема, представља значајан сегмент укупне заштите подручја.

Истраживања ове животињске групе нису системски вршена, нити постоји чек листа сисара Вршачких планина. Спорадични подаци представљају резултат теренског рада стручњака Завода, анализе избљувака сова, као и ловне евиденције.

У биогеографском смислу, обележје фауни сисара дају врсте европских, претежно листопадних шума. Како природно добро представљају првенствено шумски екосистеми, присутну териофауну карактеришу мање-више широко распрострањени сисари.

Међу **бубоједима** (*Insectivora*), подручје настањују јеж (*Erinaceus concolor*), кртица (*Talpa europaea*) и шумска ровчица (*Sorex araneus*), као и вртна ровчица (*Crocidura suaveolens*). Већина представника ове групе сисара, изузев мочварне (*Neomys anomalus*) и водене ровчице (*Neomys fodiens*), чији би се налаз могао очекивати у долини потока Физеш, није уско специјализована у односу на станишта, те на заштићеном природном добру имају све услове опстанка. Све врсте бубоједа су у Србији природна реткост у Србији.

Очување ове групе фауне сисара условљено је пре свега очувањем и унапређивањем укупног комплекса станишта у оквиру заштићеног природног добра.

Слика 39: *Erinaceus concolor* - јеж
(фото: из документације Завода)

Слика 40: *Sorex araneus* - шумска ровчица
(фото: из документације Завода)

Фауна љиљака (Chiroptera) Вршачких планина није проучавана. Једини податак представља налаз врсте: велики мишоухи вечерњак (*Myotis myotis*) из гвалица уралске сове (*Strix uralensis*), чије је присуство на Вршачким планинама објавио Рашајски, 1998. године. Но, упркос непостојању листе врста, с обзиром на присутна станишта и имајући у виду да чланови ове групе сисара представљају природне реткости у Србији, посебну пажњу треба посветити очувању арбориколних врста љиљака. Наиме, највећи проценат шума Вршачких планина предмет је редовног газдовања, при коме се не остављају стара стабла са дупљама, неопходна за опстанак ових животиња.

Стога је у конципирању будуће заштите, у свим шумама, независно од зоне и опредељеног степена заштите, кроз одговарајуће програме очувања станишта и управљања популацијама присутних врста љиљака потребно прописати конкретне мере унапређивања станишних услова (постављање кућица, остављање старих стабала у одговарајућем распореду и броју по јединици површине, зависно од типа шумске заједнице). Значајан сегмент будуће заштите су истраживања и мониторинг ове групе териофауне.

Зец (*Lepus europaeus*), једини представник групе **Lagomorpha** код нас, становник је пре свега побрђа Вршачких планина и представља ловну дивљач заштићеног природног добра.

Глодари (Rodentia) чине најразноврснију и најмногобројнију групу фауне сисара Вршачких планина. Типични представници шумских екосистема и доминантне врсте глодара у њима су жутогрли миш (*Apodemus flavicollis*) и риђа шумска волухарица (*Clethrionomys glareolus*). Динамика популација, као и ритам активности ових врста су међусобно условљени, те се пикови њихове бројности периодично смењују. Поред наведених врста, шумска станишта одликује и присуство веверице (*Sciurus vulgaris*), великог или сивог пуха (*Myoxus glis*) и пуха

Слика 41: *Muscardinus avellanarius* – пух лешникар (фото: из документације Завода)

лешникара (*Muscardinus avellanarius*). Веверица и обе врсте пухова представљају природне реткости, као и патуљasti миш (*Micromys minutus*), становник пре свега травних станишта. У шумама, на чистинама, врзинама и обрадивим површинама живе и пољски миш (*Apodemus sylvaticus*) и пругасти миш (*Apodemus agrarius*), док ливаде и пашњаке настањују пољска (*Microtus arvalis*) и подземна волухарица (*Pitymys subterraneus*). За обрадиве површине и

викенд насеља су карактеристичне синантропне врсте глодара – домаћи миш (*Mus musculus*) и пацов (*Rattus norvegicus*). Присутне врсте мишева и волухарица, мада већином немају статус природних реткости, представљају, преко ланаца исхране, значајну карику функционисања постојећих екосистема и услов опстанка птица и сисара месоједа, међу којима су бројне заштићене врсте, сврстане на националне и међународне листе ретких и угрожених врста.

Стога је очување диверзитета ове групе фауне, њиховог просторног распореда и динамике популација, кроз унапређивање разноврсности станишта, један од задатака заштите подручја Вршачких планина.

Слика 42: *Clethrionomys glareolus* – шумска волухарица
(фото: из документације Завода)

Међу најзначајнијим врстама териофауне заштићеног природног добра у предложеним границама, су степски представници глодара, **текуница** (*Spermophilus citellus*) и слепо куче (*Spalax leucodon*), чије су популације веома проређене, или потпуно нестале са некадашњих станишта широм Панонске низије. Присуство текунице регистровано је на пашњацима изнад села Сочица, док се на основу уочених хумки може претпоставити да је становник овога простора и слепо куче. Будућим истраживањима потребно је потврдити налаз овог фосоријалног глодара, као и утврдити бројност, густину популације и просторни распоред текунице на овом делу заштићеног природног добра. Обе наведене врсте заштићене су као природне реткости у Србији, а истовремено се налазе и на европској и светској листи угрожених животињских врста.

Ове врсте степских екосистема, односно климазоналне шумо-степе, представљају приоритет у заштити специјског диверзитета у оквиру природног добра, али и ван његових граница (кроз заштиту станишта природних реткости на основу Уредбе). Основна мера очувања наведених врста је коришћење пашњака, било испашом или кошењем. У том смислу забрањује се измена намене ових површина, односно њихово претварање у обрадиво, или шумско земљиште, као и изградња било каквих објеката становања (укључујући и изградњу викендица) или индустријских и других постројења. У програмима заштите и развоја природног добра посебну пажњу треба посветити истраживању и заштити текунице и слепог кучета.

Традиционално пашарење, уз производњу здраве хране – меса и млечних производа, може да буде значајна развојна компонента подручја и представља посебну атракцију у туристичкој понуди будућег сеоског туризма, за који има све више заинтересованих корисника.

Слика 43: *Spermophilus citellus* – текуница (фото: из документације Завода)

У групи **месоједа (Carnivora)**, осим широко распрострањене лисице, већина врста уживају заштиту као природне реткости: куна – златица (*Martes martes*) и белица (*M. foina*), јазавац (*Meles meles*), дивља мачка (*Felis silvestris*), ласица (*Mustela nivalis*), твор (*Mustela putorius*). Поред Делиблатске пешчаре, Вршачке планине представљају једино станиште вука (*Canis lupus*) у Војводини, где је ова врста заштићена као природна реткост.

Слика 44: *Martes foina* – куна белица (фото: из документације Завода)

Слика 45: *Meles meles* – јазавац (фото: из документације Завода)

Све врсте из групе месоједа, као животиње на врху трофичке пирамиде и стога веома важни у функционисању присутних екосистема, захтевају у будућем управљању и старању о заштићеном природном добру, посебну пажњу. То подразумева перманентно праћење, као и заштиту њихових популација и јединки.

Слика 46: *Vulpes vulpes*
– лисица (фото: из документације Завода)

Слика 47:
Canis lupus – вук (фото: из документације Завода)

Групу **панкара (Artiodactyla)** представљају аутохтоне врсте: срна (*Capreolus capreolus*) и дивља свиња (*Sus scrofa*), које, као предмет ловног газдовања, представљају значајни потенцијал у развоју природног добра.

Основни фактор угрожаваања укупне териофауне Вршачких планина је нарушавање њихових станишта активностима човека, како радовима у шумарству, тако, још више, ширењем викенд насеља и претеће инфраструктуре. Посебно треба истаћи угроженост степских представника сисара услед обрастања пашњака у побрђу, насталог као последица недовољне испаше, односно кошења пашњачких повшина. Стога у будућим програмима заштите и развоја значајан сегмент планираних активности треба да буде усмерен на очување станишта и тиме и популација ових врста.

2.3.5. ЛОВНА ДИВЉАЧ

Човеково коришћење природних добара било је и остало нужно средство, како за одржавање живота тако и за стално побољшавање животних услова. У коришћењу природних добара дуго није био у стању да предвиди, а још мање да оцени, штетне последице свог деловања, како у односу на себе тако и на природна добра.

Да се лакше схвати данашње стање у погледу дивљачи, треба имати на уму велике промене које је природа претрпела за последњих сто и више година услед деловања човека. У некад пространим шумским подручјима где је дивљач чинила интегрални део подручја као целине, човек је у прошлости својим поступцима изазвао многоструке и сложене промене. Ове промене су биле праћене ланчаним реакцијама, које често нису биле предвидљиве, довеле су до уништавања и нестанка појединих врста дивљачи. Човек је, на пример, стварајући вештачке екосистеме у виду монокултура, дубоко мењао животне услове за сав остали живи свет. Крчећи а самим тим уништавајући шуме и шумска станишта драстично је мењао еколошке услове фауне која се или прилагођавала новим условима или нестајала сановостворених станишта.

Последице оваквог односа према природи су поражавајуће. Досадашњи шумски фонд у Србији сведен је на мање од 20 % некадашњег богатства, што јасно указује колики је утицај имао човек на природу. Само се по себи разуме да су све ове значајне промене које се односе на структуру и величину биљног покривача, представљале у ствари промене еколошких услова за богати животињски свет, који је насељавао некадашње шуме, представљајући њихов саставни део, а посебно за ловну дивљач које је некада било у изобиљу. Фонд дивљачи је јако опао, како у квалитету, још више у њиховој бројности.

Што се тиче данашњег стања, главни разлог што је већина врста дивљачи постала ретка није само у прекомерном и неконтролисаном лову, већ углавном у измењеним условима станишта изазваних деловањем човека, кији непрекидно мења природну средину дивље фауне.

Овакав однос човека према природним богатствима имао је за последицу опште осиромашење фауне дивљачи; извесне врсте дивљачи постале су ретке а неке су исчезле заувек услед насталих промрња на њиховим аутохтоним стаништима (дивокоза, рис, медвед, тетреб, љештарка, сури орао, орао брадан, орао крсташ и друге). Фауна подручја Вршачких планина није до сада детаљније изучавана, те о њој, сем за врсте ловне дивљачи нама писаних података. У биогеографском погледу ово подручје настајују у првом реду сисари који припадају провинцији европских претежно листопадних шума, а у еколошком смислу, најзначајнији чланови фауне припадају групи врста које су биле довољно пластичне и адаптивилне да постану у овако измењеним станишним условима.

На основу праћења стања природних вредности и пребројавања на почетку сваке ловне сезоне на подручју Вршачких планина констатоване су следеће врсте фауне: дивља свиња (*Sus scrofa*), срна (*Capreolus capreolus*) и зец (*Lepus europaeus*) врсте које су детаљно описане као ловна дивљач и предмет су интензивног газдовања. Од пернате ловне дивљачи овде сусрећемо фазана (*Phasianus colchicus*) и пољску јаребицу (*Perdix perdix*).

ЛОВНА ДИВЉАЧ ВРШАЧКИХ ПЛАНИНА

Дивља свиња (*Sus scrofa*)

Ако би се за протеклих 20 година, или за било који ранији период, макар и укратко описало подручје Вршачких планина, не може а да се не спомене један од најбројнијих становника овог подручја, део нераздвојне целине животне заједнице ових биотопа – дивљих свиња. Ова дивљач, која се вековима одржава на подручју Вршачких планина упркос многих неповољних утицаја, ограничавајућих чинилаца одржавања популације, довољно говори о њеној прилагођености овим стаништима и станишним условима.

Бројно стање дивљих свиња на овим просторима за последњих неколико година прилично се стабилизовао, а што је уствари резултат настојања да се у том облику и структури њихова популација и одржи.

Слика 48:
Sus scrofa – дивља свиња
(фото: Пап, Ј.)

Срна (*Capreolus capreolus*)

Шумски комплекси којима је подручје Вршачких планина обилато обрасло, испресецано пропланцима прекривене травним покривачем као и испресецаност подручја потоцима, дају оптималне услове за живот сrneћој дивљачи. Оптимални станишни услови омогућавају да је густина популације сrneће дивљачи у сталном порасту, али је тај процес више спонтан него резултат смишљене интервенције узгајивача јер се сrneћој дивљачи на овим просторима не поклања адекватна пажња. На сву срећу, пораст бројности је праћен порастом квалитета популације, мада се приписују искључиво погодним станишним условима и њиховим очигледно великим потенцијалима.

Слика 49: *Capreolus capreolus* –
срна (фото: Пап, Ј.)

Ако се узме као чињеница да је овакав развој популације срнеће дивљачи на подручју Вршачких планина више резултат њеног спонтаног развоја, него одређених узгојно-заштитних радова и мера, онда се није далеко од закључка да су потенцијали овог подручја изванредно високи, па је преостало да се само смишљеним и стручним радом настави тамо где је стала природа, а ту су изванредне могућности и услови за даљни пораст квалитета и квантитета популације срнеће дивљачи на овим просторима.

Зец (*Lepus europeus*)

Због велике еколошке прилагодљивости, зец (*Lepus europeus*) насељава врло разноврсна станишта. Ипак, најбоља станишта зеца су у равничарским пределима, у Панонској низији и у долинама река али насељава брдска и планинска станишта све до високопланинских, где уместо њега сусрећемо његовог сродника – планинског зеца.

Слика 50:
Lepus europeus – зец
(фото: Пап, Ј.)

Зец, аутохтона дивљач шумо-степе и степе, данас је значајан становник агростаништа. На подручју Вршачких планина зеца можемо наћи на целом простору, али се он ипак најрадије задржава на рубним деловима шуме који су у директном контакту са пољопривредним површинама.

Код нас спада у најраспрострањенију ловну дивљач а све доскора био је наша најбројнија и најловљенија дивљач.

Фазан (*Phasianus colchicus*)

Прадомовина фазана је средња Азија али је он веома широко распрострањен тако да га можемо наћи не само у средњој Азији него и у свим осталим њеним деловима као и у Европи.

Гроф Марко Бомбелес је око 1870. године први почео гајити фазане у својим ловиштима крај Вараждина, док је у Србији краљ Милан Обреновић око 1880. године населио прве фазане у Топоници код Ниша одакле се постепено ширио и у остала ловишта.

Слика 51: *Phasianus colchicus* – фазан
(фото: Пап, Ј.)

Фазана можемо наћи на целом подручју Вршачких планина али се ипак највише задржава на ивици шуме ближе обрађеним пољима која су му и основна прехамбена база. Без обзира што је данас фазан више дивљач поља, мора се имати у виду да му је, посебно у зимско доба, потребан заклон а и подручје где ће доћи у то доба лакше до хране и склонити се од предатора, а Вршачке планине са својом шумском вегетацијом изванредно је станиште за њега нарочито у том периоду.

Пољска јаребица (*Perdix perdix*)

Већ само име "пољска јаребица" указује да ова ловна дивљач за своја станишта најрадије бира поља али је можемо наћи и у брдским подручјима све до 1800 m.n.v. Иако је дивљач поља најрадије се задржава на површинама где се пољски усеви у мањим површинама често смењују, где има живица и мањих густиша који им служе за склоништа (заклон).

На подручју Вршачких планина највише се налази на њеним рубним деловима тј. на површинама која се директно граниче са појасом винограда и пољопривредним површинама које су јој прехрамбена база док су рубне површине шума са својим густишима њихова станишта нарочито у зимском периоду када се са околних површина скину пољопривредни усеви а поља остају чиста.

Слика 52: *Perdix perdix* – пољска јаребица (фото: Пап, Ј.)

Из групе зверова (Carnivora) подручје вршачких планина настањује широко распрострањена и свуда присутна лисица (*Vulpes vulpes*), те ласица (*Mustela nivalis*) и хермелин (*Mustela erminea*), обе заштићене као природне реткости. Осим тога из групе зверова на подручју Вршачких планина налазимо и вука (*Canis lupus*) који је на подручју Војводине такође заштићен као природна реткост.

Мрки твор (*Mustela putorius*), мада не представља природну реткост, значајан је члан фауне у ланцу исхране као и део укупног биодиверзитета фауне Вршачких планина. Јазавац (*Meles meles*), такође природна реткост, врста коју многи посматрају искључиво као штеточину све је ређа на подручју Војводине а самим тим и на овим просторима. Међутим, његово очување и заштита на подручју Вршачких планина један је од важних задатака унапређивања фауне. Састав шумске вегетације Вршачких планина даје изванредне станиште пуховима (*Gliridae*) а околно виноградарско и пољопривредно земљиште даје претпоставку да се ту налази већи број врста ситних сисара који шуме Вршачких планина нарочито у зимском периоду користе за своје станиште.

деловима тј. на површинама која се директно граниче са појасом винограда и пољопривредним површинама које су јој прехранбена база док су рубне површине шума са својим густима њихова станишта нарочито у зимском периоду када се са околних површина скину пољопривредни усеви а поља остају чиста.

Из групе зверова (Carnivora) подручје вршачких планина настањује широко распрострањена и свуда присутна лисица (*Vulpes vulpes*), те ласица (*Mustela nivalis*) и хермелин (*Mustela erminea*), обе заштићене као природне реткости. Осим тога из групе зверова на подручју Вршачких планина налазимо и вука (*Canis lupus*) који је на подручју Војводине такође заштићен као природна реткост.

Мрки твор (*Mustela putorius*), мада не представља природну реткост, значајан је члан фауне у ланцу исхране као и део укупног биодиверзитета фауне Вршачких планина. Јазавац (*Meles meles*), такође природна реткост, врста коју многи посматрају искључиво као штеточину све је ређа на подручју Војводине а самим тим и на овим просторима. Међутим, његово очување и заштита на подручју Вршачких планина један је од важних задатака унапређивања фауне. Састав шумске вегетације Вршачких планина даје изванредне станиште пуховима (*Gliridae*) а околно виноградарско и пољопривредно земљиште даје предпоставку да се ту налази већи број врста ситних сисара који шуме Вршачких планина нарочито у зимском периоду користе за своје станиште.

III ЧОВЕК И ПРИРОДА

III ЧОВЕК И ПРИРОДА

1. КУЛТУРНО – ИСТОРИЈСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Историјат људске делатности на подручју Вршачких планина - коришћење природних ресурса

Постојеће стање природних карактеристика Вршачких планина последица је деловања човека на гео и биодиверзитет током историје, нарочито с обзиром на чињеницу да ово подручје припада ширем појасу подунавља, где су у Европи настале прве праисторијске насеобине. Насеља у непосредној близини Вршца датирају из каменог доба (Кремењак). Међутим, највећи број насеља добија стални карактер у средњем веку од када потичу и први писани извори о њима.

Преимућство сталних и организованих насеља у феудалном поретку претварало је утврђења у осмишљене центре са градом и подграђем. На тај начин је и изнад Вршца око 1427. године, за време Ђурђа Бранковића, подигнуто Вршачко утврђење које је бранило град од најезде Турака преко Саве и Дунава али формирало и засебну просторно-функционалну целину. Период турске владавине на овом простору траје од 1552. до 1716. године, што је на настанак и развој тврђаве и насеља имало значајан утицај, с обзиром на претежно мешовит живаљ Срба и Турака настањен у подножју, у махалама, груписан по националној припадности.

Историјско-политичке промене, масовне миграције и процват виноградарства средином 18. века створиле су особени социокултуролошки састав становништва: демографска структура Вршачког подгорја мења се по одласку Турака, односно, стварањем Тамишког Баната са трајним насељавањем Срба из јужне Србије, планском колонизацијом Немаца и масовним спуштањем Румуна из планинских крајева, чиме је етничка и културолошка симбиоза као животна реалност "пробила" физичко-политичке границе.

Шире подручје Вршачких планина подељено је на два јасно издвојена демогеографска предела; ненастањен брдско-планински појас чијим ободом се протеже граница заштите и низијски појас који непосредно окружује заштићено подручје.

Брдско-планинско подручје, које се протеже од 200 до 641 m.n.v. (Гудурички врх), ради нископродуктивног земљишта прекривено буково-храстовом шумом и киселим ливадским травама, одувек је било непогодно за обрађивање и настањивање. Присуство човека, односно, активности које утичу на промену природне средине на овом подручју одвијају се од средине 20. века, што се оцењује као изузетно повољно у односу на остала планинска подручја у Србији.

Низијско подручје Вршачких планина до 200 m.n.v. чини непосредно окружење природног добра које карактерише средња густина насељености. Насеља су смештена на субпланинској површи, уз горње токове потока, на земљишту погодном за пољопривредно коришћење.

Поред града Вршца, чије се урбано ткиво "наслања" на западну границу природног добра, на северу се у окружењу налазе села Велико и Мало Средиште, Гудурица и Марковац, на југу Месић, Јабланка и Сочица, док се источна граница добра пружа до државне границе између Југославије и Румуније. Међупростор, односно, појас који раздаја изграђене и обрадиве површине од шумско-планинског предела намењен је виноградарском узгоју (као најрационалнији избор културе) чија традиција датира од римског доба. Другим речима, концентрација становања са пратећим делатностима и инфраструктуром у низијском појасу одвијала се на рачун очувања природне средине планинског дела.

Ограничен развој Вршачког побрђа, с једне стране и очуваност планинског биоресурса, с друге стране, резултат су чињенице да су Вршачке планине погранична територија Југославије:

- државноправно уједињење југословенских земаља, извршено када је Југославија међународно призната на Мировној конференцији у Паризу 19. јануара 1919, укључивало је и одређивање граница према суседним земљама, на основу историјских, еничких и економских критеријума. Међутим, због геоморфолошких особености у највећем делу Војводине државна граница није утврђена по природним и етничким критеријумима већ је "вештачка", јер у основи пресеца равничарско подручје и речне токове. Јован Цвијић се залагао да границе у Банату иду од Трајанове табле на Дунаву, на север иза Беле Цркве и Вршца, вододелницом западно од Тамиша до реке Мориш, чиме су одбачени захтеви Румуније да добије подручје од ушћа Мориша у Тису, до долине Тимока. Компромис је учињен са прекинутом културолошком и етничком хетерогеношћу суседних подручја на рачун баланса између броја насеља и површине обрадивог земљишта,
- несигурност пограничног подручја, стратешки разлози и одржавање државног суверенитета условили су спорији економски и привредни развој, као последицу опште стратешке политике према граничним просторима.

Просторни размештај насеља у непосредном окружењу Вршачких планина проистекао је из чињенице да је централна планинска маса са стрмим падинама и углавном под шумом неповољнија од акумулативне површи за пољопривредно коришћење: северне падине су под културама а јужне под виноградима. Такође, долине потока су на најједноставнији начин омогућиле водоснабдевање и створиле добру predisпозицију за градњу путева и везу са главним саобраћајницама.

1.1. СТАНОВНИШТВО И НАСЕЉА

“Погранична насеља Вршачких планина, специфичношћу свог положаја и морфологијом одударају од извесне униформности и монотоности већине села у Војводини. Спољњи утисак о њиховој особености постаје свестранији и дубљи са залажењем у све оне компоненте које одражавају сву тежину начина опстајања житеља. Природа, историја и послератна економска политика су утицали да су овде код људи, присутна грчевитија лутања у тражењу својственог свестраног идентитета”.

Ј. Ромелић, П.Томић

Насеља су панонског, односно, збијеног типа ушорених села и спадају у прва планска насеља са прописаном величином плаца, положајем куће у окућници, распоредом улица, канала и насипа, која се од 1748. године формирају најпре у Банату. Сва села у окружењу припадају источном делу општине Вршац и истоименим катастарским општинама, удаљена од румунске границе од два до 10 километара. Главна кућа се фасадом граничи са тротоаром, док се двориште и економски део протеже у дубину домаћинства. Сва насеља имају школу, цркву, месну канцеларију и теренску лекарску службу. Присутна је тензија да се естетски најлепши део домаћинства, цветна башта узгаја испред куће, на простору између тротоара и канала који се протежу дуж обе стране главне саобраћајнице. Осим главне, асфалтне улице остали путеви су земљани са уобичајено присутним дрворедима.

Погранична сеоска насеља, у односу на број становника су мања од осталих равничарских насеља вршачке општине чији просек износи 693 житеља са тенденцијом сталног опадања. Као што је раније поменуто, погранични положај представља стратешки ограничавајући фактор развоја, што за последицу има исељавање радно способног становништва. Овај негативни тренд није побољшан ни организованој колонизацијом. Опадање броја становника условљено је:

- негативним природним прираштајем (нарочито румунско станов.) испод нивоа просте репродукције, што је условило нагли пад густине насељености;
- миграцијом правца село-град;
- одласком на привремени рад у иностранство.

Проценат активног становништва (43,38%) и учешће пољопривредног у односу на укупан број износи 47,28% што приближно одговара просеку осталих села у општини. Према школској спреми преовлађује становништво са основном школом (45,56%) што је такође у границама просека општине, с обзиром да је већина усмерена на пољопривредну производњу. У селима постоје четворогодишње школе на румунском и српском језику, с обзиром да већинско становништво чине Румуни у насељима Мало Средиште, Марковац, Месић и Сочица.

Заустављање опадања броја становника најрационалније је стимулисањем развоја присутних привредних грана (пољопривреда, виноградарство и сточарство) контролисаним коришћењем постојећих потенцијала (сакупљање и прерада шумских плодова, развој пчеларства) и решавањем наводњавања, одводњавања и раслањивања земљишта, у ком правцу су у новије време учињени први кораци (планирано акумулационо језеро на Месићком потоку, раздел мањих површина за индивидуални узгој винограда, сакупљање шумских

плодова и лековитог биља са планинског подручја, уступање матичног роја за индивидуалну производњу). Посебне могућности пружа развој сеоског туризма, чији потенцијал лежи у близини насеља на ободу Вршачких планина.

1.2. УРБАНИЗАЦИЈА И ИНФРАСТРУКТУРА

Град Вршац, близина насеља, и просторно – географска распрострањеност Вршачких планина не условљава постојање већих туристичких објеката бројнијег капацитета, односно, присуство високо развијеног туризма, што је утицало на очуваност природне средине и привредни развој ширег подручја

На повољно стање урбанизације заштићеног подручја утицало је постојеће стање саобраћајне мреже која је изграђена само у западном делу заштићеног добра, асфалтни пут у дужини од око 10 km, из правца Вршца и Месића, од Вршачког брега и Ђаковог врха до Широког била. Остало брдско-планинско подручје испресецано је макадамским и шумским путевима до државне границе на истоку.

У границама природног добра "Вршачке планине" простори са релативном саобраћајном приступачношћу и мањом денивелацијом терена искоришћени су за изградњу мањих угоститељских објеката спортско-рекреативног типа (20 лежајева). Међу њима, најзначајнији су објекат Црвеног крста (ван функције) на коти 359 м н.в, ресторан Дома милиције (ван функције) на Ђаковом врху (400 m.n.v.) и планинарски дом на Широком билу (у функцији), центар комплексног излетничко-стационарног туризма.

На Широком билу смештен је планинарски дом (одржава и користи Планинарско-смучарско друштво "Вршачка кула"), окружен са преко 40 викенд кућа, без водовода и канализације. Вода за пиће допрема се из Вршца, а за техничку воду сакупља се кишница. Вечина објеката има септичку јаму које не задовољавају услове заштите од продирања фекалних материја у тло и подземне воде што проузрокује промену њиховог квалитета. Загађивање вода настаје услед дотока отпадних вода, на овом простору претежно комуналних, а односи се на биолошко, физичко и хемијско загађивање воде. Извори загађивања вода су различити: инфилтрација људских и животињских фекалних материја, продирање вештачких ђубрива, хербицида и инсектицида у подземне воде, продирање процедурних вода из сметлишта и др.

У центру викенд насеља, поред планинарског дома (капацитет 20 лежајева) постављен је контејнер који се периодично празни, док се из већине никенд кућа чврст отпад депонује на бројна сметлишта у оквиру природног добра, углавном смештена уз путеве и у близини викенд насеља. Сметлишта представљају велики извор загађења ваздуха, воде и земљишта. Подаци о укупној продукцији комуналног отпада не постоје. У комунални отпад спадају кухињски отпаци (биљног и животињског порекла) пепео, папир, текстил, картон, предмети од гуме, порцелана, стакла, дрвета, коже, метала и др. Такве површине привлачне су за многе животиње које живе у околини јер представљају извор лако приступачне хране. Између осталих, на њима бораве оне које су преносиоци заразних болести. Осим тога, на таквим површинама могу се наћи и отровне материје које, путем ланца исхране, могу изазвати смртност животиња у великим размерама. Обзиром да на дивљим сметлиштима не постоји инертан прекривни

материјал који би спречио излазак запаљивих гасова, веома лако може доћи до пожара.

У границама заштите поред изграђених објеката уз пут, на потесу Вршачки брег - Широко било налази се Бабина чесма и манастир Месић са културно-историјском и туристичком функцијом чија је недовољна опремљеност условила делимично коришћење потенцијала. На целокупној заштићеној територији која је у највећој мери у функцији излетничког боравка (преко 40.000 излетника годишње) не постоје разведена ПТТ мрежа, информативно-услужни пункт, продавница и ознаке визуелних комуникација (саобраћајне ознаке, путокази, информативне табле) што све отежава адекватно коришћење простора. Неке од функција могуће је остварити у постојећим капацитетима као што је планинарски дом на Широком билу.

Јужни део подгорине је опседнут непланском градњом, у почетку викенд, а касније стамбеном изградњом. На тај начин овај простор постаје градилиште са свим пратећим негативним последицама импровизованог грађевинског заузимања простора. Сличне, мада мање изражене тенденције постоје и на јужним падинама, непосредно уз пут Вршац-Месић. Комунална опремљеност насеља је оскудна, далеко мања од економских могућности становништва. Уређеност села је минимална, у великом броју случајева не постоји плански проведени водовод и канализација.

Постојеће стање инфраструктуре посебно се неповољно оцењује у насељу Месић које се ревизијом границе природног добра "наслања" на спољну границу заштите, а од ширег утицаја је на околину манастирског комплекса. У селу Месић вода се користи из плитких бунара и цистерне која довози воду из бунара близу манастира. Само до неколико кућа вода дотиче гравитационо из оближњег каптираног извора. У насељу нема канализације, а отпадне воде упуштају се директно у канал који протиче кроз Месић. У канал се депонује и велика количина чврстог отпада из насеља.

На ободу границе заштите, западно од Вршачког брега гради се црква Св. Теодора Вршачког, јужно од Малог Средишта православни манастир а западно од манастира Месић румунска црква, за чију урбанистичку документацију нису тражени услови службе заштите.

1.3. КУЛТУРНО - ИСТОРИЈСКО НАСЛЕЂЕ

Вршачке планине поседују и не мали културно-историјски и образовни значај, јер је на њиховом подручју као и у ближој околини откривен већи број археолошких налазишта, од којих су нека нотирана у свим археолошким картама Европе (пр. Кремењак). Осим тога, ту су сачувани остаци средњовековних утврђења из XIV века (Вршачка кула), а бројна су места везана за историјске догађаје у XVI веку (битке сељака устаника са Турцима) а ту је и заштићени споменик из XVI века – манастир Месић.

ВРШАЧКО УТВРЂЕЊЕ - археолошко налазиште

Границом заштите природног добра обухваћено је најзападније доминирајуће узвишење Вршачки брег (399 m) на чијем се вршном платоу налази донжон кула, до скоро једини видљиви део фортификационог комплекса који је као утврђени град (дужине 46 m, ширине 18 m), подигнут почетком 15. века, доминирао банатском равницом. Кула на којој су истраживачко - конзерваторски радови започети још 1894. године заштићена је 1948. (бр.1404/48, Службени лист ФНРЈ бр. 81/II) и категорисана као споменик културе од великог значаја 1991. године (Службени лист АПВ 28/91).

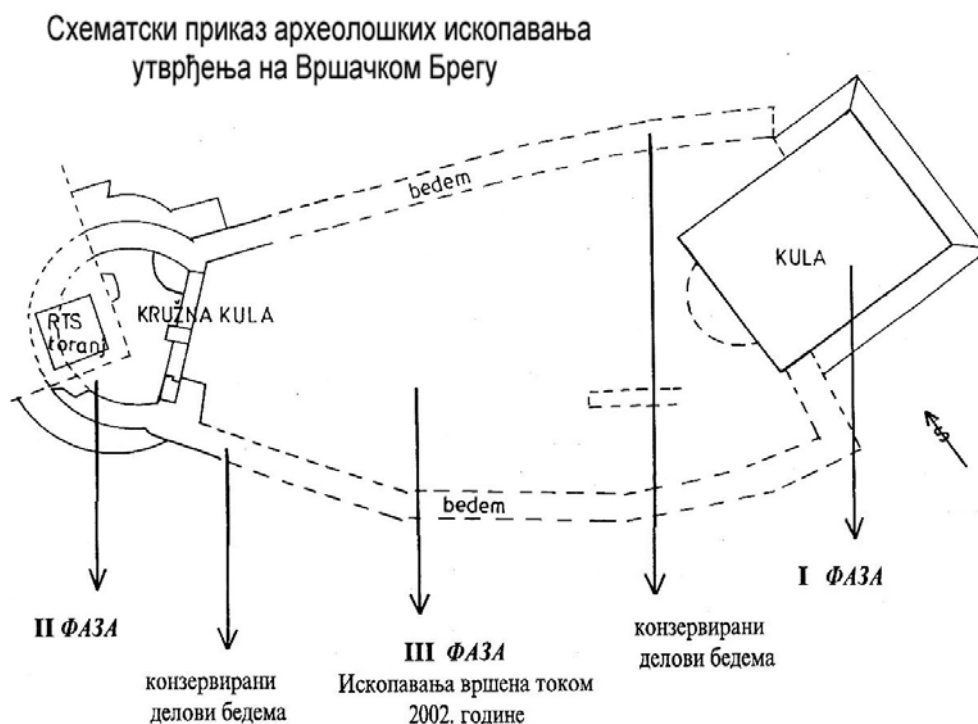
Године 1965. унутар бедема Вршачког утврђења у центру остатака кружне куле подигнути су РТС антена (репетитор), а на самом ободу брега објекат РТС-а, што је свеукупно непосредно угрозило археолошко налазиште.

Стручна служба заштите споменика културе није вршила обимнија и континуирана истраживања простора унутар утврђења до 1997. године, када су на основу *Предлога ревитализације и презентације Вршачког утврђења* започета систематска заштитна археолошка ископавања целокупног локалитета (стручна служба Завода за заштиту споменика културе у Панчеву и Народног музеја у Вршцу). Откривени су остаци западне кружне куле, северни и јужни бедем утврђења и бројни покретни материјал што овај локалитет сврстава међу најбоље очувана средњовековна утврђења у Војводини. У 2001. години извршена су вишеслојна ископавања целокупног простора између куле и објекта РТС-е, те конзервирани делови бедема што је изменило постојеће стање и предеони изглед Брега.

С обзиром да су антенски стуб и објекат РТС-а оштећени у НАТО бомбардовању започета реконструкција не води само даљем угрожавању материјалних налаза археолошког налазишта, већ се доводи у питање законско спровођење прописаних мера заштите на простору заштићеног природног и културног добра. У току 2001. подигнут је, на удаљености од око 5 m од постојећег, нови антенски стуб на коме су постављени ТВ уређаји са бетонском стопом величине 4x4 m, дубине 2 m, чиме се угроженост локалитета усложнила. Ради тога је, а у циљу емитовања радио-телевизијских станица, постигнут споразум између стручне службе заштите и РТС-е да се привремено уређаји пренесу на нови стуб и уклони првобитни антенски стуб.

Слика 53: Вршачка кула
(фото: из документације Завода)

Слика 54 : Схематски приказ археолошких ископавања утврђења на Вршачком брегу

БАБИНА ЧЕСМА - ТОЧИК, спомен чесма

На крајњем источном делу Вршачких планина, на граници заштите природног добра (кота 243 m) налази се каптирани извор благо минерализоване воде. Над каптажом је подигнута чесма од обрађених камених блокова са уклесаним текстом приложника (1934-91), на румунском језику и ликовном преставом Св. Ђорђа. Чесма је убележена на топографској карти (Р 1:25 000) топонимом Бабина чесма, у народу звана Точик.

Лоцирана у шуми, укопана у стрми терен чесма је на прилазу делом урушена, а непосредно окружење се неодржава. На око 200 метара изнад чесме налази се заравњен плато на коме сваке године, на Ђурдев дан 6. маја, окупљени житељи околних места празнују.

С обзиром да до чесме води трасиран шумски пут, место се традиционално посећује и вода користи, за целокупан локалитет се предлаже режим II степена заштите са мерама чије спровођење превасходно обезбеђује санацију и ревитализацију постојећег стања природне средине у непосредном кружењу, као и самог извора.

Слика 55: Точик, спомен чесма
(фото: Ковачев, Н.)

МАНАСТИР МЕСИЋ, споменик културе

У непосредној близини природног добра, испод јужних падина Вршачких планина, на око 10 км југоисточно од Вршца, подигнут је комплекс манастира Месић на десној обали истоименог потока. Време настанка цркве посвећене рођењу Јована Претече и старог конака није поуздано утврђено, осим новог конака на западној страни порте који је подигнут у првој половини 19. века, у класицистичком стилу.

Манастир је захваљујући културно - историјским вредностима архитектуре и сликарства заштићен 1949. године, а категорисан као споменик културе од изузетног значаја 1990. године (Службени гласник СРС бр. 16/90).

Слика 56: Манастир Месић, споменик културе (фото: Миличић, О.)

Комплекс манастира се простире у правцу исток-запад, дуж асфалтног пута Вршац - село Месић. Источно је ограђена порта испред чије се западне фасаде надовезује некада уређена парковска површина (Месић је био летња резиденција владицанског двора) и стаза која води до економије иза које се, између асфалтног пута и потока, на крајњој јужној страни, налази манастирски воћњак и повртњак. Манастирско имање је просторно дефинисано и издвојено у односу на шире окружење: јужно, подужно прочеље према асфалтном путу и потоку је ограђено, а зачеље на северу омеђено високим зеленилом и стазом.

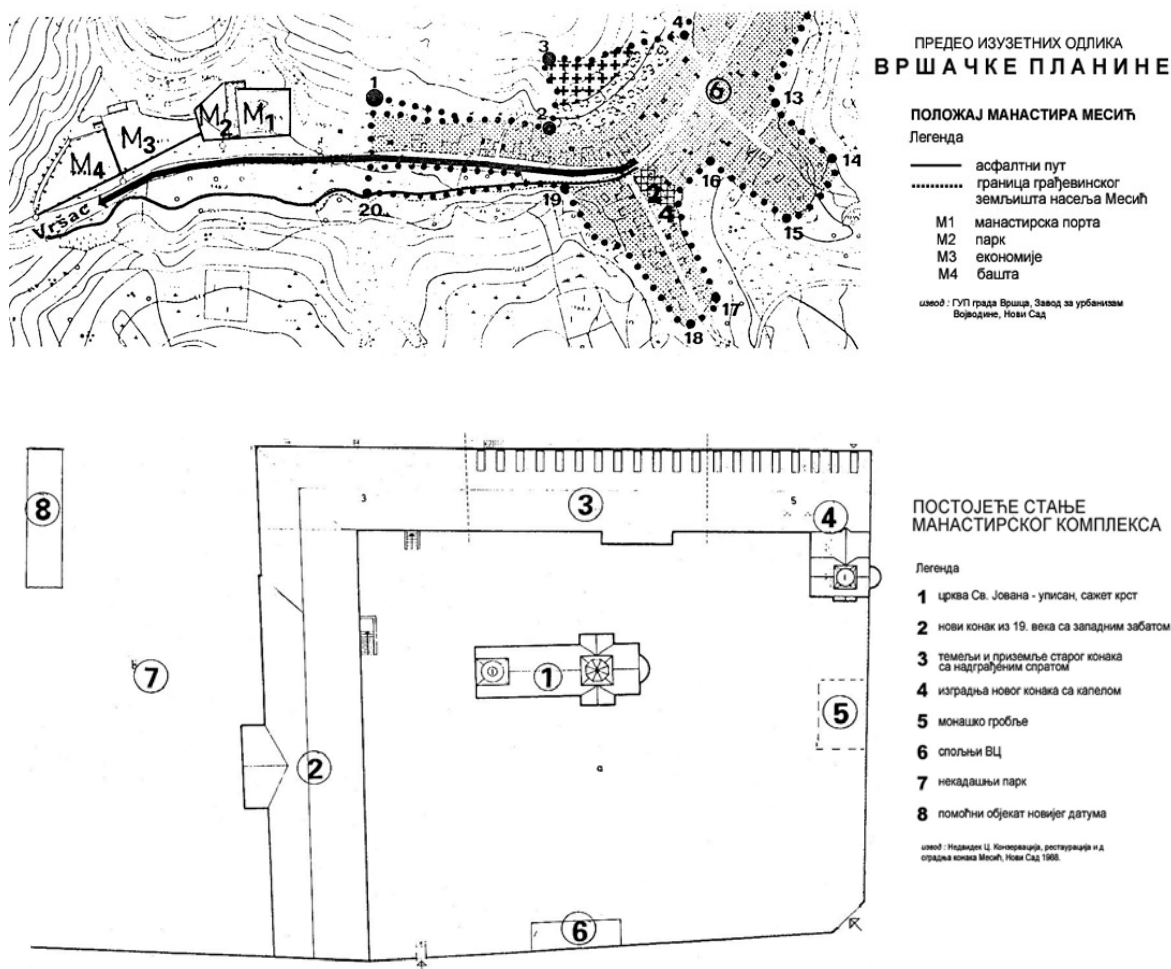
Целокупан простор је од манастирских конака који формирају западни и северни зид порте, са високим зеленилом на јужној страни које чини зелену "завесу" према саобраћајници, преко економије и баште, организован по јасно утврђеним наменским целинама: сакралног, репрезентативног, економског и пољопривредног карактера.

Глобално стање се оцењује као позитивно: одсуство насеља и објеката у непосредној околини, непосредна близина главне комуникације и речног тока, уредно одржавање зелених површина, упркос грађевинским радовима у порти на дозијивању и реконструкцији старог конака који су у току. Нажалост, некадашњи

парк испред западног улаза у манастир је, као последица дугогодишњег неодржавања нарастао, а на ивици парка је подигнут помоћни објект од чврстог материјала (остава за алат и дрва).

Просторним планом општине Вршац (1979) извршена је анализа подручја катастарске општине Месић, а у програмском делу утврђена граница проширења грађевинског земљишта за насеље Месић (удаљено 1 км источно од манастира) која не тангира предложеној граници заштите околине непокретног културног добра, односно, утицај пратеће урбане инфраструктуре није од директног утицаја на сакрални комплекс.

Године 1998. приступило се изради Пројекта адаптације, надградње и дограђивања постојећег конака и остатака старог конака у циљу функционалнијег коришћења постојећих објеката, чија је реализација у току (радове изводи Покрајински завод за заштиту споменика културе из Новог Сада). У том смислу, по завршетку радова на обнови грађевинског дела комплекса неопходно је приступити изради Пројекта уређења зелених површина заштићене околине Месићког манастира којим се обезбеђује, поред заштите, и уређење постојећих вегетацијских вредности непосредног окружења.

Слика 57 : Положај манастира «Месић» и постојеће стање манастирског комплекса

2. ДЕЛАТНОСТИ

2.1. ШУМАРСТВО

Шуме на подручју Вршачких планина предмет су интензивног газдовања а шумска основа утврдила је и одредила опште и посебне циљеве газдовања шумама, смернице, намену шума као и планове гајења у простору и времену.

С обзиром да се Вршачке планине налазе непосредно уз град Вршац а да их окружује још неколико села сасвим је разумљиво да је природна вегетација, посебно шумска, одувек била предмет многоструког искоришћавања од стране човека. Отуда можемо рећи да постоји сасвим мали број састојина које не носе печат утицаја човека а да је данашњи изглед, састав и структура шума Вршачких планина последица таквог антропогеног деловања.

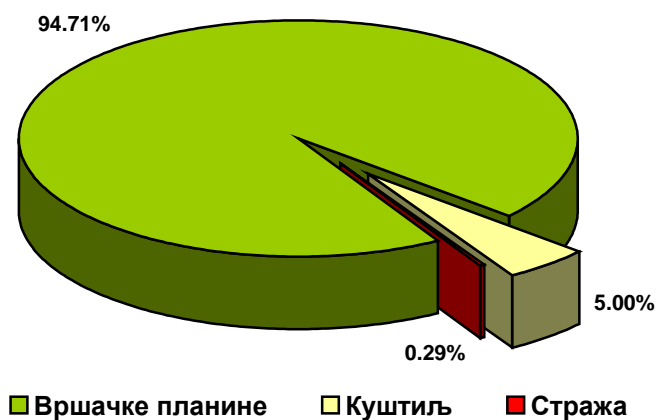
Слика 58: Експлоатација природних ресурса (фото: Ковачев, Н.)

Шуме Вршачких планина припадају Газдинској јединици "Вршачки брег" која је у саставу Шумског газдинства "Банат" Панчево, Јавно предузеће "Војводинашуме". Газдинској јединици "Вршачки брег" припадају и шуме у алувијалној равни реке Караш код села Куштиљ и Стража.

Анализом важећих података из посебне основе газдовања шумама за наведену Газдинску јединицу, утврђено је да укупна површина газдинске јединице износи 5.424,06 ха од чега Вршачке планине 5.137,53 ха, Куштиљ 270,70 ха и Стража 15,83 ха.

Табела 16: Површина Газдинске јединице

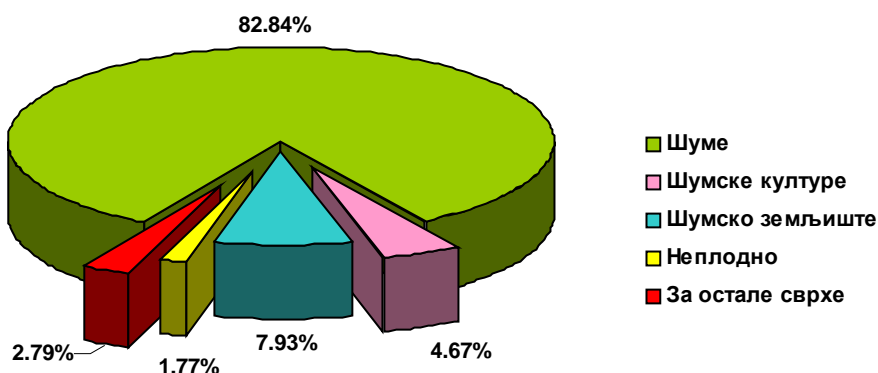
	Површина <i>ha</i>	%
Вршачке планине	5.137,53	94,71
Куштиљ	270,70	5,00
Стража	15,83	0,29
УКУПНО:	5.424,06	100,00

Графикон 3: Површина Газдинске јединице (%)

Табела 17: Површина по категорији земљишта

	Површина <i>ha</i>	%
Шуме	4.493,31	82,84
Шумске културе	253,49	4,67
Шумско земљиште	429,91	7,93
Неплодно	96,26	1,77
За остале сврхе	151,09	2,79
УКУПНО:	5.424,06	100,00

Графикон 4: Површина по категорији земљишта

Функција шума и намена површина**Намена 10 – Производња техничког дрвета**

У шуме и шумска станишта са производно-заштитном функцијом и основном наменом производња техничког дрвета, издвојено је 4.482,15 ха или 94,42% од укупно обрасле површине ГЈ.

Намена 26 – Заштита земљишта I. степена

Све шикаре су издвојене у шуме и шумска станишта са производно-заштитном функцијом и основном наменом заштита земљишта I. степена и одређене према газдинској групи у прелазно газдовање. Укупна површина ових шума износи 129,49 ха или 2,73% од укупно обрасле површине Газдинске јединице.

Намена 27 – Заштита земљишта II. степена

Разређене шуме на врло стрмим падинама нагиба преко 30 степени и заузимају површину од 120,52 ха или 2,54%. Имају производно-заштитну улогу и основну намену заштиту земљишта II. степена.

Намена 78 – Парк шума

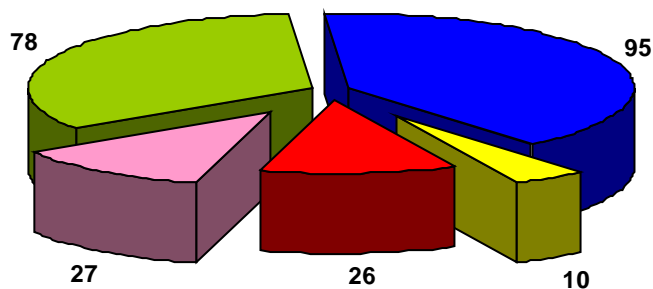
Шуме са приоритетном заштитном функцијом, основна намена стално заштићене шуме, припадају газдинској групи – без газдинских интервенција. Укупна поповршина ових шума износи 13,36 ха или 0,28% од укупно обрасле површине ове Газдинске јединице.

Намена 95 – Спомен парк

Висока шума храста лужњака, јасена и граба површине 1,28 ха са приоритетном функцијом и основном наменом стално заштићена шума – без газдинских интервенција.

Табела 18: Намена површина

Намена	Површина ха	%	Укупна запремина	Укупан текући запре. прираст m ³
10	4.482,15	94,42	758.640	24.969
26	129,49	2,73	563	54
27	120,52	2,54	19.737	544
78	13,36	0,28	6.596	0
95	1,28	0,03	1.087	27
Укупно:	4.746,80	100,00	786.623	25.594

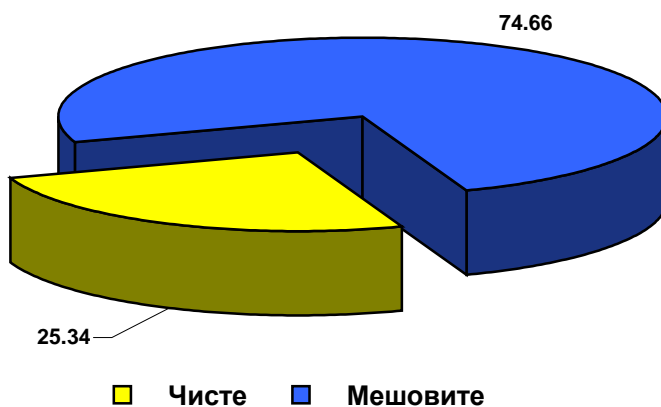
Графикон 5: Намена површина (%)

Стање шума по смеси

Када је реч о стању шума по смеси тј. по стању заступљености различитих врста дрвећа шуме на подручју Вршачких планина разврстане су на чисте и мешовите. На чисте шуме, односно шуме у којима је једна врста дрвећа као едификатор заузимају површину од 1.202,91 ха или 25,34% површине а односи се на вештачки подигнуте састојине багрема, бора, тополе и брезе. Мешовите састојине које су изграђене од више врста дрвећа заузимају површину од 3.543,89 ха или 74,66% површине.

Табела 19: Стање шума по смеси

Смеса	Површина ха	%	Запремина m ³	Прираст m ³
Чисте	1.202,91	25,34	60.049	6.472
Мешовите	3.543,89	74,66	726.574	19.122
Укупно:	4.746,80	100,00	786.623	25.594

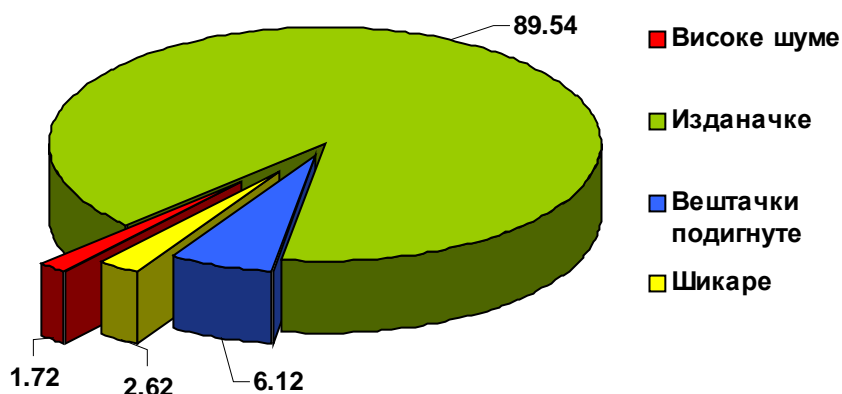
Графикон 6: Стање шума по смеси (%)

Стање шума по пореклу

На подручју Газдинске јединице "Вршачки брег" шуме по пореклу учествују као: високе, изданачке, вештачки подигнуте састојине и културе и шикаре.

Табела 20: Стање шума по пореклу

Шуме по пореклу	P (ha)	%	V (m ³)	%	Zv (m ³)	%
Високе шуме	81,68	1,72	21.436	2,74	355	1,39
Изданачке	4.250,18	89,54	750.559	95,42	24.118	94,23
Вештачки подигнуте	290,69	6,12	14.065	1,79	1.067	4,17
Шикаре	124,25	2,62	563	0,05	54	0,21
Укупно:	4.746,80	100,00	786.623	100,00	25.594	100,00

Графикон 7: Стање шума по пореклу

Високе шуме семенског порекла као најквалитетније природне шуме на подручју Газдинске јединице "Вршачки брег" заузимају свега 81,68 ha. или 1,72% површине ГЈ са укупном запремином дрвета од 21.436 m³ или 2,74% дрвне масе и запреминским прирастом 355 m³ односно 1,39% запреминског прираста.

Изданачке шуме тј. шуме настале вегетативним путем на подручју Газдинске јединице заузимају највеће површине односно 4.250,18 ha. или 89,54% обрасле површине. Укупна дрвна маса изданачких шума у Газдинској јединици "Вршачки брег" износи 750.559 m³ односно 95,42% дрвне масе са највећим запреминским прирастом од 24.118 m³ или 94,23%.

Вештачки подигнуте састојине и културе (багрем, бор, меки лишћари) на подручју Газдинске јединице заузимају површину од 290,69 ha. или 6,12% и учешћем дрвне запремине од 14.065 m³ и запреминским прирастом 1.067 m³ што чини 4,17% запреминског прираста Газдинске јединице.

Шикаре заузимају 124,25 ha или 2,62% површине Газдинске јединице са малом залихом дрвне масе од свега 563 m³ или 0,05% и малим запреминским прирастом од 54 m³ или 0,21%.

Узимајући у обзир да у шуме високог узгојног облика улазе природне високе шуме и вештачки подигнуте састојине и културе онда имамо да ове шуме на подручју Газдинске јединице "Вршачки брег" заузимају 372,37 ха или 7,84%, док је учешће изданаčkih шума и шикара на подручју Газдинске јединице много веће и износи 4.374,43 ха или 92,16% обрасле површине.

На основу анализе података из Посебне основе за газдовање шумама за Газдинску јединицу "Вршачки брег" може се закључити да је однос високих шума као најквалитетнијих шума према изданаčким шумама и шикарама врло неповољан и износи 7,84 : 92,16%. Ови подаци нам јасно указују да је стање шума на подручју Газдинске јединице а самим тим и на Вршачким планинама врло лоше тј. није повољно те да се морају предузети одговарајући радови у шумарству како би се овај негативни однос анулирао а квалитет шума побољшао у корист шума са високим узгојним обликом.

2.2. ЛОВСТВО

Подручје Вршачких планина карактерише интензиван рад у област ловства. Решењем Министра за пољопривреду, шумарство и водопривреду, број 324-02-00011/9-94-06 од 15. августа 1994. године ("Сл. гласник Републике Србије", број 59/94) установљено је ловиште "ВРШАЧКЕ ПЛАНИНЕ" на површини од 6.032 хектара.

Бројне врсте дивљачи које трајно или повремено насељавају подручје ловишта чине да је ово подручје веома интересантно за развој ловног туризма.

2.3. ТУРИЗАМ

Непосредна близина града Вршца, повољан положај у односу на магистралне саобраћајнице и удаљеност од већих градова уз природне услове међу којима је клима, биљни и животињски свет, а посебно богатство и квалитет дивљачи уз могућност посматрања и фотографисања дивљачи, птица и разноврсне и специфичне флоре и вегетације чине да подручје Вршачких планина има добре могућности за развој туристичких активности.

2.4. ИЗГРАЂЕНОСТ

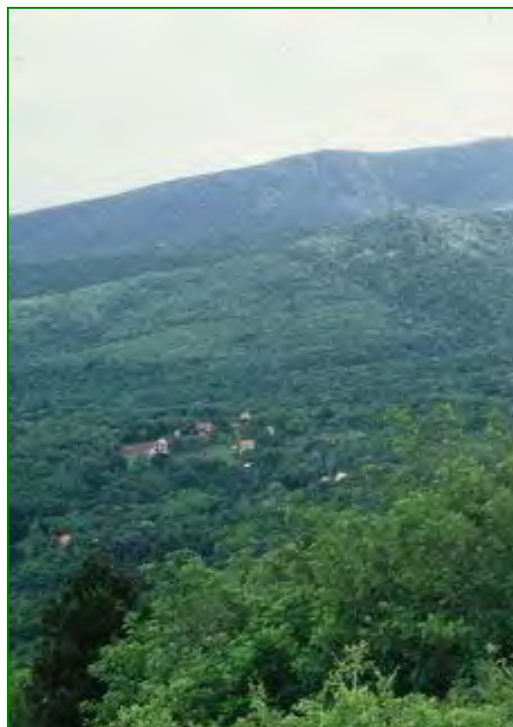
У границама заштићеног природног добра нема насеља али је изграђеност у виду викендица доста заступљена. Поред викендица има и других објеката који су изграђени на подручју заштићеног природног добра као што су Планинарски дом на Широком билу, одмаралиште СУП-а на Ђаковом врху и одмаралиште Црвеног Крста изграђен 1936. године донацијом Њ. К. В. Краљице Марије Карађорђевић.

ВИКЕНД НАСЕЉА НА ВРШАЧКИМ ПЛАНИНАМА

Острвске планине Панонске низије, а самим тим и Војводине чине изразит контраст околној равници. И ако малих висина оне имају изванредан туристички и рекреативни значај.

У градовима услови за живот прилично су неповољни. То се пре свега односи на повећано аерозагађење, велику концентрацију становништва, мањак зелених површина и низ других социопсихолошки околности, које проистичу из градског начина живота.

Вршачке планине пружају повољне услове за одмор, опоравак и рекреацију. Оне имају регионални значај, односно, корисници-викендаши су углавном локално становништво пре свега грађани Вршца.

Слика 59: Викенд насеље на Вршачким планинама (фото: Стојшић, В.)

У ширем окружењу Вршачких планина према Просторном плану општине предвиђено је пет локација :

1. С десне стране пута Вршац- Велико Средиште
2. Потес између врхова Вршачке куле и Турске главе
3. Потес између одмаралишта «Црвени крст» и Ђаковог врха
4. Широко било, које се налази јужно од Планинарског дома и
5. Потес «Думбрава», лево од пута Вршац –Месић.

У будућем природном добру од пет локалитета три су у границама заштићеног добра. Као што је исказано у табели бр. 21 видимо на којим површинама се налазе викенд зоне, као и број објеката на њима. С обзиром да су подаци о броју викендица од пре десет година њихов број је данас сигурно другачији.

Табела 21: Локалитети викенд-насеља

Назив потеса	Надморска висина (m)	Површина (ha)	Број викенд објеката	Удаљеност од Вршца (km)
локалитет 1	120	65	102	2
локалитет 2	355	0,4	13	3
локалитет 3	240	2	25	5
локалитет 4	190	20	51	8
локалитет 5	160	20	48	7
Укупно :		107,4	239	

Потес између врхова Вршачке куле и Турске главе, по површини изграђености је најмања. Парцеле за изградњу су веома мале, сем изграђених викендица даље изградње нема.

Потес између одмаралишта «Црвеног крста» и Ђаковог врха површине око 2 ha има 25 објеката изграђених на шумском земљишту. С обзиром да кроз викенд насеље пролази градски водовод који води до одмаралишта «13. мај», насеље је веома комфортно.

Потес «Думбрава» налази се на јужној подгорини Вршачких планина, односно на фосилној абразионој акумулативној површи, делом се наслања на заштићено добро, а већим делом је ван заштићеног добра.

Сем наведених викенд локалитета постоји и «дивља градња», која у будуће не би требала да се толерише. Постојеће стање изграђености у потуности задовољава и не би требало планирати повећање капацитета на наведеним локацијама.

2.5. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА

На подручју заштићеног природног добра налазе се три шумска пута који се уједно користе и као јавни путеви јер се њима користе и грађани Вршца као и остали посетиоци Вршачких планина.

Пут "Урбанова капела-Широко било-Црвенка"

Овај пут дужине 10 km одваја се код Урбанове капеле са пута Вршац-Месић и испод Вршачке куле долази до планинарског дома на Широком билу. Пролази поред одмаралишта Црвеног Крста а са њега се одваја пут за одмаралиште СУП-а. Ова деоница је асвалтирана и оспособљена за непрекидно одвијање саобраћаја.

Пут "Мало Средиште-Гудурички врх"

Пут дужине 7,0 km одваја се од пута Вршац-Марковац, код Великог Средишта, пролази кроз насеље Мало Средиште и са више серпентина излази на Гудурички врх (највиши врх у Војводини 641 m) где се завршава окретаљком. На целој дужини пут је изграђен за двосмерни саобраћај а поред шумара користе га и остали грађани и посетиоци Вршачких планина.

Пут "Стрелиште-Ловачка кућа"

Са пута Вршац-Велико Средиште испод шумског оделења 15 одваја се овај пут те кроз шумско оделење 14 и 15 долази до ловачке куће. И овај пут је изграђен за двосмерни саобраћај а углавном се користи за потребе ловства и шумарства али га користе и остали посетиоци природног добра (планинари, излетници и др.).

Осим ових путева Јавно предизеће за газдовање шумама "СРБИЈАШУМЕ" урадило је ПРОГРАМ отварања путева на подручју Газгинске Јединице "Вршачки брег" којим је предвиђено да се на простору заштићеног природног добра изгради око 50 km шумских путева.

IV ВРЕДНОВАЊЕ ПРИРОДНОГ ДОБРА

IV ВРЕДНОВАЊЕ ПРИРОДНОГ ДОБРА

1. ОЦЕНА УГРОЖЕНОСТИ

ЧОВЕКОВО ДЕЛОВАЊЕ И ДЕГРАДАЦИЈА СТАНИШТА НА ВРШАЧКИМ ПЛАНИНАМА

Све бржи укупни цивилизацијски развој последњих неколико деценија, према Буторац (1994), угрожава исконски диверзитет јер неминовно доводи до нарушавања равнотеже у аутохтоним екосистемима «Заустављање негативних тенденција изискује правовремено сагледавање биодиверзитета на поменутом подручју и његово очување, у «ин ситу» условима... Контролисани начин управљања биодиверзитетом, уз уважавање политике одрживог развоја, омогућио би очување и унапређење биодиверзитета на локалном и регионалном нивоу.» да би се такво управљање флористичким и вегетацијским диверзитетом могло остварити неопходно је прво упознати угрожавајуће факторе.

Резултити истраживања су показали да су, поред богатства природних вредности значајних за заштиту и очување природног добра, присутни и процеси деградације простора и укупних биодиверзитетских вредности. Проузроковани су непосредним деловањем човека, као и далекосежним последицама различитих облика нарушавања приликом коришћења простора.

Основни облици деловања човека односе се на :

- коришћење шума и шумских производа
- коришћење ливада- испаша стоке
- виноградарство, запарложени виногради
- каптирање извора, појилишта
- експлоатација минералних сировина
- туризам и рекреација-излетништво, викенд насеља

Слика 60: ТВ торањ
код Вршачке куле
(фото: Стојшић, В.)

Рањивост хидрогеолошке средине

Рањивост¹ хидрогеолошке средине представља скуп битних хидрогеолошких карактеристика које одређују могућност слободног загађења услед човекових активности, и истовремено ограничавају намену површина.

Рањивост хидрогеолошке средине зависи од:

- времена проводности инфилтриране воде и загађивача;
- релативне количине загађивача која може да обогати подземне воде;
- капацитета самопречишћавања геолошке средине кроз коју филтрира вода са загађивачем.

Рањивост хидрогеолошке средине се исказује описно као екстремна/изузетна (E), висока (V), умерена (U) или ниска (N), а до ове поделе дошло се на основу хидрогеолошких услова средине, односно параметара водоносности.

На основу прелиминарне анализе распрострањених стена и седимената и развијених геолошких процеса, генерално посматрано као:

- екстремно/изузетно рањиви терени (E), биле би површине алувијалних седимената, делувијални и пролувијални седименти и раседне зоне регионалног карактера;
- умерено рањиви терени (U), била би подручја изграђена од гранитоидних стена;
- ниско рањиви терени (N), била би подручја шкриљаца, мигматита и утиснутих аплита, кварцита палеозојске старости.

За подручје Вршачких планина и ободног дела, с обзиром на откривеност стена и седимената, развијену порозност и других хидрогеолошких параметара, и развијеност геолошких процеса, треба урадити детаљну карту рањивости хидрогеолошке средине, како би могло да се управља јединствено на нивоу интегралног система али и планира намена површина у складу са могућностима хидрогеолошке средине.

Угроженост флоре и вегетације

Као последица нарушавања значајних шумских и ливадско-степских екосистема Вршачких планина доведен је у питање опстанак појединих биљних и животињских врста што представља велику опасност за очување најзначајнијих биодиверзитетских вредности.

Деградација шумских екосистема настала је сечом и неблаговременом обновом шумских састојина тако да су шуме претежно изданачког порекла. Овакве шуме су флористички и екосистемски сиромашније, једнообразне, са мањим бројем дрвенастих врста, односно изгубиле су основне биодиверзитетске вредности. Травне површине представљене ливадско степским екосистемима су претворене у оранице и винограде или су у последње време углавном

¹ често коришћен и термин **вулнерабилност**, а среће се у стручној литератури и *угроженост* што је погрешно јер терминолошки исказује однос директно према загађивачу, а не природно својство хидрогеолошке средине и могућност.

запарложене што представља најчешћи облик деградације на падинама Вршачких планина.

Најдрастичнији примери нарушавања станишта и осиромашења флористичког диверзитета су бројни.

Тако је у непосредном окружењу Вршачке куле нестала ендемска биљака карпатски дичак *Barbarea vulgaris* ssp. *lepuznica* коме су Вршачке планине једино налазиште у Србији. Преостали део популације на Широком билу и у близини одмаралишта СУП-а је у великој опасности од ишчезавања, пошто су то најпосећенија излетништа са викенд насељем и туристичким објектима. На остеоњацима испод Вршачке куле очувана је код нас једина популација жбунасте мишљакиње *Minuartia hirsuta* susp. *frutescens* чије је станиште угрожено присуством атрактивног излетничког места са средњевековним археолошким налазиштем, а највише близином TV репетитора. Тако радови на његовом текућем одржавању представљају опасност за нестанак врсте. Сличне судбине је и дацијски ендем, ретка врста црвеног кукурека *Helleborus purpurascens* која се повукла са Широког била нестанком мезофилних храстових шума, односно изградњом викендица и планинарско-туристичког центра.

Деградација вредних шумских фитоценоза, ливадско степских и брдских травних заједница условили су осиромашење и нестанак птичијих врста. Тако је крајем 20. века са подручја Вршачких планина ишчезао орао крсташ и црвена луња док су најугроженије уралска сова, орао змијар, орао кликтавац који се овде гнезде. Највећу опасност за ове врсте, поред нестанка шумских станишта за гнежђење и извођење потомства, представља смањење травних површина и врста ситних сисара који су њихови главни извори хране. Због тога је у поступку одређивања заштићеног добра предложено проширење граница на најјужније падине са степским ливадама и пашњацима у околини Сочице, како би се ови значајни екосистеми очували и као хранидбена база птица.

Потоци на Вршачким планинама представљају основне изворе воде за живи свет, те се морају рационално користити. Како је на Вршачким планинама присутна опасност од ерозије потребно је, у циљу спречавања појаве ерозије, ограничити и регулисати токове, а каптажу извора спровести на одређеним пунктовима за потребе водоснабдевања излетника. Исто тако је могућно формирати микроаккумуляције као појилишта за дивљач.

Слика 61: Каменолом на Вршачким планинама (фото: Хабијан-Микеш, В.)

На Вршачким планинама је постојала експлоатација минералних сировина (камена, кречњака). Отворени копови представљају највеће деградационо подручје с обзиром да се на овај начин неповратно уништава подлога-матична стена и комплетан живи свет.

На коповима је по престанку експлоатације у различитом степену одмакао процес спонтане обнове аутохтоне вегетације. Такође је констатовано присуство одређених птичијих врста које су на оваквим, мање или више обраслим стаништима, а првенствено због изолације и мира, пронашле повољне услове за гнезђење.

У последње време су постављени захтеви и исказани интереси за поновну експлоатацију минералних сировина на Вршачким планинама, што није у складу са установљеним режимима и прописаним мерама заштите природног добра.

Деградационе последице експлоатације природних ресурса захтевају да се што пре предузму мере којима ће се даље активности у одрживом коришћењу Вршачких планина усмерити на образовне, научне, туристичко-рекреативне и здравствене сврхе. У том циљу је законски одређена обавеза израде пројекта санације и рекултивације каменолома којим се одређују делатности на еколошкој ревитализацији комплекса каменолома као што су обнављање и очување нарушених биотопа, поспешивање природног процеса ревитализације у циљу стварања минималних станишних услова за живи свет, као и предлог будуће намене повшина са концепцијом уређења оштећеног простора.

Изворну вегетацију природног добра «Вршачке планине» угрожавају следећи фактори:

- аутохтоне шуме угрожава не само свака евентуална већа или мања неконтролисана сеча, затим биљне болести, сушење шума и сл.;
- пошумљавање станишта која нису шумска, која су углавном станишта ретких, ендемичних и реликтних биљака;
- багрем чији се подраст шири на ксеротермне ливаде (на пример око Вршачке куле у близини је најлепше станиште врсте *Crocus variegatus*);
- уношење алохтоних врста, поготово пошумљавање алохтоним врстама при чему се стварају шумске монокултуре што је у супротности са основним начелима разноврсности шумских екосистема;
- слабљење репродуктивне способности биљака због одсуства опрашивача које је изазвано различитим антропогеним чиниоцима;
- прекомерна експлоатација лековитих и ароматичних биљака у комерцијалне сврхе, као и све масовније брање самониклих биљака декоративног изгледа;
- сакупљање ретких и угрожених биљака за збирке и друге колекције које немају научну оправданост;
- подизање викендица и становање на Вршачком брегу угрожава аутохтоне карактеристике и мења предеоне одлике. Посебно негативно се одражава нагло, стихијско ширење викенд зона и других објеката рекреационо туристичке активности, као и сваки еколошки неосмишљен развој туризма;
- неодговорно понашање излетника у сваком погледу (паљење ватре, кидање грана; неконтролисано брање ретких биљака, бацање смећа и сл.);
- недовољна брига досадашњег стараоца;

- намерно паљење суве вегетације може бити угрожавајући фактор за травне екосистеме, исто као и временски и технички неадекватно кошење ливада;
- недостатак испаше или смањена испаша (брдске ливаде које «ожбуњавају»). У том смислу на травну вегетацију Вршачких планина у ширем смислу негативно делује замирање сточарства које је проблем не само у Војводини него и у целој Србији. Ради се о томе да корисне функције умерене и контролисане испаше доприноси одржавању секундарних травних фитоценоза;
- ширење инвазионих врста;
- престанак традиционалних видова коришћења (кошење, испаша) на стаништима долињских и брдских ливада, што такође има за последицу ширење неких врста и промене у структури заједница (доминација монокотила, нестанак слабијих компетитора и сл.);
- посебно негативан фактор је напуштање преораних целина, са којих се коровско-рудерални елементи шире на травне фитоценозе под заштитом;
- спонтана сукцесија, јер заштитом желимо да задржимо садашње стање са свим природним вредностима, што је у супротности са природом нормалне сукцесије. Значи да природни ток проградације вегетације ка климаксу може представљати угрожавајући фактор с обзиром на жељени циљ а то је заштита травне вегетације у стању у каквом је данас успоставила равнотежу;
- асфалтни и земљани путеви смањују диверзитет, повећавају фрагментацију станишта и пресецају постојеће зелене коридоре;
- дивље депоније;

Упркос великој угрожености мора се рећи да је шумски комплекс на билу масива, упркос извесној девастираности, сачувао доста изворних одлика. Оно што је деградирано су станишта која су некад покривала ксерофилне шуме на побрђу а данас их карактерише мозаик комплекс обрађених површина и зељастих фитоценоза, које су често присутне само у фрагментима.

Угроженост орнитофауне

Фактори угрожавања:

- Угроженост станишта на Вршачким планинама је евидентна и изнесена је у поглављу стање орнитофауне. Бројност популација шумских птица опада услед интезивирања радова у шумарству. Евидентно је стално мењање локација гнезда, нарочито код дневних грабљивица: орла змијара, јастреба кокошара, јастреба осичара, орла кликташа, јастреба мишара и кобца, што је показатељ лошег тренда. Биолошки зреле шуме на Вршачким планинама не постоје а уз то су врло ретка стара и натрула стабла са дупљама. Миливоје Вучановић (Градски музеј Вршац) је у годинама 2002, 2003. и 2004. поставио више вештачких кућица намењених ноћним грабљивицама. Преко 90% је одмах насељено врстама *S. alluso* и *S. uralensis*.

Шумска станишта на Вршачким планинама су у великој мери деградирана због антропогених утицаја који су све израженији на овим просторима. На неким местима, нарочито падинама и стрмим теренима често долази до ерозије земљишта, а самим тим и до деградације станишта што је погубно

за врсте које се гнезде у најнижем спрату растиња или на тлу (*Scolopax rusticola*, *Lullula arborea*, *Anthus trivialis*, *Luscinia megarhychos*, *Erithacus rubecula*, *Troglodytes troglodytes*, *Parus palustris* i *Emberiza citrinella*).

- Урбанизација подручја је следећи фактор угрожености појединих врста. Током последње две деценије никла су два већа викенд-насеља у Думбрави и Широком билу. На широј локацији Широког била (400м) нестао је мишар (*Buteo buteo*) и јастреб кокошар (*Accipiter gentilis*), а у Думбрави (нижи терени са жбунастом вегетацијом и травом) нестала су оба сврачка (*Lanius minor* i *Lanius collurio*), степска и шумска трептељка (*Anthus campestris* i *Anthus trivialis*), обична грмуша (*Sylvia communis*), велика стрнадица (*Emberiza calandra*), обична стрнадица (*Emberiza citrinella*) и вртна стрнадица (*Emberiza hortulana*).

Са северне стране град се шири у подножју до 150 m висине у дужини око 4 km стигавши до Козлука где се гнезде орао кликташ (*Aquila pomarina*), јастреб осичар (*Pernis apivorus*) и уралска сова (*Strix uralensis*).

- Узнемиравање птица од стране туриста, викендаша и шумских радника, додатно појачано саобраћајем.
- Криволов
- Нестанак отворених станишта (ливада и пашњака)

2. ОЦЕНА ИСПУЊЕНОСТИ УСЛОВА ЗА ЗАШТИТУ

2.1. ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА

АУТЕНТИЧНОСТ : Захваљујући свом географском положају, подручју где се укрштају три биљногеографске провинције (панонска, дакијска и мезијска), затим свом развијеном рељефу (од подгорине до највишег врха Војводине), разноликој геолошко-петрографској подлози и земљишним покривачу Вршачке планине одликује велико богатство биљних врста.

Пошто је порекло тих врста из разних делова северне хемисфере, могу се биљке Вршачких планина сврстати у већи број флорних географских елемената, ареалтипова, што указује на богатство и шароликост флоре и вегетације овог подручја.

Специфичне вредности Вршачких планина, које у себи обједињују сурову лепоту исконске неживе природе са питомом лепотом сеновитих шума, пропланак и благо заталасаних обронака као и повезаност Вршачких планина добром мрежом саобраћајница са ближом и даљом околином, значајна су основа за веће коришћење њихових комплексних функција.

Очуваност : У односу на биљни покривач знатна површина Вршачких планина покривена је шумском вегетацијом коју претежно чине природне аутохтоне мешовите шумске заједнице лишћара, које су данас због нерационалног газдовања у прошлости, деградоване пањаче.

Поред ових аутохтоних шумских заједница на Вршачким планинама су заступљени и други типови вегетације, карактеристични за изворну природу овог

подручја – од брдских ливада степског карактера до типичне вегетације камењара на пробојима громада стена. Флора Вршачких планина такође је још увек веома богата, разноврсна и интересантна за науку и привреду, иако је у прошлости трпела велике промене. Реликтне и панонске ендемичне биљне врсте, као и велики број лековитих биљака, посебна су вредност природе Вршачких планина.

Животињски свет Вршачких планина није богат као некада што се посебно односи на ловну дивљач али је још увек због својих изванредних штанишних услова доста разноврстан. Вршачке планине су и гнездишта великог броја орнитофауне међу којима има веома ретких, проређених и угрожених врста.

РЕПРЕЗЕНТАТИВНОСТ : Флора и вегетација Вршачких планина у целини развила се на граници шумо-степске и шумске зоне, односно на подручју где се укрштају утицаји трију различитих биљногеографских провинција: Панонске, Дакијске и Мезијске. Стога је карактеришу одређена специфична обележја и присуство бројних ретких, ендемских и реликтних врста какав је карпатски дичак *Barbarea vulgaris* ssp. *lepuznica*, румунски ендем, коме је ово једино налазиште у Србији. Од посебног значаја је и дацијски ендем, ретка врста пурпурног кукурека *Helleborus purpurascens* у храстовим састојинама. Осим тога постоје биљке чија су налазишта на Вршачким планинама једина у Војводини. Такве су две врсте звончића субмерзног обележја, одсвудглед *Campanula grossekii* и *Campanula sphaerotrix* са јединим налазом (Лисичија глава).

Један број диференцијалних биљака ужег распрострањења су веома значајне јер на Вршачким планинама расту на границама свјих ареала.

Фауну Вршачких планина можемо сматрати једним од темељних вредности овог природног добра, јер, као компонента функционисања присутних екосистема, представља значајан сегмент укупне заштите и очувања подручја. Једна од највреднијих компоненти фауне Вршачких планина, свакако је фауна птица.

Велики број ретких и угрожених врста у националним и међународним размерама насељава подручје Вршачких планина а укупан број птица које их насељавају прелази преко 120 врста, од чега око 90 припада гнездарицама. Међу птицама које насељавају подручје Вршачких планина посебну вредност представљају врсте природне реткости у Србији, попут орла кликтавца (*Aquila pomarina*), уралске сове (*Strix uralensis*), осичара (*Pernis apivorus*), орла змијара (*Circaetus gallicus*) и др.

Међу гмизавцима и водоземцима посебно треба истаћи присуство значајних и веома ретких врста попут шарке (*Vipera berus*), ескулаповог смука (*Elaphe longissima*), смукве (*Coronella austriaca*) и шареног даждевњака (*Salamandra salamandra*), изузетно значајних у регионалним и националним оквирима.

У биогеографском смислу, обележје фауне сисара дају врсте европских, претежно листопадних шума. Како природно добро Вршачке планине представљају првенствено шумски екосистем, у њима срећемо мање-више широки дијапазон сисара везаних првенствено за шумске екосистеме као што су вук (*Canis lupus*), лисица (*Vulpes vulpes*), куну златицу и куну белицу (*Martes martes* и *Martes fiona*), дивља мачка (*Felis silvestris*), и друге.

РАЗНОЛИКОСТ : Геоморфолошка разноврсност терена, уз силикатну подлогу и специфичну климу острвског масива у целини је основа за велику разноликоност биљних заједница различитих типова екосистема, заступљеност ендемичних, реликтних и на разне начине угрожених биљних и животињских врста од којих су многе заштићене као природне реткости, или представљају таксоне од међународног значаја за очување биодиверзитета.

ИНТЕГРАЛНОСТ : Интегралност подручја Вршачких планина се огледа у међусобној зависности и повезаности бројних шумских заједница, разноврсним биљним и животињским светом, као и у разноликости орографских и других карактеристика, које чине да Вршачке планине представљају простор посебних природних вредности и одлика.

ПЕЈСАЖНО-АМБИЈЕНТАЛНЕ ВРЕДНОСТИ : У валоризацији пејсажно-амбијенталних вредности овог подручја Вршачке планине имају највећу композициону вредност. Ту су пре свега доминирајуће узвишице са благим и стрмим падинама, шумски комплакси са пропланцима, визуре на далеке пределе итд. Мноштво оваквих пејсажних вредности Вршачких планина треба максимално истакнути и очувати поштујући њихове природне особености.

2.2. ФУНКЦИЈЕ И ЗНАЧАЈ ПРИРОДНОГ ДОБРА

На овом географском положају, орографском изгледу, геолошким карактеристикама, као и интересантном биљном и животињском свету, Вршачке планине представљају веом специфично природно подручје од вишеструког значаја.

Еколошка : Заштићено природно добро «Вршачке планине» имају еколошки значај у функцији очувања станишта различитих биљних и животињских врста као њихових животних заједница. Неремећење успостављене биолошке равнотеже важно је како за очување фитоценоза (и за њих везане фауне), односно, за спречавање њихове проградацијске сукцесије, тако и за очување њихове аутентичности и репрезентативности.

Научно-истраживачка функција : У односу на научни значај Вршачких планина, у геолошком смислу оне јасно одражавају најстарији период геолошке прошлости и различитих тектонских фаза, који се једино на овом месту у Војводини могу осматрати. Првобитни рељеф метаморфисаних стена и магматских пробоја, временом је модификован, тако да цео простор има научно веома интересантну и особену морфогенезу. Живи свет Вршачких планина и поред крупних промена и јаког утицаја човека још увек представља значајну вредност подручја. Очувани фонд аутохтоне флоре и фауне овог подручја драгоцен је генетска резерва даљег развоја и обогаћивања природне вредности употпуњује научни значај Вршачких планина.

Различити и разноврсни типови аутохтоних животних заједница, заступљених на Вршачким планинама омогућује научно праћење даљег спонтаног развоја свих ових типова еко система и врло сложених процеса који се у њима одвијају.

ЗАШТИТНА ФУНКЦИЈА : Треба истаћи и непроцењив значај флоре и вегетације Вршачких планина за заштиту и унапређивање животне средине, а у првом реду заштитну функцију шума у спречавању појаве и ублажавања последица еолске и флувијалне ерозије и денудације које су иначе веома изражене на овим теренима и причињавају огромне штете не само природи већ и привреди подручја.

КУЛТУРНО-ИСТОРИСКЕ ФУНКЦИЈЕ : Вршачке планине поседују и не мали културно-историски и образовни значај, јер је на читавом њиховом подручју откривен већи број (око 14) археолошких налазишта, од којих су нека нотирана у свим археолошким картама Европе (нпр. Кремењак), затим ту су сачувани остаци средњовековних утврђења из XIV века (Вршачки град) а у непосредној близини, ван граница заштићеног добра је и заштићени споменик културе из XVI века – манастир Месић.

РАЗВОЈНА ФУНКЦИЈА : Одређена је прописаним могућностима коришћења природних вредности специфичних за Вршачке планине. Повезаност Вршачких планина добром мрежом саобраћајница са ближом и даљом околином, значајна су основа за њихово што потпуније и свестраније укључивање у туристичку понуду овог подручја.

Да би се омогућило интензивније укључивање Вршачких планина у туристичку понуду потребно је више пажње посветити одржавању постојећих као и изградњи нових туристичких и спортско-рекреативних објеката и повезати туризам и излетништво са историским и културним вредностима овог подручја.

3. ПРЕДЛОГ КАТЕГОРИЈЕ

На основу валоризације природних вредности сагледан је укупни значај Вршачких планина у заштити и очувању природе као и заштити животне средине на локалном и регионалном нивоу. Сагледавањем природних вредности и карактеристика Вршачких планина са аспекта очувања аутохтоности предела као и станишта већег броја животињских врста овог подручја заштићених као природне реткости **"Вршачке планине" испуњавају све услове за стављање под адекватну заштиту.**

Предлог заштите и категорије природног добра "Вршачке планине" заснива се на одредбама члана 129. Закона о заштити животне средине ("Службени гласник Републике Србије", број 135/2004) и одредби члана 42., 43. и 44. Закона о заштити животне средине ("Службени гласник Републике Србије", број 66/91, 83/92).

Валоризацијом природних вредности Вршачких планина утврђено је да су оне врло значајно подручје и станиште аутохтоне флоре и фауне од којих су многе проглашене као природне реткост. На основу напред изнетог а у складу са Правилником о категоризацији заштићених природних добара ("Службени гласник Републике Србије", број 30/92) природно добро "Вршачке планине" разврставају се у **I категорију – природно добро од изузетног значаја.**

V KONCEPT ZAŠTITE

V КОНЦЕПТ ЗАШТИТЕ

1. ОПШТА ОЦЕНА

Вршачке планине представљају један од интересантнијих планинских масива Србије због свог географског положаја, климе, планинске мезоклиме, флоре, вегетације и фауне. Разноврсни климатски утицаји који допиру са свих страна из различитих подручја, а посебно из шумо-степске области, учинили су флору и вегетацију Вршачких планина специфичном. Многе ксерофилне врсте карактерише већи број шумских заједница а многе биљне врсте на овом подручју су ретке за Србију, реликтне или ендемичне. Многе заједнице флоре и вегетације су реликтне самим тим што их сличних нема у средњој Европи и другим деловима Србије.

Да би се сачувале и унапредиле ове изванредне природне одлике **основни концепт** (поставка) за заштиту Вршачких планина као природне вредности коју треба чувати, одржавати и унапређивати, а с којима морају бити усклађене све делатности и активности као и сви остали захвати који се спроводе на подручју Вршачких планина је:

- **Вршачке планине као природно добро од изузетног значаја мора да задржи све постојеће изворне природне карактеристике;**
- **Морају се реинтегрисати све нарушене изворне природне особености и карактеристике;**
- **Предузму све мере и активности у циљу унапређивања постојећих и реинтегрисаних изворних природних карактеристика.**

Из напред наведеног произилази да се на подручју Вршачких планина не смеју обављати радови који би изменили орографске и хидрографске карактеристике подручја, као ни изворне биоценолошке односе. Могући би били само они захвати којима ће се употпунити односно повратити одузето од природе као и они захвати који поспешују или модификују природне правце развоја са циљем заштите, очувања и унапређивања природних вредности Вршачких планина. У складу са овим основним поставкама за заштиту и очување природних вредности на подручју Вршачких планина потребно је у свакој области коришћења природних ресурса придржавати се одређених смерница.

Концепт заштите, развоја и коришћења заштићеног природног добра "Вршачке планине" конституисаће се на основама реалног сагледавања садашњег стања природног добра, поштовања дефинисаних циљева и принципа заштите и оптималних могућности за њихово извршење.

Концептом се дефинишу основни правци и елементи програма заштите и развоја при чему треба нарочито обратити пажњу на следеће опште принципе:

- принцип очувања, заштите и унапређивања биолошког диверзитета, који ће посебно доћи ди изражаја спровођењем одговарајућих режима заштите на предходно селектираним екосистемима, стаништима и локалитетима;
- принцип дугорочног планирања заштите и развоја, који се остварује тако што се за сваку програмску меру одређује временски лимит реализовања;
- принцип интегрално развојне заштите, који се остварује спровођењем "обазривог" коришћења свих природних ресурса и "одрживог" развоја заштићеног природног добра, успостављањем динамичке равнотеже у екосистему;
- принцип природног следа програмских мера и активности, који се поставља као логичан код реализовања мера и активности, које су условно повезане.

2. ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА

Природне карактеристике по којима је подручје Вршачких планина препознатљиво учиниле су да се са што рационалнијим коришћење природних ресурса води рачуна о њиховој заштити и унапређењу. Свесни какве се велике вредности крију на овом подручју у научном, васпитно-образовном, туристичко-рекреационом и привредном погледу, и чињеница да објективно живимо у добу велике угрожености природе и њених богатстава неопходно је наћи делотворне и адекватне мере заштите овог подручја као и одређивање циљева његовог даљег развија и уређивања.

Да би се основна начела заштите, развоја и уређивања остварила на овим просторима, а полазећи од чињенице да су Вршачке планине ботанички врло значајне јер представљају мозаик различитих типова флоре и вегетације и њихових заједница, карактеристичних за ово подручје у циљу њихове заштите и развоја неопходно је:

- непосредну просторну заштиту флоре и вегетације могуће је остварити издвајањем и заштитом карактеристичних станишта и заједница свих видова флоре и вегетације које су заступљене на подручју Вршачких планина,
- планирати даља истраживања флоре и вегетације да би се могао пратити њихов сукцесивни развој као и употпуњавало сазнање о њеним укупним вредностима,
- остварити непосредну просторну заштиту одређених карактеристичних станишта и заједница најзначајнијих реликтних, ендемичних и ретких биљних врста.

Фауна Вршачких планина представља природну вредност која је конститутивни елемент овог подручја. Без фауне Вршачке планине би биле сиромашније за једну од основних вредности. Међутим, у последње време дошло је до промене еколошких услова што се негативно одразило и на саму фауну па је у циљу њене заштите, развоја и унапређења неопходно:

- очување и унапређивање аутохтоности подручја у погледу биљних заједница (шумске, ливадске),
- праћење динамике популације чланова фауне, која је у појединим сегментима недовољно изучена, као и неопходних услова за предузимање даљих мера њихове заштите, развоја и очувања,
- утврђивање и заштита основних станишта и места репродукције појединих врста и њихово издвајање као резервата за очување генетског фонда.

Ловна дивљач је интегрални део природних вредности Вршачких планина. Без ње ови простори не би представљали потпуну аутентичну слику ових простора те стога заштити, унапређењу и коришћењу дивљачи на Вршачким планинама треба посветити посебну пажњу.

Полазећи од дефинисаног одредења општине Вршац да је једна од развојних активности општине, туризам, Вршачке планине са својим природним условима и могућностима међу којима је клима, биљни и животињски свет, а посебно могућност посматрања и фотографисања дивљачи, птица, разноврсне и специфичне флоре и вегетације чине их да имају добре услове и могућности за развој туристичких и спортско-рекреативних активности.

Да би се остварили сви ови циљеви развоја туризма неопходно је:

- одредити који облици туризма могу и треба развијати на подручју вршачких планина,
- све облике туристичких и спортско-рекреативних активности као и коришћења простора ускладити са потенцијалима природних могућности и капацитетима датог простора.
- традиционалне вредности као туристичку понуду треба подржавати, како би се креирала њена богатија понуда и садржај.

3. СМЕРНИЦЕ ЗА ЗАШТИТУ И КОРИШЋЕЊЕ

3.1. ШУМЕ

У проблематици заштите Вршачких планина једно од основних места заузима **заштита** шумских заједница као најстабилније и обновљиве животне заједнице која је од изузетног значаја за очување биолошких, климатских, хидролошких, пејсажноамбијенталних и других вредности овог подручја. Да би се заштита, уређивање и коришћење шума на подручју Вршачких планина ускладило са основном поставком за заштиту и очување ових простора уређење шума мора да се заснива на следећем:

- Приликом израде уређивачких основа и планова планирати узгојне и друге мере којима ће се обезбедити реинтеграција нарушених и очување постојећих аутохтоних шумских заједница и форсирати њихово унапређивање у складу са природним правцем развоја;
- У зависности од еколошких услова станишта подстицати природну обнову шума уз примену аутохтоних врста дрвећа;
- Опходњу за све врсте дрвећа планирати тако да се у свакој састојини остваре најповољније еколошке, пејсажно-амбијенталне и остале функције шумских екосистема;

- Радове у шумарству изводити у одговарајуће време и на такав начин да се што мање ремети потребан мир за несметан развој животињског света као и човеково уживање у природи.
- У будућим програмима рада управљача треба планирати адекватно и научно засновано сузбијање ширења подраста багрема на отворене просторе са травном вегетацијом, јер она обухвата највеће природне реткости флоре укључене у јединствене и непоновљиве фитоценозе.

3.2. ФЛОРА И ВЕГЕТАЦИЈА

Биолошка својства неких врста, које су угрожене у оквиру њихових ареала у Војводини, биле су предмет не само таксономских, фитогеографских и фитоценолошких истраживања, него и компаративних проучавања на природном станишту и у «ex situ» условима. Неке од њих су кандидати за Црвену књигу флоре Србије, иако не спадају у ендеме и реликте, јер су им популације угрожене, а значајне су са еколошког, фитогеографског и заштитарског становишта (Стевановић ет ал., 1993). Ради успешног очувања таквих угрожених биљака, поготово оних на прагу опстанка, неопходно је усклађивање домаћих законских прописа са међународном заштитарском регулативом. Буторац и сарадници (*in* Лакушић, 1999) указују да је неопходно испоштовати Декларацију о човековој средини (Штокхолм, 1972) као и многе међународне конвенције. између осталог помињу Конвенцију о међународној трговини угроженим врстама дивље флоре и фауне (CITES или Вашингтонска конвенција, 1972), Конвенцију о заштити европског («дивљег») живог света и природних станишта (тзв. Бернска конвенција, 1979), већ поменути Конвенцију о очувању биодиверзитета (Рио де Жанеиро, 1992) и друге. Ови аутори указују да, поред заштите угрожених биљака у «in situ» условима, данас постаје неминовност све чешће реинтродукције врста на прастаништа. У том смислу је неопходно познавање биологије и репродукције врста које ће бити реинтродуковане. Један од добрих примера у том смислу су искуства Лазих, Б. и сарадника (1995), добијена упоредним истраживањима неких ређих лукова (род *Allium*) у природи (Тителски брег, Делиблатска и Суботичка пешчара) у «ex situ» условима. Покушај гајења је с једне стране требао да покаже смернице за евентуалну примену у повртарске или хортикултурне сврхе, а с друге за успешно враћање на изворна станишта, што би био допринос очувању биодиверзитета. Ови аутори су проучавали и две врсте лукова које су забележене у флори Вршачких планина. То су: *Allium sphaerocephalon* и *Allium flavum*, који су важни индикатори стабилности екосистема, а за које је доказана могућност гајења из семена, расада и луковице. Предлаже се њихов мониторинг и на брдским ливадама Вршачког масива, на локалитетима Широко било и Вршачка кула, ради употпуњавања досадашњих сазнања о овим компонентама фрагилних екосистема и утврђивања могућности ревитализације делова екосистема или комплетних фитоценоза. Истовремено би се радио мониторинг сукцесијских промена у асоцијацији *Inulo salicinae-Calamagrostietum epigeio stipetosum tirsae* у поменутом подручју.

3.3. ФАУНА

Фауну Вршачких планина, као интегрални део животне заједнице, треба заштити и очувати. У циљу очувања и унапређивања фауне на просторима вршачких планина неопходно је:

- Очување и унапређивање аутохтоности подручја у погледу биљних заједница и хидролошких прилика уз спречавање њиховог уништавања или загађивања;
- Редовно праћење динамике популације свих чланова фауне као неопходног предуслова за предузимање конкретних мера њихове заштите и унапређивања;
- Утврђивање основних станишта и места репродукције појединих врста фауне у циљу очувања генетског фонда;
- Стриктно спровођење законских мера заштите проређених и угрожених врста фауне (природних реткости);
- Организовати чуварску службу, укључити и локална еколошка друштва, конкретно „GEA“. Обавештавати грађанско преко локалних ТВ станицама о донешеним мерама и статусу заштите Вршачких планина.

3.4. ЛОВ

Ловна дивљач је интегрални део природних вредности Вршачких планина. Без ње Вршачке планине не би представљале потпуну и аутентичну слику овог подручја те је стога заштити ловној дивљачи и коришћењу ловишта неопходно посветити посебну пажњу.

Да би се газдовање ловиштем на подручју Вршачких планина ускладило са основним поставкама за заштиту заштићеног природног добра "Вршачке планине" узгој, заштита и лов дивљачи треба да се заснива на:

- Приликом уређивања ловишта треба планирати такве ловно-узгојне мере, а нарочито на очувању погодних станишта за живот и природну репродукцију, којом ће се остварити оптимални услови за развој свих врста не само ловне дивљачи него укупне фауне Вршачких планина, повећати њихов основни (матични) фонд и побољшати њихово квантитативно и квалитативно стање стим да се као главне ловне врсте дивљачи третирају дивља свиња, срна, зец, фазан и поилска јарњебица.

3.5. СПОРТ, ТУРИЗАМ И РЕКРЕАЦИЈА

Вршачке планине су предео врло погодан за развој спортско-рекреативних активности, туризам и излетништво. Развој ових делатности на подручју Вршачких планина мора бити у складу са природним могућностима и основним поставкама њихове заштите и треба да се заснива на следећем:

- Пропагирати и указивати на културно-историске вредности ужег и ширег подручја Вршачких планина и њихов образовно-васпитни значај, као и на њихову изузетну лепоту која омогућује несметан доживљај природе, развијати све видове туризма као и спортско-рекреативне активности.
- Туристичко-смештајне, спортско-рекреативне и друге објекте од значаја за развој туризма, излетништва и рекреације постављати на за то

одговарајућа места а њихову изградњу ускладити са природним амбијентом, потенцијалом природних могућности и капацитетом датог простора.

3.6. УПРАВЉАЊЕ ВОДАМА

Управљање водама кроз одрживи развој и просторно планирање представља систем који треба да обезбеди рационално коришћење, заштиту вода и заштиту од вода, и површинских и подземних. Део управљања су и: мониторинг вода, заштита животне средине, заштита природе, заштита хидрогеолошког наслеђа. Остваривање ових задатака спроводи се на различитим нивоима, али увек први корак представља планирање.

Постоји и друга планска документација (ВОС, План за заштиту вода, Заштита природе,...) која се бави подземним водама с обзиром да оне тангирају различите делатности од виталног значаја за развој друштва. Усклађивање са свима треба да представља зрелост у разматрању теме и одговорност у управљању водама као висококвалитетним водама, основом водоснабдевања, а пре свега водом за пиће.

3.7. ИНТЕГРАЦИЈА ТРАЈНОГ КОРИШЋЕЊА, ЗАШТИТЕ ВОДА И УПРАВЉАЊЕ

Дугорочно коришћење површинских и подземних вода уз очување квалитета и количина колико је то могуће, представљају неке од циљева управљања поред низа других. Најједноставнији и најефективнији начин интеграције различитих аспеката управљања водама, које представљају и део различитих система (водопривредног, комуналног, ...) јесте управљање кроз просторно планирање, у овом случају Просторни план подручја посебне намене.

Управљање подземним водама би морало да се остварује пре свега на нивоу решења која уважавају чињенице, односно:

- површинско зонирање хидрогеолошких средина према рањивости и могућностима намене;
- обезбеђивање будућих, потенцијалних локација изворишта за водоснабдевање;
- економски аспект вредновања при одређивању намене површина;
- интеграција података о хидрогеолошким срединама и подземним водама у GIS;

3.8. МОНИТОРИНГ

Студија праћења/мониторинга представља једну од етапа хидро(гео)лошких истраживања за потребе просторног планирања и на њеној основи се развија даље управљање површинским и подземним водама у просторном плану подручја посебне намене. С обзиром на могуће развојне правце на територији требало би урадити програм мониторинга водних појава и подземних вода.

Успостављањем програма мониторинга обезбедили би се подаци за успостављање информационог система и контролу активности везаних за воду, и због тога је неопходно:

- елементе праћења јасно идентификовати;
- омогућити транспарентност и обновљивост успостављене стратегије;
- успоставити јасан концепт дефинисања хидрогеолошке средине и заступљених издани;
- успоставити одговарајући план прикупљања, бележења и анализе узорака/података;
- коректно архивирати и иновирати податке како би интерпретација била једноставна и у форми периодичних извештаја.

Мониторинг хидро(гео)лошке средине за потребе просторног планирања представља стратегијски мониторинг који омогућава усклађено управљање више заинтересованих корисника површинских и подземних вода, а и простора.

3.9. МОНИТОРИНГ РЕТКИХ ВРСТА И ЗАЈЕДНИЦА

- 1) Мониторинг састојина брдских ливада са *Trinia ramosissima* на падинама око Сочице. Таксон је забележен на свега неколико локалитета у Војводини и једном у Србији, па је права природна реткост, налазио се на првобитној Црвеној листи Србије (1990) а сада и на Прелиминарној црвеној листи флоре Србије и Црне Горе (2002). Све то, као и чињеница да је ова врста кандидат за други том Црвене књиге флоре Србије јасно указује на њен значај и потребу мониторинга. На подручју Вршачких планина забележена је код Сочице у састојинама асоцијације *Inulo salicinae-Calamagrostietum epigeio stipetosum tirsae*, чији мониторинг такође треба планирати, јер се ради о привременој заједници брдских ливада овог региона, која је уз то флористички богата (према Вучковић из 1988, 166 врста, а према необјављеним подацима Буторац и сарадника чак 188 врста). Резултати треба да сигнализирају правац проградационо-деградационих сукцесијских промена и евентуално укажу на могућност реинтродукције неких таксона ради стабилизације рецентне структуре и очувања популација ретке врсте *Trinia ramosissima*.
- 2) У окружењу ксеротермних ливада постоје багремари (шумарци багрема, шикаре) који би могли представљати опасност по травне састојине. Тако на пример на потесу «Вршачка кула», багрем би могао да заузме ливадска станишта са ретким врстама међу којима су посебно густе популације *Crocus variegatus*. Истраживачки мониторинг треба успоставити у том смислу, а истовремено пратити и састојине заједнице која је као и у претходном случају опет *Inulo salicinae-Calamagrostietum epigeio stipetosum tirsae*. Такође, у будућим програмима рада управљача треба предвидети обавезу праћење ширења багрема, које може да наруши еколошке услове, постојећу стабилност, и у крајњем измени флористичку структуру рецентних састојина ове фитоценозе. У случају да се оно јави и интензивира, треба планирати адекватно и научно засновано сузбијање ширења подраста багрема на отворене просторе са травном вегетацијом, што већ спада у мере заштите.
- 3) С обзиром да су састојине мезофилних долињских ливада обухваћених асоцијацијом *Ornithogalo pyramidale-Trifolietum pallidi* (и субасоцијацијама *trifolietosum pallidi* и *rhinanthetosum rumelici*) издвојене на Вршачком побрђу

само код Јабланке, што је једино налазишту фитоценозе у Србији, очит је значај овог податка. Састојине ове заједнице су на нажалост деградиране и закоровљене, а Јабланка и природни екосистеми у окружењу остали ван граница заштите. Упркос изнетом, мониторинг и ревитализација састојина су неопходно и обавеза заштитара, с обзиром на значај заједнице, на непоновљиву комбинација врста и јединственост флористичке структуре у оквиру мезофилних ливада свезе *Trifolion pallidi* у Србији и на њену специфичност у укупном вегетацијском диверзитету наше Земље. Мониторинг треба да укаже на компоненте које су битне за реконструкцију исконског стања фитоценозе.

3.10. ПРОВЕРА РАСПРОСТРАЊЕЊА МЕЗОФИЛНИХ ЛИВАДА КОШАНИЦА

Мониторинг зељасте вегетације долинских ливада на ограниченом подручју северних падина Вршачких планина, треба да покаже остаје да ли се састојине кошаница означене као *Arrhenatheretum medioeuropaeum clematetosum integrifoliae* јављају фрагментарно или и виду мањих оаза и на нешто вишим теренима, који се јужно од Гудурице уздижу ка Гудуричком врху. Ова претпоставка није нереална с обзиром на мезо- и микроклиматске услове северне подгорине Вршачког масива, као и на чињеницу да је то подручје мезофилних шума издвојених у различите заједнице и свезе реда *Fagetalia sylvaticae*. Уосталом још је Вучковић (1988) 1991 указивала да је на појаву састојина овог типа сигурно у великој мери утицала локална клима северне подгорине Вршачких планина.

- Радити на успостављању зелених коридора посебно од била према најнижим деловима северне и јужне подгорине Вршачких планина, који су под вегетацијом брдских и долинских ливада (на југу до потока Месић и Гузајна, као и села Јабланка са најближим окружењем, а на север све до Марковачког потока. По могућности укључити далеко на североистоку издвојено Пужево брдо).
- Сузбијати инвазивне врсте на подручју природног добра.
- У облику пројекта ревитализације фрагмената брдских ливада примењивати мере активне заштите публиковане у стручној литератури (контролисано паљење вегетације; примена хербицида и сл.).
- Поставити мониторинг на површинама које су обухваћене активностима ревитализације.

3.11. ИЗРАДА ПИЛОТ ПРОЈЕКТА РЕВИТАЛИЗАЦИЈЕ ФРАГМЕНАТА БРДСКИХ ЛИВАДА

Потребно је урадити пилот пројекат за успостављање мониторинга, са тачно назначеним пунктовима и површинама које су предвиђене за ревитализацију фрагмената специфичних брдских ливада, које су јединствене структуре и синтаксономске припадности не само у Војводини, него и у Србији. При том треба примењивати мере активне заштите публиковане у стручној литератури (контролисано паљење вегетације; примена хербицида и сл.).

3.12. ИСТРАЖИВАЧКИ РАДОВИ

Полазећи од констатованих проблема и потреба у решавању појединих питања неопходно је за подручје Вршачких планина планирање једног броја научних, истраживачких или студиско-аналитичких и програмских пројеката.

Њихов циљ у основи треба да да буде прецизно утврђивање садашњег стања као и да дефинишу услове и начин решавања констатованих проблема али и дефинисање мера заштите, развоја, уређивања и коришћења природних вредности и простора на подручју Вршачких планина.

4. ПРОГРАМ МЕРА И АКТИВНОСТИ НА ЗАШТИТИ ПРИРОДНОГ ДОБРА "ВРШАЧКЕ ПЛАНИНЕ"

Управљање подручјем заштићеног природног добра "Вршачке планине" подразумева организовање и спровођење низа мера и активности, које произилазе из акта о заштити природног добра, Закона о заштити животне средине, и других важећих прописа, а имају за циљ његову заштиту, развој и уређење.

Приоритетни задатак стараоца (управљача) заштићеног природног добра "Вршачке планине" јесте да успостави одоварајућу организованост у погледу управљања природним добром на бази поверених послова и утврђених обавеза у складу са актом о заштити, а у оквиру наведеног управљач је дужан нарочито да:

- обезбеди спровођење режима и мера заштите, развоја и уређивања природног добра;
- усклади развојне активности са циљевима и мерама заштите и уређивања заштићеног природног добра "Вршачке планине";
- води рачуна о спровођењу научно-истраживачких, информативно-пропагандних, туристичких и спортско-рекреативних активности које се одвијају на подручју Вршачких планина;

На основу акта о заштити природног добра "Вршачке планине" и одредби Закона о заштити животне средине старалац (управљач) доноси програме заштите и развоја (средњорочни и годишњи) по којима се након добијене сагласности надлежног органа спроводе активности на остваривању прописаних режима заштите и остваривању осталих функција природног добра, презентација природних вредности, научно-истраживачких функција, образовања, туризма и одрживог коришћења природних ресурса.

На основу сагледаног стања природних вредности на подручју Вршачких планина **дугорочни** циљеви и програми заштите природе, коришћења природних ресурса и развоја специфичних функција овог подручја били би:

- активна заштита екосистема, санација и ревитализација нарушених вредних станишта, реинтродукција ретких и угрожених врста флоре и фауне;
- усклађивање дозвољених видова коришћења природних ресурса (шумарство, ловство, сакупљање дивље флоре и фауне), са потребама

заштите, развоја и очувања природног добра и развијање принципа одрживог развоја;

- активирање туристичких и спортско-рекреативних потенцијала и развијање посебних видова туризма у сарадњи са локалним заједницама;
- успостављање свеобухватног мониторинга стања екосистема, угрожавајућих фактора, ефеката мера активне заштите и утицаја дозвољених активности (шумарство, ловство, туризам, сакупљања дивље флоре и фауне);
- сарадња и заједнички рад са свим корисницима заштићеног природног добра, са надлежним органима и организацијама као и са осталим заинтересованим субјектима за подручје Вршачких планина.
- према потреби формираће се Савет за заштити и развој заштићеног природног добра "Вршачке планине" или слично тело, које би сачињавали представници свих корисника природних ресурса и простора природног добра, да би се омогућило лакше координирање активности на очувању и уређењу подручја.

СТАВЉАЊЕ ПРИРОДНОГ ДОБРА У ФУНКЦИЈУ

У циљу стављања природног добра "Вршачке планине" у функцију заштите потребно је:

- извршити аналитичко сагледавање организационе оспособљености предузећа (стараоца) за извршавање законских обавеза из области заштите природе. У оквиру наведеног неопходно је обезбедити одговарајуће организационе, кадровске и техничке предпоставке за програмирање заштите и развоја заштићеног природног добра;
- обележавање спољних граница заштићеног природног добра, као и граница режима заштите I, II и III степена;
- доношење аката о унутрашњем реду; израда средњорочних и годишњих планова и програма заштите, развоја и уређења заштићеног природног добра;
- усклађивање шумских, ловних и других планова и програма везаним за Вршачке планине са актом о заштити;
- формирање и постављање информативног центра на главном улазу у заштићено природно добро као и информативних табли са карактеристикама и одликама природног добра ради обавештења посетилаца о природним вредностима и условима боравка и кретања;
- обележити излетничке, планинарске и едукативне стазе.

VI РЕЖИМИ ЗАШТИТЕ

VI РЕЖИМИ ЗАШТИТЕ

С обзиром да су Вршачке планине јединствено природно добро, са бројним ретким и угроженим врстама које улазе у грађу специфичних биљних заједница, битно је на прави начин управљати његовим непоновљивим екосистемима. То се може постићи спречавањем или умањењем антропогених утицаја и уопште угрожавајућих фактора. Тако би вегетација остала на нивоу рецентног стања и било омогућено функционисање екосистема, што је предуслов за опстанак ретке флоре и специфичне вегетације, због чега се Вршачке планине и штите. Истовремено би опстала и њихова станишта, што све укупно има пресудни значај за очување пејсажно-амбијенталних одлика предела. Валоризацијом природних вредности на побрђу Вршачких планина (на северу до Марковачког потока а на југу до потока Месић, Гузајна и места Јабланка), као и у ширем региону : Мали Вршачки рит, потес Селиште Пашњак (Вршац-Ватин), Стража-Јасеново у долини Караша, и на крају подручја крајњег југоисточног дела Баната (Куштиљ, Војводинци, Добричево, Банатска Суботица, Чешко село, Крушчица и Калуђерово), сагледан је мозаик-комплекс станишта високог степена биодиверзитета. Јединствен је у европским размерама. Евентуално проглашење заштите у том ширем региону, чак и по типу дисјунктно разбацаних резервата Вршачких планина, допринело би стварању мреже очуваних станишта са различитим типовима вегетације на сустицају јужних граница Панонске провинције и крајњих североисточних граница Западно мезијске провинције, која у Војводини и захвата само овај део Баната.

Имајући напред наведено у виду, а на основу члана 129. Закона о заштити животне средине ("Службени гласник Републике Србије", број 135/2004) и члана 49. Закона о заштити животне средине ("Службени гласник Републике Србије", број 66/91, 83/92, 53/93, 67/93, 48/94 и 53/95), у заштићеним природним добрима се могу установити режими заштите I, II и III степена. У складу са цитираним Законом на подручју заштићеног природног добра "Вршачке планине" прописани су режими заштите I, II и III степена као и оште мере заштите за укупан простор природног добра.

Посебне мере се односе на заштиту, очување и унапређење просторних целина са значајним природним вредностима и појавама и то за :

- Подручја режима заштите I степена са искључењем свих облика коришћења и активности осим научних истраживања и контролисане едукације и активности којима се спречава деградација и нестанак осетљивих екосистема. То су простори специфичних геолошких, геоморфолошких и других облика и појава, значајни шумски екосистеми Вршачких планина као и станишта заштићених биљних и животињских

врста у оквиру заштите и очувања укупног биодиверзитета Вршачких планина;

- Подручја режима заштите II степена на угроженим и значајним просторима, са мерама којима се ограничава и строго контролише коришћење природних богатстава док се активности у простору могу вршити у мери која омогућава унапређење стања и презентацију природног добра. То је највећи део шумских екосистема Вршачких планина који захтевају специфичне мере неге и обнове нарушених шумских екосистема и станишта значајне флоре и фауне.
- Подручја режима заштите III степена на којима је одређено ограничено коришћење и контролисане активности у складу са функцијама природног добра "Вршачке планине", традиционалним привредним делатностима и становањем, укључујући и туристичку изградњу. То су туристичко-рекреативни и културно-историјски локалитети, као и деградоване површине под шумском вегетацијом.

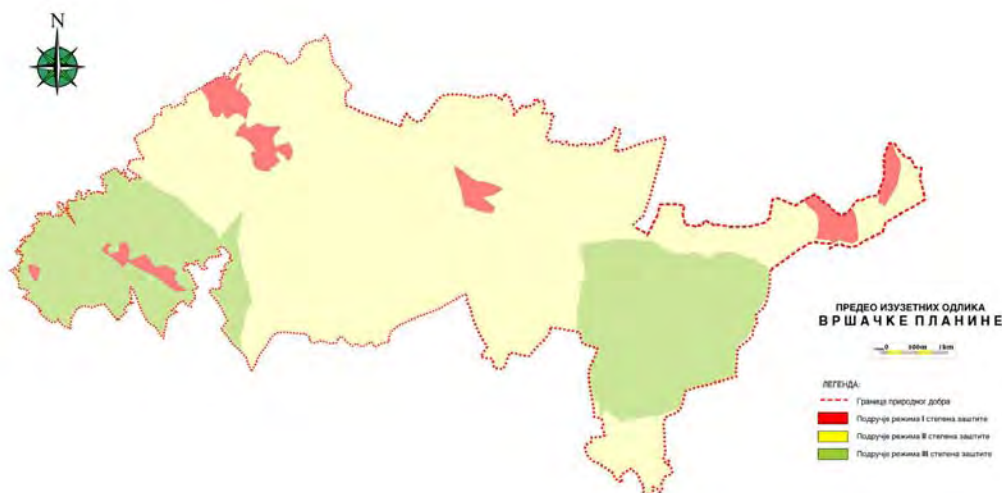
1. МЕРЕ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И РАЗВОЈА ПРИРОДНОГ ДОБРА

1.1. ОПШТЕ МЕРЕ ЗАШТИТЕ

Да би се на укупној површини заштићеног природног добра "Вршачке планине" обезбедили услови који су неопходни за његову заштиту, очување и опстанак прородних и створених вредности као и за његово несметано функционисање **о б а в е з н о ј е** :

- ✓ очување аутохтоности шумских екосистема и њиховог мешовитог састава;
- ✓ очување и обнављање генетског фонда обновом потенцијалне вегетације и поновним уношењем биљних и животињских врста које су живеле на подручју Вршачких планина;
- ✓ издвајање и узгајање семенских састојина аутохтоних врста дрвећа;
- ✓ очување мешовитог састава шумских екосистема са значајнијим учешћем старих стабала која су уједно и станишта ситних сисара као и птица дупљарица;
- ✓ обнова букве (*Fagus moesiaca*), храста китњака (*Quercus petraea*), сладуна (*Quercus farnetto*) и медунца (*Quercus pubescens*) на њиховим потенцијалним стаништима;
- ✓ одржавање и очување ливада;
- ✓ постављање вештачких гнезда за птице дупљарице и ситне сисаре;
- ✓ постављати вештачка гнезда у Козлуку и вештачке кућице за ноћне грабљивице;
- ✓ очување репрезентативних геолошких, геоморфолошких и хидрогеолошких појава и облика, биогеографских обележја подручја, екосистемског, специског и генетског диверзитета;
- ✓ заштита, уређење и одржавање постојећих изворишта;
- ✓ радови на спречавању ерозије земљишта;
- ✓ успостављање мониторинга ради праћења стања природних вредност, њихове заштите, очувања и унапређења флоре и фауне а посебно заштићених биљних и животињских врста (природне реткости);

- ✓ уређивање подручја и изградња објеката у циљу очувања, обнављања и унапређења природних и културних вредности и њихове презентације у зависности од степена режима заштите;
- ✓ презентација и популаризација природних и створених вредности на подручју Вршачких планина;
- ✓ санација и ревитализација угрожених и деградованих делова Вршачких планина;
- ✓ одрживи развој туристичких, спортско-рекреативних и других развојних функција при коришћењу природних и културних вредности, на начин којим се осигурава заштита и очување тих вредности а све у складу са степеном режима заштите;
- ✓ у поступку утврђивања намена површина у режиму заштите III степена ограничити изградњу викендица и викенд насеља у складу са осетљивошћу и капацитетом простора.

Слика 62: Прегледна карта по режимима заштите

ЗАБРАЊЕНО ЈЕ:

- ⊗ сећи и уништавати дрвеће и жбуње као и осталу вегетацију када се тиме угрожавају шумски екосистеми и њихов опстанак чиме би се нарушила заштита земљишта од ерозије, осим санитарних сеча;
- ⊗ чиста сеча осим код врсте дрвећа чија технологија обнове захтева такав вид рада (багрем);
- ⊗ уништавати заштићене врсте биљака, гљива и лишајева и њихових развојних облика: брањем, сакупљањем, сечењем или чупањем;
- ⊗ хватати, заробљавати, убијати или озлеђивати заштићене врсте фауне, сакупљати или уништавати јаја птица, сакупљати или уништавати гнезда или легла животиња, узнемиравати животиње у времену њихове репродукције и подизања младих;
- ⊗ уништавати или угрожавати станишта заштићених врста флоре и фауне;

- ⊗ извођење радова у шумарству на подручју гнежђења заштићених врста орнитофауне у време њихове репродукције и одгоја младих;
- ⊗ уносити алохтоне биљне и животињске врсте;
- ⊗ постављање ознака на живим стаблима за обележавање правца кретања и сличних информационих табли и ознака;
- ⊗ употреба хемиских препарата осим селективних у случају појаве штетних инсеката или обољења шумског дрвећа;
- ⊗ градити објекте или изводити друге радове којима се загађује ваздух, вода и земљиште, или мења морфологија терена осим објеката и радова на заштити од ерозије и бујица;
- ⊗ градити надземне енергетске и друге водове;
- ⊗ експлоатисати минералне и неминералне сировине;
- ⊗ градити индустријске објекте као и депоновање индустриског, комуналног и сваког другог отпада;
- ⊗ градити магистралне и регионалне путеве;
- ⊗ користити шумске путеве за јавни саобраћај;
- ⊗ уништавање (затрпавање, загађивање и на други начин нарушавање) свих водених (потоци, баре и локве) екосистема природног добра;
- ⊗ предузимати све друге радове и активности које могу нарушити основна обележја Вршачких планина.

2. ПОСЕБНЕ МЕРЕ И УСЛОВИ ЗАШТИТЕ ПРЕМА РЕЖИМИМА ЗАШТИТЕ

2.1. РЕЖИМ ЗАШТИТЕ I СТЕПЕНА

На подручју режима I степена заштите

ЗАБРАЊУЈЕ СЕ:

- ⊗ коришћење природних богатстава и искључују сви други облици коришћења простора;

Слика 63: Подручје режима I степена

ДОЗВОЉАВА СЕ:

- ✓ научно – истраживачки рад;
- ✓ контролисана едуkација;
- ✓ активности којима се спречава деградација и нестанак осетљивих екосистема по посебним програмима.

Слика 64: *Minuartia hirsuta* subsp. *frutescens* - жбунаста мишљакиња (фото: Стојшић, В.)

Слика 65: Вршачка кула – станиште природних реткости,
(фото: Стојшић, В.)

Локалитети у режиму I степена заштите:

1. КАМЕНОЛОМ	КО Вршац			
парцеле:	19476, 19477, 19481, 19482, 19483, 19484, 19485, 19486, 19487, 19488, 19489, 19490, 19491.			
2. ВРШАЧКА КУЛА				
део одељ.	1	одсек	c	
део одељ.	143	одсек	f	
3. ЂАКОВ ВРХ				
одељ.	141	одсек	g,d,e,	
одељ.	138	одсек	b, c	
4. МАРКОВАЦ				
одељ.	59	одсек	a,b,c	
одељ.	61	одсек	a	
5. ГУДУРИЧКИ ВРХ				
одељ.	43			
4. ЛИСИЧЈА ГЛАВА				
одељ.	19	одсек	a	
одељ.	23	одсек	a	
одељ.	24	одсек	b	
одељ.	126	одсек	b,c	

2.2. МЕРЕ И АКТИВНОСТИ У ОКВИРУ РЕЖИМА ЗАШТИТЕ II СТЕПЕНА

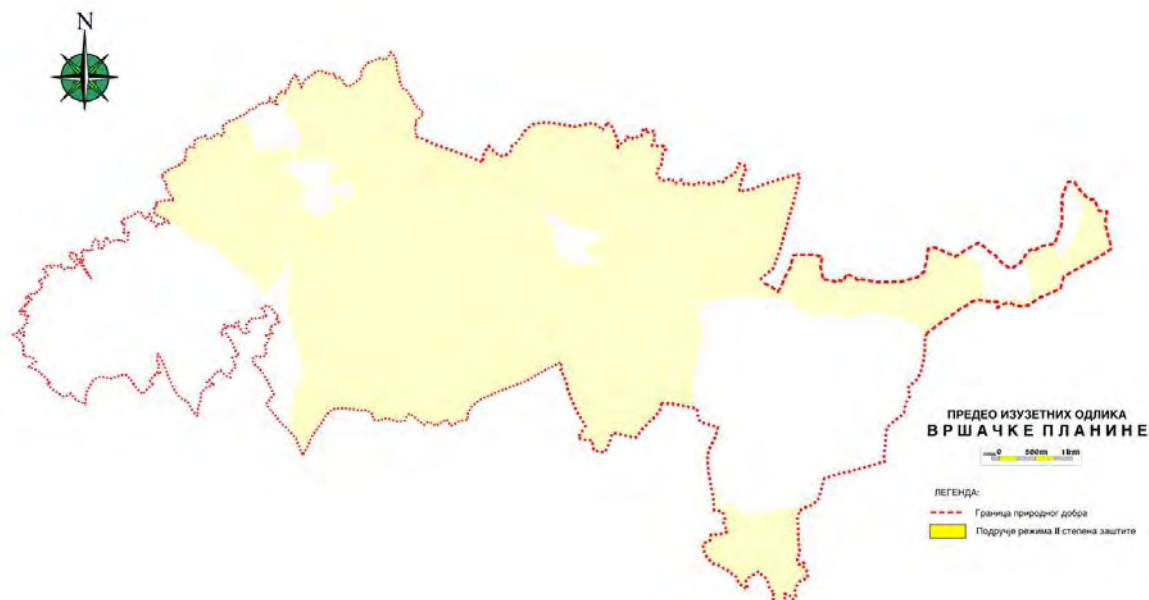
Подручје режима заштите II степена обухвата значајан простор за заштиту, очување и обнављање природних вредности на подручју Вршачких планина. На простору обухваћеним режимом II степена заштите утврђује се ограничено и строго контролисано коришћење природних богатстава док се активности у простору могу вршити у мери која омогућава унапређивање стања и презентацију природног добра без последица по његове примарне вредности.

Дозвољене активности су прописане у мери и обиму којима се унапређује стање и презентација природних вредности Вршачких планина.

Дозвољено је :

- ✓ гајење, обнова и уређивање шума по верификованим уређајним плановима и основама као и Програмом заштите, развоја и уређења Вршачких планина;
- ✓ санација и реконструкција нарушених шумских екосистема;
- ✓ издвајање огледних површина за обнову шума у циљу изналажења и избора оптималних метода обнове шума и превођења из ниског у високи облик гајења;
- ✓ спровођење узгојних мера у младим састојинама у поступку обнове и ревитализације и реконструкције шумских екосистема;
- ✓ потенцирање природне обнове шумских састојина;
- ✓ очување и унапређивање стања високих шума применом природне обнове и благовремено и планско извођење мера неге и обнове шума којима се обезбеђује оптимална структура и састав шума;
- ✓ превођење постојећих изданачких шума у виши узгојни облик, са искључивом применом аутохтоних врста дрвећа са простора Вршачких планина;
- ✓ сакупљање дивљих врста флоре и фауне у складу са Уредбом о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне ("Службени гласник Републике Србије", број 31/2005);
- ✓ мере и активности против фитопатолошких и ентомолошких обољења шума уз примену биолошких (селективних) препарата и уз услове добијене од Завода за заштиту природе Србије;
- ✓ замена алохтоних врста дрвећа аутохтоним врстама након завршене опходње;
- ✓ изградња ловно-техничких и других објеката у циљу заштите и очувања ловне и остале фауне Вршачких планина у складу са Програмом заштите, развоја и унапређења заштићеног природног добра;
- ✓ контролисано пашарење и кошење на пашњачким површинама;
- ✓ лов према верификованим плановима и основама као и Програму заштите и развоја заштићеног природног добра Вршачке планине;
- ✓ изградња некатегорисаних шумских путева према одобреним и верификованим плановима и програмима у складу са прописима који регулишу питања стратешке процене утицаја радова на животну средину;
- ✓ контролисано кретање посетилаца (излетника, планинара и др.) уз присуство стручног водича староца;

- ✓ контролисано трасирање, изградња, обележавање као и одржавање едукативних, планинарских, излетничких и других стаза;
- ✓ уређење локалитета различитих форми остењака у туристичке сврхе, обележавање локалитета информативним таблама као и формирање геолошких и геоморфолошких стаза.

Слика 66: Подручје режима II степена

ЗАБРАЊЕНО ЈЕ :

- ⊗ промена намене површина;
- ⊗ преоравање и пошумљавање ливада и пашњака;
- ⊗ испаша домаће стоке осим на пашњачким површинама;
- ⊗ физичко уништење остењака;
- ⊗ сеча постојеће шумске вегетације у појасу пречника 10 m око остењака;
- ⊗ пролазак путева и изградња инфраструктуре поред остењака на удаљености мањој од 50 m;
- ⊗ било каква минирања у непосредној околини остењака (најмања удаљеност 100 m);
- ⊗ боравак и задржавање посетилаца на самом објекту (остењацима);
- ⊗ као и било које радње које би угрозиле изглед и форму остењака.

Шумска одељења у режиму II степена заштите:

Одељење 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 део, 20, 21, 22, 23 део, 24 део, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50 део, 51, 52, 53 део, 54 део, 55 део, 56 део, 57 део, 58 део, 59 део, 60 део, 62 део, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126 део, 127, 128, 129, 132, 133.

2.3. МЕРЕ И АКТИВНОСТИ ЗАШТИТЕ ПОД РЕЖИМОМ III СТЕПЕНА

На подручју режима III степена заштите утврђује се селективно и ограничено коришћење природних богатстава и контролисане интервенције и активности у простору уколико су усклађене са функцијама заштићеног природног добра или су везане за наслеђене традиционалне облике обављања привредних делатности и становања укључујући и туристичку изградњу.

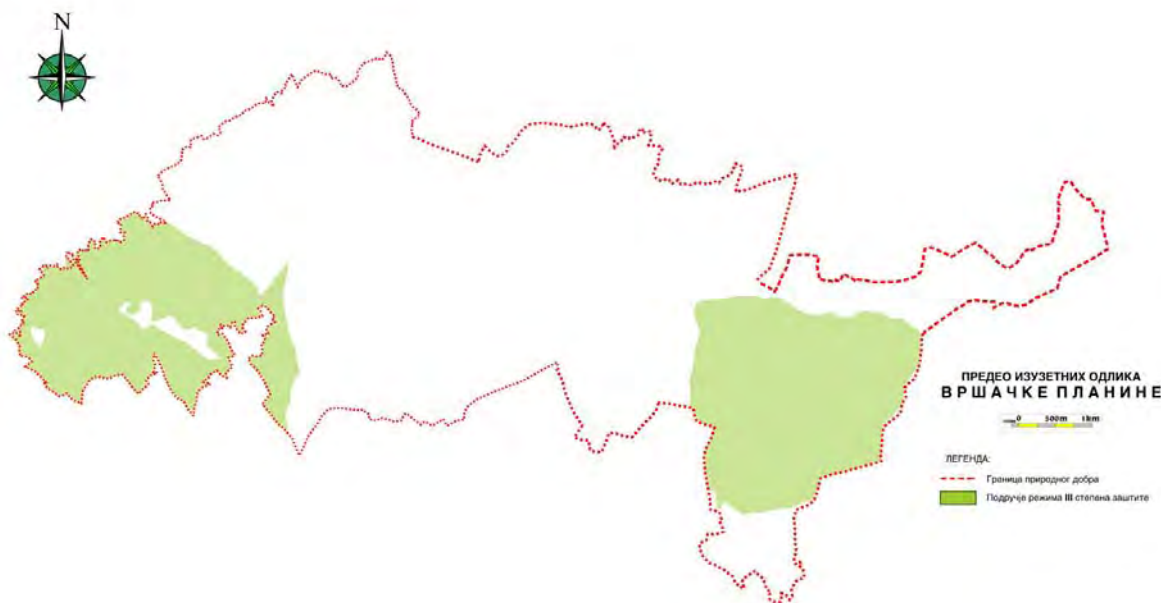
Дозвољене мере и активности су прописане у обиму којим се унапређује стање, презентација и коришћење природних вредности и простора заштићеног природног добра Вршачке планине.

Дозвољено је :

- ✓ радови у шумарству по верификованим и овереним уређајним плановима и основама усаглашеним са Програмом заштите, уређења и коришћења заштићеног природног добра;
- ✓ санација и рекултивација нарушених шумских екосистема;
- ✓ организована семенска и расадничка производња аутохтоних врста дрвећа Вршачких планина;
- ✓ сакупљање и стављање у промет дивље флоре и фауне у складу са Уредбом о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне ("Службени гласник Републике Србије", број 31/2005);
- ✓ сеча и уклањање алохтоних врста дрвећа након завршене опходње а исти простор пошумити аутохтоним врстама дрвећа са простора Вршачких планина;
- ✓ изградња ограђеног ловишта за узгој и лов аутохтоних врста дивљачи;
- ✓ изградња ловно-техничких објеката од природног материјала (дрво);
- ✓ развој туризма са могућношћу простора усаглашеног са Програмом заштите, уређења и развоја;
- ✓ развој и примена спортско-рекреативних активности усклађених са могућношћу простора;
- ✓ лов у складу са ловном основом;
- ✓ изградња објеката (туристичко-рекреативних, здравствено-реhabилитационих, културно-образовних) у складу са Програмом заштите, уређења и развоја;
- ✓ изградња неопходне инфраструктуре за објекте намењене за спортско-туристичке активности и викенд становање;
- ✓ укључивање локалног становништва у планираним активностима са учешћем у укупној туристичкој понуди;
- ✓ уређење излетничких и спортско-рекреативних простора у складу са Програмом заштите, уређења и развоја природног добра као и у складу са осетљивошћу и капацитету простора где се планира одвијање тих активности;
- ✓ изградња шумских путева у складу са средњорочним Програмом заштите, уређења, развоја као и верификованим Плановима и Пројектима

усклађеним са прописима који регулишу питање стратешке процене утицаја радова на животну средину;

- ✓ контролисано трасирање и уређивање планинарских и излетничких стаза и одмаралишта;
- ✓ контролисано и усмерено кретање посетилаца (излетника, планинара, туристичких тура и др.).

Слика 67: Подручје режима III степена

ЗАБРАЊЕНО ЈЕ :

- ⊗ промена намене простора;
- ⊗ сакупљање и коришћење заштићених биљних и животињских врста (природних реткости);
- ⊗ експлоатација минералних и неминералних сировина;
- ⊗ отварање каменолома и позајмишта камена и песка;
- ⊗ извођење и осталих радова који могу да наруше природне вредности и карактеристике добра.

Шумска одељења у режиму III степена заштите:

Одељење 1 део, 2, 3, 4, 5, 6, 68 део, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 130, 131, 134, 135, 136, 137, 138 део, 139, 140, 141 део, 142, 143 део.

РЕЖИМ ЗАШТИТЕ ОКО КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКИХ СПОМЕНИКА

У циљу спречавања даљег угрожавања локалитета и санације досадашњих активности које нису у складу са својством, наменом и значајем природног и културног добра ревизијом се утврђује граница простора на Вршачком брегу II степена заштите, која је уједно заштићена околина непокретног културног добра. Поред општих мера заштите прописаних законском регулативом за овај простор се прописују и посебне мере заштите:

ДОЗВОЉАВА СЕ:

- ✓ сеча дрвећа, жбуња и друге вегетације само у сврхе археолошких истраживања под условима и стручним надзором службе заштите природе;
- ✓ промена намене површина и реконструкција постојећих садржаја уз сагласност надлежне службе за заштиту природе и споменика културе;
- ✓ уређење постојећих и увођење нових садржаја који су по намени и изгледу у функцији уређења и презентације културног добра, под условима и уз сагласност службе заштите природе и споменика културе.

ЗАБРАЊУЈЕ СЕ:

- ⊗ реконструкција постојећег објекта и антенских стубова РТС-е без предходно прибављених услова и сагласности стручне службе заштите природе и споменика културе;
- ⊗ изградња нових објеката и уношење садржаја који нису у функцији заштите природног, односно, културног добра;
- ⊗ вршење свих радова који својим обимом и изгледом фундаментално мењају основни предеони лик природног добра, односно, угрожавају археолошко налазиште.

Слика 68:
Академик Јован Туцаков на теренском обиласку Вршачких планина 15. јуна 1977. године, са екипом Завода за заштиту природе из Новог Сада, Шумске управе и Музеја из Вршца покренуо је иницијативу за заштиту Вршачких планина (фото: Шајиновић, Б.)

VII ПОВЕРАВАЊЕ НА УПРАВЉАЊЕ-СТАРАЊЕ

VII ПОВЕРАВАЊЕ НА УПРАВЉАЊЕ – СТАРАЊЕ

1. ПРЕДЛОГ УПРАВЉАЧА – СТАРАОЦА

Спровођење мера и активности заштите у заштићеном природном добру "Вршачке планине" и адекватно заступање и спровођење општих интереса природног добра поверава се **Јавном предузећу за изградњу, развој и уређење града и подручја општине Вршац «ВАРОШ»**, из Вршца, Дворска 10а.

Основне претпоставке за ефикасно спровођење заштите су:

- Обезбеђивање стручног кадра,
- Обезбеђивање обучене чуварске службе,
- Обезбеђивање инвестиција у опремању и уређењу подручја,
- Доношење прописаних програмских и планских докумената, њихова стручна и друштвена потврда,
- Реализација система финансирања.

2. МЕЋУСОБНЕ ОБАВЕЗЕ И ОДНОСИ СТАРАОЦА, ИМАОЦА И КОРИСНИКА

Међусобне обавезе и односи стараоца и корисника заштићеног природног добра, регулисани су Законом о заштити животне средине, као и актима донетим на основу овог Закона.

Из чињенице да Скупштина општине Вршац поверава ово добро на старање, проистиче и обавеза стараоца (предузећа) да обавља послове заштите на овом добру. Стараоцу се преносе одређена јавно правна овлашћења, те оно има право активне легитимације у погледу остваривања режима заштите и покретања кривичних и прекршајних поступака.

Старалац за поверено добро доноси програме и друга акта са условима и мерама заштите и развоја овог добра, у складу са Законом.

Старалац је дужан да :

- Газдује заштићеним природним добром на начин који омогућава да се у потпуности спроведу прописани режими и мере у циљу заштите и унапређења природног добра,
- Врши обележавање граница заштићеног природног добра,
- Доноси средњорочне и годишње програме заштите и развоја,
- Доноси акт о обезбеђивању унутрашњег реда на добру,

- Обезбеђује чуварску службу, У случају насталух промена које заштићено природно добро могу уништити или нарушити његова битна својства обавештава организацију за заштиту природе,
- Обезбеђује услове за спровођење научно-истраживачких, образовних, културних, информативно-пропагандних и других активности, у складу са Законом,
- Обезбеђује финансиска средства из сопствених прихода и из накнада за коришћење заштићеног природног добра,
- Обраћа се надлежним органима ради обезбеђивања средстава из Буџета и других извора прихода.

Ималац дела заштићеног природног добра (власништво физичких или правних лица) који држи добро по основу приватне својине има право:

- На накнаду стварних трошкова и претрпљење штете која настаје у вези са прописаним режимом заштите добра,
- На правичну накнаду за ограничење или забрану права коришћења.
- Да од организације за заштиту природе захтева потребна упуства о начину чувања, заштите и одржавања заштићеног природног добра без посебне накнаде.

Уколико старалац (ималац) заштићеног природног добра немарно чува или не одржава добро, због чега постоји опасност његовог оштећења или уништења, одржавање заштићеног природног добра може се поверити другом предузећу или организацији, с тим што ранији старалац сноси део трошкова које би имао да је редовно одржавао заштићено природно добро, а дужан је да новом стараоцу преда акта која се односе на заштићено природно добро.

3. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА

Скупштина општине Вршац проглашава природно добро **"Вршачке планине"** за Предео изизетних одлика и поверава га на старање ЈП за изградњу, развој и уређење града и подручја општине Вршац **«ВАРОШ»**.

Права и обавезе надлежних органа у циљу утврђивања и остваривања мера очувања, заштите и развоја заштићеног природног добра почивају на стању и значају природних вредности добра, као и могућности њиховог одрживог коришћења у сагласности са законским одредбама.

У методолошком смислу, права и обавезе у погледу утврђивања и остваривања мера очувања, заштите и развоја сврстали смо на права и обавезе: Органа надлежног за заштиту животне средине; Стараоца, коме је поверено старање, односно газдовање на заштићеном природном добру и Завод за заштиту природе Србије – као установе која врши послове заштите природе од интереса за Републику.

У оквирима наведеног наглашавају се нарочито следећа права и обавезе у погледу утврђивања и остваривања мера очувања, заштите и развоја заштићеног природног добра:

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ВРШАЦ

- доношењем одговарајућих дугорочних просторно-планских, програмских и развојних докумената и одговарајућим мерама економске политике обезбеђује уравнотежен развој и заштиту природног добра;
- у оквиру средњорочног програма заштите и развоја животне средине обезбеђује средства за праћење стања квалитета заштићених природних добара, финансирање програма заштите и развоја; финансирање научно-истраживачких пројеката апликативног карактера, студија, елелбората и извођачких пројеката, суфинансирање стручног оспособљавања кадрова и за друге програмске задатке и активности од интереса за заштићено природно добро, разматра извештај о стању заштићеног природног добра, утврђује мере и обезбеђује прелпоставке за његову заштиту, уређивање и развој.

ОПШТИНСКИ ОРГАН УПРАВЕ НАДЛЕЖАН ЗА ПОСЛОВЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ

- доноси годишње програме за извршење средњорочних програма заштите природе општине, у оквиру којих дефинише приоритете за објекте од интереса за општину (у овом случају «Вршачке планине»);
- даје сагласност на програмску, планску, пројектну и другу документацију, којом се планирају мере заштите, развоја и коришћења заштићеног природног добра «Вршачке планине»;
- усмерава и контролише рад стараоца и предузима одговарајуће мере;
- утврђује приоритет у финансирању заштите, развоја и уређења заштићеног природног добра «Вршачке планине».

СТАРАЛАЦ :

- газдује заштићеним природним добром на такав начин да у потпуности омогућује спровођење прописаног режима заштите и очување природног добра;
- обезбеђује спровођење научно-истраживачких, еколошко-образовних активности (еко-кампови), културних, информативно-пропагандних и других активности;
- обезбеђује успостављање и развој дозвољених делатности, односно развојних функција заштићеног природног добра на прописан начин;
- врши обележавање заштићеног природног добра;
- доноси средњорочне и годишње програме заштите и развоја;
- доноси акт о унутрашњем реду; обезбеђује чуварску службу;
- обезбеђује финансијска средства у складу са законом – по основу конкретних програма, односно програма; из сопствених прихода, из накнаде за коришћење заштићеног природног добра по основу одговарајућег акта; из других извора.

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ:

- прати и истражује стање угрожености природног добра и предлаже одговарајуће мере;
- врши стручни надзор над извођењем мера које су утврђене Програмом заштите и развоја;
- врши истраживања и проучавања природних вредности и карактеристика природног добра ради дефинисања мера савремене заштите и коришћења;
- пружа стручну помоћ управљачу;
- врши представљање и популаризацију природних вредности заштићеног природног добра "Вршачке планине".

Поред наведеног, обавезе које следе, а треба да обезбеде реализацију основног циља – заштите, сврстане су у три основне групе активности:

1. мере активне заштите које обезбеђују могућност коришћења природних ресурса, трајно и без појаве нарушавања њихових основних вредности, а у складу са концепцијом одрживог развоја,
2. управљање популацијама ретких врста у циљу њиховог очувања у "ин ситу" условима и евентуалног унапређења,
3. перманентни мониторинг, презентација, популаризација природних вредности – гео наслеђа, флоре и фауне.

VIII ЛИТЕРАТУРА

VIII ЛИТЕРАТУРА

- Анђелковић, М. (1982): Геологија Југославије. Универзитет у Београду.
- Antal L., Fembach J., Mikuška J., Pelle I., Slivka L. (1971): Namenferceichnis der Vögel der Autonomen Provinc Vojvodina, Larus, Zagreb.
- Божичић, Б. (1988): Комарци Вршачких планина (*Diptera: Culicidae*). Монографије Вршачких планина, Матица Српска, Одељење за природне науке, пп: 1-50, Нови Сад.
- Брмборић М. (1997): Вршачко утврђење - први резултати систематских заштитних археолошких ископавања 1997. године, Гласник друштва конзерватора 22, Београд.
- Брмборић М. (1997): Вршачко утврђење - први резултати систематских заштитних археолошких ископавања 1997. године, Гласник друштва конзерватора 22, Београд.
- Бугарски, Д., Томић, П. (1987): Климатске прилике Вршца и околине. Стр. 61. Едиција - Монографије Вршачких планина, Матица српска, Нови Сад.
- Букуров Б. (1950): Вршачке планине. Посебно издање Матице српске. Нови Сад.
- Букуров, Б. (1950): Вршачке планине. Научно издање Матице српске. Нови Сад.
- Букуров, Б. (1953): Геоморфолошки приказ Војводине. Зборник Матице српске, серија природних наука, 4: 100-135. Нови Сад.
- Букуров, Б. (1953): Геоморфолошки приказ Војводине. Зборник матице српске за природне науке, св. 4. Нови Сад.
- Буторац, Б., (1994): Биолошка разноврсност и промене у структури биљних заједница. Зборник радова са саветовања «Вода, земљиште и агрикултурна хемија»: 211-218. Нови Сад.
- Буторац, Б., (1999): *Astragalus varius* S.G. Gmelin, *Seseli hippomarathrum* L. In Стевановић: Црвена књига флоре Србије I: 102, 129. САНУ. Београд.
- Буторац, Б. Вучковић, М., Црнчевић, С. (1985): Распрострањење неких ређих врста у флори Војводине. Зборник Матице српске за природне науке, 68: 75-85. Нови Сад.
- Буторац, Б., Вучковић, М. (1985): *Trifolium pallidum* W. et K. у флори Војводине. Гласник Природњачког музеја у Београду, Б 40:61-66, Београд.
- Буторац, Б., Вучковић, М. (1985): *Trifolium pallidum* W. et K. у флори Војводине. I Конгрес на биосистематичарите на Југославија. Пленарни реферати и Резимеа на другите реферати: 66-67. Попова Шапка.

- Буторац, Б., Стојановић, С., Божа, П. (1989): Problematični taksoni roda *Trinia Hoffm.* u Vojvodini. Зборник радова Прир. мат. фак. Универ. у Новом Саду, сер. биол. br.19: 13-19. Нови Сад.
- Буторац, Б., Стојановић, С., Божа, П., Ранђеловић, Н. (1989-1990) 1991: Прилог хорологији рода *Trinia Hoffm.* на подручју Србије. Зборник радова-Други симпозијум о флори југоисточне Србије и могућностима њеног рационалног коришћења, књига 1, 7-8: 69-72. Универзитет у Нишу, Технолошки факултет у Лесковцу. Лесковац.
- Васић В., Стевановић В. (1995): Биодиверзитет са прегледом врста од међународног значаја, Биолошки факултет и Еколибри.
- Вујић, А., Шимић, С. (1994): *Syrphidae* (Insecta: *Diptera*) Вршачких планина. Монографије Вршачких планина, Матица Српска, Одељење за природне науке, pp: 1-160. Нови Сад.
- Вучановић М. (2000): Планинска стрнадица (*Enberiza cia*), нова гнездарица Војводине, Ciconia, Нови Сад.
- Вучановић М. (2002): Планински попић (*Prunella colaris*), Нова врста за фауну Војводине, Ciconia, Нови Сад.
- Вучановић М. (2002): Посматрање беле чиопе (*Apus melba*) на Вршачкој кули у репродуктивном периоду, Ciconia, Нови Сад.
- Вучковић, М. (1983)1986: *Chrysopogonetum grylli prov.* на побрђу Вршачких планина. Човек и биљка. Зборник радова са научног скупа 1983: 419-431, Матица српска. Нови Сад.
- Вучковић, М., (1988): Ливадска и ливадско-степска вегетација Вршачких планина. Докторска дисертација. Природно-математички факултет Универзитета у Новом Саду. (*manuscript*)
- Вучковић, М., (1991): Ливадска и ливадско-степска вегетација Вршачких планина. стр. 98. Едиција- Монографије Вршачких планина, Матица српска, Нови Сад.
- Вучковић, М., Парабућски, С., Стојановић, С. (1992): Флористичко-еколошка анализа долинских ливада свезе *Trifolion pallidi* Илијанић 1969 у Војводини. Зборник Матице српске за природне науке, бр. 83: 145-157. Нови Сад.
- Гаврилов, Т., Рашајски Ј. (1983): *Motacilla cinerea* (Горска плиска), нова гнездарица Војводине, Larus. Zagreb.
- Гаврилов, Т., Рашајски Ј. (1983): Гнежњења дугокљуног пузића (*Cetrhia brachydactyla*) у Царској бари, Larus, Zagreb.
- Гавриловић, Ж. (1987): "Антрополошке карактеристике становништва" Монографије Вршачких планина, Матица Српска, стр. 1-54. Нови Сад.
- Гајић, М. (1980): Преглед врста флоре СР Србије са биљногеографским ознакама. Гласник Шумарског факултета, сер. А, 54: 11-141. Београд.
- Garovnikov В., Нам I. (1981): Прва црвена листа птица Војводине, Природа Војводине, VI-VII: 59-63. Нови Сад.

- Група аутора (1995): "Општина Вршац" Географске монографије Војвођанских општина, Универзитет у Новом Саду, ПМФ, Нови Сад
- Група аутора (1979): "Просторни план општине Вршац" Завод за урбанизам Војводине. Нови Сад.
- Група аутора (1995): "Општина Вршац" Географске монографије Војвођанских општина, Универзитет у Новом Саду, ПМФ. Нови Сад.
- Група аутора (1996): Водопривредна основа Републике Србије - нацрт; Министарство за пољопривреду, шумарство и водопривреду, Институт за водопривреду «Јарослав Черни», Београд.
- Група аутора (1997): Водопривредна основа Републике Србије-нацрт; анекс 1, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Институт за водопривреду *Јарослав Черни*, Београд,
- Група аутора (1979): "Просторни план општине Вршац" Завод за урбанизам Војводине, Нови Сад
- Димитријевић М. (1995): Геологија Југославије; Геоинститут, Вареж, Београд.
- Ђурђевић, Б. (ед.) (1997): Банат. Geographic Monographs of European regions. University of Novi Sad, West University of Timisoara, Jozseff Attila University. str. 250. Novi Sad-Timisoara-Szeged.
- ECE (1991)= ECONOMIC COMMISSION FOR EUROPE (1991): European Red List of Globally Threatened Animals and Plants and recommendations on its application as adopted by the Economic Commission for Europe at its forty-sixth session (1991) by decision D (46). United Nations Publication. New York.
- Живковић, Б., Нејгебауер, В., Танасијевић, Ђ, Миљковић, Н., Стојковић, Л., Дрезгић, П., (1972): Земљишта Војводине. Институт за пољопривредна истраживања. Нови Сад.
- ЗАКОН О ЗАШТИТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ («СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РС», бр. 66/91, 83/92, 53/95).
- ЗЗПС = ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ (1995): Акциони план очувања и унапређења биодиверзитета Србије. Завод за заштиту природе Србије. Београд. (студија)
- Ивковић, А., Николић, Ј. (1970): ОГК и тумач за ОГК СФРЈ, лист Вршац; Савезни геолошки завод, Београд.
- Игић, Р., Буторац, Б., Божа, П., Кнежевић, А., Будак, В., Пекановић, В., Вуков, Д. (1998): A Review of conserved Serbian Plants from Flora of Yugoslav portion of Banat Region. Simpozion Internațional «CERCETAREA INTERDISCIPLINARĂ ZONALĂ». România-Yugoslavia-Ungaria. Ediția a II-a, decembrie 1997. LUCRĂRI PREZENTATE: 206-215. Editura Mirton, Timișoara.
- Jávorka, S. (1925): Magyar flóra. Studium, Budapest.
- Јанковић, М., Мишић, В. (1980): Шумска вегетација и фитоценозе Фрушке Горе. Матица српска, Одељење за природне науке. Нови Сад.
- Јанковић, М. М., Стевановић, В. (1982): Проблеми угрожености и заштита флоре и вегетације у Србији. МАНУ, Одделение за биолошки и медицински науки, прилози III 1:41-58, Скопје.

- Јовановић, Б. (1967) : Дендрологија са основама фитоценологије. Научна књига. Београд.
- Јовановић, Б., Мишић, В. и Авдаловић, В. (1982) : Климатогена шума североисточне Србије (*Quercetum frainetto* В. Јов. ass. nova Екологија, сер. Д, vol.17, No 2. Београд.
- Јовановић, С., Буторац, Б. (1999): «*Ex situ*» заштита угрожених биљних врста. 19-25. IN Лакушић, Д. (ед): Биљке које нестају. *Ex situ* заштита међународно значајних биљака Југославије. Друштво еколога Србије- Завод за заштиту природе Србије, Београд.
- Јосифовић, М. (ед.) (1970-1977): Флора СР Србије. I-IX. САНУ, Београд.
- Кубуровић М. и Петров А. (1994) "Заштита животне средине". Београд
- Лазић, Б., Игић, Р., Буторац, Б., Петковић, Н. (1995): Биолошка својства *Allium rotundum* L. subsp. *waldsteinii* (Don.) Soó, Jáv., *Allium sphaerocephalum* L. и *Allium flavum* L. Савремена пољопривреда, 4: 45-50, Нови Сад. 23. Лакушић, Д. (ед) (1999): Биљке које нестају. *Ex situ* заштита међународно значајних биљака Југославије. Друштво еколога Србије - Завод за заштиту природе Србије. Београд.
- Ловна основа урађена 1991. године, по којој је установљено ловиште чија се површина поклапа са границама заштићеног природног добра
- Матавуљ, М. Бокоров, М., Стојшић, В. (1995): Прилог проучавању лигниколних макромицета Вршачких планина, Заштита природе 46-47/ 1993-1994: 173-176. Београд.
- Матвејев, С. Д. (1976): Преглед фауне птица Балканског полуострва I део, Детлићи и птице певачице. САНУ. Београд.
- Матвејев, С. (1961): Биогеографија Југославије-основни принципи. Биолошки институт НР Србије, Монографија, Посебна издања, књ. 9. Београд.
- Медаковић А. (1996): Вршац кроз историју до 1918. године. Народни музеј у Вршцу. Вршац.
- Микес, М., Хабијан-Микес, В. (1986): Стационарна истраживања ситних сисара у Војводини, Год. Биол. Инст., Вол. 39, 81-94. Сарајево.
- Milleker F. (1886): Повесница слободне краљевске вароши Вршца.
- Миловановић - Јовић О. (1978): "Из сликарства и примењене уметности у Банату" Грађа за проучавање споменика културе Војводине 8-9, стр.164. Нови Сад.
- Миљковић, Н. (1966) : Земљиште Вршачких планина, Нови Сад.
- Миљковић, Н. (1986): Земљишта Вршачких планина, Матица српска, 5-67, Нови Сад.
- Мишић, В. (1972): Асоцијација Тилио-Фагетум субмонтанум пров. на ободу Панонске низије у Србији. Архив биолошких наука, 24, 1-2. Београд.
- Мишић, В. (1981): Шумска вегетација клисура и кањона источне Србије, Институт за биолошка истраживања "Синиша Станковић". Београд.

- Мишић, В. (1982): Реликтне полидоминантне шумске заједнице Србије. Посебно издање. Матица српска. Нови Сад.
- Мишић, В., Динић, А., Савић, Д. (1998): Заједнице китњака и сребрне липе (*Tilio tomentosae-Quercetum petraeae ass.nova*) на гребенима Фрушке Горе. I Конгрес еколога Македоније. Скопје.
- НАРЕДБА О КОНТРОЛИ КОРИШЋЕЊА И ПРОМЕТА ДИВЉИХ БИЉНИХ И ЖИВОТИЊСКИХ ВРСТА. Службени гласник РС, бр.50/1993, 16/1996 и 17/1999.
- Недвидек С. (1976): "Рестаурација цркве манастира Месић" Грађа за проучавање споменика културе Војводине, 6-7, стр. 217. Нови Сад
- Недвидек С. (1988): "Конзервација, рестаурација и доградња конака манастира Месић" Грађа за проучавање споменика културе Војводине, 16. Нови Сад.
- Нејгебауер, В. (1952): Чиниоци стварања земљишта у Војводини. Научни зборник Матице српске, св. 2: 63-135. Нови Сад.
- Обрадовић, М. (1988): Ретке и реликтне биљке Вршачких планина. стр. 55. Едиција - Монографије Вршачких планина, Матица српска. Нови Сад.
- Одлука о одређивању грађевинског земљишта Службени лист АПВ бр. 2/81
- Одлука о спровођењу ГУП-а града Вршца Службени лист бр. 8/81
- Одлука о усвајању ГУП-а града Вршца Службени лист АПВ бр. 6/80
- Панковић – Матановић Б. (1989): Биљно географска анализа флоре Вршачких планина. Едиција - Монографије Вршачких планина. Одељење за природне науке Матице српске. Нови Сад.
- Пањковић, В. (1983): Биљногеографска анализа флоре Вршачког брега. Докторска дисертација. Природно-математички факултет Универзитета у Новом Саду. (*manuscript*)
- Парабућки, С, Стојановић, С., Буторац, Б., Пекановић, В. (1986): *Prodromus vegetације Војводине*. Зборник Матице српске за природне науке, бр. 71: 5-40. Нови Сад.
- Парабућки, С., Јанковић, М. (1978): Покушај утврђивања потенцијалне вегетације Војводине. Зборник за природне науке Матице српске, бр. 54: 5-20. Нови Сад.
- Парабућки, С., Стојановић, С. (1988): *Oenanthe (banatica)-Alopecuretum pratensis ass. nova*. Зборник Матице српске за природне науке, бр. 74:71-78. Нови Сад.
- Парабућки, С., Шајиновић, Б. (1982): Флора и вегетација Војводине и проблеми њихове заштите. МАНУ, Одделение за биолошки и медицински науки, прилози III 1: 93-108. Скопје.
- Пекановић, В. (1983): *Tilio-Fagetum submontanum-petraeae ass. nova*. Научни скуп "Човек и биљка". Матица српска. Нови Сад.
- Пекановић, В. (1991): Шумска вегетација Вршачких планина. Едиција - Монографије Вршачких планина, Матица српска, стр. 103. Нови Сад.

- Pelle, I., Ham, I., Рашајски, Ј., Гаврилов, Т. (1977): Преглед гнездарица Војводине, Larus, Zagreb.
- Петров, Б., (1992): Mammals of Yugoslavia. Insectivores and Rodents. Supplementa Nat. His. Mus., 37, 186 pp. Београд.
- Петровић М. (1976): "Вршачка кула" Грађа за проучавање споменика културе Војводине, 6-7, стр. 53. Нови Сад.
- Просторни план Републике Србије (1996): Службени гласник РС, 13/96.
- Пузовић, С., Грубач, Б. (1998): Подручја од међународног значаја за птице у Србији - ИБА пројекат, Завод за заштиту природе Србије, елаборат, 500 pp. Нови Сад.
- Puzović, S. and Grubač, B. (2000): Federal Republic of Yugoslavia. Pp. 725-745 in M.F. Heath and M.I. Evans, eds. Important Bird Areas in Europe: Priority sites for conservation. 2: Southern Europe. Cambridge, UK: BirdLife International (BirdLife Conservation Series No.8)
- Пузовић, С. (2000): Атлас птица грабљивица Србије, Завод за заштиту природе Србије. Београд.
- Рашајски, Ј. (1986): Прилог познавању гнездарица Војводине, Ларус, Загреб.
- Рашајски, Ј. (1989) – Бројност гнездећих парова белих рода (*C. ciconia*) са пратећим појавама гнезђења у јужном Банату за период 1976-1985, Ларус, Загреб.
- Рашајски, Ј. (2004): Птице Србије (друго издање), Тритон Публиц. Вршац.
- Рашајски, Ј., Kiss A. (2004): Птице Баната, Градски музеј Вршац.
- Рашајски, Ј., Pelle I. (1993): Птице Вршачких планина, Матица српска, Нови Сад.
- Рашајски, Ј., Вучановић М. (1998): Уралска сова (*Strix uralensis macroura* Wolf, 1810), Нова гнездарица Војводине, Ciconia. Нови Сад.
- Рашајски, Ј., Вучановић М. (1999): Орао змијар (*Circaetus gallicus*), Нова гнездарица Вршачких планина, Ciconia. Нови Сад.
- РЕШЕЊЕ О ОДРЕЂИВАЊУ КОЈЕ СЕ БИЉНЕ ВРСТЕ СМАТРАЈУ ПРИРОДНИМ РЕТКОСТИМА, «Службени лист САПВ» бр.40/1978. Нови Сад.
- РЕШЕЊЕ О ДОПУНИ РЕШЕЊА О ОДРЕЂИВАЊУ КОЈЕ СЕ БИЉНЕ ВРСТЕ СМАТРАЈУ ПРИРОДНИМ РЕТКОСТИМА. «Службени лист САПВ» бр 32/1983. Нови Сад.
- Ромелић, Ј., Томић, П. (1991): "Географски проблеми пограничних насеља Вршачких планина" научни скуп - Географски проблеми пограничних крајева Србије - Географски факултет ПМФ. Београд.
- Ружић, А. (1978): *Citellus citellus* (Linnaeus, 1766) – Der oder das Europäische Ziesel. In: NIETHAMMER, J., Krapp, F. (eds), Handbuch der Säugetiere Europas, Bd. 1, Nagetiere I, 123-144, Wiesbaden.
- Савић, И. (1982): *Microspalax leucodon* (Nordmann, 1840) – Westblindmaus. In: NIETHAMMER, J., Krapp, F. (eds), Handbuch der Säugetiere Europas, Bd. 2/1, Nagetiere II, 539-569, Wiesbaden.

- Савић, И., Тодоровић, М., Микес, М. (1976): Териолошка истраживања у стационарним шумским екосистемима и агробиоценозама, Екологија, Вол. 11, Но. 2, 167-179. Београд.
- Савић, И., Хабијан-Микес, В., Микес, М. (1985) The pattern of distribution of the species *Microspalax leucodon* in Vojvodina, Yugoslavia – Acta Zool. Fenn. 170, 213-214, Helsinki.
- Сарић, М. (ед.) (1986): Флора СР Србије, X. САНУ, Београд.
- Сарић, М. (ед.) (1992): Флора Србије, I. САНУ, Београд.
- Сележан, С. (1975): Биљногеографске карактеристике Куштиља и његове околине. Дипломски рад, Природно-математички факултет Универзитета у Новом Саду. (*manuscript*)
- Soó, R. (1940): Vergangenheit und Gegenwart der pannonischen Flora und vegetation. Nova Acta leopoldina, 9, Halle.
- Soó, R. (1964-1973): A magyar flóra és vegetáció rendszertani- növényföldrajzi kézikönyve, I-V. Akadémiai kiadó, Budapest.
- Стевановић, В; Биогеографска подела територије Југославије. In: Стевановић, В., Васић, В. (1995): Биодиверзитет Југославије са прегледом врста од међународног значаја: 117-129. Ecolibri, Биолошки факултет. Београд.
- Стевановић, В. (ед) (1999): Црвена књига флоре Србије 1. Ишчезли и крајње угрожеми таксони. Министарство за животну средину Републике Србије, Биолошки факултет Универзитета у Београду, Завод за заштиту природе Републике Србије, Београд. САНУ. Одељење природно-математичких наука. Београд.
- Стевановић, В., Буторац, Б., Јовановић, С., Лакушић, Д., Булић, З. (1993): Програм истраживања за израду «Црвене књиге» васкуларне флоре Савезне Републике Југославије. Биолошки факултет. Београд. (елаборат)
- Стевановић, В., Васић, В. (едс) (1995): Биодиверзитет Југославије са прегледом врста од међународног значаја: 1-562. Ecolibri, Биолошки факултет. Београд.
- Стевановић, В., Јовановић, С., Лакушић, Д., Никетић, М. (1995): Диверзитет васкуларне флоре Југославије са прегледом врста од међународног значаја. In: Стевановић, В., Васић, В. (eds): Биодиверзитет Југославије са прегледом врста од међународног значаја: 183-219. Ecolibri, Биолошки факултет, Београд.
- Стојановић, С., Буторац, Б., Црнчевић, С. (1985): *Trinia kitaibelii* M.B. на неким локалитетима у Војводини. I Конгрес на биосистематичарите на Југославија. Пленарни реферати и Резимеа на другите реферати: 84. Попова Шапка.
- Сучевић П. (1962): Шумске фитоценозе Вршачких планина, Рад Војвођанских музеја, Нови Сад.
- Тодоровић, М., Микес, М., Савић, И. (1971): Кривуље индивидуалног растења у врсте *Clethrionomys glareolus* и *Apodemus flavicollis*. Арх. биол. наука, 23 (3-4), 167-177. Београд.

- Тодоровић, М., Микес, М., Савић, И. (1968): Untersuchungen zum Aktionsraum der Gelbhalmaus *Apodemus flavicollis* (Melchior, 1834). Z.f. Säugetierkunde, 33 (2), 100-106, Hamburg.
- Тодоровић, М., Савић, И., Микес, М. (1966): Ритам активности врсте *Apodemus flavicollis* и *Clethrionomys glareolus* у односу на бројност њихових популација, Arch. Biol. Sci., 18 (3-4), 33-34. Београд.
- Туцаков, Ј., (1975): Прилог фармакогнозијском проучавању велебиља (*Atropa belladonna* L.) на Вршачким планинама, Глас САНУ, Одељ. медиц. наука ССХСIII, 26, 59-79. Београд.
- Туцаков, Ј., Михајлов, М. (1974): Прилог упоредном фармакогнозијском проучавању медицинске и сродне флоре у Јужном Банату, Глас САНУ, Одељ. медиц. наука ССХСIII, 25, 115-136. Београд.
- УРЕДБА О ЗАШТИТИ ПРИРОДНИХ РЕТКОСТИ. Службени гласник РС, бр. 50/1993.
- Farkas, S. (1999): Magyarország-védett növényei, Mezőgazda Kiadó. Budapest.
- Horvat., I., Glavač, V., Ellenberg, H. (1974): Vegetation Südosteuropas. Veb. Gustav Fischer, Verlag, Jena.
- Horváth, F., Dobolyi, Z. K., Morschhauser, T., Lőkös, L., Karas, L. , Serdahelyi, T. (1995): Flóra adatbázis 1.2. Taxon-lista és attribútum állomány. Vácrátót.
- Цинцовић, Т. (1959): Ливадска вегетација у речним долинама западне Србије (фитоценолошка студија). Зборник радова Пољопривредног факултета, св. 7:1-62. Београд.
- ЦЛ СВЕТА = IUCN Red list of Threatened Plants, 1998.
- ЦЛСЦГ = ПРЕЛИМИНАРНА ЦРВЕНА ЛИСТА ВАСКУЛАРНЕ ФЛОРЕ СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ - ПРЕМА КРИТЕРИЈУМИМА IUCN-A ИЗ 2001 ГОДИНЕ). Београд, 2002. године
- ЦЛФС = ЦРВЕНА ЛИСТА ФЛОРЕ СРБИЈЕ. (1989-1990): Интерни материјал групе експерата. Београд.
- Csapody, I. (1982): Védett növényeink.-Gondolat, Budapest.
- ЦРВЕНЕ КЊИГЕ, ЦРВЕНЕ ЛИСТЕ, СТУДИЈЕ, ЕЛАБОРАТИ, ПОДЗАКОНСКИ АКТИ.
- Чапаковић, Ј., Гајић, М. (1981): Биљногеографске одлике Војводине. Гласник Шумарског факултета, бр.57:189-194. Београд.
- Шајиновић, Б. (1982): Први ботанички прилог «Црвеној књизи» Војводине. Предлог врста флоре Војводине за упис у «Црвену књигу». Природа Војводине, год. ВИИИ: 21- 26, Покрајински завод за заштиту природе. Нови Сад.
- Шимић, С., Вујић, А. (1984b): Прилог познавању фауне сирфида (Diptera: Syrphidae) Вршачких планина. Билт. Друшт. Екол. БиХ, сер. Б(2), пп: 375-379. Сарајево.
- ШПО "Вршачки брег" и студија "Заштита и унапређивање шума Вршачког брега" Шумарски факултет, Институт за водопривреду ерозивних подручја, Београд 1981.

ІХ ПРИЛОЗИ

Извод из листа непокретности

КО ВРШАЦ

КО ВРШАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
19438	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА		00 29 85	КУЛА	"ВРШАЧКИ ВИНОГРАДИ" АД
19476	0	ПАШЊАК 4.класе	02 79 60		КАМЕНОЛОМ	ФОНД ЗА ОНО
19477	0	ВОЋЊАК 3.класе	00 14 12		КАМЕНОЛОМ	САВЕЗНИ СЕКРЕТ. ЗА
19481	0	ВИНОГРАД 6.класе	00 17 83		КАМЕНОЛОМ	ФОНД ЗА ОНО
19482	0	ШУМА 4.класе	04 49 00		КАМЕНОЛОМ	ФОНД ЗА ОНО
19483	0	ЖЕЛЕЗНИЧКА ПРУГА	00 56 18		КАМЕНОЛОМ	ФОНД ЗА ОНО
19484	0	РЕГИОНАЛНИ ПУТ	00 19 72		КАМЕНОЛОМ	ФОНД ЗА ОНО
19485	0	МАЈДАН КАМЕНА	04 39 16		КАМЕНОЛОМ	ФОНД ЗА ОНО
19485	0	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 01 34		КАМЕНОЛОМ	ФОНД ЗА ОНО
19486	0	ШУМА 5.класе	13 72 74		КАМЕНОЛОМ	ФОНД ЗА ОНО
19487	0	ШУМА 5.класе	00 16 37		КАМЕНОЛОМ	ФОНД ЗА ОНО
19487	0	ШАНАЦ, РОВ	00 10 00		КАМЕНОЛОМ	ФОНД ЗА ОНО
19487	0	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 57		КАМЕНОЛОМ	ФОНД ЗА ОНО
19488	0	РЕГИОНАЛНИ ПУТ	01 52 04		КАМЕНОЛОМ	ФОНД ЗА ОНО
19489	0	ШУМА 5.класе	00 44 13		КАМЕНОЛОМ	ФОНД ЗА ОНО
19490	0	ШУМА 5.класе	07 51 46		КАМЕНОЛОМ	ФОНД ЗА ОНО
19491	0	ПАШЊАК 5.класе	00 77 95		КАМЕНОЛОМ	ФОНД ЗА ОНО
19678	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА		00 22 04	ШУМА	СО ВРШАЦ
19877	0	ЊИВА 7.класе	00 14 79		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19878	0	ЊИВА 7.класе	00 13 19		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19882	0	ШАНАЦ, РОВ	00 05 61		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19883	0	ПАШЊАК 4.класе	00 24 04		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19884	0	ВИНОГРАД 6.класе	00 17 23		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19885	0	ШУМА 5.класе	00 27 64		ШУМА	ПРИВАТНО
19886	0	ВИНОГРАД 6.класе	00 03 25		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19887	0	ВИНОГРАД 6.класе	00 30 03		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19887	0	ШАНАЦ, РОВ	00 02 26		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19888	0	ЛИВАДА 4.класе	00 04 50		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"

КО ВРШАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
19889	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 07 81		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19890	0	ШАНАЦ, РОВ	00 19 67		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19891	0	ПАШЊАК 5.класе	01 62 64		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19892	0	ШАНАЦ, РОВ	00 16 58		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19893	0	ШАНАЦ, РОВ	00 26 60		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19894	0	ПАШЊАК 5.класе	00 56 84		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19894	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 03 20		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19895	0	ШУМА 5.класе	00 78 61		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19896	0	ШУМА 5.класе	00 10 19		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19897	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 08 64		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19898	0	ШУМА 5.класе	00 06 29		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19899	0	ШУМА 5.класе	00 01 80		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19899	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 03 20		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19900	0	ШУМА 5.класе	02 96 67		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19901	0	ШУМА 5.класе	00 10 09		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19902	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 63 54		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19903	0	ПАШЊАК 5.класе	01 42 26		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19904	0	ШУМА 5.класе	00 20 63		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19905	1	ШУМА 5.класе	153 80 41		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19905	2	ВИНОГРАД 3.класе	00 26 60		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19905	3	ШУМА 5.класе	00 54 60		ШУМА	ПРИВАТНО
19905	4	ШУМА 5.класе	00 40 47		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19906	0	ШУМА 5.класе	01 82 31		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19907	0	ШУМА 5.класе	00 14 71		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19908	0	ШУМА 5.класе	00 09 78		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19909	0	ПАШЊАК 5.класе	02 84 51		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19910	0	ШУМА 4.класе	21 01 92		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19911	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 36 96		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19912	0	ШУМА 3.класе	00 79 15		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19913	0	ШУМА 5.класе	00 17 02		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"

КО ВРШАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
19914	0	ШУМА 5.класе	00 09 49		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19915	0	ШУМА 4.класе	44 64 94		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19916	0	ШУМА 4.класе	14 90 58		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19917	0	ШУМА 4.класе	00 06 41		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19918	0	ШУМА 4.класе	00 34 53		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19919	0	ШУМА 4.класе	08 68 24		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19920	0	ШУМА 4.класе	00 42 16		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19921	0	ШУМА 4.класе	00 02 30		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19922	0	ШУМА 4.класе	00 05 74		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19924	0	ШУМА 5.класе	00 07 45		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19925	0	ШУМА 5.класе	30 55 04		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19926	0	ЊИВА 7.класе	00 08 66		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19927	0	ШУМА 5.класе	00 22 35		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19928	0	ШАНАЦ, РОВ	00 03 14		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19929	0	ШУМА 5.класе	00 04 34		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19930	0	ШУМА 5.класе	00 05 74		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19931	0	ШУМА 5.класе	00 49 71		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19932	0	ШУМА 5.класе	00 25 62		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19933	0	ШУМА 5.класе	00 30 81		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19934	0	ШУМА 5.класе	00 18 94		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19935	0	ШУМА 4.класе	00 06 21		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19936	0	ШУМА 5.класе	121 89 31		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19936	0	МАЈДАН КАМЕНА	00 06 12		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19937	0	ШУМА 4.класе	00 50 89		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19938	0	ШУМА 4.класе	51 52 04		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19939	0	ШУМА 4.класе	00 08 25		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19940	0	ПАШЊАК 5.класе	01 28 20		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19941	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 03 30		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19942	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 27 65		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19943	0	ПАШЊАК 5.класе	00 14 60		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"

КО ВРШАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
19944	0	ШУМА 4.класе	00 28 20		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19945	0	ПАШЊАК 5.класе	00 32 90		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19946	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 21 69		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19947	0	ПАШЊАК 4.класе	01 69 72		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19947	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 04 98		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19948	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 54 25		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19949	0	ПАШЊАК 4.класе	00 24 21		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19950	0	ШУМА 2.класе	00 12 21		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19951	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА		00 80 39	ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19952	0	ПАШЊАК 4.класе	00 10 41		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19953	1	ПАШЊАК 4.класе	05 18 86		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19953	2	ВИНОГРАД 6.класе	00 23 23		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19954	0	ВИНОГРАД 6.класе	00 21 62		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19954	0	ЛИВАДА 6.класе	00 20 40		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19955	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 12 01		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19956	0	ВИНОГРАД 5.класе	00 57 03		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19957	0	ЛИВАДА 6.класе	00 70 84		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19957	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 03 20		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19958	0	ВИНОГРАД 6.класе	00 05 45		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19959	0	ЛИВАДА 6.класе	00 05 05		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19960	0	ЛИВАДА 6.класе	00 10 01		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19961	0	ПАШЊАК 4.класе	00 14 61		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19962	0	ПАШЊАК 4.класе	00 06 15		ШУМА	ПП АГРОВРШАЦ
19963	0	ПАШЊАК 4.класе	00 12 01		ШУМА	ПП АГРОВРШАЦ
19964	0	ЛИВАДА 6.класе	00 17 01		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19965	1	ШУМА 5.класе	00 04 00		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19967	0	ШУМА 5.класе	00 25 06		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19967	0	НЕПЛОДНЕ ПОВРШИНЕ ЗЕМЉИШТА	00 00 75		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19968	0	ШУМА 5.класе	00 06 17		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19969	0	ЛИВАДА 6.класе	00 28 82		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"

КО ВРШАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
19970	0	ВИНОГРАД 6.класе	00 11 21		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19971	0	ЛИВАДА 6.класе	00 02 07		ШУМА	"ВРШАЧКИ ВИНОГРАДИ" АД
19972	2	ШУМА 2.класе	01 56 60		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19976	0	ШУМА 4.класе	00 06 10		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19977	0	ШАНАЦ, РОВ	00 20 81		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19978	0	ШАНАЦ, РОВ	00 16 01		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19979	0	ШУМА 4.класе	00 13 21		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19980	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 29 62		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19981	0	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 01 41		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19981	0	ЗЕМЉИШТЕ УЗ ЗГРАДУ - ОБЈЕКАТ	00 03 62		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19982	1	ШУМА 4.класе	141 73 83		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19982	1	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 01 41		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19982	2	ШУМА 4.класе	04 48 26		ШУМА	ПП АГРОВРШАЦ
19982	2	ШАНАЦ, РОВ	00 07 31		ШУМА	ПП АГРОВРШАЦ
19982	3	ШУМА 4.класе	00 59 46		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19983	0	ШУМА 4.класе	00 11 10		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19984	0	ШАНАЦ, РОВ	00 23 60		ШУМА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19985	0	ШУМА 4.класе	00 08 40		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19986	0	ШУМА 4.класе	00 09 20		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19987	0	ШАНАЦ, РОВ	00 37 80		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19988	0	ШАНАЦ, РОВ	00 05 04		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19989	0	ШАНАЦ, РОВ	00 97 95		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19990	0	ШАНАЦ, РОВ	00 49 75		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19991	0	ШАНАЦ, РОВ		00 54 13	ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19992	0	ПАШЊАК 6.класе	00 58 13		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19993	0	ПАШЊАК 6.класе	00 27 97		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19994	0	ШАНАЦ, РОВ	00 09 65		ШИРОКО БИЛО	ПЛАН. СМУЧ.ДРУШТ "ВРШАЧКА"
19995	0	ПАШЊАК 6.класе	01 02 11		ШИРОКО БИЛО	ПЛАН. СМУЧ.ДРУШТ "ВРШАЧКА"
19995	0	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 02 85		ШИРОКО БИЛО	ПЛАН. СМУЧ.ДРУШТ "ВРШАЧКА"
19995	0	ЗЕМЉИШТЕ УЗ ЗГРАДУ - ОБЈЕКАТ	00 05 00		ШИРОКО БИЛО	ПЛАН. СМУЧ.ДРУШТ "ВРШАЧКА"

КО ВРШАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
19996	0	ШУМА 4.класе	00 27 20		ШИРОКО БИЛО	ПЛАН. СМУЧ.ДРУШТ "ВРШАЧКА"
19996	0	ШАНАЦ, РОВ	00 04 80		ШИРОКО БИЛО	ПЛАН. СМУЧ.ДРУШТ "ВРШАЧКА"
19997	0	ПАШЊАК 6.класе	00 40 00		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19998	0	ШУМА 4.класе	57 94 36		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
19999	0	ШУМА 4.класе	05 09 48		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20000	0	ШУМА 4.класе	00 17 21		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20001	0	ШУМА 4.класе	00 04 30		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20002	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 27 01		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20003	0	ШУМА 4.класе	00 08 90		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20004	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 11 20		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20005	1	ШУМА 4.класе	24 38 73		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20005	2	ШУМА 4.класе	00 04 30		ШИРОКО БИЛО	СРПСКА ПРАВОСЛ. ЦРК.ОПШТИН
20006	0	ЛИВАДА 6.класе	02 87 60		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20007	0	ЛИВАДА 6.класе	00 02 45		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20008	0	ПАШЊАК 5.класе	00 31 60		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20019	0	ШУМА 4.класе	02 42 50		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20020	0	ШУМА 4.класе	00 11 96		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20021	0	ПОТОК	00 12 15		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20022	0	ШУМА 4.класе	16 02 31		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20023	0	ШУМА 4.класе	00 06 98		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20024	1	ШУМА 3.класе	06 13 47		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20024	2	ШУМА 3.класе	00 43 49		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20024	3	ШУМА 3.класе	00 07 83		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20025	0	ШУМА 3.класе	00 02 09		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20026	0	ЛИВАДА 6.класе	00 31 40		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20027	1	ЛИВАДА 6.класе	00 50 00		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20027	2	ЛИВАДА 6.класе	00 08 50		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20036	0	ЛИВАДА 5.класе	00 36 70		ШИРОКО БИЛО	ПЕТРОВ ЈАКОБА ЛОТЕ
20037	0	ТРСТИК-МОЧВАРА 2.класе	00 46 34		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20038	0	ЛИВАДА 6.класе	00 26 97		ШИРОКО БИЛО	ПРИВАТНО

КО ВРШАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
20039	0	ЛИВАДА 6.класе	01 59 19		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20040	1	ШУМА 3.класе	02 21 00		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20040	2	ШУМА 3.класе	17 15 00		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20040	3	ШУМА 3.класе	00 16 63		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20041	0	ШАНАЦ, РОВ		00 38 79	ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20042	0	ЛИВАДА 6.класе	00 77 71		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20043	2	ШУМА	01 74 45		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20061	0	ШУМА 4.класе	01 71 10		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20062	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА		00 33 73	ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20063	0	ШУМА 4.класе	00 50 85		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20070	0	ШУМА 4.класе	00 22 93		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20071	1	ШУМА	00 39 76		ШИРОКО БИЛО	ПРИВАТНО
20071	2	ШУМА	00 38 08		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20078	1	ШУМА 3.класе	00 32 11		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20078	1	ПОТОК	00 14 40		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20094	0	ШУМА 3.класе	01 16 22		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20105	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА		00 21 26	ШИРОКО БИЛО	СО ВРШАЦ
20130	1	ШУМА 3.класе	00 15 16		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20130	2	ШУМА 3.класе	01 29 72		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20130	3	ШУМА 3.класе	00 32 66		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20130	4	ШУМА 3.класе	00 03 01		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20131	0	ЛИВАДА 5.класе	00 30 25		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20132	0	ЊИВА 6.класе	00 17 64		ШИРОКО БИЛО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
20133	0	ПОТОК	01 25 37		ШИРОКО БИЛО	СО ВРШАЦ
20285	0	ВИНОГРАД 5.класе	00 12 29		ЦРВЕНКА БРЕГ	"ВРШАЧКИ ВИНОГРАДИ" АД
20285	0	ШУМА 5.класе	00 02 31		ЦРВЕНКА БРЕГ	"ВРШАЧКИ ВИНОГРАДИ" АД
20288	0	ВИНОГРАД 6.класе	00 27 67		ЦРВЕНКА БРЕГ	"ВРШАЧКИ ВИНОГРАДИ" АД
20288	0	ЛИВАДА 6.класе	00 04 80		ЦРВЕНКА БРЕГ	"ВРШАЧКИ ВИНОГРАДИ" АД
21010	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	02 18 76			"ВОЈВОДИНАВОДЕ"
21289	0	ПАШЊАК 5.класе	00 73 92		МАГАРЕЋИ БРЕГ	"ВРШАЧКИ ВИНОГРАДИ" АД

КО ВРШАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
21289	0	ШАНАЦ, РОВ	00 05 20		МАГАРЕЋИ БРЕГ	"ВРШАЧКИ ВИНОГРАДИ" АД
21290	0	ШУМА 4.класе	00 59 46		МАГАРЕЋИ БРЕГ	ПРИВАТНО
21291	0	ШУМА 4.класе	00 52 18		МАГАРЕЋИ БРЕГ	"ВРШАЧКИ ВИНОГРАДИ" АД
21292	0	ШУМА 4.класе	00 15 67		МАГАРЕЋИ БРЕГ	"ВРШАЧКИ ВИНОГРАДИ" АД
21456	0	ШУМА 4.класе	00 47 39		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21457	0	ПАШЊАК 4.класе	00 56 59		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21459	0	ПАШЊАК 4.класе	00 13 40		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21460	0	ПАШЊАК 4.класе	00 14 40		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21461	0	ПАШЊАК 4.класе	00 43 99		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21462	0	ПАШЊАК 4.класе	00 18 00		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21463	0	ШУМА 5.класе	00 48 47		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21464	0	ШУМА 4.класе	00 26 04		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21465	0	ПАШЊАК 4.класе	00 62 28		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21466	0	ПАШЊАК 4.класе	00 55 28		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21467	0	ЛИВАДА 5.класе	01 04 53		ПАВЛИШКО БРДО	ПП АГРОВРШАЦ
21467	0	ШАНАЦ, РОВ	00 02 40		ПАВЛИШКО БРДО	ПП АГРОВРШАЦ
21467	0	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 42		ПАВЛИШКО БРДО	ПП АГРОВРШАЦ
21468	0	ВОЋЊАК 4.класе	00 26 00		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21468	0	ПАШЊАК 4.класе	00 33 29		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21468	0	ШУМА 4.класе	00 07 60		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21469	0	ЛИВАДА 5.класе	00 29 44		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21470	0	ВИНОГРАД 6.класе	00 16 82		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21471	0	ЊИВА 7.класе	00 10 41		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21472	0	ВИНОГРАД 6.класе	00 06 81		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21473	0	ЛИВАДА 5.класе	00 10 01		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21474	0	ЛИВАДА 5.класе	01 73 83		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21475	0	ШУМА 4.класе	00 43 46		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21476	0	ШУМА 3.класе	00 28 04		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21477	0	ЛИВАДА 6.класе	00 57 48		ПАВЛИШКО БРДО	ВИКАРИЈАТ РУМУН. ПРАВОСЛАВН.
21478	0	ШУМА 4.класе	00 23 20		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"

КО ВРШАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
21478	0	ШУМА 5.класе	00 35 30		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21478	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 16 80		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21479	0	ЛИВАДА 6.класе	00 16 62		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21480	0	ПАШЊАК 4.класе	00 02 26		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21481	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 23 29		ПАВЛИШКО БРДО	СО ВРШАЦ
21539	0	ШУМА 4.класе	02 12 78		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21540	0	ПАШЊАК 4.класе	00 93 39		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21541	0	ШУМА 4.класе	00 69 79		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21542	0	ШУМА 4.класе	00 09 10		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21543	0	ПАШЊАК 4.класе	00 09 30		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21544	0	ШУМА 4.класе	00 14 20		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21545	0	ПАШЊАК 4.класе	00 14 80		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21546	0	ШУМА 5.класе	00 12 00		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21547	0	ПАШЊАК 4.класе	00 41 60		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21548	0	ШУМА 5.класе	00 23 60		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21549	0	ШУМА 5.класе	00 06 40		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21550	0	ШУМА 5.класе	00 13 40		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21551	0	ШУМА 5.класе	00 05 20		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21552	0	ШУМА 5.класе	00 06 00		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21553	0	ШУМА 5.класе	00 21 20		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21554	0	ШУМА 5.класе	00 23 20		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21555	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	01 17 98		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21556	0	ШУМА 4.класе	00 50 15		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21557	0	ШУМА 4.класе	00 13 18		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21557	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 04 40		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21558	0	ПАШЊАК 4.класе	00 63 92		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21559	0	ШУМА 4.класе	00 33 56		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21560	0	ШУМА 4.класе	00 13 38		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21561	0	ПАШЊАК 4.класе	00 15 45		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21561	0	ШУМА 4.класе	00 02 53		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО

КО ВРШАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
21562	0	ШУМА 4.класе	00 05 99		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21563	0	ПАШЊАК 4.класе	00 51 93		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21563	0	ШУМА 4.класе	00 05 60		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21564	0	ПАШЊАК 4.класе	00 11 19		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21565	0	ВИНОГРАД 6.класе	00 09 99		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21566	0	ПАШЊАК 4.класе	00 22 77		ПАВЛИШКО БРДО	СО ВРШАЦ
21567	0	ПАШЊАК 4.класе	00 28 22		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21567	0	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 14		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21568	0	ШУМА 4.класе	00 16 38		ПАВЛИШКО БРДО	ДП "АЛФА - ПРОТЕИН"
21569	0	ПАШЊАК 4.класе	00 35 55		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21570	0	ПАШЊАК 4.класе	00 21 77		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21571	0	ПАШЊАК 4.класе	00 10 78		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21571	0	ШАНАЦ, РОВ	00 03 20		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21572	0	ПАШЊАК 4.класе	00 20 97		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21573	0	ПАШЊАК 4.класе	00 13 18		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21574	0	ПАШЊАК 4.класе	00 29 16		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21575	0	ПАШЊАК 4.класе	00 11 99		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21576	0	ШУМА 4.класе	00 07 99		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21577	0	ШАНАЦ, РОВ	00 23 17		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21578	0	ШУМА 5.класе	00 69 91		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21579	0	ШУМА 4.класе	00 13 38		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21580	0	ПАШЊАК 6.класе	00 22 57		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21581	1	ПАШЊАК 6.класе	00 28 87		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21581	2	РЕГИОНАЛНИ ПУТ	00 05 29		ПАВЛИШКО БРДО	СО ВРШАЦ
21582	0	ПАШЊАК 6.класе	00 89 62		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21583	0	ВИНОГРАД 6.класе	00 23 66		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21584	0	ПАШЊАК 6.класе	00 59 74		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21585	0	ШУМА 5.класе	00 25 66		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21586	0	РЕГИОНАЛНИ ПУТ	00 06 42		ПАВЛИШКО БРДО	СО ВРШАЦ
21587	0	ПАШЊАК 4.класе	00 16 84		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО

КО ВРШАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
21588	0	ПАШЊАК 4.класе	00 13 83		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21589	0	ЊИВА 7.класе	00 30 27		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21590	1	ВИНОГРАД 6.класе	00 15 54		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21590	2	ВИНОГРАД 6.класе	00 15 54		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21590	2	ШАНАЦ, РОВ	00 01 20		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21591	0	ПАШЊАК 6.класе	00 46 71		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21592	0	РЕГИОНАЛНИ ПУТ	00 21 20		ПАВЛИШКО БРДО	СО ВРШАЦ
21593	0	ПАШЊАК 4.класе	00 41 10		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21594	0	ПАШЊАК 4.класе	00 16 24		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21595	0	ПАШЊАК 4.класе	00 32 48		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21596	0	ПАШЊАК 4.класе	00 29 87		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21597	0	ПАШЊАК 4.класе	01 75 23		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21598	0	ПАШЊАК 4.класе	00 18 24		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21599	0	ШУМА 4.класе	00 41 50		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21600	0	ШУМА 4.класе	00 21 66		ПАВЛИШКО БРДО	ПП АГРОВРШАЦ
21601	0	ШУМА 4.класе	00 16 54		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21602	0	ШУМА 5.класе	00 49 43		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21603	0	ПАШЊАК 6.класе	00 29 50		ПАВЛИШКО БРДО	ПРИВАТНО
21604	0	ПАШЊАК 4.класе	00 88 85		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21604	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 09 20		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21605	0	ШУМА 4.класе	02 20 22		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21606	0	ЛИВАДА 6.класе	01 55 65		ПАВЛИШКО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21607	0	ЛИВАДА 6.класе	00 35 82		ЋАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21608	0	ЛИВАДА 6.класе	00 17 41		ЋАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21609	0	ШУМА 4.класе	00 20 21		ЋАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21610	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 93 44		ЋАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21611	0	ШУМА 3.класе	00 87 24		ЋАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21612	0	ЛИВАДА 6.класе	00 13 00		ЋАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21613	0	ЛИВАДА 6.класе	00 20 61		ЋАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21614	0	ВИНОГРАД 6.класе	00 61 22		ЋАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"

КО ВРШАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
21615	0	РЕГИОНАЛНИ ПУТ	00 10 84		ЂАКОВ ВРХ	СО ВРШАЦ
21616	0	ВИНОГРАД 5.класе	00 07 56		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21617	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 04 58		ЂАКОВ ВРХ	СО ВРШАЦ
21618	0	ЊИВА 7.класе	01 08 85		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21619	1	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 30		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21619	1	ЗЕМЉИШТЕ УЗ ЗГРАДУ - ОБЈЕКАТ	00 01 59		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21619	2	ВИНОГРАД 6.класе	00 45 33		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21619	3	ВИНОГРАД 6.класе	00 32 88		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21620	0	ЛИВАДА 6.класе	00 13 93		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21621	1	ШУМА 4.класе	00 12 67		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21621	2	ШУМА 4.класе	00 12 66		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21622	1	ВИНОГРАД 6.класе	00 09 09		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21622	2	ВИНОГРАД 6.класе	00 12 47		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21623	1	ШУМА 4.класе	00 28 59		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21623	2	ШУМА 4.класе	00 29 59		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21624	0	ЊИВА 7.класе	01 02 51		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21625	0	РЕГИОНАЛНИ ПУТ	00 06 86		ЂАКОВ ВРХ	СО ВРШАЦ
21626	0	ВИНОГРАД 6.класе	00 20 77		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21626	0	ШАНАЦ, РОВ	00 03 20		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21627	0	ШУМА 4.класе	02 34 14		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21628	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 46 75		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21629	0	ПАШЊАК 5.класе	00 19 38		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21630	0	ШУМА 4.класе	00 13 19		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21631	0	ЛИВАДА 6.класе	01 88 99		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21632	0	ПАШЊАК 5.класе	00 23 85		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21632	0	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 12		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21633	1	ШУМА 5.класе	00 60 07		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21633	2	ШУМА 5.класе	00 30 04		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21634	0	ШУМА 5.класе	00 07 89		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21635	0	ПОТОК	00 93 50		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"

КО ВРШАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
21636	0	ШУМА 5.класе	00 79 11		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21637	1	ШУМА 5.класе	00 93 90		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21637	2	ШУМА 5.класе	01 15 09		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21637	3	ШУМА 5.класе	00 50 56		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21637	4	ШУМА 5.класе	06 68 79		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21638	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 91 73		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21639	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 21 80		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21640	0	ШУМА 5.класе	00 06 00		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21641	0	ШУМА 5.класе	00 07 20		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21642	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 51 24		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21643	0	ШУМА 5.класе	04 06 49		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21644	0	ШУМА 5.класе	00 19 11		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21645	0	ШУМА 5.класе	02 38 93		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21646	0	ШУМА 5.класе	00 00 75		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21647	0	ШУМА 5.класе	00 15 16		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21648	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 07 58		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21649	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 10 97		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21650	1	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 21 90		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21650	2	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 14 50		ЂАКОВ ВРХ	ДС ЗАЈ.СЕКРЕТ ЗА
21651	0	ШУМА 5.класе	00 04 00		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21652	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 44 00		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21653	0	ПАШЊАК 4.класе	00 18 00		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21653	0	ШУМА 4.класе	00 06 20		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21654	0	ПАШЊАК 5.класе	00 18 00		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21655	0	ПАШЊАК 5.класе	00 58 07		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21655	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 00 33		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21656	0	ВИНОГРАД 6.класе	00 30 00		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21657	0	ПАШЊАК 6.класе	00 21 60		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21658	0	ПАШЊАК 5.класе	00 12 20		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21659	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 21 20		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"

КО ВРШАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
21660	0	ПАШЊАК 5.класе	00 79 80		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21661	0	ПАШЊАК 5.класе	00 30 40		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21662	0	ШУМА 5.класе	00 20 60		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21663	0	ШУМА 5.класе	00 31 60		ЂАКОВ ВРХ	ПП АГРОВРШАЦ
21664	0	ПАШЊАК 5.класе	00 61 25		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21664	0	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 15		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21665	0	ПАШЊАК 5.класе	00 02 67		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21666	0	ПАШЊАК 5.класе	00 15 00		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21667	0	ПАШЊАК 5.класе	00 23 31		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21667	0	ШАНАЦ, РОВ	00 03 09		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21668	0	ПАШЊАК 5.класе	00 17 00		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21669	1	ШУМА 5.класе	00 12 28		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21669	2	ШУМА 5.класе	00 11 91		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21669	2	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 01 75		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21669	3	ШУМА 5.класе	00 10 06		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21670	0	ШУМА 5.класе	00 06 35		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21670	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 01 65		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21671	0	ШУМА 5.класе	00 16 40		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21672	0	ПАШЊАК 5.класе	00 12 00		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21673	1	ПАШЊАК 5.класе	00 15 65		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21673	1	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 16		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21673	2	ПАШЊАК 5.класе	00 19 79		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21674	0	ЛИВАДА 6.класе	00 82 20		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21675	0	ЛИВАДА 6.класе	00 71 60		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21677	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 19 20		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21678	1	ПАШЊАК 6.класе	00 35 38		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21678	2	ШУМА 5.класе	02 14 00		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21678	3	ШУМА 4.класе	01 01 60		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21678	4	ШУМА 5.класе	00 22 80		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21678	5	ШУМА 5.класе	112 56 29		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"

КО ВРШАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
21678	6	ШУМА 5.класе	03 20 89		ЂАКОВ ВРХ	ДС ЗАЈ.СЕКРЕТ ЗА
21678	6	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 02 11		ЂАКОВ ВРХ	ДС ЗАЈ.СЕКРЕТ ЗА
21678	6	ЗЕМЉИШТЕ УЗ ЗГРАДУ - ОБЈЕКАТ	00 05 00		ЂАКОВ ВРХ	ДС ЗАЈ.СЕКРЕТ ЗА
21678	7	ШУМА 5.класе	02 81 50		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21678	8	ШУМА 5.класе	00 28 94		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21678	8	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 30		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21678	9	ШУМА 5.класе	00 22 80		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21678	10	ПАШЊАК 6.класе	00 16 52		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21678	12	ШУМА 5.класе	00 15 46		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21678	12	ПОТОК	00 02 40		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21678	13	ШУМА 5.класе	00 08 00		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21678	16	ШУМА 4.класе	00 01 20		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21678	17	ВОЋЊАК 4.класе	00 08 50		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21678	18	ШУМА 5.класе	00 05 02		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21678	19	ШУМА 5.класе	00 10 64		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21678	20	ШУМА 5.класе	00 14 65		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21678	21	ШУМА 5.класе	00 22 23		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21678	22	ШУМА 5.класе	00 15 95		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21678	23	ШУМА 5.класе	00 10 29		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21678	24	ШУМА 5.класе	00 14 36		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21678	25	ШУМА 5.класе	00 06 32		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21679	0	ШУМА 5.класе	00 10 13		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21680	0	ШУМА 5.класе	00 36 05		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21681	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	01 58 35		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21682	0	ПАШЊАК 5.класе	00 85 33		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21683	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	01 00 88		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21684	0	ШУМА 5.класе	00 07 06		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21685	0	ПАШЊАК 5.класе	00 10 04		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21686	0	ПАШЊАК 5.класе	00 15 55		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21686	0	ШУМА 5.класе	00 00 85		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"

КО ВРШАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
21687	0	ВИНОГРАД 6.класе	00 06 03		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21687	0	ШУМА 5.класе	00 03 30		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21688	0	ЛИВАДА 6.класе	00 06 91		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21688	0	ШУМА 5.класе	00 03 40		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21689	0	ПАШЊАК 4.класе	00 15 06		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21690	0	ШУМА 4.класе	00 13 33		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21691	0	ПАШЊАК 4.класе	00 06 00		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21691	0	ШУМА 4.класе	00 06 04		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21692	0	ПАШЊАК 4.класе	00 11 65		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21692	0	ШУМА 4.класе	00 02 40		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21693	0	ЛИВАДА 6.класе	00 13 45		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21694	0	ШУМА 5.класе	00 12 04		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21695	0	ШУМА 5.класе	00 63 23		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21696	0	ЛИВАДА 6.класе	00 05 10		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21697	0	ЛИВАДА 6.класе	00 56 21		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21698	0	РЕГИОНАЛНИ ПУТ	00 17 16		ЂАКОВ ВРХ	СО ВРШАЦ
21699	0	ВОЋЊАК 4.класе	00 08 73		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21700	0	ЛИВАДА 6.класе	00 36 44		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21700	0	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 52		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21700	0	ЗЕМЉИШТЕ УЗ ЗГРАДУ - ОБЈЕКАТ	00 05 00		ЂАКОВ ВРХ	ПРИВАТНО
21701	0	ЛИВАДА 6.класе	00 10 44		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21702	0	ЛИВАДА 6.класе	00 40 75		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21703	0	ЛИВАДА 6.класе	00 36 33		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21704	0	ШУМА 5.класе	00 55 81		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21705	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 19 68		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21706	0	ШУМА 5.класе	00 54 40		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21707	0	ВИНОГРАД 6.класе	00 48 78		ЂАКОВ ВРХ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21712	0	РЕГИОНАЛНИ ПУТ	00 07 86		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПП "АГРОВРШАЦ"
21713	0	РЕГИОНАЛНИ ПУТ	00 33 70		ИСПОД КАПЕЛЕ	РО "АГРОВРШАЦ" ООУР
21714	0	ЛИВАДА 5.класе	00 17 03		ИСПОД КАПЕЛЕ	РО "АГРОВРШАЦ" ООУР

КО ВРШАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
21715	0	ЛИВАДА 5.класе	00 10 82		ИСПОД КАПЕЛЕ	РО "АГРОВРШАЦ" ООУР
21716	0	ВОЋЊАК 4.класе	05 05 79		ИСПОД КАПЕЛЕ	РО "АГРОВРШАЦ" ООУР
21716	0	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 40		ИСПОД КАПЕЛЕ	РО "АГРОВРШАЦ" ООУР
21716	0	ЗЕМЉИШТЕ УЗ ЗГРАДУ - ОБЈЕКАТ	00 05 00		ИСПОД КАПЕЛЕ	РО "АГРОВРШАЦ" ООУР
21717	0	ШУМА 5.класе	00 10 32		ИСПОД КАПЕЛЕ	РО "АГРОВРШАЦ" ООУР
21718	1	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 62		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21718	1	ЗЕМЉИШТЕ УЗ ЗГРАДУ - ОБЈЕКАТ	00 03 59		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21718	2	ПАШЊАК 6.класе	00 04 81		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21718	3	ПАШЊАК 6.класе	00 03 80		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21719	0	ЊИВА 4.класе	00 15 62		ИСПОД КАПЕЛЕ	РО "АГРОВРШАЦ" ООУР
21720	0	ШУМА 5.класе	00 16 83		ИСПОД КАПЕЛЕ	РО "АГРОВРШАЦ" ООУР
21721	1	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 51		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21721	1	ЗЕМЉИШТЕ УЗ ЗГРАДУ - ОБЈЕКАТ	00 04 68		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21721	2	ШУМА 3.класе	00 06 00		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21721	3	ШУМА 3.класе	00 04 70		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21721	4	ЛИВАДА 6.класе	03 98 69		ИСПОД КАПЕЛЕ	РО "АГРОВРШАЦ" ООУР
21721	4	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 01 87		ИСПОД КАПЕЛЕ	РО "АГРОВРШАЦ" ООУР
21721	4	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 01 00		ИСПОД КАПЕЛЕ	РО "АГРОВРШАЦ" ООУР
21721	4	ЗЕМЉИШТЕ УЗ ЗГРАДУ - ОБЈЕКАТ	00 05 00		ИСПОД КАПЕЛЕ	РО "АГРОВРШАЦ" ООУР
21722	0	ВОЋЊАК 3.класе	01 34 62		ИСПОД КАПЕЛЕ	РО "АГРОВРШАЦ" ООУР
21722	0	ШУМА 4.класе	00 05 20		ИСПОД КАПЕЛЕ	РО "АГРОВРШАЦ" ООУР
21723	1	ПОТОК	02 16 26		ИСПОД КАПЕЛЕ	РО "АГРОВРШАЦ" ООУР
21723	2	ПОТОК	00 03 87		ИСПОД КАПЕЛЕ	РО "АГРОВРШАЦ" ООУР
21724	0	ШУМА 3.класе	00 12 02		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПП АГРОВРШАЦ
21725	0	ВОЋЊАК 3.класе	01 20 40		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПП АГРОВРШАЦ
21725	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 06 80		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПП АГРОВРШАЦ
21726	0	ШУМА 5.класе	00 04 47		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПП АГРОВРШАЦ
21727	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 27 44		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПП АГРОВРШАЦ
21728	0	ВОЋЊАК 4.класе	00 41 87		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПП АГРОВРШАЦ
21729	0	ЛИВАДА 5.класе	00 37 66		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПП АГРОВРШАЦ

КО ВРШАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
21730	0	ВОЋЊАК 4.класе	00 41 26		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПП АГРОВРШАЦ
21731	0	ШУМА 5.класе	00 11 97		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПП АГРОВРШАЦ
21732	0	ВОЋЊАК 3.класе	00 69 31		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПП АГРОВРШАЦ
21732	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 03 20		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПП АГРОВРШАЦ
21733	0	ШУМА 5.класе	00 00 31		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПП АГРОВРШАЦ
21733	0	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 50		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПП АГРОВРШАЦ
21733	0	ЗЕМЉИШТЕ УЗ ЗГРАДУ - ОБЈЕКАТ	00 05 00		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПП АГРОВРШАЦ
21734	1	ШУМА 5.класе	11 53 63		ИСПОД КАПЕЛЕ	ДС ШУМАРСТВО "ВРШАЧКИ БРЕГ"
21734	2	ШУМА 5.класе	04 96 44		ИСПОД КАПЕЛЕ	ДС ШУМАРСТВО "ВРШАЧКИ БРЕГ"
21734	3	ШУМА 5.класе	00 09 04		ИСПОД КАПЕЛЕ	САВЕЗНИ СЕКРЕТ. ЗА
21734	4	ШУМА 5.класе	00 08 48		ИСПОД КАПЕЛЕ	САВЕЗНИ СЕКРЕТ. ЗА
21735	0	РЕГИОНАЛНИ ПУТ	00 25 17		ИСПОД КАПЕЛЕ	СО ВРШАЦ
21736	0	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 18		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21736	0	ЗЕМЉИШТЕ УЗ ЗГРАДУ - ОБЈЕКАТ	00 01 24		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21737	1	ПАШЊАК 4.класе	00 04 50		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21737	2	ПАШЊАК 4.класе	00 02 39		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21737	3	ПАШЊАК 4.класе	00 04 42		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21737	4	ПАШЊАК 4.класе	00 03 84		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21737	5	ПАШЊАК 4.класе	00 03 84		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21737	6	ПАШЊАК 4.класе	00 04 21		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21737	7	РЕГИОНАЛНИ ПУТ	00 01 94		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21737	8	ПАШЊАК 4.класе	00 03 55		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21737	9	ПАШЊАК 4.класе	00 03 26		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21737	10	ПАШЊАК 4.класе	00 00 98		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21737	11	ПАШЊАК 4.класе	00 01 32		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21738	1	ПАШЊАК 4.класе	00 02 44		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21738	2	РЕГИОНАЛНИ ПУТ	00 00 92		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21738	3	ПАШЊАК 4.класе	00 15 07		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21738	4	ПАШЊАК 4.класе	00 04 12		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21738	5	ПАШЊАК 4.класе	00 07 54		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО

КО ВРШАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
21739	1	ПАШЊАК 4.класе	00 07 22		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21739	1	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 37		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21739	2	ПАШЊАК 4.класе	00 22 24		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21740	0	ШУМА 5.класе	00 06 00		ИСПОД КАПЕЛЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21740	0	ПОТОК	00 65 68		ИСПОД КАПЕЛЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21741	0	ШУМА 4.класе	00 95 31		ИСПОД КАПЕЛЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21741	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 01 39		ИСПОД КАПЕЛЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21742	0	ШУМА 5.класе	00 09 08		ИСПОД КАПЕЛЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21743	0	ШУМА 5.класе	00 10 56		ИСПОД КАПЕЛЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21744	0	ШУМА 5.класе	01 40 94		ИСПОД КАПЕЛЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21745	0	ШУМА 5.класе	00 14 17		ИСПОД КАПЕЛЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21746	0	ШУМА 5.класе	00 02 05		ИСПОД КАПЕЛЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21747	0	ШУМА 5.класе	00 10 31		ИСПОД КАПЕЛЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21748	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 20 32		ИСПОД КАПЕЛЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21749	1	ШУМА 5.класе	38 06 62		ИСПОД КАПЕЛЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21749	1	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 04 80		ИСПОД КАПЕЛЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21749	2	ШУМА 5.класе	00 01 69		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	3	ШУМА 5.класе	00 02 23		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	4	ШУМА 5.класе	00 01 28		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	5	ШУМА 5.класе	00 01 60		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	6	ШУМА 5.класе	00 01 80		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	7	ШУМА 5.класе	00 01 36		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	8	ШУМА 5.класе	00 01 46		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	9	ШУМА 5.класе	00 01 34		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	9	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 56		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	10	ШУМА 5.класе	00 01 90		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	11	ШУМА 5.класе	00 01 54		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	12	ШУМА 5.класе	00 01 64		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	13	ШУМА 5.класе	00 01 90		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	14	ШУМА 5.класе	00 01 92		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО

КО ВРШАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
21749	15	ШУМА 5.класе	00 01 73		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	16	ШУМА 5.класе	00 01 81		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	17	ШУМА 5.класе	00 01 31		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	17	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 63		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	18	ШУМА 5.класе	00 02 15		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	19	ШУМА 5.класе	00 01 78		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	20	ШУМА 5.класе	00 01 96		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	21	ШУМА 5.класе	00 02 71		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	22	ШУМА 5.класе	00 02 73		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	23	ШУМА 5.класе	00 02 57		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	24	ШУМА 5.класе	00 02 44		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	25	ШУМА 5.класе	00 02 28		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	26	ШУМА 5.класе	00 02 13		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	27	ШУМА 5.класе	00 02 00		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	28	ШУМА 5.класе	00 01 82		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	29	ШУМА 5.класе	00 03 88		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	29	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 41		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	30	РЕГИОНАЛНИ ПУТ	00 02 03		ИСПОД КАПЕЛЕ	ПРИВАТНО
21749	31	ШУМА 5.класе	00 12 20		ИСПОД КАПЕЛЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21749	32	ШУМА 5.класе	00 12 20		ИСПОД КАПЕЛЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21750	0	ШУМА 5.класе	00 15 96		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21751	0	ШУМА 5.класе	00 11 18		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21752	0	ШУМА 5.класе	00 15 57		КУЛА	ПРИВАТНО
21753	0	ШУМА 5.класе	21 98 55		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21754	0	ШУМА 5.класе	00 89 67		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21755	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 36 43		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21756	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 10 81		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21757	0	ПАШЊАК 4.класе	00 03 10		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21762	1	ШУМА 4.класе	00 12 37		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21766	1	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 16 80		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"

КО ВРШАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
21766	2	ВОДОДЕРИНА, ЈАРУГА	00 09 22		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21769	0	ШУМА 4.класе	04 85 80		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21864	0	ШУМА 4.класе	01 51 61		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21865	0	ЛИВАДА 6.класе	00 15 56		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21866	0	ПАШЊАК 4.класе	01 05 13		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21867	0	ВИНОГРАД 5.класе	00 53 55		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21867	0	ПАШЊАК 4.класе	00 04 20		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21867	0	ШАНАЦ, РОВ	00 03 60		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21872	0	ШУМА 4.класе	00 94 36		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
21876	1	ВОДОДЕРИНА, ЈАРУГА		00 34 07	КУЛА	СО ВРШАЦ
22151	1	ШУМА 4.класе	01 73 51		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22151	1	ВОДОДЕРИНА, ЈАРУГА	00 11 80		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22151	2	ШУМА 4.класе	00 00 34		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22151	3	ШУМА 4.класе	00 00 10		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22151	4	ШУМА 4.класе	00 01 66		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22152	0	МАЈДАН КАМЕНА	00 36 32		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22153	0	МАЈДАН КАМЕНА	00 48 56		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22154	0	ШУМА 4.класе	00 78 29		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22154	0	МАЈДАН КАМЕНА	00 11 20		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22155	0	ПАШЊАК 4.класе	00 29 70		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22156	0	ПАШЊАК 4.класе	00 06 00		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22156	0	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 42		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22157	0	ПАШЊАК 4.класе	01 48 08		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22158	0	ШУМА 4.класе	00 27 09		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22159	0	ШУМА 4.класе	00 16 25		КУЛА	ПРИВАТНО
22160	0	МАЈДАН КАМЕНА	00 53 78		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22161	1	ШУМА 3.класе	00 09 96		КУЛА	ПРИВАТНО
22161	2	ШУМА 3.класе	00 00 33		КУЛА	ПРИВАТНО
22161	2	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 02 35		КУЛА	ПРИВАТНО
22161	3	РЕГИОНАЛНИ ПУТ	00 00 61		КУЛА	ПРИВАТНО

КО ВРШАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
22161	4	ШУМА 3.класе	00 03 98		КУЛА	ПРИВАТНО
22162	0	НЕПЛОДНЕ ПОВРШИНЕ ЗЕМЉИШТА	00 09 32		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22163	0	НЕПЛОДНЕ ПОВРШИНЕ ЗЕМЉИШТА	00 03 80		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22164	0	НЕПЛОДНЕ ПОВРШИНЕ ЗЕМЉИШТА	00 11 02		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22165	1	ПАШЊАК 4.класе	00 35 33		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22165	2	ПАШЊАК 4.класе	00 10 36		КУЛА	ПРИВАТНО
22166	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 24 25		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22171	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 00 35		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22171	0	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 35		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22175	0	ШУМА 4.класе	00 28 00		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22175	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 01 26		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22176	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 93 56		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22177	0	ПАШЊАК 4.класе	00 10 99		КУЛА	ПРИВАТНО
22178	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 48 35		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22179	0	ЛИВАДА 6.класе	00 04 78		КУЛА	ПРИВАТНО
22179	0	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 41		КУЛА	ПРИВАТНО
22179	0	ЗЕМЉИШТЕ УЗ ЗГРАДУ - ОБЈЕКАТ	00 05 00		КУЛА	ПРИВАТНО
22180	1	ЛИВАДА 6.класе	00 08 87		КУЛА	ПРИВАТНО
22180	2	ЛИВАДА 6.класе	00 12 50		КУЛА	ПРИВАТНО
22181	0	ШУМА 4.класе	01 01 71		КУЛА	ОПШТ.ОРГАН.'ЦРВ КРСТ'
22181	0	МАЈДАН КАМЕНА	00 02 90		КУЛА	ОПШТ.ОРГАН.'ЦРВ КРСТ'
22181	0	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 05 82		КУЛА	ОПШТ.ОРГАН.'ЦРВ КРСТ'
22181	0	ЗЕМЉИШТЕ УЗ ЗГРАДУ - ОБЈЕКАТ	00 05 00		КУЛА	ОПШТ.ОРГАН.'ЦРВ КРСТ'
22182	0	ШУМА 5.класе	00 71 72		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22183	0	ШУМА 5.класе	00 07 46		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22184	0	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 48		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22185	0	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 01 10		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22186	0	ШУМА 5.класе	00 01 59		КУЛА	ПРИВАТНО
22186	0	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 16		КУЛА	ПРИВАТНО
22187	0	НЕПЛОДНЕ ПОВРШИНЕ ЗЕМЉИШТА	00 08 52		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"

КО ВРШАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
22188	0	НЕПЛОДНЕ ПОВРШИНЕ ЗЕМЉИШТА	00 06 81		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22189	1	ШУМА 5.класе	73 69 71		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22189	2	ШУМА 5.класе	00 27 90		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	3	ШУМА 5.класе	00 01 72		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	3	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 32		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	4	ШУМА 5.класе	00 02 05		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	5	ШУМА 5.класе	00 03 13		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	6	ШУМА 5.класе	00 03 14		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	8	ШУМА 5.класе	00 03 83		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	8	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 37		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	10	ШУМА 5.класе	00 02 08		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	11	ШУМА 5.класе	00 02 66		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	11	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 44		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	12	ШУМА 5.класе	00 02 04		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	13	ШУМА 5.класе	00 01 04		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	14	ШУМА 5.класе	00 01 04		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	15	ШУМА 5.класе	00 01 76		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	15	ВИКЕНД КУЋА	00 00 34		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	16	ШУМА 5.класе	00 02 12		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	17	ШУМА 5.класе	00 02 13		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	18	ШУМА 5.класе	00 02 16		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	19	ШУМА 5.класе	00 02 16		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	20	ШУМА 5.класе	00 02 15		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	21	ШУМА 5.класе	00 02 14		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	22	ШУМА 5.класе	00 02 80		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	22	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 38		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	23	ШУМА 5.класе	00 32 00		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22189	25	ШУМА 5.класе	00 13 15		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	25	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 85		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	27	ЛИВАДА 6.класе	00 04 33		КУЛА	ПРИВАТНО

КО ВРШАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
22189	28	ШУМА 5.класе	00 06 60		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	29	ВИНОГРАД 5.класе	00 07 86		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	29	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 45		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	30	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 04 30		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	31	ШУМА 5.класе	20 53 77		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22189	32	ШУМА 5.класе	00 21 40		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22189	33	ШУМА 5.класе	00 08 61		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	34	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 00 97		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	35	ШУМА 5.класе	00 59 07		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	35	МАЈДАН КАМЕНА	00 14 60		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	36	ШУМА 5.класе	00 06 59		КУЛА	ПРИВАТНО
22189	37	ШУМА 5.класе	00 30 40		КУЛА	ПРИВАТНО
22281	0	ПАШЊАК 4.класе	00 58 40		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22281	0	ШУМА 4.класе	00 11 98		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22454	0	ПАШЊАК 6.класе	00 24 30		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22455	0	НЕПЛОДНЕ ПОВРШИНЕ ЗЕМЉИШТА	00 05 84		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22456	1	ЛИВАДА 6.класе	00 10 68		КУЛА	ПРИВАТНО
22456	1	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 00 56		КУЛА	ПРИВАТНО
22456	1	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 65		КУЛА	ПРИВАТНО
22456	1	ЗЕМЉИШТЕ УЗ ЗГРАДУ - ОБЈЕКАТ	00 05 00		КУЛА	ПРИВАТНО
22456	2	ЛИВАДА 6.класе	00 02 78		КУЛА	ПРИВАТНО
22456	3	ЛИВАДА 6.класе	00 02 04		КУЛА	ПРИВАТНО
22456	4	РЕГИОНАЛНИ ПУТ	00 00 71		КУЛА	ПРИВАТНО
22457	1	ЛИВАДА 6.класе	00 02 57		КУЛА	ПРИВАТНО
22457	1	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 58		КУЛА	ПРИВАТНО
22457	2	ЛИВАДА 6.класе	00 03 34		КУЛА	ПРИВАТНО
22457	3	ЛИВАДА 6.класе	00 03 04		КУЛА	ПРИВАТНО
22457	4	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 74		КУЛА	ПРИВАТНО
22457	4	ЗЕМЉИШТЕ УЗ ЗГРАДУ - ОБЈЕКАТ	00 02 34		КУЛА	ПРИВАТНО
22457	5	ШУМА 5.класе	00 02 31		КУЛА	ПРИВАТНО

КО ВРШАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
22457	6	ШУМА 5.класе	00 02 83		КУЛА	ПРИВАТНО
22457	6	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 24		КУЛА	ПРИВАТНО
22457	7	ШУМА 5.класе	00 01 74		КУЛА	ПРИВАТНО
22457	7	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 25		КУЛА	ПРИВАТНО
22457	8	ШУМА 5.класе	00 02 00		КУЛА	ПРИВАТНО
22457	8	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 25		КУЛА	ПРИВАТНО
22457	9	ЛИВАДА 6.класе	00 03 37		КУЛА	ПРИВАТНО
22458	0	ЊИВА 6.класе	00 01 68		КУЛА	ПРИВАТНО
22458	0	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 36		КУЛА	ПРИВАТНО
22458	0	ЗЕМЉИШТЕ УЗ ЗГРАДУ - ОБЈЕКАТ	00 05 00		КУЛА	ПРИВАТНО
22459	1	ВИНОГРАД 5.класе	00 10 58		КУЛА	ПРИВАТНО
22459	2	ЊИВА 6.класе	00 07 05		КУЛА	ПРИВАТНО
22459	3	ШУМА 5.класе	00 03 58		КУЛА	ПРИВАТНО
22460	0	НЕПЛОДНЕ ПОВРШИНЕ ЗЕМЉИШТА	00 10 44		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22461	0	НЕПЛОДНЕ ПОВРШИНЕ ЗЕМЉИШТА	00 02 73		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22462	1	ШУМА 5.класе	00 02 90		КУЛА	ПРИВАТНО
22462	1	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 63		КУЛА	ПРИВАТНО
22462	2	НЕПЛОДНЕ ПОВРШИНЕ ЗЕМЉИШТА	00 51 24		КУЛА	РТ СРБИЈЕ
22462	2	ВОДОДЕРИНА, ЈАРУГА	00 00 28		КУЛА	РТ СРБИЈЕ
22462	2	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 02 02		КУЛА	РТ СРБИЈЕ
22462	3	ШУМА 5.класе	00 03 66		КУЛА	ПРИВАТНО
22462	4	ШУМА 5.класе	00 03 62		КУЛА	ПРИВАТНО
22462	5	ШУМА 5.класе	00 04 22		КУЛА	ПРИВАТНО
22462	6	ШУМА 5.класе	00 04 18		КУЛА	ПРИВАТНО
22462	7	ШУМА 5.класе	00 04 14		КУЛА	ПРИВАТНО
22462	8	ШУМА 5.класе	00 04 10		КУЛА	ПРИВАТНО
22462	9	ШУМА 5.класе	00 01 71		КУЛА	ПРИВАТНО
22462	9	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 37		КУЛА	ПРИВАТНО
22462	10	РЕГИОНАЛНИ ПУТ	00 00 93		КУЛА	ПРИВАТНО
22462	11	ШУМА 5.класе	00 03 32		КУЛА	ПРИВАТНО

КО ВРШАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
22462	11	РЕГИОНАЛНИ ПУТ	00 00 36		КУЛА	ПРИВАТНО
22462	11	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 33		КУЛА	ПРИВАТНО
22462	12	ШУМА 5.класе	00 03 53		КУЛА	ПРИВАТНО
22462	12	РЕГИОНАЛНИ ПУТ	00 00 36		КУЛА	ПРИВАТНО
22462	12	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 29		КУЛА	ПРИВАТНО
22462	13	ШУМА 5.класе	00 03 59		КУЛА	ПРИВАТНО
22462	13	РЕГИОНАЛНИ ПУТ	00 00 36		КУЛА	ПРИВАТНО
22462	13	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 00 42		КУЛА	ПРИВАТНО
22462	14	ШУМА 5.класе	00 04 22		КУЛА	ПРИВАТНО
22462	14	РЕГИОНАЛНИ ПУТ	00 00 36		КУЛА	ПРИВАТНО
22462	15	ШУМА 5.класе	00 04 42		КУЛА	ПРИВАТНО
22462	15	РЕГИОНАЛНИ ПУТ	00 00 36		КУЛА	ПРИВАТНО
22462	16	ШУМА 5.класе	00 05 44		КУЛА	ПРИВАТНО
22462	16	РЕГИОНАЛНИ ПУТ	00 00 45		КУЛА	ПРИВАТНО
22462	17	ШУМА 5.класе	00 05 91		КУЛА	ПРИВАТНО
22462	17	РЕГИОНАЛНИ ПУТ	00 00 48		КУЛА	ПРИВАТНО
22462	18	ШУМА 5.класе	00 02 02		КУЛА	ПРИВАТНО
22462	19	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 42 40		КУЛА	РТ СРБИЈЕ
22463	0	ПАШЊАК 6.класе	00 81 93		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22464	0	КРШ,КАМЕЊАР	00 00 42		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22464	0	КУЛА ЗА РАЗГЛЕДАЊЕ ПЕЈСАЖА	00 01 88		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22465	1	ПАШЊАК 5.класе	12 91 07		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22465	1	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 12 52		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22465	1	ЗЕМЉИШТЕ УЗ ЗГРАДУ - ОБЈЕКАТ	00 04 56		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
22465	2	ЗЕМЉИШТЕ УЗ ЗГРАДУ - ОБЈЕКАТ	00 03 00		КУЛА	ПРИВАТНО
22479	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 33 70		КУЛА	СО ВРШАЦ
27279	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	01 18 97		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
27282	1	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА		00 35 35	КУЛА	СО ВРШАЦ
27282	2	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 65 28		КУЛА	СО ВРШАЦ
27310	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 51 28		КУЛА	СО ВРШАЦ

КО ВРШАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
27317	1	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	01 18 57		КУЛА	СО ВРШАЦ
27317	3	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 75 43		КУЛА	СО ВРШАЦ
27318	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА		00 98 44	КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
27319	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 64 55		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
27320	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 35 43		КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
27321	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА		01 12 00	КУЛА	СО ВРШАЦ
27322	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА		00 35 44	КУЛА	СО ВРШАЦ
27325	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА		00 22 60	КУЛА	СО ВРШАЦ
27520	1	ШАНАЦ, РОВ	03 57 11		КУЛА	СО ВРШАЦ
27537	0	КАНАЛ	01 84 30		КУЛА	"СРБИЈАВОДЕ"
27539	0	ШАНАЦ, РОВ		02 03 24	КУЛА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
27540	1	ШАНАЦ, РОВ		01 53 87	КУЛА	СО ВРШАЦ
27542	0	ПОТОК	00 75 04		КУЛА	СО ВРШАЦ
27543	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА		01 81 82	КУЛА	СО ВРШАЦ
27544	1	ПОТОК	00 65 84		КУЛА	СО ВРШАЦ
27544	2	ПОТОК	00 31 60		КУЛА	СО ВРШАЦ
Укупно :			1295 06 72	11 57 02		
Укупно КО Вршац :			1306 63 74			

КО ГУДУРИЦА

КО ГУДУРИЦА

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
2942	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 18 56		ШУМСКА ЗЕМЉА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2943	0	ВОЋЊАК 5.класе	01 03 66		ШУМСКА ЗЕМЉА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2944	1	ВОЋЊАК 5.класе	02 87 73		ШУМСКА ЗЕМЉА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2944	2	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 57 55		ШУМСКА ЗЕМЉА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2944	3	ВОЋЊАК 5.класе	10 82 41		ШУМСКА ЗЕМЉА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2945	0	ЊИВА 5.класе	00 87 54		ШУМСКА ЗЕМЉА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2946	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 19 92		ШУМСКА ЗЕМЉА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2947	0	СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ	00 03 06		ШУМСКА ЗЕМЉА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2948	0	ЊИВА 5.класе	00 53 23		ШУМСКА ЗЕМЉА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2949	0	ШУМА 4.класе	01 19 19		ШУМСКА ЗЕМЉА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2950	0	ШУМА 4.класе	00 84 41		ШУМСКА ЗЕМЉА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2951	0	ШУМА 4.класе	00 53 37		ШУМСКА ЗЕМЉА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2952	0	ШУМА 4.класе	00 64 27		ШУМСКА ЗЕМЉА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2953	1	ШУМА 4.класе	257 50 62		ШУМСКА ЗЕМЉА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2953	2	ШУМА 4.класе	86 31 98		ШУМСКА ЗЕМЉА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2954	0	ШУМА 4.класе	00 24 06		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2955	1	ШУМА 4.класе	00 17 98		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2955	2	ШУМА 4.класе	00 29 53		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2956	1	ШУМА 4.класе	00 18 77		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2956	2	ШУМА 4.класе	00 47 52		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2957	0	ШУМА 4.класе	00 25 22		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2958	0	ШУМА 4.класе	00 27 92		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2959	0	ШУМА 4.класе	00 13 88		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2960	0	ШУМА 4.класе	00 14 31		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2961	0	ШУМА 4.класе	00 15 32		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"

КО ГУДУРИЦА

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
2962	0	ШУМА 4.класе	00 23 70		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2963	0	ШУМА 4.класе	00 23 77		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2964	0	ШУМА 4.класе	00 27 12		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2965	0	ШУМА 4.класе	00 10 00		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2966	1	ШУМА 4.класе	00 05 47		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2966	2	ШУМА 4.класе	00 05 47		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2967	0	ШУМА 4.класе	00 22 23		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2968	0	ШУМА 4.класе	00 48 30		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2969	0	ШУМА 4.класе	00 16 12		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2970	0	ШУМА 4.класе	00 14 96		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2971	0	ШУМА 4.класе	00 03 74		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2972	0	ШУМА 4.класе	00 27 19		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2973	0	ШУМА 4.класе	00 26 40		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2974	0	ШУМА 4.класе	00 20 29		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2975	0	ШУМА 4.класе	00 28 05		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2976	0	ШУМА 4.класе	00 19 35		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2977	0	ШУМА 4.класе	00 21 76		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2978	0	ШУМА 4.класе	00 10 79		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2979	0	ШУМА 4.класе	00 06 22		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2980	0	ШУМА 4.класе	00 06 12		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2981	0	ШУМА 5.класе	00 13 09		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2982	0	ШУМА 5.класе	00 12 26		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2983	0	ШУМА 5.класе	00 05 72		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2984	0	ШУМА 5.класе	00 22 12		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2985	0	ШУМА 5.класе	00 27 48		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2986	0	ШУМА 5.класе	00 16 01		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2987	0	ШУМА 5.класе	00 17 26		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"

КО ГУДУРИЦА

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
2988	0	ШУМА 5.класе	00 32 44		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2989	0	ШУМА 5.класе	00 04 68		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2990	0	ШУМА 5.класе	00 14 71		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2991	0	ШУМА 5.класе	00 03 99		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2992	0	ШУМА 5.класе	00 20 61		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2993	0	ШУМА 5.класе	00 14 28		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2994	0	ШУМА 5.класе	00 17 95		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2995	0	ШУМА 5.класе	00 17 58		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2996	0	ШУМА 5.класе	00 19 10		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2997	0	ШУМА 5.класе	00 12 37		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2998	0	ШУМА 5.класе	00 39 13		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2999	0	ШУМА 5.класе	00 06 73		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3000	0	ШУМА 5.класе	00 24 78		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3001	0	ШУМА 5.класе	00 07 88		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3002	0	ШУМА 5.класе	00 13 06		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3003	0	ШУМА 5.класе	00 34 85		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3004	0	ШУМА 5.класе	00 24 35		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3005	0	ШУМА 5.класе	00 19 49		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3006	0	ШУМА 5.класе	00 15 21		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3007	0	ШУМА 5.класе	00 12 62		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3008	0	ШУМА 5.класе	00 35 07		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3009	0	ШУМА 5.класе	00 24 49		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3010	0	ШУМА 5.класе	00 14 31		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3011	0	ШУМА 5.класе	00 24 28		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3012	0	ШУМА 5.класе	00 05 62		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3013	0	ШУМА 5.класе	00 49 09		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3014	0	ШУМА 5.класе	00 08 06		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"

КО ГУДУРИЦА

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
3015	0	ШУМА 5.класе	00 06 15		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3016	0	ШУМА 5.класе	00 09 85		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3017	0	ШУМА 5.класе	00 07 09		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3018	0	ШУМА 5.класе	00 07 34		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3019	0	ШУМА 5.класе	00 05 32		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3020	0	ШУМА 5.класе	00 23 27		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3021	0	ШУМА 5.класе	00 18 13		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3022	0	ШУМА 5.класе	00 17 12		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3023	0	ШУМА 5.класе	00 20 39		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3024	0	ШУМА 5.класе	00 15 86		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3025	0	ШУМА 5.класе	00 14 31		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3026	0	ШУМА 5.класе	00 19 60		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3027	0	ШУМА 5.класе	00 20 32		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3028	0	ШУМА 5.класе	00 16 51		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3029	0	ШУМА 5.класе	00 15 29		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3030	0	ШУМА 5.класе	00 17 23		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3031	0	ШУМА 5.класе	00 16 90		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3032	0	ШУМА 5.класе	00 16 29		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3033	0	ШУМА 5.класе	00 16 98		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3034	0	ШУМА 5.класе	00 04 71		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3035	0	ШУМА 5.класе	00 17 95		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3036	0	ШУМА 5.класе	00 17 34		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3037	0	ШУМА 5.класе	00 09 96		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3038	0	ШУМА 5.класе	00 14 03		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3039	0	ШУМА 5.класе	00 52 73		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3040	0	ШУМА 5.класе	00 25 86		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3041	0	ШУМА 5.класе	00 20 07		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"

КО ГУДУРИЦА

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
3042	0	ШУМА 5.класе	00 07 22		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3043	0	ШУМА 5.класе	00 22 62		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3044	0	ШУМА 5.класе	00 21 80		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3045	0	ШУМА 5.класе	00 14 85		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3046	0	ШУМА 5.класе	00 05 90		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3047	0	ШУМА 5.класе	00 22 77		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3048	0	ШУМА 5.класе	00 34 02		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3049	0	ШУМА 5.класе	00 13 27		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3050	0	ШУМА 5.класе	00 03 85		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3051	0	ШУМА 5.класе	00 10 14		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3052	0	ШУМА 5.класе	00 06 26		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3053	0	ШУМА 5.класе	00 36 25		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3054	0	ШУМА 5.класе	00 21 58		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3055	0	ШУМА 5.класе	00 14 57		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3056	0	ШУМА 5.класе	00 16 11		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3057	0	ШУМА 5.класе	00 10 72		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3058	0	ШУМА 5.класе	00 31 08		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3059	0	ШУМА 5.класе	00 18 70		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3060	0	ШУМА 5.класе	00 15 00		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3077	0	ПАШЊАК	00 23 02		ТЕЦОВ БРЕГ	"ВРШАЧКИ ВИНОГРАДИ" АД
3716	0	ВИНОГРАД 5.класе	00 11 08		КОМОРИШТЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3717	0	ВИНОГРАД 5.класе	00 12 01		КОМОРИШТЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3718	0	ВИНОГРАД 5.класе	00 07 01		КОМОРИШТЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3719	0	ВИНОГРАД 5.класе	00 26 61		КОМОРИШТЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3720	0	ШУМА 5.класе	00 14 72		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3721	0	ШУМА 5.класе	01 33 29		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3722	0	ШУМА 5.класе	00 16 90		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"

КО ГУДУРИЦА

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
3723	0	ШУМА 5.класе	00 13 38		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3724	0	ШУМА 5.класе	00 02 88		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3725	0	ШУМА 5.класе	00 05 39		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3726	0	ШУМА 5.класе	00 05 57		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3727	0	ШУМА 5.класе	00 03 17		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3728	1	ШУМА 5.класе	00 01 94		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3728	2	ШУМА 5.класе	00 01 94		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3729	1	ШУМА 5.класе	00 03 42		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3729	2	ШУМА 5.класе	00 03 42		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3730	0	ШУМА 5.класе	00 06 37		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3731	1	ШУМА 5.класе	00 04 64		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3731	2	ШУМА 5.класе	00 04 60		ТЕЦОВ БРЕГ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
5055	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА		00 11 00	ТЕЦОВ БРЕГ	СО ВРШАЦ
5058	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 19 93		ПУТЕВИ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
5059	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 19 67		ПУТЕВИ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
5060	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 29 78		ПУТЕВИ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
5062	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА		00 75 00		СО ВРШАЦ
5063	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 01 91			СО ВРШАЦ
5064	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 06 80			СО ВРШАЦ
5065	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 18 38			СО ВРШАЦ
5066	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 03 88			СО ВРШАЦ
5067	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 31 38			СО ВРШАЦ
5068	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 02 99			СО ВРШАЦ
5069	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА		00 35 00		СО ВРШАЦ
5109	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 02 45			СО ВРШАЦ
Укупно :			388 61 57	01 21 00		
Укупно КО Гудурица :			389 82 57			

КО ЈАБЛАНКА

КО ЈАБЛАНКА

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
3086	0	ШУМА 2.класе	04 23 94		ДУМБРАВА КРАК	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3091	0	ШУМА 2.класе	01 61 38		ПАДУРЕА ТЕБЕР	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3092	0	ШУМА 2.класе	02 52 95		ПАДУРЕА ТЕБЕР	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3093	0	ШУМА 2.класе	02 84 53		ПАДУРЕА ТЕБЕР	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3094	0	НЕПЛОДНЕ ПОВРШИНЕ ЗЕМЉИШТА	00 01 80		ПАДУРЕА ТЕБЕР	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3095	0	ЊИВА 4.класе	00 05 93		ПАДУРЕА ТЕБЕР	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3096	0	ЊИВА 4.класе	00 18 34		ПАДУРЕА ТЕБЕР	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3097	0	ЛИВАДА 4.класе	01 20 13		ПАДУРЕА ТЕБЕР	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3098	0	НЕПЛОДНЕ ПОВРШИНЕ ЗЕМЉИШТА	00 06 69		ПАДУРЕА ТЕБЕР	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3099	0	НЕПЛОДНЕ ПОВРШИНЕ ЗЕМЉИШТА	00 13 81		ПАДУРЕА ТЕБЕР	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3100	0	ШУМА 2.класе	291 95 39		ПАДУРЕА ТЕБЕР	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
3189	0	ПОТОК		00 74 00		"СРБИЈАВОДЕ"
Укупно :			304 84 89	00 74 00		
Укупно КО Јабланка :			305 58 89			

КО МАЛО СРЕДИШТЕ

КО МАЛО СРЕДИШТЕ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
264	1	ПАШЊАК 5.класе	121 74 24		ИЗЛАЗ	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА
264	2	ШУМА 5.класе	46 03 71		ИЗЛАЗ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
264	3	ПАШЊАК 5.класе	02 93 49		ИЗЛАЗ	СРПСКИ ПРАВОСЛАВ. МАНАСТИР
264	3	ЗГРАДА МАНАСТИРА	00 03 46		ИЗЛАЗ	СРПСКИ ПРАВОСЛАВ. МАНАСТИР
264	3	ЗГРАДА ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ	00 00 48		ИЗЛАЗ	СРПСКИ ПРАВОСЛАВ. МАНАСТИР
265	1	ШУМА 5.класе	00 03 64		ИЗЛАЗ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
265	2	ШУМА 5.класе	00 04 36		ИЗЛАЗ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
266	0	ШУМА 5.класе	00 39 67		ИЗЛАЗ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
267	0	ШУМА 5.класе	00 01 51		ИЗЛАЗ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
268	0	ПАШЊАК 5.класе	00 07 30		ИЗЛАЗ	ПРИВАТНО
269	0	ШУМА 5.класе	00 49 24		ИЗЛАЗ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
270	1	ПАШЊАК 5.класе	09 83 26		ИЗЛАЗ	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА
270	2	ШУМА 5.класе	11 50 93		ИЗЛАЗ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
271	1	ШУМА 5.класе	05 65 21		ИЗЛАЗ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
271	2	ШУМА 5.класе	05 09 02		ИЗЛАЗ	ПРИВАТНО
271	3	ШУМА 5.класе	05 08 99		ИЗЛАЗ	ПРИВАТНО
557	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 20 17		ПУТЕВИ	СО ВРШАЦ
558	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 16 08		ПУТЕВИ	СО ВРШАЦ
559	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА		00 16 00	ПУТЕВИ	СО ВРШАЦ
560	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 92 83		ПУТЕВИ	СО ВРШАЦ
Укупно :			210 27 59	00 16 00		
Укупно КО Мало Средиште :			210 43 59			

КО МАРКОВАЦ

КО МАРКОВАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
4000	0	ПАШЊАК 5.класе	00 30 64		ПАДУРЕА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4001	1	ШУМА 4.класе	115 00 76		ПАДУРЕА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4001	1	ШУМА 6.класе	57 50 38		ПАДУРЕА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4001	2	ШУМА 2.класе	110 48 91		ПАДУРЕА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4001	3	ЗГ.ЈНА,НАР.ОДБ.И ДРУШ.САМОЗАШ.	00 48 10		ПАДУРЕА	ДРЖАВНИ СЕКРЕТ.ЗА НАР.ОДБРАН
4005	0	ШУМА 6.класе	10 43 71		ПАДУРЕА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4006	0	ЗЕМЉИШТЕ УЗ ЗГРАДУ - ОБЈЕКАТ	00 03 45		ПАДУРЕА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4007	0	ПАШЊАК 5.класе	00 03 96		ПАДУРЕА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4008	0	ШУМА 6.класе	00 24 39		ПАДУРЕА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4009	0	ПАШЊАК 5.класе	00 17 91		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ПРИВАТНО
4010	1	ПАШЊАК 5.класе	00 04 14		ПАДУРЕА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4011	1	ПАШЊАК 5.класе	00 07 62		ПАДУРЕА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4011	2	ПАШЊАК 5.класе	00 07 62		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ПРИВАТНО
4012	0	ШУМА 2.класе	00 25 50		ПАДУРЕА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4013	0	ПАШЊАК 5.класе	00 09 10		ПАДУРЕА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4014	0	ШУМА 2.класе	00 20 50		ПАДУРЕА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4015	0	ЊИВА 2.класе	00 12 52		ПАДУРЕА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4016	0	ШУМА 2.класе	01 20 51		ПАДУРЕА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4017	0	ШУМА 2.класе	01 09 33		ПАДУРЕА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4018	1	ПАШЊАК 5.класе	00 10 32		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ПРИВАТНО
4018	2	ПАШЊАК 5.класе	00 10 32		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ПРИВАТНО
4019	1	ПАШЊАК 5.класе	00 20 21		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ПРИВАТНО
4019	2	ПАШЊАК 5.класе	00 20 17		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ПРИВАТНО
4020	0	ПАШЊАК 5.класе	00 70 13		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4021	0	ПАШЊАК 5.класе	00 16 87		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"

КО МАРКОВАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
4022	0	ЊИВА 7.класе	00 21 04		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4023	0	ПАШЊАК 5.класе	00 12 52		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4024	0	ПАШЊАК 5.класе	00 12 52		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ПРИВАТНО
4025	0	ПАШЊАК 5.класе	00 14 97		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ПРИВАТНО
4026	1	ПАШЊАК 5.класе	00 08 59		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4026	2	ПАШЊАК 5.класе	00 08 81		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ПРИВАТНО
4027	1	ПАШЊАК 5.класе	00 04 36		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ПРИВАТНО
4027	2	ПАШЊАК 5.класе	00 04 32		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ПРИВАТНО
4028	1	ПАШЊАК 5.класе	00 06 94		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4028	2	ПАШЊАК 5.класе	00 06 94		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ПРИВАТНО
4029	1	ШУМА 2.класе	00 09 74		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4029	2	ШУМА 2.класе	00 09 74		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ПРИВАТНО
4030	1	ПАШЊАК 5.класе	00 17 38		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4030	2	ПАШЊАК 5.класе	00 20 46		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4030	3	ПАШЊАК 5.класе	00 17 38		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4031	0	ПАШЊАК 5.класе	00 47 05		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4204	1	ПАШЊАК 5.класе	00 14 39		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4204	2	ПАШЊАК 5.класе	00 16 54		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4205	0	ПАШЊАК 5.класе	00 07 97		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4206	0	ПАШЊАК 5.класе	00 04 79		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4207	1	ПАШЊАК 5.класе	00 01 83		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4207	2	ПАШЊАК 5.класе	00 01 83		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4208	1	ПАШЊАК 5.класе	00 11 40		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4208	2	ПАШЊАК 5.класе	00 11 37		ПАДУРЕ ПОЈАНА	СО ВРШАЦ
4209	1	ПАШЊАК 5.класе	00 14 68		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4209	2	ПАШЊАК 5.класе	00 14 68		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4210	1	ПАШЊАК 5.класе	00 06 12		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"

КО МАРКОВАЦ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
4210	2	ПАШЊАК 5.класе	00 06 15		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4210	2	ПАШЊАК 5.класе	00 04 14		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ПРИВАТНО
4211	1	ПАШЊАК 5.класе	00 05 87		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4211	2	ПАШЊАК 5.класе	00 05 83		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4212	0	ПАШЊАК 5.класе	00 10 63		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ПРИВАТНО
4212	0	ШУМА 2.класе	00 13 72		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ПРИВАТНО
4213	0	ПАШЊАК 5.класе	00 10 96		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4214	0	ПАШЊАК 5.класе	00 08 55		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
4215	1	ПАШЊАК 5.класе	00 03 42		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ПРИВАТНО
4215	2	ПАШЊАК 5.класе	00 03 42		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ПРИВАТНО
4215	3	ПАШЊАК 5.класе	00 03 42		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ПРИВАТНО
4216	0	ПАШЊАК 5.класе	00 11 14		ПАДУРЕ ПОЈАНА	ПРИВАТНО
4730	0	ПУТ	00 48 87		ПАДУРЕА	СО ВРШАЦ
4784	0	ПУТ НА ЗЕМЉИ У СВОЈ. ГРАЂАНА		00 06 00	ПАДУРЕ ПОЈАНА	СО ВРШАЦ
4787	0	ПУТ НА ЗЕМЉИ У СВОЈ. ГРАЂАНА		00 20 00	ПАДУРЕ ПОЈАНА	СО ВРШАЦ
4788	0	ПУТ НА ЗЕМЉИ У СВОЈ. ГРАЂАНА	00 05 15		ПАДУРЕ ПОЈАНА	СО ВРШАЦ
4798	0	ПУТ	00 19 92		ПАДУРЕА	СО ВРШАЦ
Укупно :			304 26 62	00 26 00		
Укупно КО Марковац :			304 52 62			

КО МЕСИЋ

КО МЕСИЋ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
276	0	ПАШЊАК 5.класе		04 50 00	ИЗЛАЗ	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
277	0	ЊИВА 6.класе	00 67 94		ИЗЛАЗ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
278	0	ЊИВА 6.класе	01 73 93		ИЗЛАЗ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
279	0	ЊИВА 6.класе	01 24 41		ИЗЛАЗ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
280	0	ПАШЊАК 5.класе	13 79 64		ИЗЛАЗ	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
281	1	ШУМА 4.класе		03 00 00	ИЗЛАЗ	СРПСКИ ПРАВОСЛАВН МОНАСТИР
281	2	ШУМА 4.класе	60 95 87		ИЗЛАЗ	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
282	0	ЊИВА 6.класе	00 36 40		ИЗЛАЗ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
283	0	ЊИВА 6.класе	00 55 06		ИЗЛАЗ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
284	0	НЕПЛОДНЕ ПОВРШИНЕ ЗЕМЉИШТА	00 08 78		ИЗЛАЗ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
285	0	ПАШЊАК 5.класе		00 16 00	ИЗЛАЗ	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1377	0	ПАШЊАК 5.класе	00 20 03		ДУМБРАВА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1378	0	ПАШЊАК 5.класе	00 31 90		ДУМБРАВА	ПРИВАТНО
1379	0	ПАШЊАК 5.класе	00 13 92		ДУМБРАВА	ПРИВАТНО
1540	0	ПАШЊАК 5.класе	00 36 90		ДУМБРАВА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1541	0	ПАШЊАК 5.класе	00 16 36		ДУМБРАВА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1542	0	ПАШЊАК 5.класе	00 23 13		ДУМБРАВА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1543	0	ПАШЊАК 5.класе	00 21 04		ДУМБРАВА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1544	0	ПАШЊАК 5.класе	00 24 74		ДУМБРАВА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1545	0	ПАШЊАК 5.класе	00 07 16		ДУМБРАВА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1546	0	ПАШЊАК 5.класе	00 41 36		ДУМБРАВА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1547	0	ПАШЊАК 5.класе	00 20 82		ДУМБРАВА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1548	0	ПАШЊАК 5.класе	00 75 03		ДУМБРАВА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1549	0	ЊИВА 7.класе	02 95 28		ДУМБРАВА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1550	0	ЗЕМЉИШТЕ УЗ ЗГРАДУ - ОБЈЕКАТ	00 00 83		ДУМБРАВА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"

КО МЕСИЋ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
1551	0	ЊИВА 5.класе	00 41 72		ДУМБРАВА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1552	0	ЊИВА 7.класе	00 11 95		ДУМБРАВА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1553	0	ЗЕМЉИШТЕ УЗ ЗГРАДУ - ОБЈЕКАТ	00 00 43		ДУМБРАВА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1554	1	ВИНОГРАД 4.класе	00 63 59		ДУМБРАВА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1554	2	ЊИВА 7.класе	01 59 69		ДУМБРАВА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1555	0	ПАШЊАК 4.класе	00 44 35		ДУМБРАВА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1556	0	ЗЕМЉИШТЕ УЗ ЗГРАДУ - ОБЈЕКАТ	00 00 61		ДУМБРАВА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1557	0	ШУМА 4.класе	00 86 97		ДУМБРАВА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1558	0	ШУМА 4.класе	12 06 82		ДУМБРАВА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1559	0	ШУМА 4.класе	04 98 78		ДУМБРАВА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1575	0	ПАШЊАК 5.класе	00 56 32		ДУМБРАВА	ПРИВАТНО
1724	0	ПАШЊАК 5.класе	00 48 48		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1725	0	ПАШЊАК 5.класе	00 18 70		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1726	0	ПАШЊАК 5.класе	00 42 40		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1727	0	ПАШЊАК 5.класе	00 12 30		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1728	0	ПАШЊАК 5.класе	00 04 29		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1729	0	ПАШЊАК 5.класе	00 24 92		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1730	0	ПАШЊАК 5.класе	00 47 73		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1731	0	ПАШЊАК 5.класе	00 51 01		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1732	0	ПАШЊАК 5.класе	00 48 20		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1733	0	ПАШЊАК 5.класе	00 04 06		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1734	0	ПАШЊАК 5.класе	00 27 01		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1735	0	ПАШЊАК 5.класе	00 21 76		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1736	0	ПАШЊАК 5.класе	00 48 37		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1737	0	ПАШЊАК 5.класе	00 44 27		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1738	0	ПАШЊАК 5.класе	00 34 24		ГОЛА ГЛАВИЦА	РУМУНСКА ЦРКВЕНА ОПШТИНА
1739	0	ПАШЊАК 5.класе	00 73 19		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ

КО МЕСИЋ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
1740	0	ПАШЊАК 5.класе	00 43 59		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1741	0	ПАШЊАК 5.класе	00 15 00		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1742	0	ПАШЊАК 5.класе	00 36 76		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1743	0	ПАШЊАК 5.класе	00 44 42		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1767	0	ПАШЊАК 5.класе	00 61 04		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1768	0	ПАШЊАК 5.класе	00 63 59		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1769	0	ПАШЊАК 5.класе	00 15 03		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1770	0	ПАШЊАК 5.класе	00 28 49		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1771	0	ПАШЊАК 5.класе	00 35 57		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1772	0	ПАШЊАК 5.класе	00 30 50		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1773	0	ПАШЊАК 5.класе	00 45 25		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1774	1	ПАШЊАК 5.класе	00 28 77		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1774	2	ПАШЊАК 5.класе	00 20 61		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1775	1	ПАШЊАК 5.класе	00 26 51		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1775	2	ПАШЊАК 5.класе	00 26 47		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1776	0	ПАШЊАК 5.класе	00 42 44		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1777	0	ПАШЊАК 5.класе	00 66 90		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1778	0	ПАШЊАК 5.класе	00 13 34		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1779	0	ПАШЊАК 5.класе	00 35 71		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1780	1	ПАШЊАК 5.класе	00 31 65		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1780	2	ПАШЊАК 5.класе	00 31 69		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1781	0	ПАШЊАК 5.класе	00 16 54		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1782	0	ПАШЊАК 5.класе	00 18 31		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1783	0	ПАШЊАК 5.класе	00 06 29		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1784	0	ПАШЊАК 5.класе	00 86 90		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1785	0	ПАШЊАК 5.класе	00 15 29		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1786	0	ПАШЊАК 5.класе	00 61 97		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ

КО МЕСИЋ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
1787	0	ПАШЊАК 5.класе	00 22 41		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1788	0	ПАШЊАК 5.класе	00 22 55		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1789	0	ПАШЊАК 5.класе	00 23 70		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1790	0	ПАШЊАК 5.класе	00 17 70		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1791	0	ПАШЊАК 5.класе	19 27 34		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1792	1	ПАШЊАК 5.класе	00 05 14		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1792	2	ПАШЊАК 5.класе	00 05 18		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1793	1	ПАШЊАК 5.класе	00 04 71		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1793	2	ПАШЊАК 5.класе	00 04 71		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1794	1	ПАШЊАК 5.класе	00 05 07		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1794	2	ПАШЊАК 5.класе	00 05 04		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1795	1	ПАШЊАК 5.класе	00 05 90		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1795	2	ПАШЊАК 5.класе	00 05 86		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1796	0	ПАШЊАК 5.класе	00 26 21		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1799	0	ПАШЊАК 5.класе	00 33 09		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1800	0	ПАШЊАК 5.класе	00 60 24		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1801	0	ПАШЊАК 5.класе	00 27 30		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1802	1	ПАШЊАК 5.класе	00 10 39		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1802	2	ПАШЊАК 5.класе	00 10 43		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1803	0	ПАШЊАК 5.класе	00 12 55		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1804	0	ПАШЊАК 5.класе	00 39 06		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1805	0	ПАШЊАК 5.класе	00 43 45		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1806	0	ПАШЊАК 5.класе	00 10 75		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1807	0	ПАШЊАК 5.класе	00 17 49		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1808	0	ПАШЊАК 5.класе	00 29 67		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1809	0	ПАШЊАК 5.класе	00 13 74		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1810	1	ПАШЊАК 5.класе	00 23 49		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"

КО МЕСИЋ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
1810	2	ПАШЊАК 5.класе	00 23 45		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1811	0	ПАШЊАК 5.класе	00 39 56		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1812	0	ЛИВАДА 5.класе	00 54 53		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1813	0	ПАШЊАК 5.класе	00 34 67		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1814	0	ШУМА 4.класе	00 31 94		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1815	1	ПАШЊАК 5.класе	00 16 58		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1815	2	ПАШЊАК 5.класе	00 16 54		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1816	1	ПАШЊАК 5.класе	00 27 95		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1816	2	ПАШЊАК 5.класе	00 27 95		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1816	3	ПАШЊАК 5.класе	00 27 91		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1817	0	ПАШЊАК 5.класе	01 48 69		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1818	0	ПАШЊАК 5.класе	00 28 31		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1819	1	ПАШЊАК 5.класе	00 09 32		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1819	2	ПАШЊАК 5.класе	00 09 35		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1820	0	ПАШЊАК 5.класе	00 20 75		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1821	0	ПАШЊАК 5.класе	00 42 33		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1822	0	ПАШЊАК 5.класе	00 05 93		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1823	0	ПАШЊАК 5.класе	00 32 05		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1824	0	ПАШЊАК 5.класе	00 10 60		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1825	0	ПАШЊАК 5.класе	00 12 88		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1826	0	ПАШЊАК 5.класе	00 20 68		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1827	0	ПАШЊАК 5.класе	00 31 90		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1828	0	ПАШЊАК 5.класе	00 06 65		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1829	1	ПАШЊАК 5.класе	00 14 39		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1829	2	ПАШЊАК 5.класе	00 54 02		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1830	0	ШУМА 4.класе	00 31 29		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1831	0	ШУМА 4.класе	00 05 65		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО

КО МЕСИЋ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
1832	0	ПАШЊАК 5.класе	00 28 46		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1834	0	ПАШЊАК 5.класе	00 16 69		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1835	0	ШУМА 4.класе	00 04 75		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1836	0	ШУМА 4.класе	00 06 90		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1837	0	ШУМА 5.класе	00 31 00		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1838	0	ШУМА 4.класе	00 33 05		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1839	0	ШУМА 4.класе	00 34 82		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1840	1	ПАШЊАК 5.класе	00 28 77		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1840	2	ПАШЊАК 5.класе	00 12 62		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1841	0	ПАШЊАК 5.класе	00 20 86		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1842	0	ЊИВА 6.класе	00 58 41		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1843	0	ПАШЊАК 5.класе	00 65 89		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1844	0	ЊИВА 6.класе	00 76 00		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1845	0	ПАШЊАК 5.класе	00 56 04		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1846	0	ЗЕМЉИШТЕ УЗ ЗГРАДУ - ОБЈЕКАТ	00 00 21		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1847	0	ЗЕМЉИШТЕ УЗ ЗГРАДУ - ОБЈЕКАТ	00 00 21		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1848	0	ЊИВА 7.класе	00 11 19		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1849	0	ПАШЊАК 5.класе	00 29 53		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1850	0	ПАШЊАК 5.класе	00 09 96		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1851	0	ПАШЊАК 5.класе	00 16 29		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1852	0	ПАШЊАК 5.класе	00 07 88		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1853	0	ПАШЊАК 5.класе	00 10 28		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1854	0	ПАШЊАК 5.класе	00 10 43		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1855	0	ПАШЊАК 5.класе	00 19 64		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1856	0	ПАШЊАК 5.класе	00 17 12		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1857	0	ПАШЊАК 5.класе	00 72 40		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1858	0	ПАШЊАК 5.класе	00 22 37		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО

КО МЕСИЋ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
1859	0	ПАШЊАК 5.класе	00 47 12		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1860	0	ШУМА 4.класе	00 20 50		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1861	0	ШУМА 4.класе	00 19 28		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1862	0	ПАШЊАК 5.класе	00 70 75		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1863	0	ПАШЊАК 5.класе	00 75 96		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1864	0	ПАШЊАК 5.класе	00 15 68		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1865	0	ПАШЊАК 5.класе	00 19 46		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1866	0	ПАШЊАК 5.класе	00 08 92		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1867	0	ПАШЊАК 5.класе	00 33 05		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1868	0	ПАШЊАК 5.класе	00 45 61		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1869	0	ПАШЊАК 5.класе	00 40 32		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1870	0	ПАШЊАК 5.класе	00 30 43		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1871	0	ШУМА 4.класе	00 13 67		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1873	0	ШУМА 4.класе	00 12 55		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1874	0	ПАШЊАК 5.класе	00 46 18		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1875	1	ЛИВАДА 5.класе	00 28 77		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1875	2	ПАШЊАК 5.класе	00 23 88		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1876	0	ПАШЊАК 5.класе	00 24 35		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1877	0	ПАШЊАК 5.класе	00 21 72		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1878	0	ПАШЊАК 5.класе	00 12 70		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1879	0	ПАШЊАК 5.класе	00 23 23		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1880	0	ПАШЊАК 5.класе	00 51 72		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1881	0	ПАШЊАК 5.класе	00 78 02		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1882	1	ПАШЊАК 5.класе	00 23 85		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1882	2	ПАШЊАК 5.класе	00 23 85		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1883	0	ПАШЊАК 5.класе	00 53 73		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1884	0	ПАШЊАК 5.класе	00 06 04		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1885	0	ПАШЊАК 5.класе	00 13 45		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1886	0	ПАШЊАК 5.класе	00 18 67		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1887	0	ПАШЊАК 5.класе	00 25 61		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"

КО МЕСИЋ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
1888	0	ПАШЊАК 5.класе	00 29 74		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1890	0	ПАШЊАК 5.класе	00 59 74		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1891	0	ПАШЊАК 5.класе	00 26 76		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1892	0	ЊИВА 7.класе	00 39 71		ГОЛА ГЛАВИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1893	0	ШУМА 4.класе	00 36 40		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1894	0	ШУМА 4.класе	00 06 29		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1895	0	ПАШЊАК 5.класе	00 23 20		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1896	0	ПАШЊАК 5.класе	00 31 22		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1897	0	ПАШЊАК 5.класе	00 13 16		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1898	0	ПАШЊАК 5.класе	00 32 09		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1899	0	ШУМА 4.класе	00 22 12		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1900	1	ПАШЊАК 5.класе	00 02 37		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1900	2	ПАШЊАК 5.класе	00 02 37		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1901	1	ПАШЊАК 5.класе	00 02 48		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1901	2	ПАШЊАК 5.класе	00 02 48		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1902	1	ПАШЊАК 5.класе	00 02 91		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1902	2	ПАШЊАК 5.класе	00 02 95		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1903	1	ПАШЊАК 5.класе	00 09 78		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1903	2	ПАШЊАК 5.класе	00 09 82		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1904	1	ПАШЊАК 7.класе	00 06 47		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1904	2	ПАШЊАК 5.класе	00 06 44		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1905	1	ПАШЊАК 5.класе	00 11 90		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1905	2	ПАШЊАК 5.класе	00 11 87		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1906	1	ПАШЊАК 5.класе	00 05 55		ГОЛА ГЛАВИЦА	МИКША ЈОВАНА ПЕТАР
1906	2	ПАШЊАК 5.класе	00 05 51		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1907	1	ПАШЊАК 5.класе	00 06 33		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1907	2	ПАШЊАК 5.класе	00 06 33		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1908	1	ПАШЊАК 5.класе	00 06 48		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО
1908	2	ПАШЊАК 5.класе	00 06 47		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1909	1	ПАШЊАК 5.класе	00 05 93		ГОЛА ГЛАВИЦА	ПРИВАТНО

КО МЕСИЋ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
1909	2	ПАШЊАК 5.класе	00 05 93		ГОЛА ГЛАВИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1910	0	ШУМА 4.класе	00 74 49		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1911	0	ШУМА 4.класе	00 45 75		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1912	0	ШУМА 4.класе	00 41 36		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1913	0	ШУМА 4.класе	00 87 94		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1914	0	ШУМА 4.класе	00 43 66		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1915	0	ШУМА 4.класе	00 28 95		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1916	0	ШУМА 4.класе	00 61 97		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1917	0	ШУМА 4.класе	00 15 39		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1918	0	ПАШЊАК 5.класе	00 49 92		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1919	0	ШУМА 4.класе	00 12 85		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1920	0	ШУМА 4.класе	00 69 70		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1921	0	ВИНОГРАД 3.класе	00 55 46		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1922	0	ШУМА 4.класе	00 62 83		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1923	0	ПАШЊАК 5.класе	00 13 34		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1924	0	ПАШЊАК 5.класе	00 23 70		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1925	0	ПАШЊАК 5.класе	00 24 53		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1926	0	НЕПЛОДНЕ ПОВРШИНЕ ЗЕМЉИШТА	00 07 12		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1927	0	ПАШЊАК 5.класе	00 69 38		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1928	1	ЛИВАДА 5.класе	00 37 98		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1928	2	ПАШЊАК 5.класе	00 43 16		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1929	0	ШУМА 4.класе	00 31 51		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1930	0	ПАШЊАК 5.класе	00 03 85		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1931	0	ПАШЊАК 5.класе	00 32 66		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1932	0	ПАШЊАК 5.класе	00 31 65		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1933	0	ПАШЊАК 5.класе	00 04 17		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1934	0	ШУМА 4.класе	00 27 55		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1935	0	ШУМА 4.класе	00 09 85		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1936	0	ШУМА 4.класе	00 28 58		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1937	0	ПАШЊАК 5.класе	00 48 95		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ

КО МЕСИЋ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
1938	0	ПАШЊАК 5.класе	00 12 95		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1939	0	ШУМА 4.класе	00 15 47		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1940	0	ШУМА 4.класе	00 23 56		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1941	0	ПАШЊАК 5.класе	00 14 88		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1942	0	ПАШЊАК 5.класе	00 22 16		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1943	0	ПАШЊАК 5.класе	00 17 52		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1944	0	ШУМА 4.класе	00 10 72		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1945	0	ПАШЊАК 5.класе	00 05 32		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1946	0	ПАШЊАК 5.класе	00 46 76		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1947	0	ПАШЊАК 5.класе	00 36 33		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1948	0	ПАШЊАК 5.класе	00 62 69		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1949	0	ШУМА 4.класе	00 68 59		КАМЕНАРИЦА	ПРИВАТНО
1950	0	ВОДОДЕРИНА,ЈАРУГА	00 16 33		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1951	0	ЗЕМЉИШТЕ УЗ ЗГРАДУ - ОБЈЕКАТ	00 00 36		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1952	0	ШУМА 4.класе	02 36 80		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1953	0	ПАШЊАК 5.класе	00 41 97		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1954	0	ПАШЊАК 5.класе	00 29 24		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1955	0	ШУМА 4.класе	00 28 67		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1956	0	ПАШЊАК 5.класе	00 39 38		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1957	0	ПАШЊАК 5.класе	00 37 94		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1958	0	ПАШЊАК 5.класе	00 75 10		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1959	1	ПАШЊАК 5.класе	00 72 54		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1959	2	ШУМА 4.класе	00 57 55		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1960	0	ШУМА 4.класе	02 25 80		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1961	0	ШУМА 4.класе	00 94 41		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1962	0	ШУМА 4.класе	00 49 31		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1963	0	ШУМА 4.класе	00 23 38		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1964	0	ШУМА 4.класе	00 14 75		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1965	0	ПАШЊАК 5.класе	00 05 54		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1966	0	ПАШЊАК 5.класе	00 02 48		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ

КО МЕСИЋ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
1967	0	ПАШЊАК 5.класе	00 42 08		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1968	0	ПАШЊАК 5.класе	00 13 96		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1969	0	ПАШЊАК 5.класе	00 54 60		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1970	0	ПАШЊАК 5.класе	00 06 58		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1971	0	ШУМА 4.класе	00 12 70		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1972	0	ШУМА 4.класе	01 22 54		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1973	0	ШУМА 4.класе	01 06 96		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1974	0	ШУМА 4.класе	00 10 61		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1975	0	ШУМА 4.класе	00 13 20		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1976	0	ШУМА 4.класе	00 08 42		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1977	0	ШУМА 4.класе	00 08 85		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1978	0	ШУМА 4.класе	00 27 66		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1979	0	ШУМА 4.класе	00 09 75		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1980	0	ПАШЊАК 5.класе	00 31 44		КАМЕНАРИЦА	МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА МЕСИЋ
1981	0	ШУМА 4.класе	00 27 77		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1982	0	ШУМА 4.класе	00 44 13		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1983	0	ШУМА 4.класе	00 19 60		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1984	0	ШУМА 4.класе	00 39 35		КАМЕНАРИЦА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1985	0	ШУМА 6.класе	113 27 68		ПАДУРЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1986	0	ШУМА 6.класе	00 13 34		ПАДУРЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1987	0	ШУМА 6.класе	112 81 79		ПАДУРЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1988	0	ШУМА 4.класе	00 20 64		ПАДУРЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1989	1	ШУМА 4.класе	00 06 40		ПАДУРЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1989	2	ШУМА 4.класе	02 27 43		ПАДУРЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1989	3	ШУМА 4.класе	00 14 60		ПАДУРЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1989	4	ШУМА 4.класе	01 34 01		ПАДУРЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1989	5	ШУМА 4.класе	00 05 14		ПАДУРЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1989	6	ШУМА 4.класе	00 11 11		ПАДУРЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1989	7	ШУМА 4.класе	00 12 98		ПАДУРЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1989	8	ШУМА 4.класе	00 38 12		ПАДУРЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"

КО МЕСИЋ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
1989	9	ШУМА 4.класе	00 00 32		ПАДУРЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1990	0	ШУМА 4.класе	193 31 67		ПАДУРЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1991	0	ШУМА 4.класе	188 67 42		ПАДУРЕ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1995	0	ПУТ		00 05 00		СО ВРШАЦ
1996	0	ПУТ	01 09 16			СО ВРШАЦ
1997	1	ПУТ	00 02 09			СО ВРШАЦ
1997	2	ПУТ	01 20 78			СО ВРШАЦ
2021	0	ПУТ	00 06 73			СО ВРШАЦ
2022	0	ПУТ	01 91 67			СО ВРШАЦ
2026	2	ПУТ	00 17 41			СО ВРШАЦ
2027	0	ПУТ		00 60 00		СО ВРШАЦ
2028	0	ПУТ	00 03 63			СО ВРШАЦ
2029	0	ПУТ	00 02 99			СО ВРШАЦ
2043	0	ПУТ		00 50 00		СО ВРШАЦ
2044	0	ПУТ	00 33 70			СО ВРШАЦ
2047	0	ПУТ	00 03 56			СО ВРШАЦ
2048	0	ПУТ	00 15 39			СО ВРШАЦ
2049	0	ПУТ	00 08 60			СО ВРШАЦ
2050	0	ПУТ	00 02 66			СО ВРШАЦ
2055	0	ПУТ	00 34 80			СО ВРШАЦ
2057	0	ПУТ	00 47 66			СО ВРШАЦ
2059	0	ПУТ	00 28 49			СО ВРШАЦ
2060	0	ПОТОК		04 35 00		СО ВРШАЦ
2066	0	ПОТОК	00 76 97			СО ВРШАЦ
Укупно :			825 87 89	13 16 00		
Укупно КО Месић :			839 03 89			

КО СОЧИЦА

КО СОЧИЦА

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
394	0	ВОДОДЕРИНА, ЈАРУГА	02 76 19		ПОЈАНА САТУЛУЈ	СО ВРШАЦ
395	0	ВОДОДЕРИНА, ЈАРУГА	00 55 89		ПОЈАНА САТУЛУЈ	СО ВРШАЦ
396	0	ВОДОДЕРИНА, ЈАРУГА	01 95 56		ПОЈАНА САТУЛУЈ	СО ВРШАЦ
397	0	ВОДОДЕРИНА, ЈАРУГА	00 78 59		ПОЈАНА САТУЛУЈ	СО ВРШАЦ
398	0	ПАШЊАК 5.класе		10 48 22	ПОЈАНА САТУЛУЈ	СО ВРШАЦ
404	0	ПАШЊАК 3.класе		89 00 00	ПОЈАНА САТУЛУЈ	СО ВРШАЦ
1440	0	ЊИВА 7.класе	01 15 09		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1440	0	ПАШЊАК 5.класе	01 31 17		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1441	0	ЊИВА 7.класе	01 39 12		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1441	0	ПАШЊАК 5.класе	00 23 85		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1442	0	ШУМА 4.класе	00 42 80		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1443	0	ЊИВА 6.класе	01 50 84		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1444	0	ЊИВА 7.класе	03 16 94		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1445	1	ШУМА 4.класе	01 28 83		КОРКАНА	ПРИВАТНО
1445	2	ШУМА 4.класе	00 54 31		КОРКАНА	ПРИВАТНО
1445	3	ШУМА 4.класе	00 08 63		КОРКАНА	ПРИВАТНО
1446	0	ШУМА 4.класе	00 21 29		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1447	0	ШУМА 4.класе	00 44 49		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1448	0	ШУМА 4.класе	02 07 99		КОРКАНА	ПРИВАТНО
1449	0	ЊИВА 7.класе	03 27 08		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1450	0	ЊИВА 7.класе	00 45 50		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1501	0	ВИНОГРАД 4.класе	03 98 76		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1502	0	ВИНОГРАД 4.класе	01 35 95		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1503	0	ЊИВА 7.класе	00 09 75		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1504	0	ВИНОГРАД 4.класе	01 20 02		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"

КО СОЧИЦА

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
1505	1	ВИНОГРАД 4.класе	00 57 55		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1505	2	ВИНОГРАД 4.класе	01 90 08		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1506	1	ЊИВА 7.класе	01 75 91		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1506	2	ВИНОГРАД 4.класе	01 95 01		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1506	3	ЊИВА 7.класе	00 35 18		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1507	0	ПАШЊАК 5.класе	00 06 05		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1508	0	ЊИВА 7.класе	00 52 94		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1509	0	ШУМА 4.класе	19 35 40		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1510	0	ЊИВА 7.класе	00 74 67		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1511	0	ЊИВА 7.класе	01 81 99		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1512	1	ЊИВА 7.класе	00 70 02		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1512	1	ВОЋЊАК 4.класе	00 28 49		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1512	1	ВИНОГРАД 4.класе	06 37 90		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1512	1	ПАШЊАК 5.класе	00 66 18		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1512	2	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 27 87		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1513	1	ШУМА 4.класе	52 68 80		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1513	2	ЊИВА 7.класе	08 05 65		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1514	0	ЊИВА 7.класе	01 94 69		КОРКАНА	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1515	0	ЊИВА 6.класе	09 51 06		КОДРУ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1515	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 49 74		КОДРУ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1516	0	ЊИВА 6.класе	11 37 37		КОДРУ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1517	0	ПОТОК	00 89 84		КОДРУ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1518	0	ПОТОК	00 43 27		КОДРУ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1519	0	ПОТОК	00 07 59		КОДРУ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1520	1	ПАШЊАК 3.класе	41 43 33		КОДРУ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1520	1	ПАШЊАК 5.класе	31 07 51		КОДРУ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1520	1	ПАШЊАК 6.класе	31 07 51		КОДРУ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"

КО СОЧИЦА

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
1520	2	ШУМА 2.класе	269 38 92		КОДРУ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1520	3	ВОЋЊАК 3.класе	08 63 20		КОДРУ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1520	3	ВИНОГРАД 4.класе	21 86 76		КОДРУ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1520	3	ШУМА 4.класе	01 15 09		КОДРУ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1520	3	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 56 18		КОДРУ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1520	4	ШУМА 2.класе	30 21 18		КОДРУ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1520	5	ШУМА 4.класе	40 28 25		КОДРУ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1520	6	ШУМА 4.класе	50 65 46		КОДРУ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1521	0	ШУМА 4.класе	01 25 27		КОДРУ	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1522	1	ШУМА 4.класе	12 56 96			ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
1522	2	ЊИВА 7.класе	42 58 43			ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2380	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА		00 93 00	ПУТЕВИ	СО ВРШАЦ
2382	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 20 29			СО ВРШАЦ
2391	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА		01 00 00	ПУТЕВИ	СО ВРШАЦ
2392	0	ПУТ НА ЗЕМЉ.У СВОЈИНИ ГРАЂАНА	00 19 39			СО ВРШАЦ
2409	0	ПОТОК		00 50 00		СО ВРШАЦ
Укупно :			736 25 62	101 91 22		
Укупно КО Сочица :			838 16 84			

КО ВЕЛИКО СРЕДИШТЕ

КО ВЕЛИКО СРЕДИШТЕ

БР. ПАРЦЕЛЕ	ПОДБР.	КУЛТУРА	ПОВРШИНА		ПОТЕС	ВЛАСНИК
			ЦЕЛА	ДЕО		
2829	0	ПАШЊАК 5.класе	01 15 09		БЕЛО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2830	1	ПАШЊАК 5.класе	00 42 90		БЕЛО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2830	2	ПАШЊАК 5.класе	04 03 66		БЕЛО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2831	0	ПАШЊАК 5.класе	00 89 16		БЕЛО БРДО	ЈП "ВОЈВОДИНАШУМЕ"
2832	0	ШУМА 4.класе	82 96 03		ПУТЕВИ	ПИК ВРШАЧКИ РИТОВИ
2833	0	ШУМА 4.класе	123 98 23		ПУТЕВИ	ПИК ВРШАЧКИ РИТОВИ
Укупно КО Велико Средиште :			213 45 07			

КО ОПШТИНЕ	Површина у ha
КО ВРШАЦ	1306 63 74
КО ГУДУРИЦА	389 82 57
КО ЈАБЛАНКА	305 58 89
КО МАЛО СРЕДИШТЕ	210 43 59
КО МАРКОВАЦ	304 52 62
КО МЕСИЋ	839 03 89
КО СОЧИЦА	838 16 84
КО ВЕЛИКО СРЕДИШТЕ	213 45 07
Укупна површина:	4407 67 21

**Решење о проглашењу Вршачких
планина за регионални парк**

P R E P I S

Na osnovu člana 28. stav 2. Zakona o zaštiti prirode ("Sl.list SAPV", br. 27/78) i člana 280. Statuta Opštine Vršac ("Sl.list opština Vršac i Plandište", br. 3/74) i "Sl.list opštine Vršac", br. 1/78 i 13/81), Skupština Opštine Vršac, na posebnim sednicama Veća udruženog rada i Veća mesnih zajednica, održanim 29. 01. 1982. godine, po pribavljenom mišljenju Zavoda za zaštitu prirode Novi Sad, br. 877/81 od 04. decembra 1981. godine, donela je

R E S E N J E

O PROGLAŠENJU VRŠAČKIH PLANINA ZA REGIONALNI PARK

I

Šumski kompleksi Vršačkih planina proglašavaju se za REGIONALNI PARK, kao zaštićeni deo prirode posebnih prirodnih vrednosti.

II

Regionalni park Vršačkih planina obuhvata područja koje ulazi u sastav katastarskih opština: Vršac, Veliko Središte, Malo Središte, Gudurica, Markovac, Sočica, Mesić i Jablanka.

Ukupna površina Regionalnog parka iznosi 4177 ha.

Granice Regionalnog parka grafički su prikazane na karti i opisane su u Pregledu površina katastarskih opština, koji čini sastavni deo ovog Rešenja.

III

Zaštitna zona okružuje Regionalni park, a granice su određene Prostornim planom opštine Vršac.

IV

Zaštićenim delom prirode upravlja Radna organizacija "Vršački breg" - za šumarstvo, Vršac.

Korisnik zaštićenog dela prirode je dužan da ovaj deo brižljivo čuva, da se stara o njegovom pravilnom održavanju i da na vreme preduzima mere koje su mu naložene od Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode, Novi Sad.

Za zaštićenom delu prirode mogu se vršiti sve delatnosti koje neće narušavati osnovni prirodni izgled i lepotu predela ili dovesti do promene neke od njegovih osnovnih osobnosti zbog kojih je stavljen pod zaštitu.

Za preduzimanje radnje koje može prouzrokovati promenu oblika ili izgleda zaštićenog dela prirode ili narušiti njegov integritet, potrebna je prethodna dozvola Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode.

VI

Kao dalje mere zaštite i usagledjavanja zaštićenog dela prirode uređuje se sledeće:

- detaljna kompleksna istraživanja Vršačkih planina i izrade Studije o postojećem stanju prirode ovog područja;
- izdvajanje pojedinih najkarakterističnijih površina od geološkog i geomorfološkog značaja, kao i onih pod određenim tipovima životnih zajednica, sa posebnim tretmanom zaštite;
- prostorni plan Vršačkih planina sa namenom površina;
- donošenje posebnih šumsko-privrednih osnovi i lovna osnovi;
- Program održavanja, zaštite i obnovi zaštićenog kompleksa Regionalnog parka Vršačke planine, a koji će naročito obuhvatiti vrata i obim radova na održavanju, zaštiti i obnovi prirode u kojima će se radovi vršiti, sredstva za izvršavanje radova, način obezbeđivanja sredstava i dinamičke ulaganja.

VII.

Ovo rešenje će se objaviti u "Službenom listu Opštine Vršac".

OPŠTINA OPŠTINE VRŠAC

Broj: 352-206/81-02
29. januar 1982. god.
V R Š A C

Predsednik SO,
Živojin Popov, s.r.

VEĆE UDRUŽENOG RADA
Predsednik,
Ljubomir Šakić, s.r.

Tačnast prepisa overava:

VEĆE MESTNE ZAJEDNICE
Predsednik,
Istislav Guro, s.r.

SEKRETAR SO,
Dušan Stanković

*Ona koja odgovaraju Opštini
11. 1. 1982. godine.*

**Одлука СО Вршац о стараоцу
природног добра
«Вршачке планине»**

Republika Srbija
OPŠTINA VRŠAC
OPŠTINSKO VEĆE
Broj: 06.2-20/2005-III-01
16. novembra 2005.
Vršac, Trg pobede 1
Tel. broj: 832-435

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

02-938
23.11.2005 год.
ВРШАЦ

Opštinsko veće Opštine Vršac, na sednici održanoj 16. novembra 2005. godine, povodom određivanja staraoca zaštićenog prirodnog dobra "Vršačke planine", donelo je sledeći

ZAKLJUČAK

Za staraoca (upravljača) zaštićenog prirodnog dobra "Vršačke planine" **imenuje se** Javno preduzeće za izgradnju, razvoj i uređenje grada i područja opštine Vršac "Varoš" iz Vršca, Dvorska 10/a.

Dostaviti:

1. Zavodu za zaštitu prirode Srbije
RI Novi Sad, Radnička 20/a
2. Maksimović Dejanu, članu OV.

PREDSEDAVAJUĆI
OPŠTINSKOG VEĆA
Jovica Zarkula

Javno preduzeće za izgradnju
razvoj i uređenje grada
i područja Opštine Vršac
" V A R O Š "
Vršac, Dvorska 10a
Datum :23.11.2005.
Broj : 1685

ZAVOD ZA ZAŠTITU PRIRODE SRBIJE
Odeljenje u Novom Sadu
NOVI SAD, RADNIČKA 20/a

Obaveštavamo Vas da smo spremni da se, polazeći od odredaba
Zakona o zaštiti životne sredine ("Službeni glasnik Republike Srbije " br
66/91 i 135/04) , prihvatimo staranju na prostoru zaštićenog prirodnog
dobra " Vršачke planine " ,

Direktor
Lučić, dipl.ing

**Природне вредности
Вршачких планина**

ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ ВРШАЧКИХ ПЛАНИНА
БИЉНЕ ВРСТЕ ЗНАЧАЈНЕ ЗА ОЧУВАЊЕ БИОДИВЕРЗИТЕТА

	ТАКСОН	Европска црвена листа ЕСЕ (1991)	Црвена Листа флоре Србије	Црвена Књига флоре Србије	Природне реткости Србије	Степен угрожености IUCN	IPA критеријум
1	Aconitum napellus L.						✓
2	Adonis vernalis L.- гороцвет		✓		✓	VU A2c,d;B2c;B3b;E	
3	Allium atropurpureum Waldst. & Kit. - пурпурно црни лук		✓		✓	EN B1;B2c;C1;C2a;E / VU A1c;A2	
4	Allium atroviolaceum Boiss - тамни лук		✓	✓	✓	CR B2c	
5	Anacamptis pyramidalis (L.) L. C. M. Richard		✓			VU A1c,d,e	✓
6	Anemone silvestris L. - овчије руно		✓		✓	VU B2c;C1;E	
7	Arum orientale Bieb. subsp. orientale		✓			VU-NT(DD)	✓
8	Asperula setulosa Boiss.		✓			EN B1 / VU D1;D2	✓
9	Asperula tenella Heuffel ex Degen in A. Kerner		✓			EN B1 / VU D1;D2	✓
10	Astragalus asper Jacq.- козинац		✓			EN B2a,b,c,d / VU A1c,e;B1;C1	
11	Astragalus varius S. G. Gmelin– витки козинац		✓	✓		EX (DD)	
12	Barbarea vulgaris L. subsp. lepuznica (E. I. Nyárády) Soó - карпатски дичак	✓	✓	✓		CR B1;B2c;C2b / EN A1c;A2c;C1	✓
13	Campanula grossekii Heuffel						✓
14	Campanula lingulata Waldst. et Kit.						✓
15	Campanula macrostachya Waldst. et Kit. ex Willd.						✓
16	Campanula sparsa Friv. subsp. sphaerotrix (Griseb.) Hayek						✓
17	Carduus candicans Waldst. et Kit. subsp. candicans						✓
18	Centaurea magocsyana H. Wagner		✓			EX (DD)	
19	Cephalanthera longifolia (L.) Fritsch		✓			VU-NT(DD)	✓
20	Cephalanthera rubra (L.) L. C. M. Richard		✓			VU B1	✓
21	Cirsium brachycephalum Juratzka - слатинска паламида	✓	✓		✓	EN E / VU A1c;A2c,d;B1;B2c,d;C1	✓
22	Crocus vernus (L.) Hill. subsp. vernus						✓
23	Dianthus giganteiformis - дивљи каранфил		✓			CR B1;B2c,d / VU A1c;A2c;C1;C2	

	ТАКСОН	Европска црвена листа ЕСЕ (1991)	Црвена Листа флоре Србије	Црвена Књига флоре Србије	Природне реткости Србије	Степен угрожености IUCN	IPA критеријум
24	<i>Doronicum hungaricum</i> Rchb. fil. - мађарски вепровац		✓		✓	VU A1a,b,c,e;A2b,c;B2b,c,d	✓
25	<i>Epipactis atrorubens</i> (Hoffm.) Besser		✓			VU-NT(DD)	✓
26	<i>Epipactis helleborine</i> (L.) Crantz		✓			NT-LC(DD)	✓
27	<i>Epipactis microphylla</i> (Ehrh.) Swartz						✓
28	<i>Epipactis palustris</i> (L.) Crantz - барска каљуђарка		✓		✓	EN B2b,c,d / VU A1c,d,e;A2b,c,d,e	✓
29	<i>Galim kitaibelianum</i> Shultes et Schultesfil. - китаибелов брочац		✓		✓	VU-LC(DD)	
30	<i>Gentiana pneumonanthe</i> L. Ssp. <i>pneumonanthe</i> – мала свећица		✓			VU A1a,b,c,e;A2a,b,c,e;B1;B2c;C1,C	
31	<i>Gymnadenia conopsea</i> (L.) R. Br.						✓
32	<i>Helleborus purpurascens</i> Waldst. et Kit.		✓			EX(DD)	✓
33	<i>Iris pumila</i> L. – ниска перуника		✓		✓	EN B2c;E / VU B1	
34	<i>Lathyrus pannonicus</i> (Jacq.) Garcke subsp. <i>pannonicus</i>		✓			VU-NT(DD)	
35	<i>Lilium martagon</i> L. - златан				✓		
36	<i>Minuartia glomerata</i> (Bieb.) Degen subsp. <i>glomerata</i>						✓
37	<i>Minuartia hirsuta</i> (Bieb.) Hand. - Mazz. subsp. <i>frutescens</i> (Kit.) Hand. - жбунаста мишљакиња		✓	✓		CR A1a,c;B1;B2c,e;C2a,b;D;E / E	
38	<i>Neottia nidus-avis</i> (L.) L. C. M. Richard		✓			NT-LC(DD)	✓
39	<i>Orchis coriophora</i> L. Subsp. <i>coriophora</i> - каћунак смрдљиви		✓		✓	VU-NT(DD)	
40	<i>Orchis mascula</i> (L.) L. subsp. <i>signifer</i> (Vest.) Soó						✓
41	<i>Orchis militaris</i> L. - каћун		✓		✓	NT-VU(DD)	✓
42	<i>Orchis morio</i> L. - каћун		✓			VU-NT(DD)	✓
43	<i>Orchis simia</i> Lam. - каћунак		✓		✓	EN-VU(DD)	
44	<i>Orchis tridentata</i> Scop. Subsp. <i>tridentata</i> - каћунак мали		✓		✓	NT-LC(DD)	✓
45	<i>Orchis ustulata</i> L. - каћун		✓			VU-NT(DD)	✓
46	<i>Ostrya carpinifolia</i> Scop.						✓
47	<i>Oxytropis pilosa</i> (L.) DC - маљави козинац				✓	EN B2b,c;C1 / VU A1b,c,e;A2;B1;C	

	ТАКСОН	Европска црвена листа ЕСЕ (1991)	Црвена Листа флоре Србије	Црвена Књига флоре Србије	Природне реткости Србије	Степен угрожености IUCN	IPA критеријум
48	Physospermum cornubiense (L.) DC.						✓
49	Platanthera bifolia (L.) L. C. M. Richard		✓			NT-LC(DD)	✓
50	Potentilla chrysantha Trev.		✓			VU-NT(DD)	✓
51	Prunus fruticosa Pallas - степска вишња		✓		✓	EN E / VU A2a,c,d;B1;B2c,d;C1;C	✓
52	Puccinellia distans (L.) Parl. subsp. limosa Schur) Jáv.						✓
53	Pulsatilla montana (Hoppe) Reich. - планинска саса		✓		✓	EN B2b,c,d / VU A1b,c,d,e	
54	Pulsatilla pratensis (L.) Miller – ливадска саса		✓		✓	EN A1c;B1;B2b,c;C1;C2a;E / VU A	
55	Pulsatilla vulgaris ssp. grandis (Wenderoth) Zamels - велика саса		✓		✓	VU B2a,b,c;E	
56	Quercus pedunculiflora C.Koch – степски лужњак		✓		✓	EN A1c-e	
57	Ranunculus illyricus L. - илирски љутић		✓			VU-NT(DD)	
58	Roripa silvestris (L.) Besser subsp. kernerii (Menyh.) Soó in Soó et Jáv.						✓
59	Ruscus aculeatus L.						✓
60	Ruscus hypoglossus L.						✓
61	Salix triandra L. subsp. triandra						✓
62	Seseli hippomarathrum Jacq. - девесиље		✓	✓	✓	EX(DD)	✓
63	Spiranthes spiralis (L.) Chevall. - засучак		✓		✓	EN-VU(DD)	✓
64	Stipa pulcherrima C. Koch - ковиље				✓		✓
65	Symphytum tuberosum L. subsp. nodosum (Schur) Soó						✓
66	Viola pumila Chaix						✓

ДИВЉЕ ВРСТЕ ФЛОРЕ ЗАШТИЋЕНЕ КОНТРОЛОМ САКУПЉАЊА, КОРИШЋЕЊА И ПРОМЕТА

БИЉКЕ (PLANTA)		
Фам. Alliaceae		
1.	<i>Allium ursinum</i> L.	Сремуш, Медвеђи лук, Цремош
Фам. Amaryllidaceae		
2.	<i>Galanthus nivalis</i> L.	Висибаба, Бабка, Висибака
Фам. Apiaceae		
3.	<i>Angelica sylvestris</i> L.	Шумска анђелика, Дивља анђелика, Шивиз
4.	<i>Sanicula europaea</i> L.	Милоглед, Петопрстица, Здравчица
Фам. Apocynaceae		
5.	<i>Vinca minor</i> L.	Зимзелен, Летенка, Винчица
Фам. Araceae		
6.	<i>Arum maculatum</i> L.	Козлац
Фам. Araliaceae		
7.	<i>Hedera helix</i> L.	Бршљан
Фам. Aristolochiaceae		
8.	<i>Aristolochia clematitis</i> L.	Вучја јабука, Вучја стопа, Кокотиња
9.	<i>Asarum europaeum</i> L.	Копитњак, Коњско копито, Копитник
Фам. Asteraceae		
10.	<i>Achillea crithmifolia</i> Waldst. & Kit.	Хајдучка трава
11.	<i>Achillea millefolium</i> L.	Хајдучица, Столист, Спориш
12.	<i>Arctium lappa</i> L.	Чичак, Чичак зелени, Лопух
13.	<i>Artemisia absinthium</i> L.	Пелен, Осјенач
14.	<i>Carlina acaulis</i> L.	Вилино сито, Краљевац, Белотрн
15.	<i>Centaurea cyanus</i> L.	Различак
16.	<i>Cichorium intybus</i> L.	Водопија, Цикорија, Плавоцвет
17.	<i>Inula helenium</i> L.	Оман, Оманика, Девесилје
18.	<i>Petasites hybridus</i> (L.) P. Gaertner, B. Meyer & Scherb.	Лопух, репух, репушина
19.	<i>Solidago virgaurea</i> L.	Златица, Поганска трава, Челеби грана
20.	<i>Tanacetum vulgare</i> L.	Вратић, повратич
21.	<i>Taraxacum officinale</i> Weber	Маслчак
22.	<i>Tussilago farfara</i> L.	Подбел, Коњско копито, Блушина
Фам. Boraginaceae		
23.	<i>Pulmonaria officinalis</i> L.	Плућњак, Медуника, Великданак
24.	<i>Symphytum officinale</i> L.	Црни гавез, Гавез, Врани гавез
Фам. Brassicaceae		
25.	<i>Capsella bursa-pastoris</i> (L.) Medicus	Русомача, Хоћу-нећу, Тарчужак
Фам. Caryophyllaceae		
26.	<i>Saponaria officinalis</i> L.	Сапуњача, пенушавка, Белонога
Фам. Chenopodiaceae		
27.	<i>Chenopodium album</i> L.	Пепељуга, Лобода
Фам. Cornaceae		
28.	<i>Cornus mas</i> L.	Дрен, Дрин, Дрењина

БИЉКЕ (PLANTA)		
Фам. Crassulaceae		
29.	<i>Sedum acre</i> L.	Жедњак, Јарић, Копнеж
Фам. Equisetaceae		
30.	<i>Equisetum arvense</i> L.	Раставић, Барска метлица, Вошће
Фам. Fabaceae		
31.	<i>Astragalus glycyphyllos</i> DC.	Козинац, кукица
32.	<i>Galega officinalis</i> L.	Ждраљевина, гарингал
33.	<i>Melilotus officinalis</i> (L.) Pallas	Кокотац, ждраљика
34.	<i>Ononis spinosa</i> L.	Зечји трн, Гладиш, Вучји трн
35.	<i>Trifolium pratense</i> L.	Црвена детелина
Фам. Gentianaceae		
36.	<i>Centaurium umbelatum</i> Gilib	Кичица, Китица, Трава од грознице
37.	<i>Gentiana cruciata</i> L.	Прострел, Крстаста линцура, Прострео
Фам. Geraniaceae		
38.	<i>Geranium robertianum</i> L.	Жива трава, Пастирска иглица, Иглица
Фам. Hypericaceae		
39.	<i>Hypericum barbatum</i> Jacq.	Трепљасти кантарион, Пљускавица трепљаста
40.	<i>Hypericum perforatum</i> L.	Кантарион, Богородичина трава, Крвавац
Фам. Iridaceae		
41.	<i>Iris germanica</i> L.	Плава перуника, Питома перуника, Сабљица
42.	<i>Iris pseudoacorus</i> L.	Барска перуника, Жута перуника, Дивља перуника
Фам. Lamiaceae		
43.	<i>Glechoma hederacea</i> L.	Добричица, Бржтан трава, Самобајка
44.	<i>Glechoma hirsuta</i> Waldst. & Kit.	Длакава добричица
45.	<i>Leonurus cardiaca</i> L.	Срдачица, Коприва од срца, Срченица
46.	<i>Lycopus europaeus</i> L.	Гагамија, вучја нога
47.	<i>Marrubium vulgare</i> L.	Бели трљан, Тотрљан, Мацина трава
48.	<i>Melissa officinalis</i> L.	Матичњак, Маточина, Пчелињак
49.	<i>Mentha pulegium</i> L.	Метвица, Ситна нана, Пољачак
50.	<i>Origanum vulgare</i> L.	Оригано, Вранилова трава, Враниловка
51.	<i>Teucrium chamaedrys</i> L.	Подубица, Дубочац, Зубатац
52.	<i>Thymus</i> sp.	Мајчина душица, Материна душица, Душичка
Фам. Liliaceae		
53.	<i>Asparagus officinalis</i> L.	Шпаргла, Вилина метла, Куке
54.	<i>Convallaria majalis</i> L.	Ђурђевак, Ђурђица, Ђурђиц
55.	<i>Ruscus aculeatus</i> L.	Веприна, Кострика, Шимширика
56.	<i>Ruscus hypoglossum</i> L.	Језичаста кострика, Веприна, Непричац
Фам. Lythraceae		
57.	<i>Lythrum salicaria</i> L.	Врбичица
Фам. Malvaceae		
58.	<i>Althaea officinalis</i> L.	Бели слез, Питоми слез, Слезовина
59.	<i>Malva sylvestris</i> L.	Црни слез, Гушчја трава, Слезовача
Фам. Oenotheraceae		
60.	<i>Epilobium angustifolium</i> L.	Врбовка, ноћура

БИЉКЕ (PLANTA)		
Фам. Papaveraceae		
61.	<i>Chelidonium majus</i> L.	Росопас, Руса, Змијиње млеко
Фам. Papaveraceae		
62.	<i>Papaver rhoeas</i> L.	Булка, Турчинак
Фам. Plantaginaceae		
63.	<i>Plantago lanceolata</i> L.	Мушка боквица, Боквица дуга, Жировлак
64.	<i>Plantago major</i> L.	Женска боквица
65.	<i>Plantago media</i> L.	Средња боквица
Фам. Poaceae		
66.	<i>Agropyrum repens</i> (L.) Beauv.	Пиревина
Фам. Polygalaceae		
67.	<i>Polygala vulgaris</i> L.	Крстушац, крстушак
Фам. Polygonaceae		
68.	<i>Polygonum aviculare</i> L.	Троскот, Дворник, Подворница
69.	<i>Polygonum bistorta</i> L.	Желудњак
Фам. Polypodiaceae		
70.	<i>Athyrium filix- femina</i> (L.) Roth	Женска папрат, Папратка, Навала
71.	<i>Dryopteris filix- mas</i> (L.) Schott	Навала, Мушка папрат, Бујатка
Фам. Primulaceae		
72.	<i>Primula elatior</i> (L.) Hill	Јаглика, Јаглац, Јагорчевина
73.	<i>Primula veris</i> L.	Јаглика, Јагорчика, Крстаца јаглика
Фам. Ranunculaceae		
74.	<i>Consolida regalis</i> S. F. Gray	Жаворњак, Кокотић
75.	<i>Helleborus odoratus</i> Waldst. & Kit.	Кукурек
76.	<i>Hepatica nobilis</i> Schreber	Крстати копривњак, Саса јетрењача, Јетренка
Фам. Rhamnaceae		
77.	<i>Frangula alnus</i> Miller	Крушина, Пасјакovina, Кржавина
Фам. Rosaceae		
78.	<i>Agrimonia eupatoria</i> Ledeb.	Петровац, Змијина трава
79.	<i>Crataegus monogyna</i> Jacq.	Бели глог, Глог, Четица
80.	<i>Crataegus oxycantha</i> L.	Црвени глог, Глоговина, Чобанчица
81.	<i>Fragaria vesca</i> L.	Шумска јагода, Јагода, Мамица
82.	<i>Geum urbanum</i> L.	Зечја стопа, Блаженак, Зечја нога
83.	<i>Potentilla anserina</i> L.	Стежа, Безаница
84.	<i>Potentilla erecta</i> (L.) R.chel	Срчењак, Срчењача, Трава од срдобоље
85.	<i>Prunus spinosa</i> L.	Трњина
86.	<i>Rosa canina</i> L.	Дивља ружа, Шипак, Шипурак
87.	<i>Rubus fruticosus</i> L.	Купина, Јагода
Фам. Rubiaceae		
88.	<i>Galium verum</i> L.	Ивањско цвеће, Иванова трава, Живбожа
Фам. Sambucaceae		
89.	<i>Sambucus nigra</i> L.	Зова, Базга, Овзовина

БИЉКЕ (PLANTA)		
Фам. Scrophulariaceae		
90.	<i>Digitalis ambigua</i> Murray	Напрстак, Жути напрстак, Чама
91.	<i>Digitalis laevigata</i> Waldst. & Kit	Глатки напрстак, Бесниче, Шкрпचाвац
92.	<i>Digitalis lanata</i> Ehrh.	Бесниче, Вунасти напрстак, Пусничара
93.	<i>Euphrasia</i> sp.	Видац
94.	<i>Verbascum phlomoides</i> L.	Крупноцветна дивизима
95.	<i>Veronica officinalis</i> L.	Разгон, Честославица
Фам. Solanaceae		
96.	<i>Atropa bella-donna</i> L.	Велебиље, Бун, Девесиње
97.	<i>Hyoscyamus niger</i> L.	Буника, Бун, Трава од зуба
98.	<i>Solanum dulcamara</i> L.	Разводник, Разводњак, Паквица
Фам. Tiliaceae		
99.	<i>Tilia cordata</i> Miller	Ситнолисна липа, Зимска липа, Липолист
100.	<i>Tilia tomentosa</i> Moench	Бела липа, Сребрна липа, Сребрнаста липа
Фам. Urticaceae		
101.	<i>Urtica dioica</i> L.	Коприва, Жара, Жижа
Фам. Valerianaceae		
102.	<i>Valeriana officinalis</i> L.	Одољен, Одолен, Девесин
Фам. Verbenaceae		
103.	<i>Verbena officinalis</i> L.	Љутовница, Коњушара, Врбена
Фам. Violaceae		
104.	<i>Viola odorata</i> L.	Мирисна љубичица, Питома љубичица, Љубица
105.	<i>Viola tricolor</i> L.	Дан и ноћ, Пољска љубица, Милованка
ГЉИВЕ (FUNGI)		
Фам. Boletaceae		
1.	<i>Boletus edulis</i> Bull. Fr.	Летњи, јесењи вргањ
Фам. Cantharellaceae		
2.	<i>Cantharellus cibarius</i> L. Fr.	Лисичарка
3.	<i>Craterellus cornucopioides</i> Pers.	Мрка труба
Фам. Rusulaceae		
4.	Врсте рода <i>Lactarius</i>	Млечнице
Marasmiaceae		
5.	<i>Marasmius oreades</i> (Bolt. Fr.) Fr.	Супача

ЕНТОМОФАУНА ВРШАЧКИХ ПЛАНИНА

	Врсте	Локалитети налажења врсте
Classis Insecta Ordo Coleoptera		
	Familia Carabidae	
1.	<i>Calosoma sycophanta</i> (Linnaeus, 1758)	
2.	<i>Calosoma inquisitor</i> (Linnaeus, 1758)	
3.	<i>Carabus coriaceus</i> Linnaeus, 1758	
	Familia Lucanidae	
4.	<i>Lucanus cervus</i> (Linnaeus, 1758)	
	Familia Scarabaeidae	
5.	<i>Geotrupes vernalis</i> (Linnaeus, 1758)	
6.	<i>Oryctes nasicornis</i> (Linnaeus, 1758)	
	Familia Cerambycidae	
7.	<i>Dorcadion scopolii</i> Herbst, 1784	
8.	<i>Cerambyx cerdo</i> Linnaeus, 1758	
9.	<i>Morimus funereus</i> Mulsant, 1863	
	Familia Buprestidae	
10.	<i>Capnodis tenebrionis</i> (Linnaeus 1761)	
11.	<i>Perotis lugubris</i> (Fabricius, 1777)	
	Familia Curculionidae	
12.	<i>Otiorhynchus morio</i> (Fabricius, 1781)	
Ordo Lepidoptera		
	Familia Lycaenidae	
13.	<i>Aricia agestis</i> ([Denis & Schiffermüller], 1775)	
14.	<i>Chrysophanus phlaeas</i> (Linnaeus, 1758)	
15.	<i>Lycaena icarus</i> Rott., 1775	
	Familia Nymphalidae	
16.	<i>Libythea celtis</i> (Laicharting, 1782)	
	Familia Hesperidae	
17.	<i>Augiades sylvanus</i> (Esper, 1779)	
18.	<i>Pyrgus armoricanus</i> (Oberthür, 1910)	
19.	<i>Thymelicus sylvestris flava</i> Pont.	
	Familia Papilionidae	
20.	<i>Iphicides podalirius</i> Linnaeus, 1758	
	Familia Sphingidae	
21.	<i>Macroglossa stellatarum</i> (Linnaeus, 1758)	
22.	<i>Smerinthus tiliae</i> (Linnaeus, 1758)	
23.	<i>Sphinx convolvuli</i> Linnaeus, 1758	
	Familia Lymantridae	
24.	<i>Lymantria dispar</i> (Linnaeus, 1758)	
	Familia Arctiidae	
25.	<i>Arctia caja</i> (Linnaeus, 1758)	
26.	<i>Coscinia striata</i> (Linnaeus, 1758)	
27.	<i>Deilephila euphorbiae</i> Linnaeus, 1758	
	Familia Saturniidae	
28.	<i>Saturnia pyri</i> ([Denis & Schiffermüller], 1775)	
	Familia Noctuidae	
29.	<i>Agrotis c-nigrum</i> Linnaeus, 1758	
30.	<i>Agrotis segetum</i> ([Denis & Schiffermüller], 1775)	
31.	<i>Dipterygia scabriuscula</i> (Linnaeus, 1758)	

	Врсте	Локалитети налажења врсте
32.	<i>Discestra trifolii</i> (Hufnagel, 1766)	
33.	<i>Mamestra bicolorata</i> (Hufnagel, 1766)	
34.	<i>Mamestra oleracea</i> Linnaeus, 1758	
35.	<i>Plusia gamma</i> (Linnaeus, 1758)	
36.	<i>Pyrrhia umbra</i> (Hufnagel, 1821)	
Ordo Diptera		
Familia Syrphidae		
37.	<i>Triglyphus primus</i> Loew, 1840	Доњи Вршишор
38.	<i>Pipizella maculipenis</i> (Meigen, 1822)	Миса, Превала, Лисичја глава, Јабланка, Доњи Вршишор, Фисеш
39.	<i>Pipizella varipes</i> (Meigen, 1822)	Вршачки рит, Превала, Лисичја глава, Широко било, Месић, Гудурица, Марковац, Доњи Вршишор, Фисеш
40.	<i>Pipizella virens</i> (Fabricius, 1805)	Вршачка кула, Превала, Месић, Гудурица, Мало Средиште
41.	<i>Pipiza bimaculata</i> Meigen, 1822	Широко било, Лисичја глава, Фисеш
42.	<i>Pipiza fasciata</i> Meigen, 1822	Лисичја глава
43.	<i>Pipiza festiva</i> Meigen, 1822	Лисичја глава, Превала
44.	<i>Pipiza lugubris</i> (Fabricius, 1775)	Лисичја глава, Превала, Фисеш
45.	<i>Pipiza noctiluca</i> (Linnaeus, 1758)	Широко било, Лисичја глава, Доњи Вршишор,
46.	<i>Pipiza notata</i> Meigen, 1822	Широко било, Лисичја глава, Превала, Фисеш, Гудурица, Доњи Вршишор,
47.	<i>Pipiza signata</i> Meigen, 1822	Лисичја глава, Превала, Фисеш
48.	<i>Cnemodon latitarsis</i> Egger, 1865	Лисичја глава, Миса
49.	<i>Cheilosia albipila</i> Meigen, 1838	Превала, Фисеш
50.	<i>Cheilosia albitarsis</i> Meigen, 1822	Широко било, Лисичја глава, Фисеш, Месић, Гудурица, Марковац, Доњи Вршишор,
51.	<i>Cheilosia barbata</i> Loew, 1857	Вршачка кула, Превала, Гудурица, Доњи Вршишор, Фисеш
52.	<i>Cheilosia chrysocoma</i> (Meigen, 1822)	Широко било
53.	<i>Cheilosia cumanica</i> (Szilady, 1938)	Широко било, Лисичја глава, Фисеш, Превала
54.	<i>Cheilosia fasciata</i> Schiner et Egger, 1853	Широко било, Фисеш
55.	<i>Cheilosia flavipes</i> (Panzer, 1798)	Превала
56.	<i>Cheilosia grossa</i> (Fallen, 1817)	Месић
57.	<i>Cheilosia hypena</i> (Becker, 1894)	Широко било, Лисичја глава, Превала
58.	<i>Cheilosia impressa</i> Loew, 1840	Широко било, Лисичја глава, Месић
59.	<i>Cheilosia intonsa</i> Loew, 1857	Доњи Вршишор
60.	<i>Cheilosia latifacies</i> Loew, 1857	Превала
61.	<i>Cheilosia lenta</i> (Becker, 1894)	Широко било, Фисеш, Превала
62.	<i>Cheilosia melanopa</i> (Zetterstedt, 1843)	Лисичја глава, Фисеш
63.	<i>Cheilosia mutabilis</i> (Fallen, 1817)	Широко било, Лисичја глава, Фисеш, Превала, Доњи Вршишор, Месић, Јабланка
64.	<i>Cheilosia nebulosa</i> (Verrall, 1871)	Фисеш
65.	<i>Cheilosia nigripes</i> (Meigen, 1822)	Широко било, Лисичја глава, Фисеш, Превала, Доњи Вршишор,
66.	<i>Cheilosia pagana</i> (Meigen, 1822)	Широко било, Лисичја глава, Доњи Вршишор, Месић
67.	<i>Cheilosia proxima</i> (Zetterstedt, 1843)	Широко било, Лисичја глава, Фисеш, Превала, Доњи Вршишор, Мало Средиште
68.	<i>Cheilosia psilophthalma</i> Becker, 1894	Широко било, Фисеш
69.	<i>Cheilosia ruralis</i> (Meigen, 1822)	Широко било, Лисичја глава, Фисеш, Превала, Доњи Вршишор
70.	<i>Cheilosia schnabli</i> Becker, 1894	Фисеш, Доњи Вршишор, Јабланка
71.	<i>Cheilosia scutellata</i> (Fallen, 1817)	Широко било, Лисичја глава, Превала, Доњи Вршишор,

	Врсте	Локалитети налажења врсте
72.	<i>Cheilosia semifasciata</i> Becker, 1894	Широко било, Фисеш, Доњи Вршишор, Миса
73.	<i>Cheilosia soror</i> (Zetterstedt, 1843)	Широко било, Лисичја глава, Превала, Доњи Вршишор
74.	<i>Cheilosia variabilis</i> (Panzer, 1798)	Широко било, Лисичја глава, Фисеш, Превала, Доњи Вршишор
75.	<i>Cheilosia vernalis</i> (Fallen, 1817)	Широко било, Лисичја глава, Фисеш
76.	<i>Cheilosia vicina</i> (Zetterstedt, 1849)	Широко било, Лисичја глава, Фисеш, Доњи Вршишор
77.	<i>Orthoneura gemmula</i> Violovitsh, 1979	Месић
78.	<i>Liogaster metallina</i> (Fabricius, 1781)	Месић, Марковац
79.	<i>Chrysogaster solstitialis</i> (Fallen, 1817)	Широко било, Лисичја глава, Фисеш, Доњи Вршишор
80.	<i>Chrysogaster splendens</i> (Meigen, 1822)	Превала
81.	<i>Chrysogaster viduata</i> (Linnaeus, 1758)	Широко било, Фисеш, Доњи Вршишор, Месић
82.	<i>Pelecocera latifrons</i> Loew, 1856	Миса, Превала
83.	<i>Neoscia podagrica</i> (Fabricius, 1775)	Миса, Превала, Широко било, Фисеш, Доњи Вршишор, Гудурица, Месић
84.	<i>Sphegina clavata</i> (Scopoli, 1763)	Превала
85.	<i>Rhingia campestris</i> Meigen, 1822	Миса, Превала, Широко било, Фисеш, Доњи Вршишор, Лисичја глава
86.	<i>Paragus bicolor</i> Fabricius, 1794	Широко било
87.	<i>Paragus constrictus</i> Šimić, 1985	Доњи Вршишор, Месић
88.	<i>Paragus haemorrhous</i> Meigen, 1822	Широко било, Фисеш, Доњи Вршишор, Јабланка, Вршачки рит, Месић
89.	<i>Paragus majoranae</i> Rondani, 1857	Широко било, Фисеш, Лисичја глава
90.	<i>Paragus quadrfasciatus</i> Meigen, 1822	Доњи Вршишор, Месић
91.	<i>Pyrophaena rosarum</i> (Fabricius, 1787)	Месић
92.	<i>Platycleirus albimanus</i> (Fabricius, 1781)	Миса, Превала, Фисеш, Доњи Вршишор, Месић
93.	<i>Platycleirus ambiguus</i> (Fallen, 1817)	Широко било
94.	<i>Platycleirus angustatus</i> (Zetterstedt, 1843)	Фисеш
95.	<i>Platycleirus fulviventris</i> (Macquarti, 1828)	Вршачки рит, Месић
96.	<i>Platycleirus manicatus</i> (Meigen, 1822)	Превала, Лисичја глава
97.	<i>Platycleirus scutatus</i> (Meigen, 1822)	Превала, Фисеш, Лисичја глава
98.	<i>Melanostoma mellinum</i> (Linnaeus, 1758)	Превала, Лисичја глава, Јабланка, Широко било, Фисеш, Гудурица
99.	<i>Melanostoma scalare</i> (Fallen, 1817)	Превала, Лисичја глава, Широко било, Фисеш, Доњи Вршишор
100.	<i>Xanthandrus comptus</i> (Harris, 1776)	Превала, Лисичја глава, Широко било
101.	<i>Epistrophe bifasciata</i> (Fabricius, 1794)	Миса, Превала, Широко било, Лисичја глава, Фисеш, Доњи Вршишор, Јабланка
102.	<i>Epistrophe diaphana</i> (Zetterstedt, 1843)	Превала
103.	<i>Epistrophe grossulariae</i> (Meigen, 1822)	Превала, Лисичја глава
104.	<i>Epistrophe melanostoma</i> (Zetterstedt, 1843)	Превала, Широко било, Фисеш
105.	<i>Epistrophe nitidicollis</i> (Meigen, 1822)	Превала, Лисичја глава, Фисеш, Месић
106.	<i>Epistrophe ochstroma</i> (Zetterstedt, 1843)	Широко било, Лисичја глава, Фисеш, Месић, Доњи Вршишор
107.	<i>Leucozona lucorum</i> (Linnaeus, 1758)	Доњи Вршишор
108.	<i>Scaeva lapponica</i> Zetterstedt, 1843	Миса, Превала, Широко било, Лисичја глава, Фисеш, Доњи Вршишор
109.	<i>Scaeva pyrastris</i> (Linnaeus, 1758)	Миса, Вршачка кула, Доњи Вршишор, Месић, Јабланка, Марковац, Мало Средиште
110.	<i>Scaeva selenitica</i> (Meigen, 1822)	Превала, Фисеш
111.	<i>Posthosyrphus latifasciatus</i> (Macquarti, 1827)	Доњи Вршишор, Фисеш

	Врсте	Локалитети налажења врсте
112.	<i>Posthosyrphus latinulatus</i> (Collin, 1931)	Доњи Вршишор, Фисеш, Гудурица
113.	<i>Posthosyrphus luniger</i> (Meigen, 1822)	Миса, Широко било, Лисичја глава
114.	<i>Metasyrphus corollae</i> (Fabricius, 1794)	Превала, Широко било, Фисеш, Месић, Марковац, Гудурица
115.	<i>Syrphus ribesii</i> (Linnaeus, 1758)	Миса, Превала, Широко било, Лисичја глава, Доњи Вршишор, Месић, Јабланка, Марковац
116.	<i>Syrphus torvus</i> Osten Sacken, 1875	Миса, Превала, Широко било, Лисичја глава, Фисеш
117.	<i>Syrphus vitripennis</i> Meigen, 1822	Миса, Превала, Широко било, Лисичја глава, Доњи Вршишор, Месић, Фисеш
118.	<i>Mesosyrphus macularis</i> (Zetterstedt, 1843)	Миса, Широко било, Лисичја глава, Фисеш
119.	<i>Meligramma cincta</i> (Fallen, 1817)	Фисеш
120.	<i>Meligramma euchroma</i> (Kowalewsky, 1885)	Превала, Лисичја глава
121.	<i>Meligramma triangulifera</i> (Zetterstedt, 1843)	Широко било
122.	<i>Dasysyrphus albostrigatus</i> (Fallen, 1817)	Превала, Лисичја глава
123.	<i>Dasysyrphus arcuatus</i> (Fallen, 1817)	Лисичја глава, Доњи Вршишор, Фисеш
124.	<i>Episyrphus auricollis</i> (Meigen, 1822)	Фисеш
125.	<i>Episyrphus balteatus</i> (Degeer, 1776)	Миса, Вршачка кула, Превала, Широко било, Лисичја глава, Доњи Вршишор, Месић, Фисеш, Гудурица, Јабланка
126.	<i>Episyrphus cinctellus</i> (Zetterstedt, 1843)	Лисичја глава
127.	<i>Didea fasciata</i> Macquarti, 1827	Широко било, Доњи Вршишор
128.	<i>Xanthogramma cirtofasciatum</i> (Degeer, 1776)	Широко било, Јабланка, Доњи Вршишор
129.	<i>Xanthogramma pedissequum</i> (Harris, 1776)	Вршачка кула, Вршачки рит, Превала, Широко било, Лисичја глава, Доњи Вршишор, Месић, Фисеш, Гудурица, Марковац
130.	<i>Spharophoria menthasri</i> (Linnaeus, 1758)	Марковац
131.	<i>Spharophoria taeniata</i> (Meigen, 1822)	Марковац, Јабланка
132.	<i>Spharophoria rueppellii</i> (Weidemann, 1830)	Вршачки рит
133.	<i>Spharophoria scripta</i> (Linnaeus, 1758)	Вршачки рит, Превала, Широко било, Доњи Вршишор, Месић, Фисеш, Гудурица, Марковац, Јабланка
134.	<i>Baccha elongata</i> (Fabricius, 1776)	Лисичја глава
135.	<i>Baccha obscuripennis</i> Meigen, 1822	Доњи Вршишор, Фисеш
136.	<i>Doros conopeus</i> Fabricius, 1794	Широко било, Доњи Вршишор
137.	<i>Chrysotoxum arcuatum</i> (Linnaeus, 1758)	Лисичја глава
138.	<i>Chrysotoxum bicinctum</i> (Linnaeus, 1758)	Доњи Вршишор, Месић, Фисеш
139.	<i>Chrysotoxum cautum</i> (Harris, 1776)	Миса, Превала, Широко било, Лисичја глава, Доњи Вршишор, Месић, Фисеш, Јабланка
140.	<i>Chrysotoxum elegans</i> Loew, 1841	Доњи Вршишор, Фисеш
141.	<i>Chrysotoxum festivum</i> (Linnaeus, 1758)	Превала, Лисичја глава, Доњи Вршишор, Месић, Фисеш
142.	<i>Chrysotoxum intermedium</i> Meigen, 1822	Вршачки рит, Превала, Широко било
143.	<i>Chrysotoxum octomaculatum</i> Curtis, 1838	Месић
144.	<i>Chrysotoxum vernale</i> Loew, 1841	Лисичја глава, Гудурица
145.	<i>Microdon devius</i> (Linnaeus, 1758)	Вршачки рит, Широко било, Доњи Вршишор, Месић, Гудурица, Сочица
146.	<i>Microdon mutabilis</i> (Linnaeus, 1758)	Вршачки рит, Широко било, Доњи Вршишор, Месић, Фисеш, Гудурица

	Врсте	Локалитети налажења врсте
147.	<i>Volucella bombylans</i> Linnaeus, 1767	Превала, Широко било, Лисичја глава, Доњи Вршишор, Месић, Фисеш, Гудурица,
148.	<i>Volucella inanis</i> (Linnaeus, 1758)	Широко било
149.	<i>Volucella inflata</i> (Fabricius, 1794)	Превала, Лисичја глава, Доњи Вршишор
150.	<i>Volucella pellucens</i> (Linnaeus, 1758)	Превала, Широко било, Лисичја глава
151.	<i>Volucella zonaria</i> (Poda, 1761)	Миса, Доњи Вршишор, Фисеш
152.	<i>Eristalis arbustorum</i> (Linnaeus, 1758)	свуда
153.	<i>Eristalis horticola</i> (Degeer, 1776)	Превала, Доњи Вршишор
154.	<i>Eristalis nemorum</i> (Linnaeus, 1758)	Миса, Вршачки рит, Широко било, Лисичја глава, Доњи Вршишор, Фисеш, Гудурица
155.	<i>Eristalis pertinax</i> (Scopoli, 1763)	Миса, Превала, Широко било, Доњи Вршишор, Фисеш
156.	<i>Eristalis pratorum</i> (Meigen, 1822)	Миса, Превала, Широко било, Доњи Вршишор, Лисичја глава
157.	<i>Eristalis tenax</i> (Linnaeus, 1758)	свуда
158.	<i>Lathrophthalmus aeneus</i> (Scopoli, 1763)	Вршачки рит, Миса, Превала, Широко било, Доњи Вршишор, Фисеш, Мало Средиште, Марковац
159.	<i>Eristalinus sepulcralis</i> (Linnaeus, 1758)	Вршачки рит, Широко било
160.	<i>Myiatropa florea</i> (Linnaeus, 1758)	Миса, Превала, Широко било, Лисичја глава, Доњи Вршишор, Фисеш, Гудурица, Мало Средиште
161.	<i>Helophilus pendulus</i> (Linnaeus, 1758)	Миса, Превала, Широко било, Лисичја глава, Месић
162.	<i>Helophilus trivittatus</i> (Fabricius, 1805)	Вршачки рит, Превала, Доњи Вршишор, Фисеш
163.	<i>Parhelophilus frutetorum</i> (Fabricius, 1775)	Вршачки рит, Превала, Миса, Лисичја глава
164.	<i>Parhelophilus versicolor</i> (Fabricius, 1775)	Превала
165.	<i>Eurimyia lineata</i> (Fabricius, 1794)	Миса
166.	<i>Merodon aberrans</i> Egger, 1860	Миса, Вршачка кула, Превала, Лисичја глава
167.	<i>Merodon armipes</i> Rondani, 1845	Миса, Лисичја глава, Доњи Вршишор, Фисеш
168.	<i>Merodon crymensis</i> Paramonov, 1925	Широко било, Доњи Вршишор, Фисеш
169.	<i>Merodon ruficornis</i> Meigen, 1822	Миса, Широко било, Лисичја глава, Доњи Вршишор, Фисеш,
170.	<i>Merodon spinipes</i> (Fabricius, 1794)	Миса, Широко било
171.	<i>Eumerus amoenus</i> Loew, 1848	Миса, Превала, Гудурица
172.	<i>Eumerus ornatus</i> Meigen, 1822	Превала, Широко било, Месић, Фисеш
173.	<i>Eumerus sinuatus</i> Loew, 1855	Широко било
174.	<i>Eumerus strigatus</i> (Fallen, 1817)	Вршачки рит, Миса, Доњи Вршишор, Гудурица
175.	<i>Eumerus tricolor</i> Meigen, 1822	Доњи Вршишор
176.	<i>Brachypalpus eunotus</i> Loew, 1863	Фисеш
177.	<i>Brachypalpus valgus</i> (Panzer, 1798)	Вршачка кула, Лисичја глава
178.	<i>Xylota abiens</i> Meigen, 1822	Широко било, Фисеш
179.	<i>Xylota segnis</i> (Linnaeus, 1758)	Превала, Широко било, Лисичја глава, Доњи Вршишор, Фисеш, Гудурица
180.	<i>Xylota sylvarum</i> (Linnaeus, 1758)	Лисичја глава
181.	<i>Ferdinandea cuprea</i> (Scopoli, 1763)	Превала, Лисичја глава
182.	<i>Ferdinandea ruficornis</i> (Fabricius, 1775)	Превала, Фисеш
183.	<i>Syricta pipiens</i> Linnaeus, 1758	свуда
184.	<i>Calliprobola speciosa</i> (Rossi, 1790)	Широко било
185.	<i>Ceriodes conopoides</i> (Linnaeus, 1758)	Широко било, Фисеш
186.	<i>Temnostoma bombylans</i> (Fabricius, 1805)	Широко било, Лисичја глава

	Врсте	Локалитети налажења врсте
	Familia Culicidae	
187.	<i>Aedes (Aedes) cinereus</i> Meigen, 1818	Широко било, Марковац, Јабланка, Сочица, Мали Вршачки рит
188.	<i>Aedes (Aedimorphus) vexans</i> Meigen, 1830	Широко било, Марковац, Месић, Сочица, Мали Вршачки рит
189.	<i>Aedes (Finlaya) geniculatus</i> (Olivier, 1791)	Сочица, Вршачка кула
190.	<i>Aedes (Ochlerotatus) caspius</i> (Pallas, 1771)	Марковац, Мали Вршачки рит
191.	<i>Aedes (Ochlerotatus) dorsalis</i> Meigen, 1830	свуда
192.	<i>Aedes (Ochlerotatus) cantans</i> Meigen, 1818	Широко било, Марковац
193.	<i>Aedes (Ochlerotatus) annulipes</i> Meigen, 1830	Сочица, Мали Вршачки рит, Фисеш
194.	<i>Aedes (Ochlerotatus) communis</i> (De Geer, 1776)	Широко било
195.	<i>Aedes (Ochlerotatus) flavescens</i> (Mueller, 1764)	Мали Вршачки рит
196.	<i>Aedes (Ochlerotatus) sticticus</i> (Meigen, 1838)	Широко било
197.	<i>Culex (Barraudius) modestus</i> Ficalbi, 1889	Мали Вршачки рит
198.	<i>Culex (Culex) pipiens</i> Linnaeus, 1758	Гудурица, Марковац, Јабланка, Месић, Мали Вршачки рит
199.	<i>Culex (Neoculex) hortensis</i> Ficalbi, 1889	Широко било, Месић
200.	<i>Culex (Neoculex) territans</i> Walker, 1856	Широко било
201.	<i>Culiseta (Culicella) morsitans</i> (Theobald, 1901)	Јабланка, Сочица, Мали Вршачки рит
202.	<i>Culiseta (Culiseta) annulata</i> (Schränk, 1776)	Гудурица, Широко било
203.	<i>Anopheles (Anopheles) maculipennis</i> Meigen, 1818	Јабланка, Мали Вршачки рит, Гудурица, Месић
204.	<i>Anopheles (Anopheles) plumbeus</i> Stephens, 1901	Фисеш
205.	<i>Coquillettidia (Coquillettidia) richardi</i> (Ficalbi, 1889)	Мали Вршачки рит

ПРИРОДНЕ РЕТКОСТИ ХЕРПЕТОФАУНЕ ВРШАЧКИХ ПЛАНИНА

Ред. бр.	SPECIES	Класа Amphibia	Класа Reptilia
1.	Salamandra salamandra – шарени даждевњак	*	
2.	Triturus cristatus – велики мрмољак	*	
3.	Triturus vulgaris – мали мрмољак	*	
4.	Bombina bombina – црвенотрби мукач	*	
5.	Bufo bufo – обична крастава жаба	*	
6.	Bufo viridis – зелена крастава жаба	*	
7.	Hyla arborea – гаталинка	*	
8.	Rana dalmatina – шумска жаба	*	
9.	Rana graeca – грчка жаба	*	
10.	Elaphe longissima – ескулапов смук		*
11.	Natrix natrix – белоушка		*
12.	Vipera berus – шарка		*

**ЗНАЧАЈ ОРНИТОФАУНЕ ПО НАЦИОНАЛНИМ И МЕЂУНАРОДНИМ
КРИТЕРИЈУМИМА СА ИНДЕКСОМ**

Ред. бр.	SPECIES	Статус	Врло угр. врсте за ВР	Бројност у опадању	Потпуно нестале	Нове придошлице
1.	Ciconia ciconia (L.) 1758	G		X		
2.	Ciconia nigra (L.) 1758	G	X			X
3.	Anas platyrhynchos (L.) 1758	G				
4.	Pernis apivorus (L.) 1758	G	X			X
5.	Milvus milvus (L.) 1758	BG			?	
6.	Accipiter gentilis (L.) 1758	G				
7.	Accipiter brevipes (Severtzov) 1850	BG		X		
8.	Accipiter nisus (L.) 1758	G				
9.	Buteo lagopus (Pontoppidan) 1763	ZG				
10.	Buteo buteo (L.) 1758	G				
11.	Aquila pomarina (C.L.Brehm) 1831	G		X		
12.	Aquila heliaca (Savigny) 1809o	BG			X	
13.	Circaetus gallicus (Gmelin) 1788	G				X
14.	Circus cyaneus (L.) 1766	ZG				
15.	Falco cherrug (Grey) 1843	PR	X			
16.	Falco peregrinus (Tunstall) 1771	PR			X	
17.	Falco subbuteo (L.) 1758	G				
18.	Falco columbarius (L.) 1758	ZG				
19.	Falco tinnunculus (L.) 1758	G				
20.	Perdix perdix (L.) 1758	G		X		
21.	Coturnix coturnix (L.) 1758	G		X		
22.	Phasianus colchicus (L.) 1758	G				
23.	Scolopax rusticola (L.) 1758	G				
24.	Columba palumbus (L.) 1758	G				
25.	Streptopelia decaocto (Frisvaldszky) 1834	G				
26.	Streptopelia turtur (L.) 1758	G				
27.	Cuculus canorus (L.) 1758	G				
28.	Bubo bubo (L.) 1758	PR			X	
29.	Asio otus (L.) 1758	G				
30.	Otus scops (L.) 1758	G				
31.	Athene noctua (Scopoli) 1769	G				
32.	Strix aluco (L.) 1758	G				
33.	Strix uralensis (Pallas) 1771	G				
34.	Tyto alba (Scopoli) 1769	G				
35.	Caprimulgus europaeus (L.) 1758	G				
36.	Apus apus (L.) 1758	G				
37.	Apus melba (L.) 1758	BG				X
38.	Coracias garrulus (L.) 1758	PR		X		
39.	Merops apiaster (L.) 1758	G				
40.	Upupa epops (L.) 1758	G		X		
41.	Jynx torquilla (L.) 1758	G		X		
42.	Picus viridis (L.) 1758	G				
43.	Picus canus (Gmelin) 1788	G				

Ред. бр.	SPECIES	Статус	Врло угр. врсте за ВР	Бројност у опадању	Потпуно нестале	Ново придошлице
44.	Drycopus martius (L.) 1758	G				
45.	Dendrocopos maior (L.) 1758	G				
46.	Dendrocopos syriacus (Hemprich and Ehrenberg) 1833	G				
47.	Dendrocopos medius (L.) 1758	G		X		
48.	Dendrocopos leucotos (Bechstein) 1803	G				
49.	Dendrocopos minor (L.) 1758	G				
50.	Hirundo rustica (L.) 1758	G		X		
51.	Delichon urbica (L.) 1758	G				
52.	Galerida cristata (L.) 1758	G		X		
53.	Lullula arborea (L.) 1758	G		X		
54.	Alauda arvensis (L.) 1758	G		X		
55.	Anthus campestris (L.) 1758	G		X		
56.	Anthus trivialis (L.) 1758	G				
57.	Motacilla flava (L.) 1758	G				
58.	Motacilla cinerea (Tunstall) 1771	G				
59.	Motacilla alba (L.) 1758	G	X			
60.	Lanius collurio (L.) 1758	G		X		
61.	Lanius minor (Gmelin) 1788	G		X		
62.	Lanius excubitor (L.) 1758	ZG				
63.	Oriolus oriolus (L.) 1758	G				
64.	Sturnus vulgaris (L.) 1758	G				
65.	Garrulus glandarius (L.) 1758	G				
66.	Pica pica (L.) 1758	G				
67.	Nucifraga caryocatactes (L.) 1758	R				
68.	Coloeus monedula (L.) 1758	G				
69.	Corvus frugilegus (L.) 1758	G				
70.	Corvus cornix (L.) 1758	G				
71.	Corvus corax (L.) 1758	G				
72.	Bombicilla garrulus (L.) 1758	ZGR				
73.	Troglodytes troglodytes (L.) 1758	G				
74.	Prunella collaris (Scopoli) 1769	ZG				X
75.	Prunella modularis (L.) 1758	ZG				
76.	Sylvia borin (Boddaert) 1783	G				
77.	Sylvia atricapilla (L.) 1758	G				
78.	Sylvia communis (Latham) 1787	G		X		
79.	Sylvia curruca (L.) 1758	G		X		
80.	Phylloscopus collybita (Vieillot) 1758	G				
81.	Phylloscopus sibilatrix (Bechstein) 1793	G	X			
82.	Regulus ignicapillus (Temminck) 1820	ZG				
83.	Ficedula hypoleuca (Pallas) 1764	PR				
84.	Ficedula albicollis (Temminck) 1815	G				
85.	Muscicapa striata (Pallas) 1764	PR				
86.	Saxicola rubetra (L.) 1758	G				
87.	Saxicola torquata (L.) 1758	G		X		
88.	Phoenicurus ochruros (Gmelin) 1744	G				
89.	Phoenicurus phoenicurus (L.) 1758	RAR				

Ред. бр.	SPECIES	Статус	Врло угр. врсте за ВР	Бројност у опадању	Потпуно нестале	Ново придошлице
90.	Erithacus rubecula (L.) 1758	G				
91.	Luscinia megarhynchos (C. L. Brehm) 1831	G				
92.	Turdus pilaris (L.) 1758	ZG				
93.	Turdus torquatus (L.) 1758	RAR	X			
94.	Turdus merula (L.) 1758	G				
95.	Turdus iliacus (L.) 1766	ZG				
96.	Turdus philomelos (C. L. Brehm) 1831	G				
97.	Aegithalos caudatus (L.) 1758	G				
98.	Parus palustris (L.) 1758	G				
99.	Parus montanus (Baldenstein) 1827	ZG				
100.	Parus ater (L.) 1758	G				X
101.	Parus coeruleus (L.) 1758	G				
102.	Parus maior (L.) 1758	G				
103.	Sitta europaea (L.) 1758	G				
104.	Tichodroma muraria (L.) 1766	RAR	X			
105.	Certhia familiaris (L.) 1758	G		X		
106.	Passer domesticus (L.) 1758	G				
107.	Passer montanus (L.) 1758	G				
108.	Fringilla coelebs (L.) 1758	G				
109.	Fringilla montifringilla (L.) 1758	G				
110.	Serinus serinus (L.) 1766	G				
111.	Carduelis chloris (L.) 1758	G				
112.	Carduelis spinus (L.) 1758	S				
113.	Carduelis carduelis (L.) 1758	G				
114.	Acanthis flavirostris (L.) 1758	RAR				
115.	Acanthis cannabina (L.) 1758	ZG				
116.	Acanthis flammea (L.) 1758	ZG				
117.	Loxia curvirostra (L.) 1758	ZG				
118.	Pyrrhula pyrrhula (L.) 1758	ZG				
119.	Coccothraustes coccothraustes (L.) 1758	G				
120.	Emberiza calandra (L.) 1758	G				
121.	Emberiza citrinella (L.) 1758	G				
122.	Emberiza cia (L.) 1766	G				
123.	Emberiza hortulana (L.) 1758	G				

G - гнездачица
 ZG - зимски гост
 PR - пролазница
 RAR - врло ретка
 ZGR - врло редак зимски гост

V - рањиве
 R - ретке
 E - угрожене
 D - у опадању

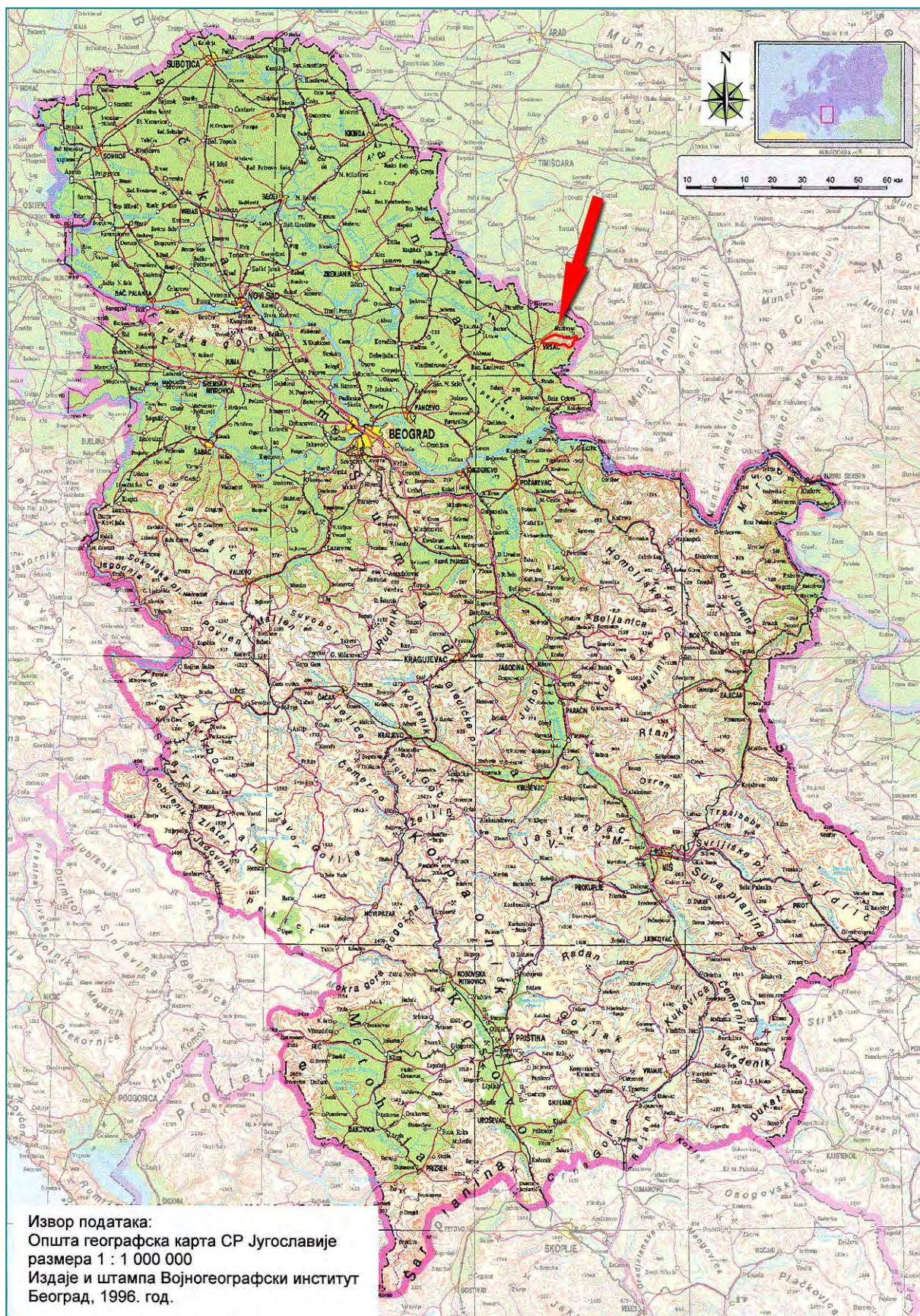
ВРСТЕ ЗА УПРАВЉАЊЕ И ПРАЋЕЊЕ ПОПУЛАЦИЈА

Ред. бр.	Врста	Број гн. парова
1.	<i>Ciconia nigra</i>	1-2
2.	<i>Ciconia ciconia</i>	4-6
3.	<i>Accipiter brevipes</i>	2-5
4.	<i>Pernis apivorus</i>	2-5
5.	<i>Circaetus gallicus</i>	2
6.	<i>Aquila pomarina</i>	1-2
7.	<i>Strix aluco</i>	10-25
8.	<i>Strix uralensis</i>	3-6
9.	<i>Caprimulgus europaeus</i>	5-10
10.	<i>Apus melba</i>	1-3
11.	<i>Jynx torquilla</i>	5-10
12.	<i>Dryocopus martius</i>	5-10
13.	<i>Dendrocopus leucotus</i>	2-?
14.	<i>Scolopax rusticola</i>	20-30
15.	<i>Lullula arborea</i>	10-20
16.	<i>Anthus campestris</i>	10-20
17.	<i>Motacilla cinerea</i>	2-5
18.	<i>Lanius minor</i>	5-10
19.	<i>Lanius collurio</i>	100-200
20.	<i>Ficedula albicollis</i>	5-10
21.	<i>Saxicola torquata</i>	10-20
22.	<i>Emberiza hortulana</i>	5-10
23.	<i>Emberiza cia</i>	3

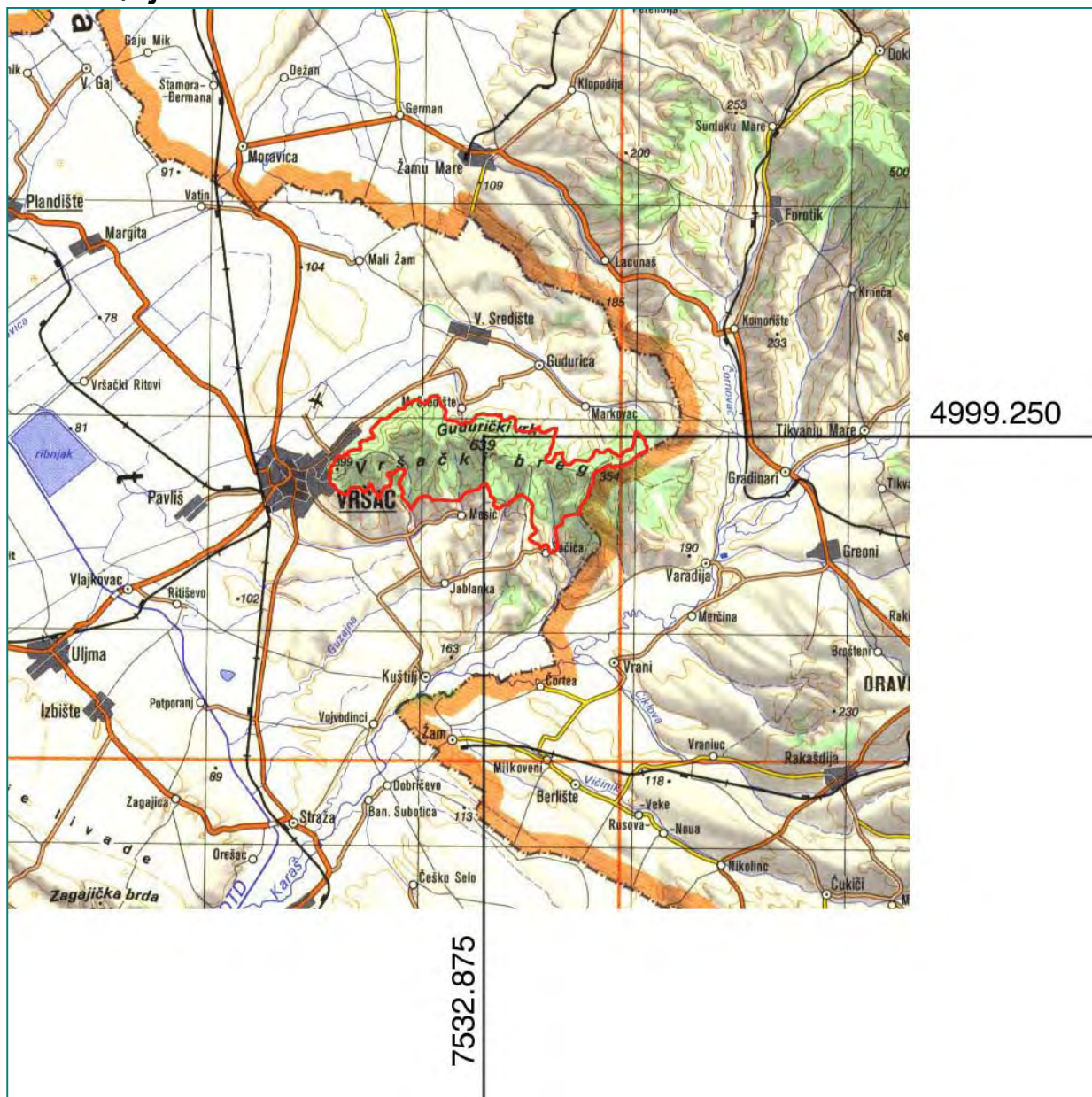
X ГРАФИЧКА ДОКУМЕНТАЦИЈА

ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ
ПРЕДЕО ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА
"ВРШАЧКЕ ПЛАНИНЕ"

Размера: 1:300 000

Локација

Легенда

ПРЕДЕО ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА
"ВРШАЧКЕ ПЛАНИНЕ"

ГЕОГРАФСКЕ КООРДИНАТЕ ЦЕНТРАЛНЕ ТАЧКЕ

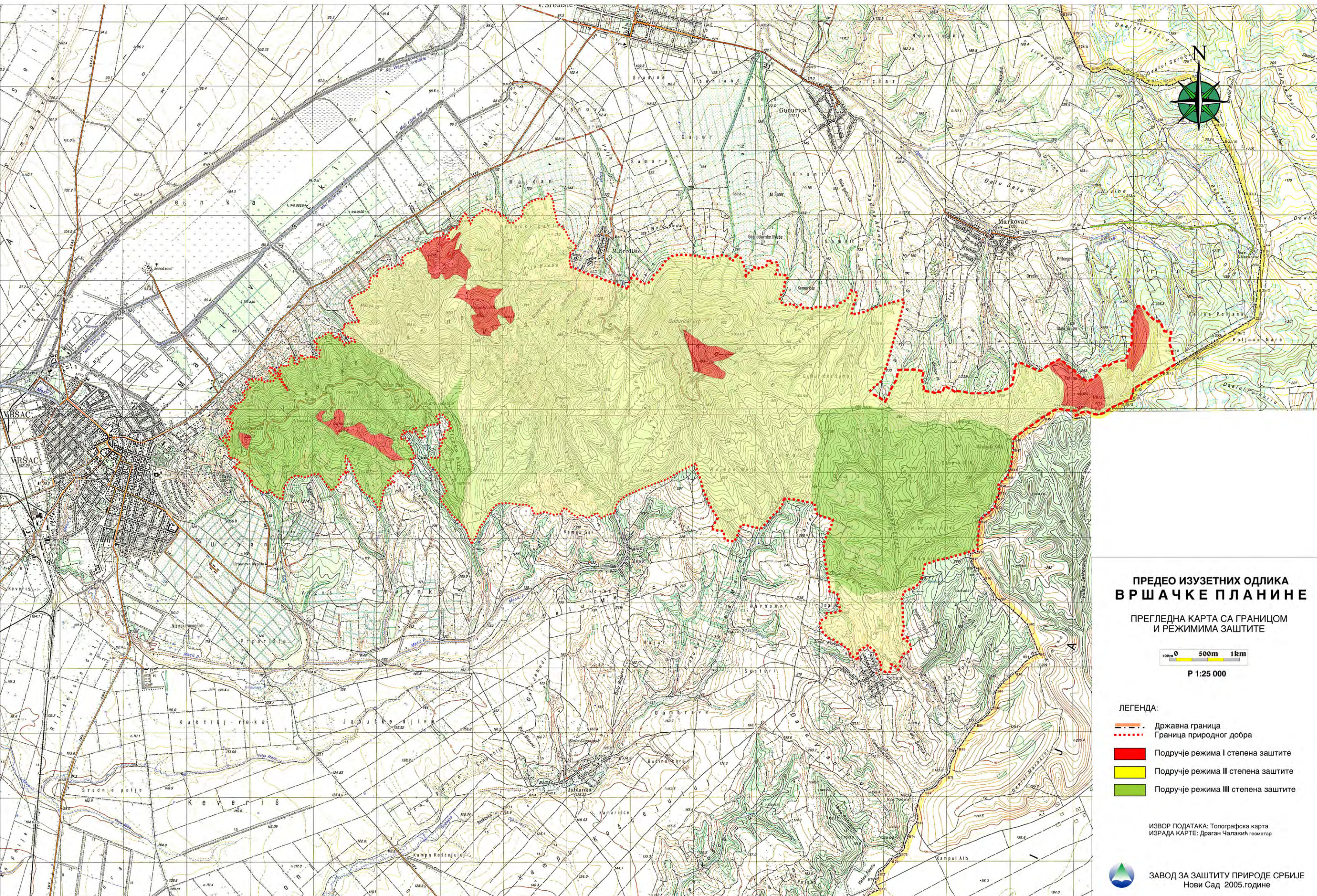
45° 08' 14" N - 21° 25' 04" E по ГРИНИЧУ

4.999.250 – 7.532.875 по ГАУС-КРИГЕРУ

Надморска висина природног добра:

мин: 85.0 m n.v. макс: 641.0 m n.v.

⊕ Извор података: Географска карта размере 1:25 000

ПРЕДЕО ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА ВРШАЧКЕ ПЛАНИНЕ

ПРЕГЛЕДНА КАРТА СА ГРАНИЦОМ
И РЕЖИМИМА ЗАШТИТЕ

0 500m 1km

P 1:25 000

ЛЕГЕНДА:

- — — — — Државна граница
- · · · · Граница природног добра
- Подручје режима I степена заштите
- Подручје режима II степена заштите
- Подручје режима III степена заштите

ИЗВОР ПОДАТАКА: Топографска карта
ИЗРАДА КАРТЕ: Драган Чалакић, геомертар

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ
Нови Сад 2005. године

ПРЕДЕО ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА ВРШАЧКЕ ПЛАНИНЕ

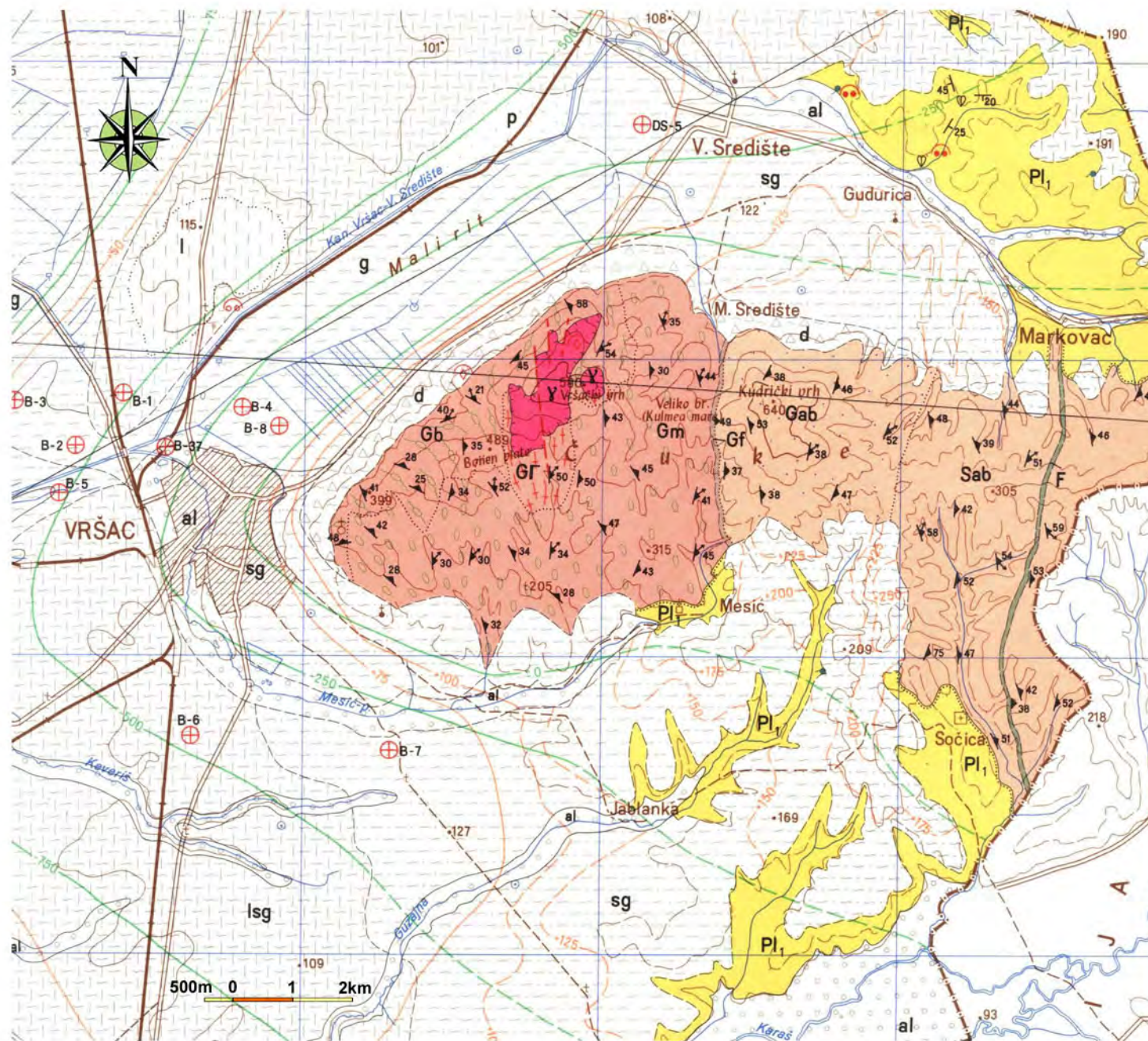
Геолошка карта

(ОГК, лист Вршац, L34-103 1:100 000)

ЛЕГЕНДА:

— Државна граница

al	Aluvijum: muljevite gline i šljunkoviti peskovi
d	Drobina
sg	Barske i proluvijalne sugline
Pl ₁	Peskovi, gline i lapori (abihi i romboidea slojevi)
Gf	Sitnozrni gnajs sa leptinolitima; apliti i pegmatiti
Gm	Okcasti muskovitski gnajs
Gb	Amigdaloidni i okcasti biotitski gnajs
Gr	Granitoidni gnajsevi
γ	Granit
Sab	Albitsko-muskovitski škriljci
Gab	Albitski sitnozrni gnajs i leptinolit

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ
Нови Сад 2005. године

ПРЕДЕО ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА ВРШАЧКЕ ПЛАНИНЕ

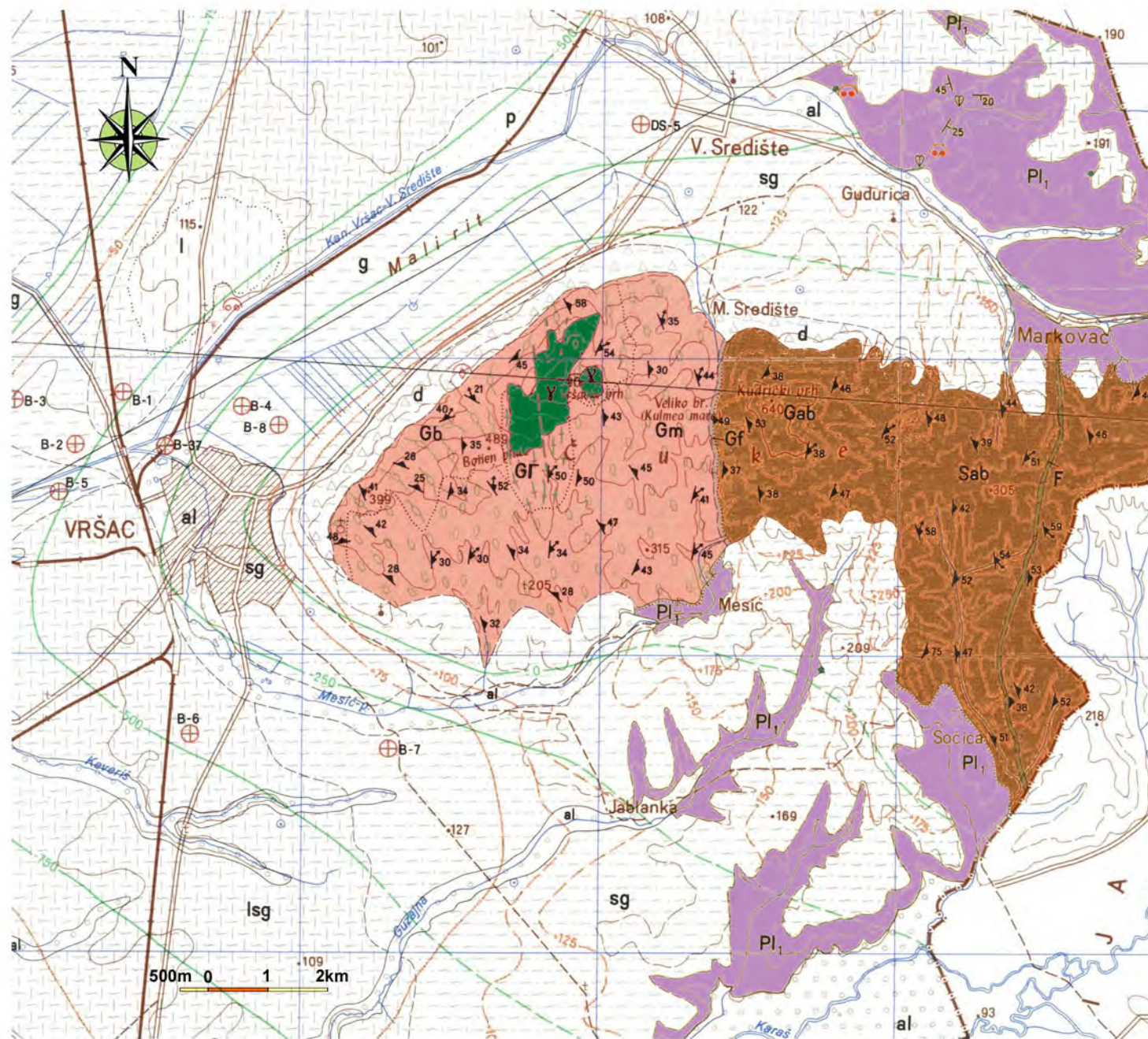
Шематска хидрогеолошка карта

(ОГК , лист Вршац, L34-103 , 1:100 000)

ЛЕГЕНДА:

— Државна граница

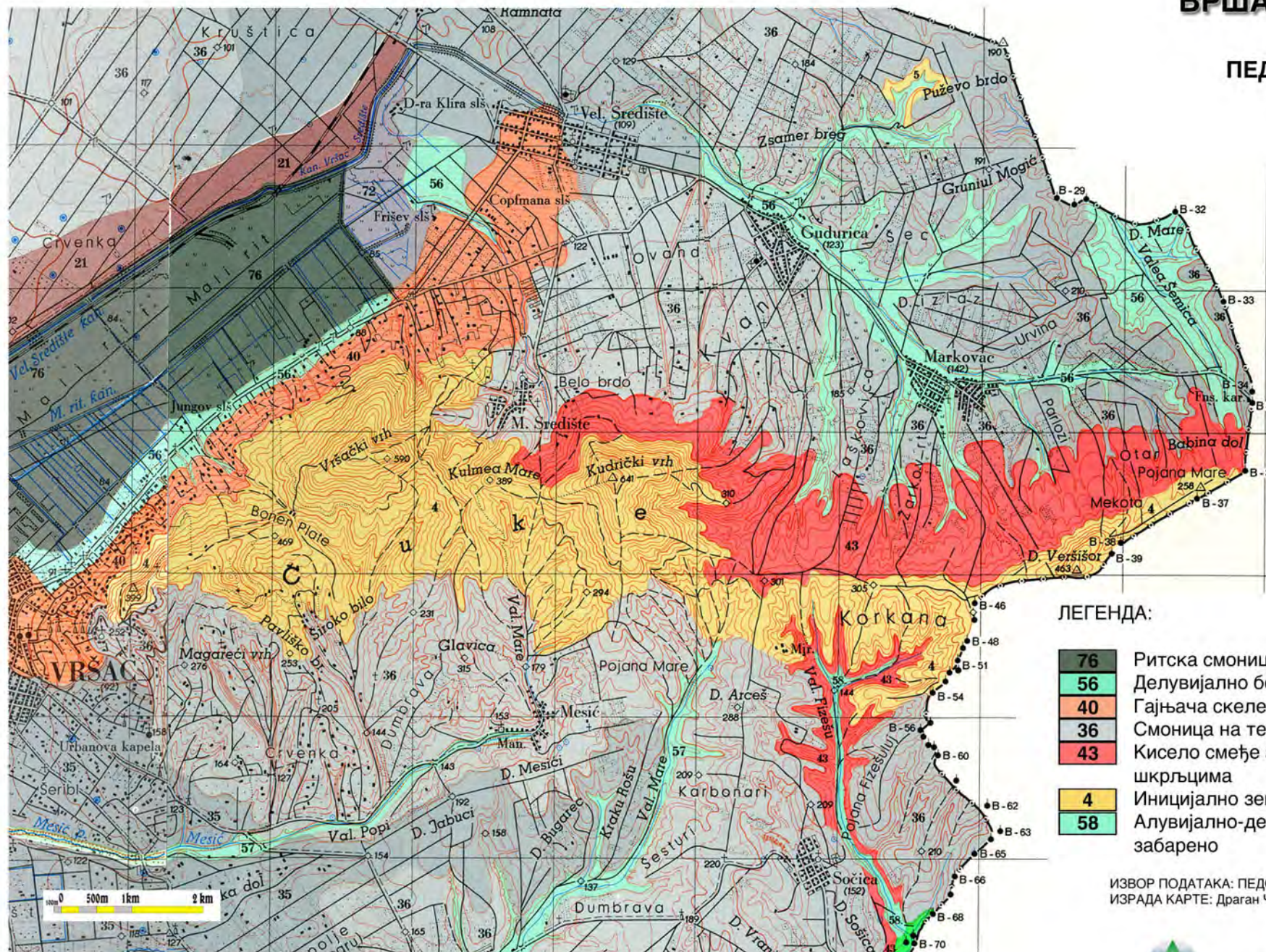
Pl ₁	Водоносник II групе
Y	Водоносник IV групе
Gf	Водоносник VII групе
Gm	
Gb	
Gf	
Sab	Условно “безводни” терени VIII групе
Gab	

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ
Нови Сад 2005. године

ПРЕДЕО ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА ВРШАЧКЕ ПЛАНИНЕ

ПЕДОЛОШКА КАРТА

ЛЕГЕНДА:

76	Ритска смоница
56	Делувијално бескарбонатно земљиште
40	Гајњача скелетоидна лесивирана
36	Смоница на терцијерним глинама огајњачена
43	Кисело смеђе земљиште на кристалистим шкрљцима
4	Иницијално земљиште на шкрљцима
58	Алувијално-делувијално земљиште забарено

ИЗВОР ПОДАТАКА: ПЕДОЛОШКА КАРТА ВОЈВОДИНЕ Н.САД 1971.Г.
ИЗРАДА КАРТЕ: Драган Чалакић ГЕОМЕТАР

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

НОВИ САД 2005.

5001.375
45°09'23" N

7540.650
21°31'00" E

7525.550
21°19'29" E

4993.900
45°05'19" N

ПРЕДЕО ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА ВРШАЧКЕ ПЛАНИНЕ

ПРЕГЛЕДНА КАРТА СА ГРАНИЦОМ
И РЕЖИМИМА ЗАШТИТЕ

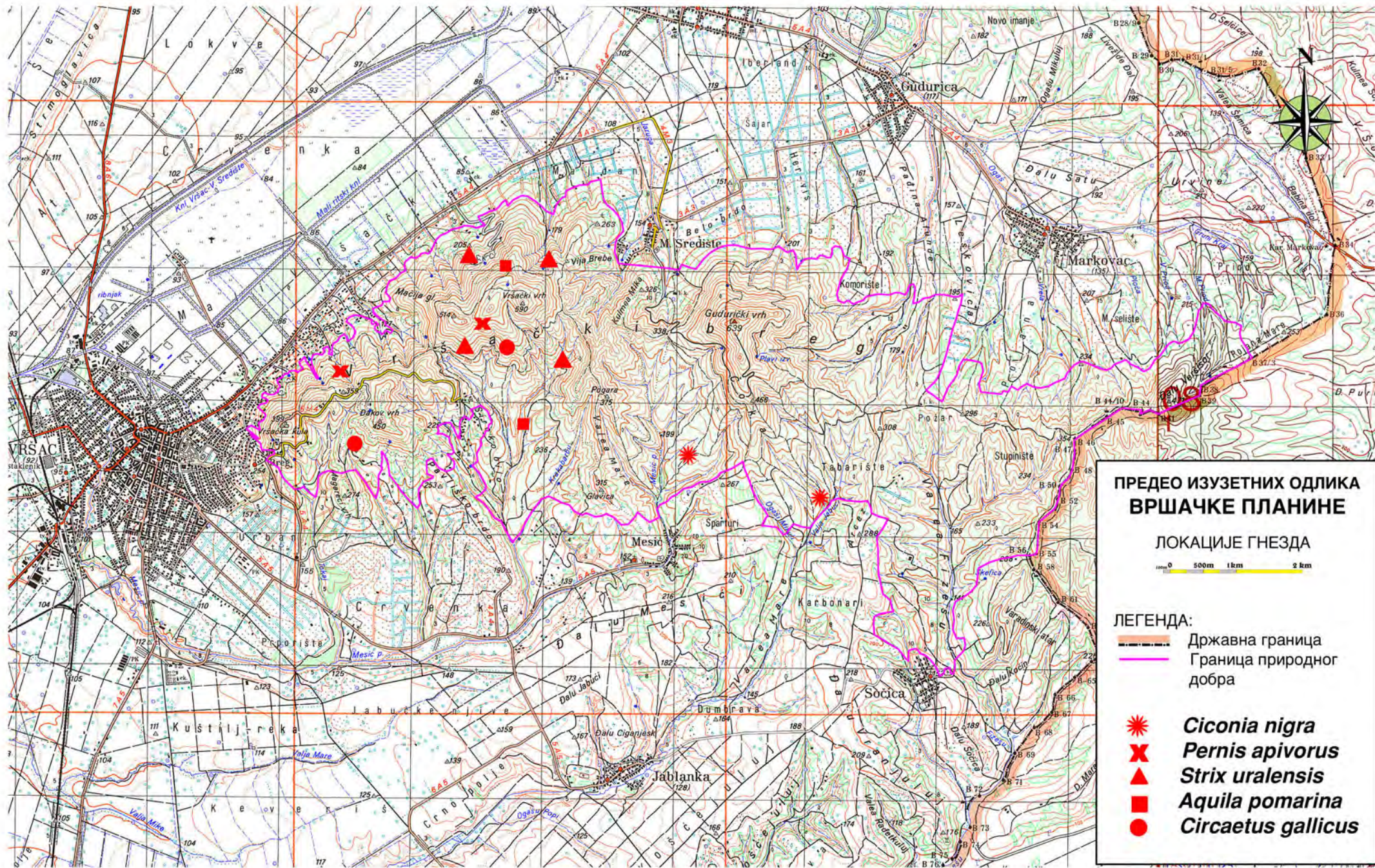
0 500m 1000m

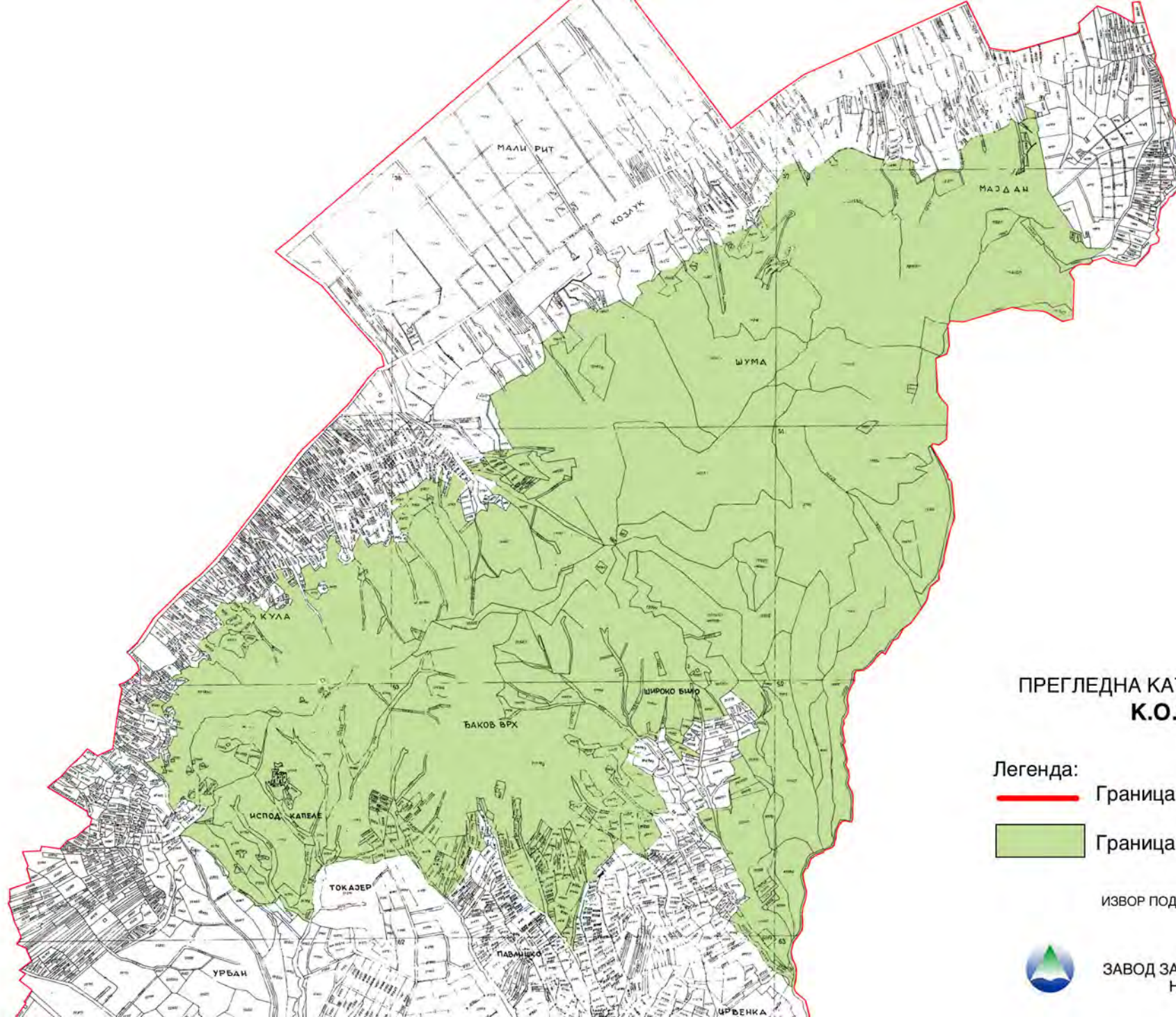
ЛЕГЕНДА:

- Граница природног добра
- Подручје режима I степена заштите
- Подручје режима II степена заштите
- Подручје режима III степена заштите

ЦЕНТРАЛНА КООРДИНАТА

⊗ 4999.250 7532.675
45°08'14" N 21°25'04" E

ПРЕГЛЕДНА КАТАСТАРСКА КАРТА К.О.ВРШАЦ

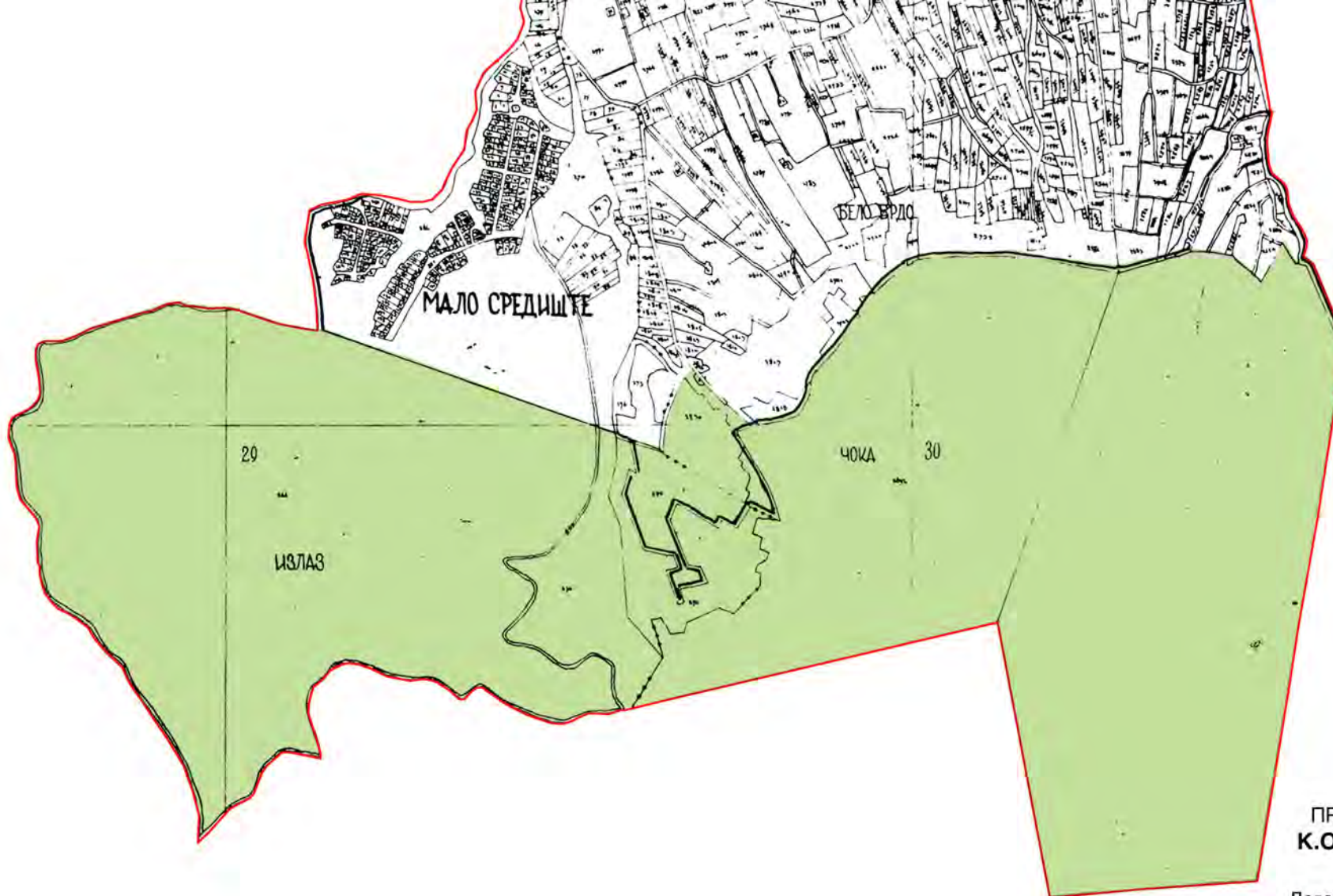
Легенда:

- Граница катастарске општине
- Граница природног добра

ИЗВОР ПОДАТАКА: Катастарска карта 1:10 000

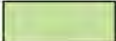
ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ
Нови Сад 2005. године

ПРЕГЛЕДНА КАТАСТАРСКА КАРТА
К.О.МАЛО И ВЕЛИКО СРЕДИШТЕ

Легенда:

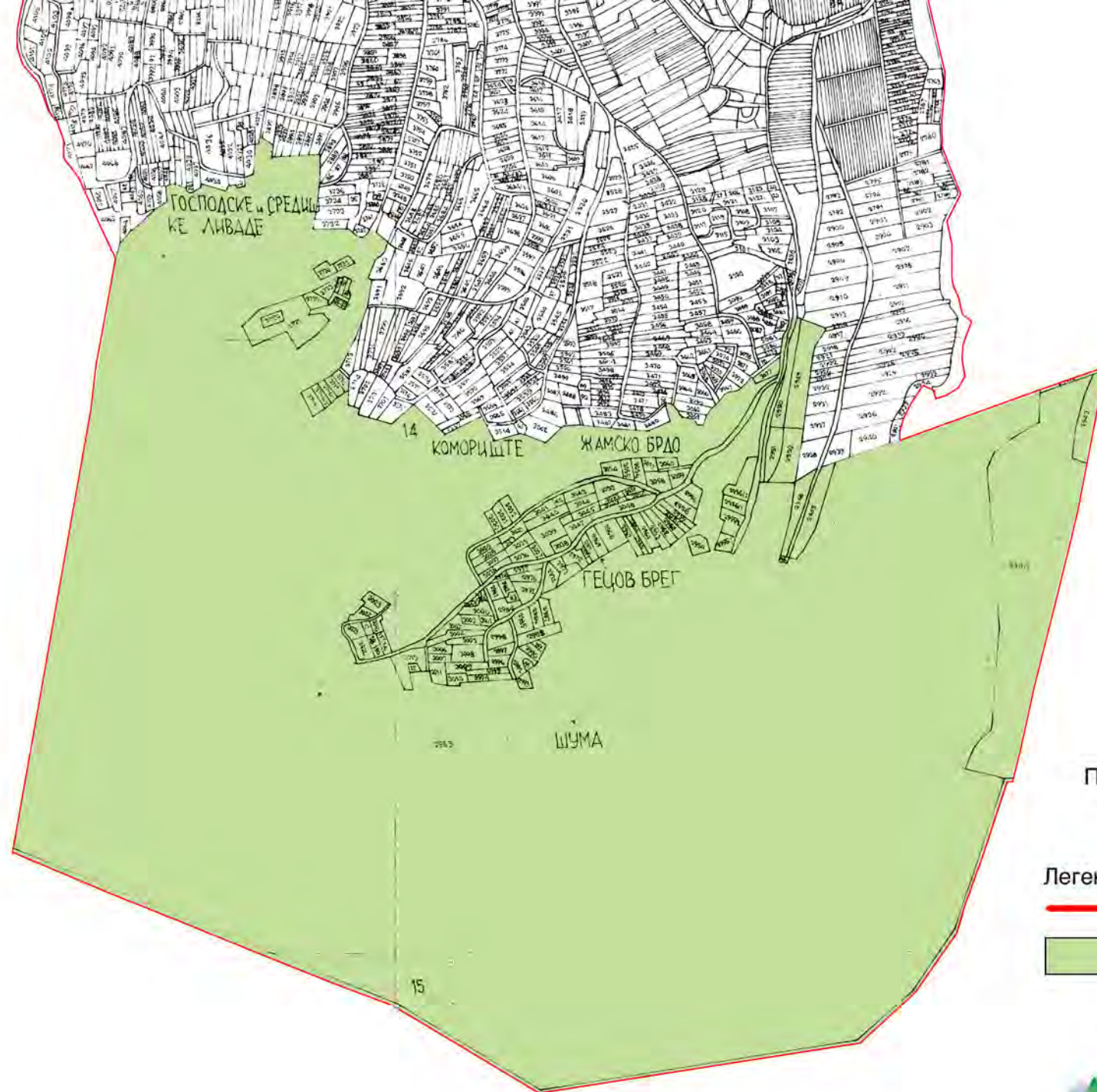
 Граница катастарске општине

 Граница природног добра

ИЗВОР ПОДАТАКА: Катастарска карта 1:10 000

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ
Нови Сад 2005.године

ПРЕГЛЕДНА КАТАСТАРСКА КАРТА К.О. ГУДУРИЦА

Легенда:

- Граница катастарске општине
- Граница природног добра

ИЗВОР ПОДАТАКА: Катастарска карта 1:10 000

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ
Нови Сад 2005.године

ПРЕГЛЕДНА КАТАСТАРСКА КАРТА
К.О.МАРКОВАЦ

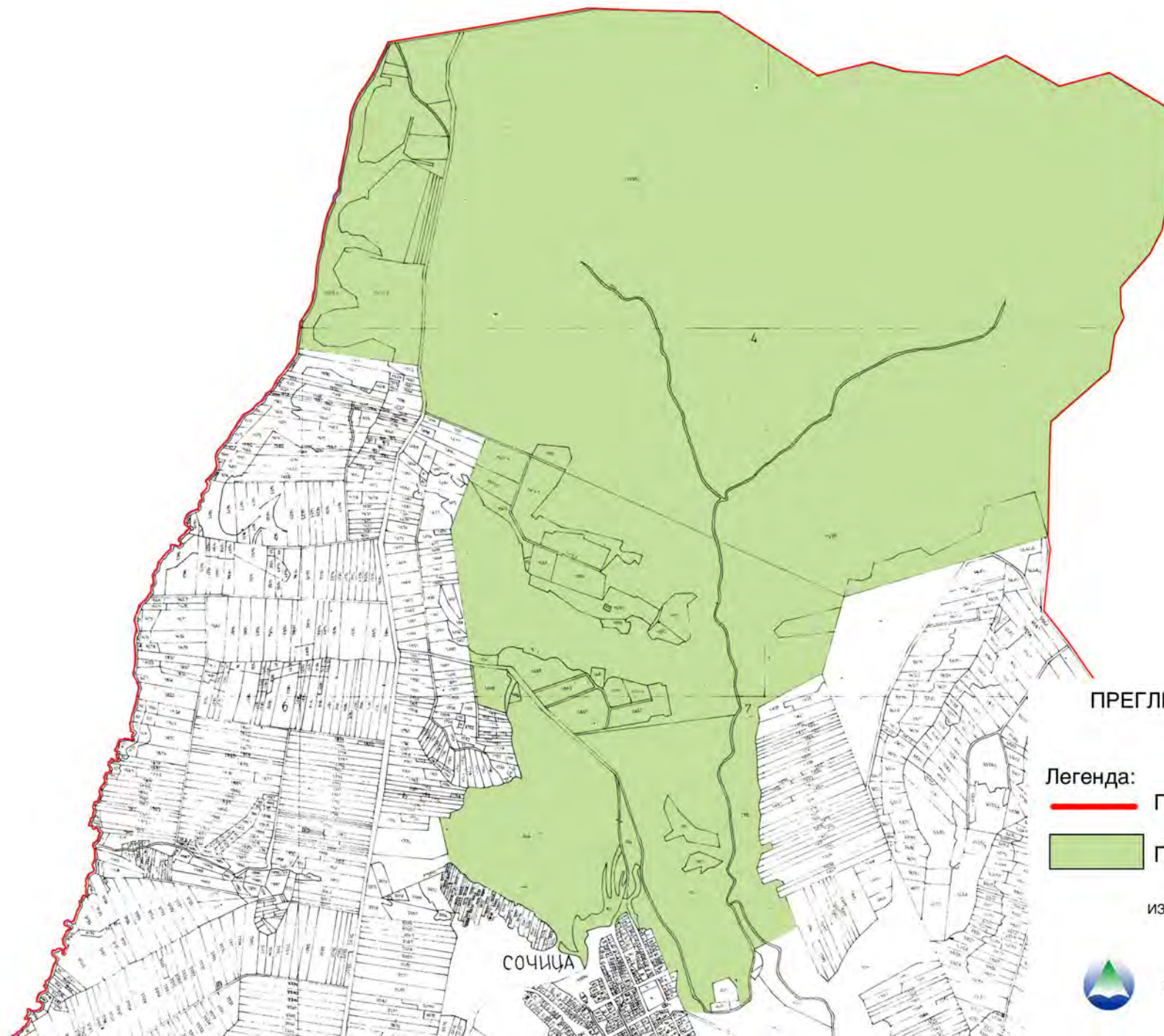
Легенда:

- Граница катастарске општине
- Граница природног добра

ИЗВОР ПОДАТАКА: Катастарска карта 1:10 000

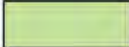

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ
Нови Сад 2005.године

ПРЕГЛЕДНА КАТАСТАРСКА КАРТА К.О. СОЧИЦА

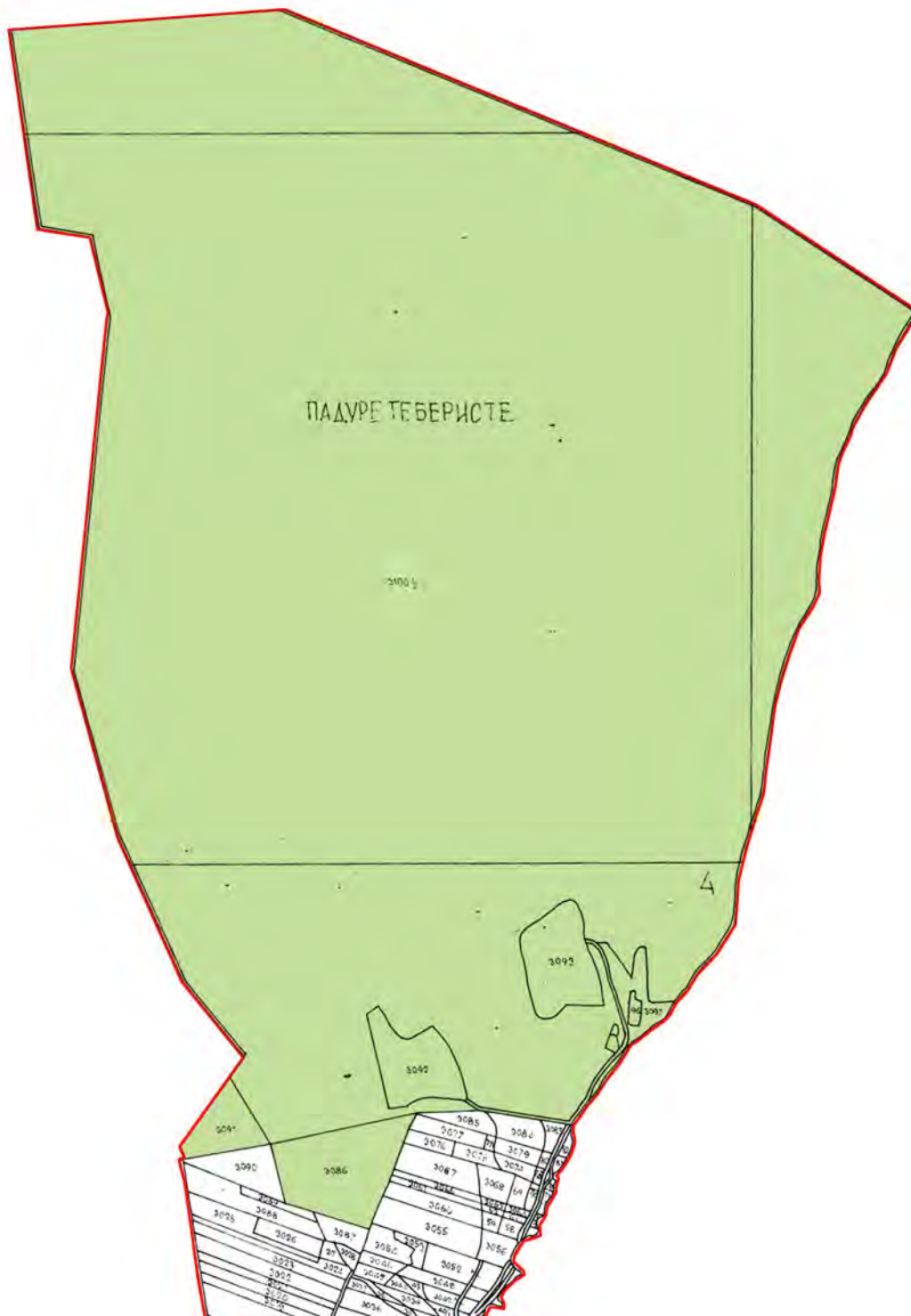
Легенда:

- Граница катастарске општине
- Граница природног добра

ИЗВОР ПОДАТАКА: Катастарска карта 1:10 000

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ
Нови Сад 2005.године

ПРЕГЛЕДНА КАТАСТАРСКА КАРТА
К.О.ЈАБЛАНКА

Легенда:

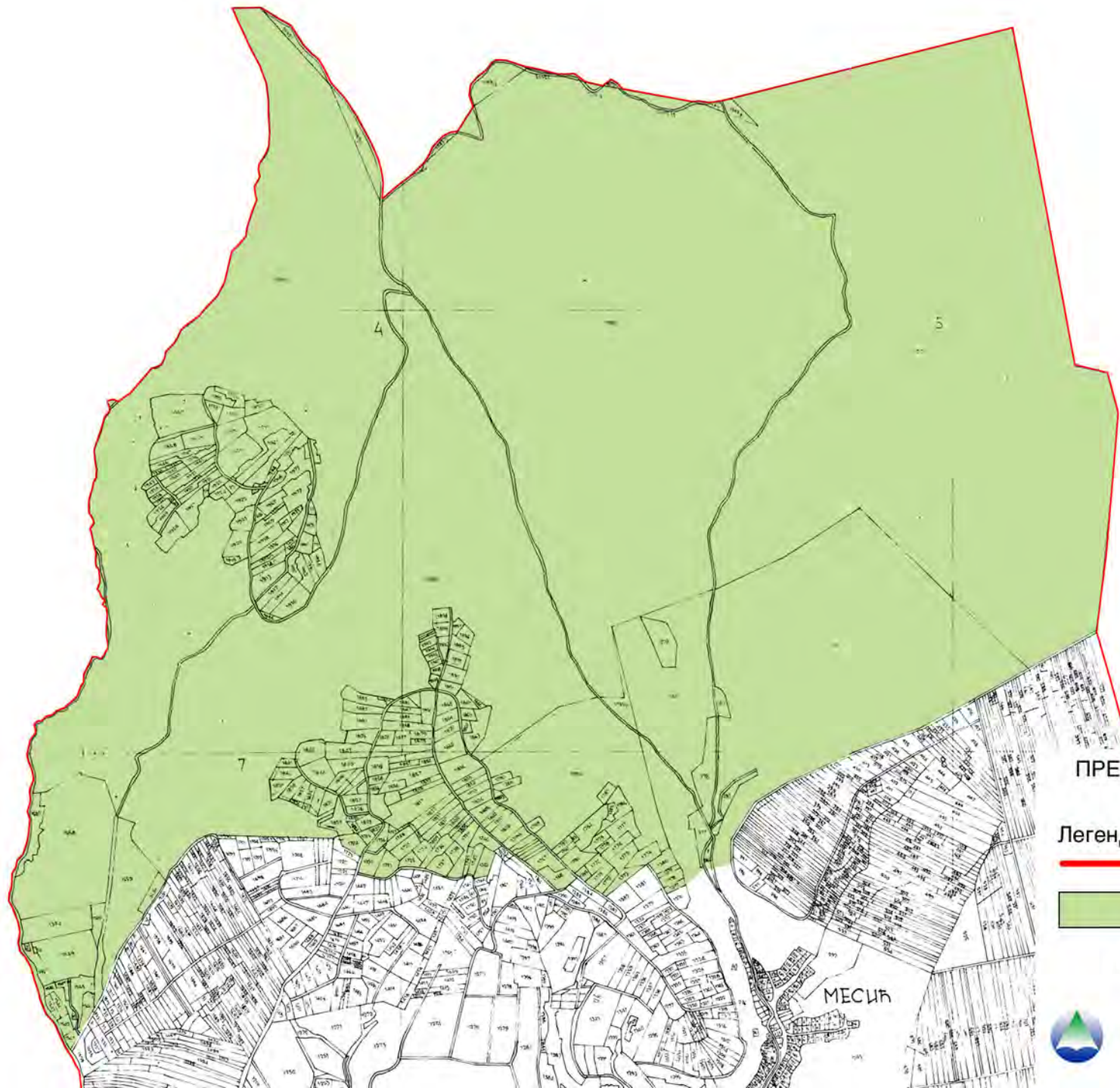
 Граница катастарске општине

 Граница природног добра

ИЗВОР ПОДАТАКА: Катастарска карта 1:10 000

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ
Нови Сад 2005.године

**ПРЕГЛЕДНА КАТАСТАРСКА КАРТА
К.О. МЕСИЋ**

Легенда:

- Граница катастарске општине
- Граница природног добра

ИЗВОР ПОДАТАКА: Катастарска карта 1:10 000

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ
Нови Сад 2005.године

ПРЕОД ИЗУЗЕТНОГ ОДЛИКА ВРШАЧКЕ ПЛАНИНЕ

ПОСТОЈЕЋА НАМЕНА ПОВРШИНА

500 m 0 1km 2 km

ЛЕГЕНДА:

- државна граница
- - - граница катастарске општине
- граница природног добра
- асфалтни пут

НАМЕНА ПОВРШИНА

- шума
- виноград
- пољопривредно земљиште
- насеље

СПОМЕНИЧКО НАСЛЕЂЕ у граници природног добра

- Вршачка кула, споменик културе од великог значаја / Сл. Лист АПС, бр. 28/91/ Бабина чесма / Точик
- Манастир Месић, споменик културе од изузетног значаја / Сл.г.л. СРС бр. 16/90/

- У непосредној близини природног добра сакрални комплекси у изградњи

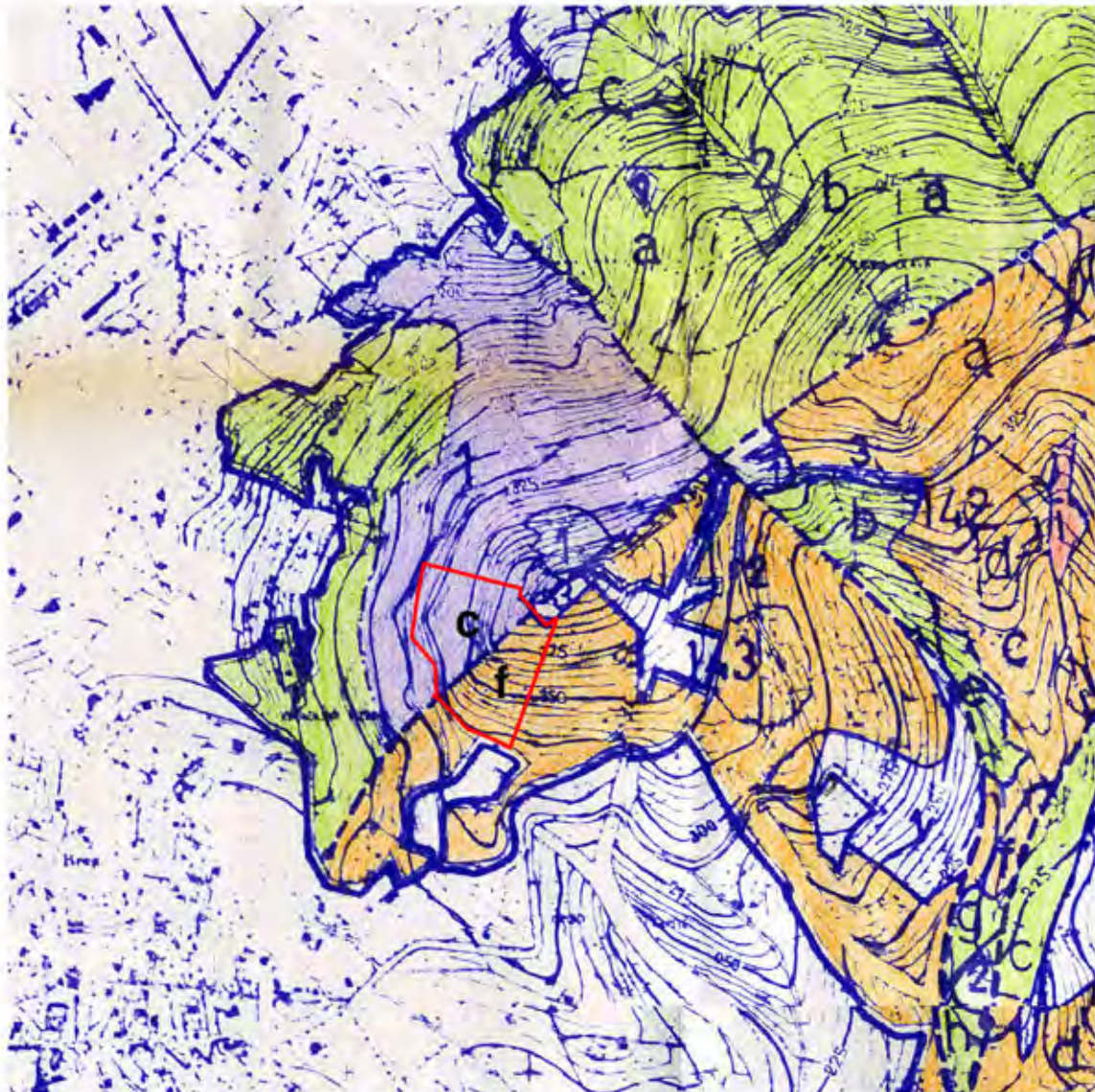
- 1 Црква Св Теодора
- 2 Новоизграђени манастирски комплекс

ИЗГРАЂЕНЕ ПОВРШИНЕ

- 1 Објект РТС-е и два антена стуба
- 2 Објект Дома Милиције-ван функције
- 3 Објект Црвеног крста-ван функције
- 4 Комплекс планинарског дома у функцији
- 5 Викенд зона

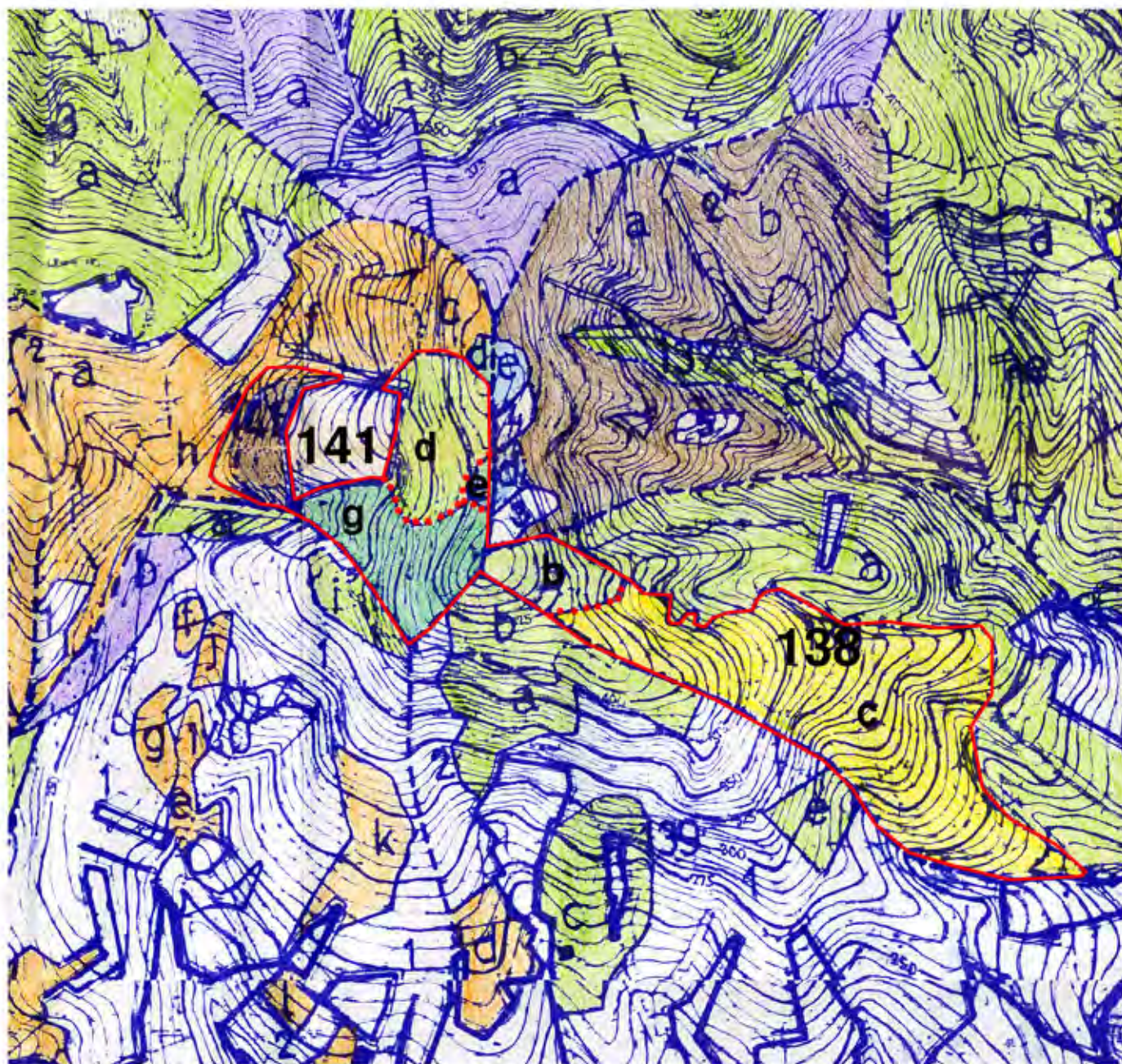
Вршачка кула

ЛЕГЕНДА:

 Граница I степена заштите
(део 1 с и део 143 f)

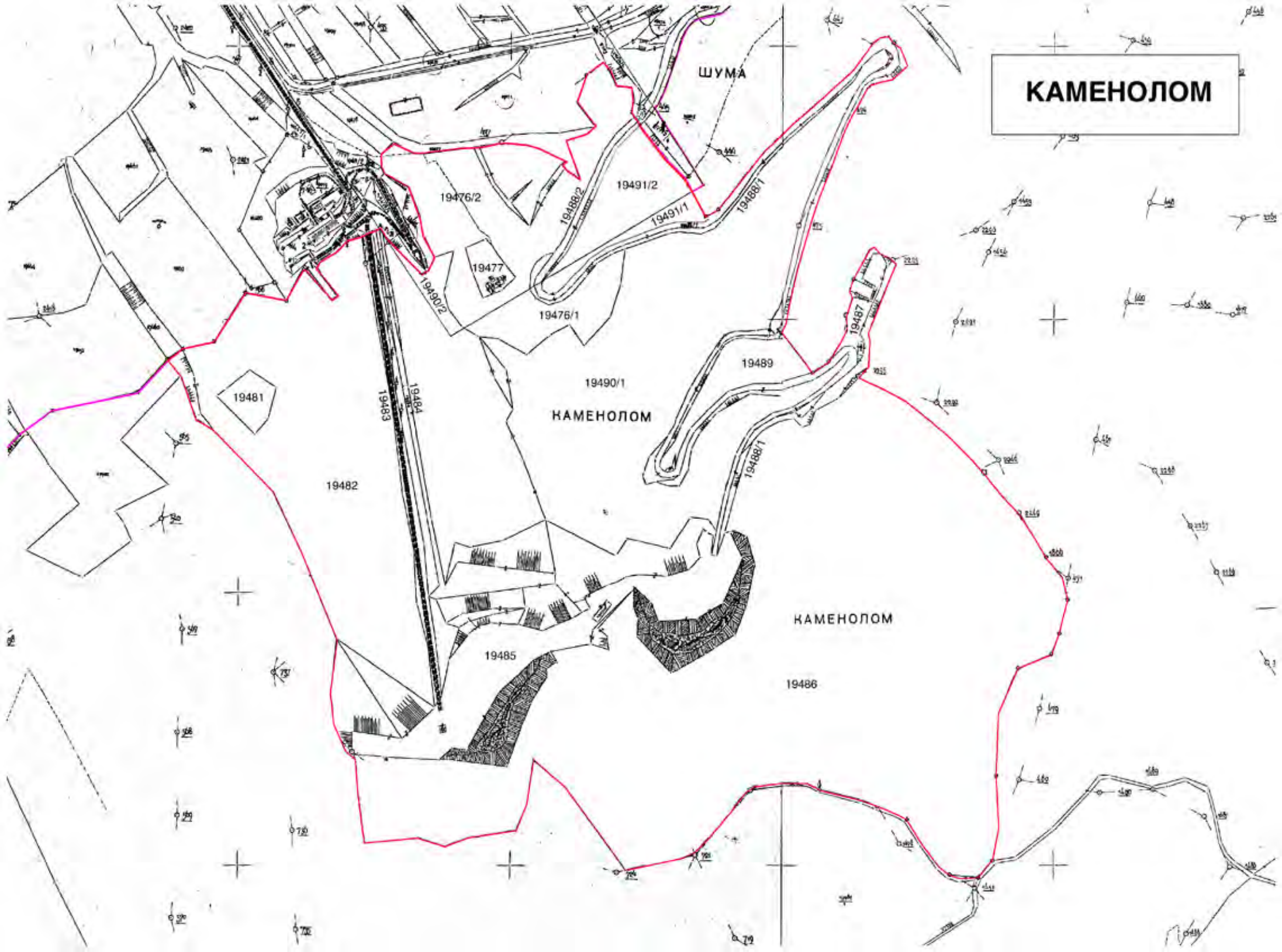
Ђаков врх

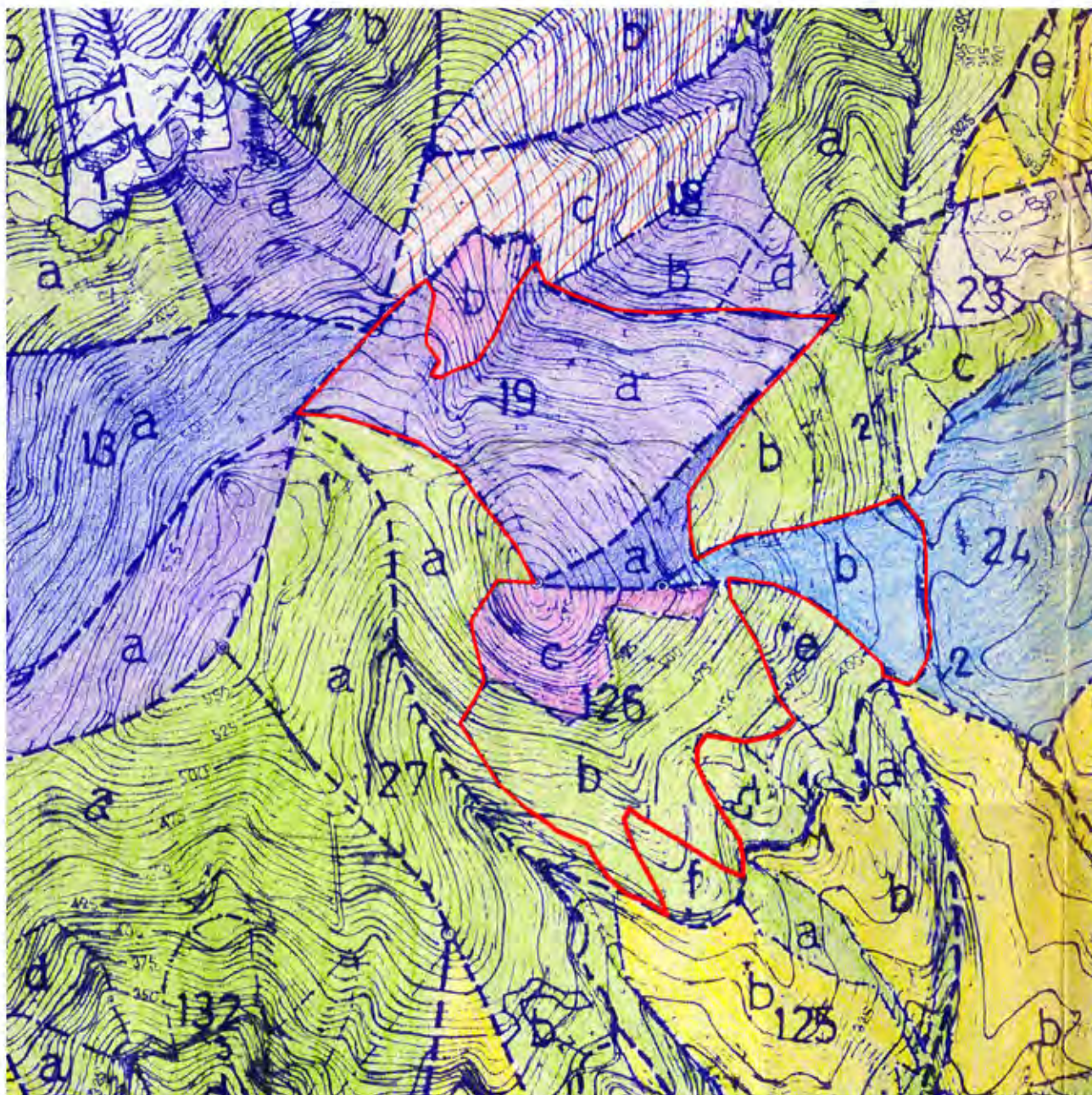
ЛЕГЕНДА:

- Граница I степена заштите
(одељење 141 одсек g, d, e. одељење 138 одсек b, c.)

КАМЕНОЛОМ

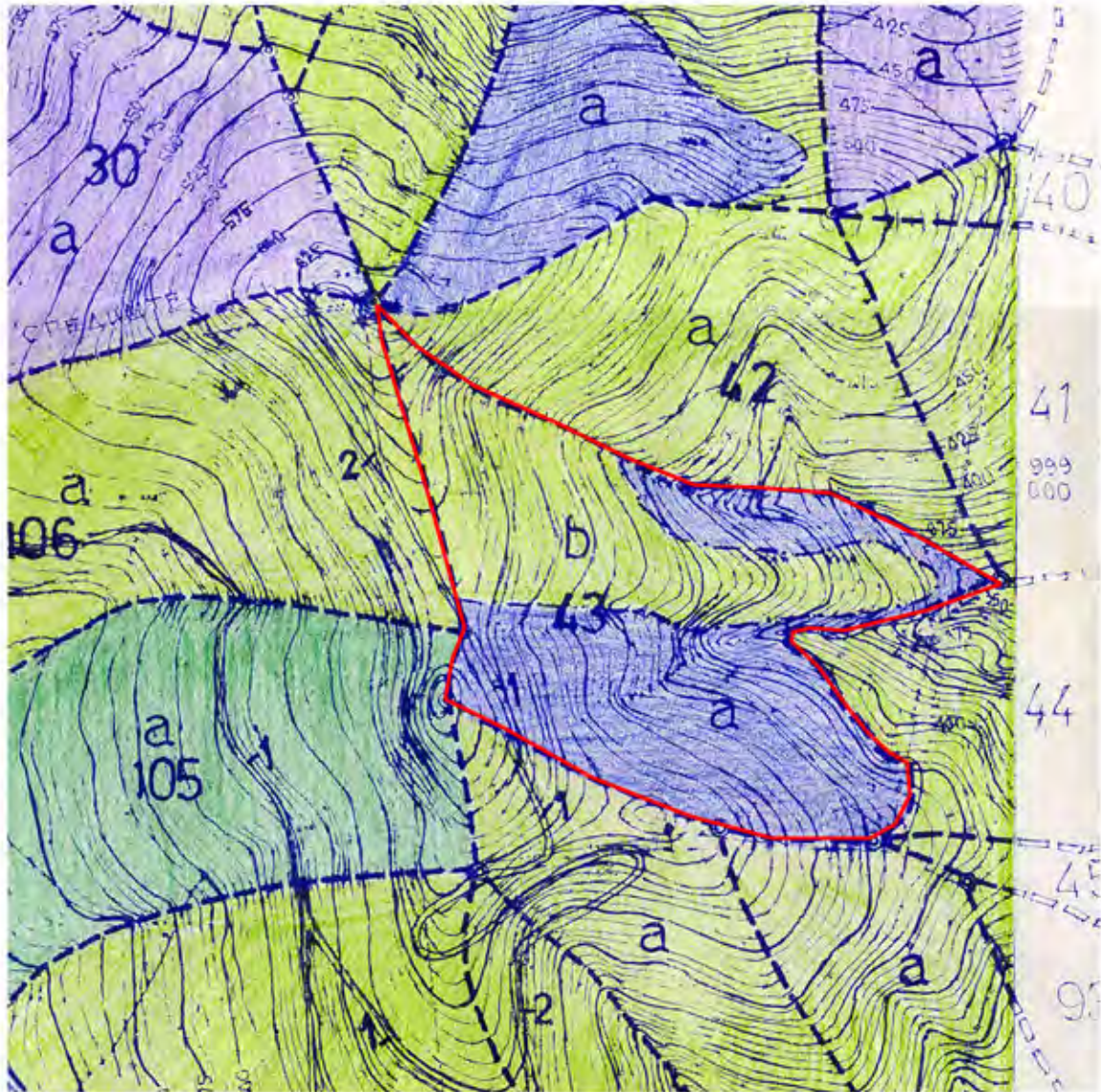
Лисичија глава

ЛЕГЕНДА:

- Граница I степена заштите
(одељење 19 одсек а. 23 а. 24 б. 126 б,с.)

Гудурички врх

ЛЕГЕНДА:

 Граница I степена заштите
(одељење 43)

Марковац

ЛЕГЕНДА:

- Граница I степена заштите
(одељење 59 одсек а,б,с. одељење 61 одсек а.)

